

AUREL RAȚIU
VOCILE FOTBALULUI

AUREL RAȚIU

VOCILE
FOTBALULUI

Târgu Mureș, 2023

Corectură:
Ion Gherasim Suci

Poza de pe copertă:
Sebastian Domozină în 1970

Tehnoredactare:
Donáth-Nagy György

© Aurel Rațiu – 2023

ISBN: 978-973-0-39357-6

Tipografia Apostrof Tipo
Târgu Mureș – 2023

PREFAȚĂ

În miez de Cireșar (inițiativă și realizare-Aurel Rațiu, încă o dată mulțumiri), ne reîntâlniserăm la Izvoru Mureșului. Chiar dacă efemeră, refacerea unui careu radiofonico-sportiv Cluj-Craiova-Târgu Mureș-Timișoara ce devenise cândva faimos a fost una deosebită: la început, plăcerea revederii, cu nesfârșitul șir al aducerilor aminte; mai apoi-amarul (e vorba totuși despre o comemorare!) unui deceniu de când multiplexul nostru fotbalistic fusese retezat!

...Sărim înapoi cu niște zeci de ani și pomenim cu recunoștință numele regretatului Bogdan Herzog care a nășit nu doar „Divizia Sport” de pe Bega ci și (împreună cu semnatarul acestui text) patruleterul aflat în discuție. Divizia A era reflectată de mult într-o emisiune deja cunoscută, *„Fotbal minut cu minut”*, B-ul și-a găsit locul în *„Actualități, muzică, sport.”* Ulterior cele 4 posturi teritoriale și-au dat din ce în ce mai strâns mâna în (și mai) bunul conținut al intervalului orar 11.00–13.00 din fiecare sâmbătă fotbalistică; asta și pe fondul unor înțelegeri, colaborări tot mai rodnice între conducerile, departamentele tehnice și compartimentele sportive ale radiourilor noastre.

A fost frumos: ascultătorii primeau vești proaspete de pe toate stadioanele, informațiile (scurte și prompte) fiind adesea și din alte discipline sportive, iar la finalul meciurilor crainicii deveneau „dascăli” și notau prestațiile celor de pe gazon. Pe baza acestora, la capătul sezonului erau răsplătiți *„Cel mai bun jucător”*, *„Golgheterul ediției”* și vârful ierarhiei arbitrilor. Era atât de așteptat și pregătit cu mare atenție acest moment al premierilor încât el se transformase în principalul eveniment al începutului de vară! Organizat prin rotație de studiourile partenere, aceste veritabile „sărbători ale sportului” (cum s-au numit într-o vreme) au devenit tot mai

atractive; undeva departe, Măria Sa, Ascultătorul, era mulțumit că aflase ce-l interesa (cu precădere minutul și scorul) iar la fața locului emoțiile și satisfacțiile celor premiați erau sesizabile.

Unde mai pui că gazdele se întreceau în a fi cât mai ospitaliere, cât mai apropiate de oaspeții de toate felurile. Pentru a concretiza îmi vine în minte episodul iulie 1995. La Târgu Mureș am primit o broșură sub semnătura lui Tarfin Todea ce-i prezenta în slove meșteșugite, pe alocuri ritmate, pe băieții de atunci ai microfoanelor. Autorul își încheia „Cuvântul înainte” astfel:

„Încolo, toate cele bune, să aveți răbdarea ca peste ani, când timpul vă va permite, să priviți spre anii tinereții, să deschideți acest caiet pentru a vă bucura că ați avut și aveți prieteni de nădejde.”

Și apoi, în ordinea sa, îi „zugrăvea” pe Ion Gherasim Suciu, Costică Petruș, Florin Săsărman, Sebastian Domozină, Mircea Zeicu, Radu Săplăcan, Septimiu Cioloboc, Tarfin Todea, Aurel Rațiu, Nicolae Secoșan, Ducu Mogoșeanu, Gheorghe Olteanu, Octavian Dobrișan, Constantin Popescu, Radu Micu, Octavian Manciu, Adrian Cireap, Mihai Junea, Tiberiu Petriș, Ioan Burdulea, Adrian Schindarli. Cu aceștia (dar și cu atâția alții) se pornea câte-o miuță, se fila câte-o carte, se golea câte-un pahar, se lungea câte-o discuție... Iar apoi cădea cortina!

... Care, din păcate, de zece ani încoace, nu s-a mai ridicat!

Timișoara, 20 septembrie 2023

Nicolae SECOȘAN

CUVÂNT ÎNAINTE

„Cine Dracu' mai citește în ziua de astăzi cărți sau reviste?”, mi-a spus nu demult un prieten când a auzit că vreau să scriu o carte despre transmisiunile fotbalistice incluse în multiplexul nostru „Actualități, muzică, sport”, redenumit „Sport Club Radio”, realizat de posturile teritoriale de radio din Cluj, Craiova, Târgu Mureș și Timișoara!

Și tot el a continuat: „Noi îi acuzăm pe tinerii de astăzi că nu mai citesc ziare și reviste, apărute pe hârtie, ci doar în online, dar noi, generația noastră, mai cumpărăm, mai citim cărți și reviste, în format fizic, ori preferăm și noi să... navigăm pe internet, ca să căutăm informații care ne interesează?”!

Nu cred că epoca Gutenberg va dispărea vreodată cu totul, însă este clar că ne aflăm la o răspântie de dezvoltare a societății! Unii ar zice că fac parte din „Generația expirată”, după felul cum gândesc! Sunt unul dintre „dinozaurii” căruia îi face plăcere să țină în mână o carte, s-o răsfoiască, s-o miroasă, s-o cântărească, să-i admire coperta, s-o citească, s-o recitească...

„În această eră a vorbitului fără citit, avem nevoie, mai mult decât oricând, de hrană spirituală, adică de cărți”, spunea academicianul Andrei Marga. Un alt filozof, francezul Bernard-Henri Lévy, spunea cam același lucru: „Mai ales acum... omul are nevoie de două obiecte de primă necesitate: de pâine și de cărți!” Cu alte cuvinte, adică, avem nevoie de hrană fizică și de hrană spirituală!

Oamenii din ziua de astăzi nu mai sunt dispuși să facă un efort intelectual pentru a citi o carte căci, dacă n-ai exercițiul lecturii, totul ți se pare greoi atunci când citești indiferent ce! Afirmatie valabilă și pentru cazurile în care citești cărți cu tematică sportivă, cum este aceasta. Eu cred că acum cărțile sunt condamnate înainte să fie scrise!

Știți și voi, acum există internet, youtube, facebook, instagram, tik-tok, suporturi media, hard-uri, audiobook-uri, calculatorul, laptop-ul, telefonul mobil etc., iată, o sumedenie de mijloace/posibilități de petrecere a timpului liber. Momentan, aproape toți suntem sclavii internetului! Cine naiba mai are chef acum să pună mâna pe o carte?!

Cred că știți, de fapt sunt sigur că știți, în spectacolele sportive, cum sunt majoritatea competițiilor sportive, singurii care contează sunt eroii arenelor. Ei sunt creatorii de spectacol, ei ne încântă sau ne dezamăgesc. Despre ei știm destule, are „grijă” presa de scandal de acest lucru!

Vrem, nu vrem, și noi, ziariștii, facem parte din spectacolul sportiv, având un rol secundar, desigur! Știu, sună cam cinic, dar suntem considerați un fel de rău necesar! Mă gândesc în primul rând la jurnaliștii care se ocupă de politică, dar las' că nici noi...

Poate că noi, jurnaliștii sportivi, avem un „statut” aparte, sau cel puțin așa credem noi, având un pic de notorietate! În niciun caz nu trebuie însă să luăm din aura vedetelor arenelor sportive, n-ar fi *fair*!

Cât despre carte, recunosc, mai demult mi-a încolțit în cap ideea de a scrie despre întâlnirile noastre (bi)anuale, de la sfârșitul turului și/sau al campionatului. În același timp, știam, nu este ușor deloc să scriu despre foștii colegi, despre prietenii cu care am împărțit atâtea bucurii, dar și nerealizări, că am mai dat-o și noi în bară! Prin Ardeal se zice: „*Senki sem tökéletes*”, în traducere „Nimeni nu-i perfect”!

Noroc cu dragii de ei, foștii colegi, care s-au pus pe scris, unii la persoana întâi singular, alții doar mi-au trimis niște CV-uri moderne (de tip Europass), din care eu a trebuit să încropesc un text, pe care să-l includ apoi într-un manuscris. Timpul *autobiografiilor*, văd, a trecut demult, acum lumea n-are timp de pierdut cu astfel de lucruri mărunte!

Să nu v-așteptați să găsiți în această carte statistici, casețele tehnice ale meciurilor transmise de noi la radio, biografii ale unor

jucători de fotbal sau metafore precum cele ale lui Fănuș Neagu din „Frumoșii nebuni ai marilor orașe”, ci profiluri biografice ale unor comentatori de sport care au transmis de-a lungul anilor meciuri de fotbal din Divizia B/SuperLigă, dar și destule întâmplări haioase petrecute în preajma terenurilor de sport. Plus fotografii, multe fotografii!

Este o carte în care veți găsi multe *întâmplări* petrecute pe stadioane sau de prin sălile de sport, care au fost adunate de colegii mei de microfon.

Pe noi toți, mă refer la cei care am realizat comentarii la radio de la meciurile de fotbal, ne-a propulsat, cel puțin așa cred eu, în prim-plan, multiplexul realizat de studiourile teritoriale de radio din Cluj, Craiova, Târgu Mureș și Timișoara; ulterior s-a alăturat Radio Reșița și, de câteva ori, și Radio Iași. De ținut minte, Radio Iași a transmis pe frecvențele sale, încă din anul 1990, emisiunea „*De la un stadion la altul-Fotbal, Divizia B*” (la inițiativa lui Grigore Ilisei și Vasile Arhire), în cadrul căreia se difuzau meciurile de fotbal din zona Moldovei. Cam în același timp, ori poate mai devreme cu câteva săptămâni/luni (?), Bogdan Herzog și Nicolae Secoșan au pus în undă emisiunea „Actualități, muzică, sport” la Radio Timișoara, în cadrul căreia s-au transmis meciuri de fotbal din zona Banatului!

Radiourile publice regionale au fost împreună în multiplexul amintit, sau nu, în funcție de repartitia echipelor în seriile diviziei secunde de fotbal!

Un lucru este clar, odată cu apariția multiplexului realizat de cele 4 studiouri teritoriale de radio, „Actualități, muzică, sport”, vizibilitatea, notorietatea și audiența acestora a crescut considerabil! În plus, deloc de neglijat, pentru prima dată iubitorii fotbalului din România au avut ocazia să compare cele două emisiuni fotbalistice, „*Fotbal minut cu minut*” și „*Actualități, muzică, sport*” (redenumită „Sport Club Radio”)! Un lucru benefic pentru lumea fotbalului! Cu alte cuvinte, atunci iubitorii fotbalului aveau de unde alege. Eu cred că fanii le urmăreau pe amândouă.

Multiplexul nostru a ajuns să fie atât de cunoscut încât radioul public central, R. R. A., a preluat, pentru o perioadă, în emisiune directă pe frecvențele proprii, ultimele 15 minute din multiplexul nostru!

În plus, cotidianul „Gazeta Sporturilor” a devenit sponsorul unei anchete inițiate de noi și, pentru a aduce un plus de informație, a publicat o vreme programul etapei și numele comentatorilor de pe stadioane, în preziua jocurilor!

N-am scris această carte din vanitate și nici din motive care țin de rețeta comercială a acesteia, ci din credința că această lucrare va constitui, în timp, o *mărturie prin vreme* a ceea ce a fost, de-a lungul anilor, *istoria* transmisiunilor în direct de la meciurile de fotbal la posturile publice teritoriale de radio. Cu destule întâmplări vesele și/sau triste petrecute pe terenurile de fotbal ori în afara lor, cu 48 de profiluri biografice ale unor comentatori sportivi, începând cu legendarii Sebastian Domozină, Teodor Mateescu, Nicolae Secoșan, dr. Dan Ștefănescu și terminând cu „lupii tineri”, care vin tare din urmă, Adrian Schindarli, Viorel Jurcuț, Gabriel Liviu Balica, Radu Anghel-Barna, Davian Vlad și cu multe, multe fotografii incluse, cartea aceasta este o sursă credibilă de informare pentru iubitorii sportului, acum și peste ani. Citind-o, veți constata că, pe lângă consacrată emisiune „Fotbal minut cu minut”, și în „B”-ul nostru, emisiunea „Actualități, muzică, sport”/„Sport Club Radio” a avut o notorietate mare în rândul iubitorilor fotbalului.

Rezumând, aş spune că, practic, am încercat să scriu o parte din povestea pasiunii noastre comune.

Precizare importantă: pe toți aceia care mi-au trimis texte scrise pentru realizarea acestei cărți îi consider co-autori ai lucrării. Un indiciu suplimentar l-ar putea constitui timpul verbelor din textele apărute; dacă citiți cu atenție profilurile apărute în carte vă dați seama imediat ce vreau să spun.

Tuturor, mulțumirile mele!

Aurel RAȚIU

RADIOUL, ÎNCEPUT DE DRUM

 untem undeva în a doua jumătate a secolului al XIX-lea. Fără să se cunoască, doi tineri fizicieni, situați la distanțe apreciabile unul de altul, meșteresc, cât este ziulica de lungă, la niște obiecte ciudate ce aveau să contribuie mai târziu la construcția radioului clasic! Cei doi „nebuni” au fost italianul Guglielmo MARCONI (1874–1937) și sârbul Nikola TESLA (1856–1943)! Timp de mai mulți ani, susținătorii lui Marconi au afirmat că acesta este inventatorul radioului, în timp ce admiratorii lui Tesla au menționat că sârbul ar fi adevăratul inventator! Cei doi aveau brevete de inventatori! Au mai fost și alți domni cu viziune, precum Mahlon Loomis, James C. Maxwell, Heinrich R. Hertz, William Dubilier, Reginald Fessenden și Edwin H. Armstrong, care au contribuit la dezvoltarea radioului¹

Practic, invențiile tuturor celor 8 inși au dus la apariția a ceea ce noi numim astăzi radioul!

Anul exact al apariției sale nu se cunoaște nici în ziua de astăzi, cert este doar faptul că unii specialiști au fost de acord că tehnologia radioului ar fi apărut în jurul anului 1850!

În timpul evoluției tehnologiei, încet-încet s-a trecut de la aparatele de radio cu tuburi, probabil le știți-cele voluminoase, mari, staționare, la cele cu tranzistori, ulterior la cele digitale etc. De reținut, primele aparate de radio cu tranzistori au fost puse în vânzare de-abia în anul 1954, în SUA! Mult mai târziu ele au apărut și în România.

Copil fiind, am învățat prima ghicitoare despre radio la școală. O știu și acum: „Acolo, aici/Se aude ce zici.” Probabil o știți și voi! Desigur, mai sunt și altele.

¹ Sursa: <https://ro.fmuser.net/content/?754.html>

Îmi amintesc, primul aparat de radio pe care l-au cumpărat părinții mei a fost unul masiv, ca o ladă, staționar, pe lămpi, DARCLEE cu Pick-up, la care tata se chinuia seara să prindă posturile de radio „Europa Liberă” și/sau „Vocea Americii”, pentru a afla ce se mai întâmplă în propria țară!

„– Nu cumva să spui la cineva că ascultăm *Europa Liberă*”, mă atenționa mereu tata!

Și atunci, ca și acum de altfel, timbrul vocilor auzite la radio mă fascina. Minte mea de copil de atunci nu înțelegea cum puteau oamenii ăia, chiar așa?, să vorbească dintr-o... cutie așa de mică!

VOCEA, AMPRENTĂ A OMULUI

Niște tipi isteți au formulat o definiție exactă a vocii: „Vocea umană este expresia unică a personalității. Intonația, accentul, ritmul vorbirii, tăcerile, ezităările sunt tot atâtea indicii despre ceea ce suntem, cum gândim, ce stare avem. Fiecare are personalitatea sa vocală.”²

Vocea este, zic specialiștii, precum ADN-ul nostru, unică!

Când lucram la Radio și doream să discut ceva cu „Șefu”, aplicam următoarea „tactică”: înainte îi dădeam un telefon ca să aflu în ce dispoziție se află! În acest fel, îmi dădeam seama imediat, *după vocea lui*, dacă șeful se afla în *formă*, într-o dispoziție bună sau nu. În funcție de starea lui sufletească, purtam discuția dorită ori o amânam pe altă dată! Ca mine, probabil, au procedat și alții...

Până ce am dat examen de angajare la Radio, nu m-am gândit niciodată ce fel de voce am sau cum rostesc cuvintele. Cei care au intrat cu examen în Radio știu despre ce vorbesc... Atunci, la începutul anului 1990, pentru a lua examenul, am dat probe de cultură generală, voce, dicție, un test la o limbă străină și „condei”! Ulterior, după angajare, timp de vreo 2–3 ani, la cursuri, am buchisit „Manualul jurnalistului de radio de la B. B. C.”, „Gramatica limbii române”, „Voce, Vorbire, Dicție” etc! A urmat ATESTATUL de ziarist profesionist, adică un nou examen, cu o comisie venită de la București formată din reprezentanți ai Ministerului Muncii și Protecției Sociale și ai Uniunii Ziariștilor Profesioniști și astfel am obținut confirmarea profesiunii de ziarist profesionist („Certificat de atestare nr.1307 din 9 noiembrie 1993”). Pe lângă diploma primită mai demult de la facultate, uite-așa, obținusem

2 (Sursa: <https://destepti.ro/vocea-umana-acest-miracol-al-fiintei-este-o-amprenta-uni-ca-a-personalitatii-io-aspecte-mai-putin-cunoscute-despre-vocea-oamenilor/>).

o nouă patalama! Cu siguranță, prin toate aceste etape au trecut și ceilalți colegi ai mei.

La Radio am învățat cât de importantă este *vocea*, cum putem capta, cu ajutorul ei, atenția ascultătorilor, cum putem transmite mesaje, vesele sau grave, „umblând” la tonalitatea vocii etc. Și tot de la Radio am aflat că nu este nevoie să țipi ca să te faci auzit! Dar câte n-am învățat!

Fonologii afirmă, din experiența lor, că *vocea* fiecăruia „spune” câte ceva despre noi, în funcție de caracteristicile acesteia.

Tot ei spun că *vocea* este „instrumentul” principal de comunicare al cântăreților, al actorilor, al prezentatorilor de Radio și TV, al jurnaliștilor de radio și televiziune etc., dar și de *recunoaștere* a lor de către cei cu urechea fină. O întâmplare mai de demult. Pe când mă aflu la Timișoara, la o întâlnire a comentatorilor sportivi de radio, într-o dimineață devreme m-am dus să cumpăr ziarele de sport și cele locale. După ce am făcut un tur prin centrul orașului, m-am oprit în fața unui chioșc, l-am salutat pe vânzător și i-am cerut ziarele menționate mai devreme. Omul m-a ascultat cu atenție și, spre surpriza mea, mi-a spus că mă cunoaște, că sunt Aurel Rațiu, de la Radio Târgu Mureș! Năucit fiind, l-am întrebat:

„– De unde știți cum mă numesc?

– Simplu, domnu’ Rațiu, după *voce*, eu vă ascult în fiecare sâmbătă, cu transmisiunile de la meciurile de fotbal! La Timișoara cu ce ocazie?”

VOCI DIN RADIO ȘI TELEVIZIUNE

Cu siguranță, fiecare dintre noi a reținut, în copilărie ori mai târziu, câteva voci din Radioteleviziunea Română, cum se numea înainte de 1994 instituția respectivă. Și acum îmi sună în urechi vocea gravă a academicianului *Alexandru Graur*, care avea săptămânal la Radio o emisiune intitulată „*Limba noastră*”! Ori, puțin mai târziu, vocea muzicologului *Iosif Sava*, pe care o recunoșteai dintr-o mie de alte voci!

La Radio a realizat o emisiune de succes, „*Invitațiile Euterpei*”, iar la televiziune, pe TVR2, a prezentat o altă emisiune cu audiență mare, „*Serata muzicală*”!

O altă voce care mi-a rămas întipărită în memorie este cea a actorului *George Calboreanu*, în rolul lui Ștefan cel Mare din piesa de teatru „*Apus de soare*” de Barbu Ștefănescu Delavrancea, cu celebra replică: „*Moldova n-a fost a strămoșilor mei, n-a fost a mea și nu este a noastră, ci a urmașilor urmașilor noștri în veacul vecilor*”!

Și actorul *Gheorghe Dinică* a avut o voce recognoscibilă. Astăzi, după atâția ani, îmi amintesc o celebră replică din filmul „*Cu mâinile curate*”: „*Nu trage, dom’ Semaca! Sunt eu, Lăscărică*”!

Însă vocea *inconfundabilă* care m-a fascinat pe mine și pe care am apreciat-o cel mai mult i-a aparținut regretatului ziarist *Paul Grigoriu* de la Radio România Actualități. Am avut șansa să-l cunosc personal, inclusiv în niște „ieșiri” cu „Actualitățile”... Nu cred să existe vreun colaborator care să fi lucrat cu Paul Grigoriu și care să nu fi știut ce înseamnă, în practică, sintagma „*Esențialul esențialului despre evenimentul x*”, asta însemnând, în opinia lui Paul, un reportaj cu: un intro și câteva vox-uri, toate în maximum 1 minut și 15-20 de secunde! Doar atât, altfel materialul radiofonic era fonotecat la sânge!

Emisiunile prezentate de el la Radio „Vacanța” ori, mai târziu, la R. R. A., „Matinalul”, aveau audiențe uriașe. Erau așa-zisele „emisiuni de autor.” *Timbrul* vocii lui Paul Grigoriu îmi răsună și acum în urechi!

A fost însă o vreme în care oamenii celebri din țară nu erau (re)cunoscuți după chip, după voce nici atât, întrucât pe atunci nu apăruse televiziunea în România. Ca o curiozitate, TVR-ul a apărut de-abia pe 31 decembrie 1956.

Iată o întâmplare haioasă legată de *vocea* umană. Într-o zi din perioada în care a deținut funcția de Prim-ministru al României, 28 decembrie 1937–11 februarie 1938, poetul Octavian Goga, căci despre el este vorba, s-a urcat într-un taxi și i-a cerut șoferului să-l ducă la Radio, unde urma să înregistreze o „Declarație de presă.” Paranteză: în acele vremuri, nici măcar Prim-ministrul României nu avea la dispoziție mașină cu șofer! Din acest motiv a luat taxiul. Ajunși în fața sediului Radioului, Octavian Goga l-a rugat pe șofer să-l aștepte o oră! Surprins, șoferul taxiului i-a spus:

„– Nu vă supărați, domnule, nu pot să vă aștept, întrucât trebuie să merg acasă la soție, ca să ascultăm împreună, la radio, ce zice Octavian Goga, ministrul nostru!

Fără să-i spună că el este Prim-ministrul țării, Octavian Goga i-a promis taximetristului un bacșiș consistent, numai să-l aștepte. Înduplecat de bani, șoferul taxiului i-ar fi răspuns:

– Dă-l în p... mă-sii pe Prim-ministru, eu o să vă aștept pe Dvs. aici, domnule”!³

3 (Sursa: <https://www.shtiu.ro/cum-l-a-injurat-un-taximetrist-pe-octavian-goga-premierul-romaniei-20432.html>).

VERBA VOLANT, SCRIPTA MANENT

Acest proverb latin, „Vorbele zboară, scrisul rămâne”, este, cred, de actualitate, fiind întors pe toate fețele de specialiștii în fonologie, în special. Este adevărat, odată cu trecerea timpului vorbele se mai uită, că deh, oameni suntem, în timp ce scrisul se păstrează mulți, mulți ani.

În Radio există o expresie: „dacă ai scăpat *porumbelul pe gură/pe post, dus a fost*”, în „traducere” asta însemnând că... dacă ai făcut o greșală în *direct* la microfon, nimeni n-o mai poate îndrepta/corecta!

Marea majoritate a celor pe care-i auziți la radio citesc niște texte, uneori scrise chiar de ei și, cu toate acestea, mai scapă „porumbelul pe gură”!

Cel mai greu însă, la radio, este să vorbești liber, fără să citești nimic de pe vreo foaie scrisă! În cazul transmisiunilor fotbalistice, să zicem, ca să dau doar un exemplu, normal, crainicul reporter citește de pe-o foaie ori de pe laptop componența celor două formații și nominalizează arbitrii, în restul timpului vorbește liber la microfon. Asta știți, nu? Este adevărat, un comentator sportiv precaut își mai pregătește și niște materiale documentare, statistici despre echipe și jucători, pe hârtie și/sau laptop, de care se folosește atunci când este cazul ori când jocul trenează, pentru a „colora” transmisiunea și a umple timpii morți! Uneori, am aflat, unii comentatori și-au scris și variante ale finalurilor de meci, cu victoria unei echipe, acasă ori în deplasare etc.

În cadrul transmisiunilor în direct, nu mă ascund, am mai scăpat câte-o bâlbă, două, poate chiar mai multe! Probabil și ceilalți colegi ai mei. Ori poate nu?!

Cel mai rău este când se fac dezacorduri gramaticale pe post!

Într-o carte foarte interesantă, „Cuvinte despre Cuvânt, Vorbirea scenică”, profesoara universitară Valeria Covătaru a venit cu niște exemple interesante, auzite în timpul transmisiunilor în direct...

Dezacorduri:

„-... a primei manșă... ” (Radio, 22. 10. 1993, ora 14.16, I. D.);

„-... conducând cu unul sau două goluri” (TV, 30. 04. 1995, ora 15.34, M. P.);

„-... peste doisprezece mii de spectatori” (TV, 11. 05. 1995, ora 20.38, D. A.)⁴

Nici repetarea unor cuvinte nu sună bine în timpul transmisiunilor în direct. Iată doar un exemplu din cartea publicată de Valeria Covătaru:

„-... de câteva secunde a început repriza secundă” (Radio, 29. 09. 1993, I. D.)⁵

Tot I. D. a fost prins în „*offside*” și la capitolul „Accentuări greșite”:

„-... o adevărată férie+sicagău (Chicago)+áctor+áctualități” (Radio, 17. 06. 1994, ora 13.13)!⁶

Cuvântul rostit, ce importanță o avea el oare?! Cât va dăinui el?

La aceste întrebări am primit niște răspunsuri, întâmplător, în anul 1993, să fi fost oare prin 1994, nu-mi amintesc precis acum, într-un sfârșit de decembrie. Eram într-o deplasare la Sibiu și ochii mi-au căzut pe un afiș care anunța o întâlnire a preotului-profesor Constantin GALERIU (1918–2003) cu studenții sibieni, tematica întâlnirii fiind legată de sărbătoarea Crăciunului. Cu gândul că voi face un interviu cu venerabilul preot, în seara respectivă m-am îndreptat și eu spre aula Facultății de Teologie din Sibiu, situată undeva în spatele Hotelului „Împăratul Romanilor”, pe o stradă paralelă cu cea pietonală, unde urma să aibă loc întâlnirea.

4 Sursa: Cuvinte despre Cuvânt, Vorbirea scenică, Valeria Covătaru, Casa de Editură „Mureș”, 1996, Târgu Mureș, pag.100, 102

5 Sursa: op. cit., pag.115

6 Sursa: op. cit., pag.104

L-am ascultat atunci, fascinat, alături de studenții de la Teologie, pe profesorul Galeriu, timp de vreo 3 ore, până aproape de miezul nopții! Preotul Galeriu le-a spus atunci studenților cât de importante sunt cuvintele spuse de Dumnezeu, cum sunt ele sădite adânc în sufletul nostru, cum ne leagă ele de El, cuvinte rostite pe care nu trebuie să le uităm niciodată! Un cuvânt spus face, câteodată, cât o mie de cuvinte scrise, a subliniat părintele Galeriu, dând câteva exemple din Biblie.

Fiecare dintre noi are, cred, sădit în sufletul său câteva cuvinte dragi pe care nu le va uita niciodată. Oare vocea caldă a mamei o vom putea noi uita vreodată? Exclus! Dar a celor dragi nouă? Niciodată! Doar atunci când nu vom mai fi pe Pământ!

Schimbând puțin registrul/domeniul, dar și proporțiile, ne putem întreba, pe noi și pe iubitorii fotbalului: oare să fi uitat noi vocea gătuită de emoție a lui Sebastian Domozină când a anunțat golul înscris de Negrilă în meciul cu echipa germană Kaiserslautern (în 1983), ori a lui Nicolae Secoșan, care, în sezonul 1990/91 al Cupei UEFA, ne anunța bucuros rezultatul final al jocului de pe „Vicente Calderón” dintre Atletico Madrid și Poli Timișoara 1–0, în urma căruia Poli s-a calificat în turul următor?! Acasă, Poli bătuse pe Atletico cu 2–0!

Specialiștii în fonologie și psihiatrii au stabilit că există 11 tipuri de voce! Vocea este amprenta noastră personală, mai afirmă ei.

„Așadar, vocea umană, ca amprentă a personalității, este expresia istoriei noastre personale. Vocea, în evoluția omului, a contribuit esențial la dezvoltarea inteligenței și a gândirii. Nimeni nu trebuie să fie preocupat să-și „schimbe” vocea, ci să-și „găsească” adevărata voce, care să fie în acord cu eul interior, o voce pe care să o cultive, fiind atent întotdeauna la dicție, la ritm, la tonalitate. „Vocea nu înșală, chiar dacă vorbele pot înșela uneori”, spunea scriitorul francez André Suarès”⁷

⁷ Sursa: <https://destepti.ro/vocea-umana-acest-miracol-al-fiintei-este-o-amprenta-unica-a-personalitatii-10-aspecte-mai-putin-cunoscute-despre-vocea-oamenilor/>

Reușit-am noi, oare, să aducem bucurii, satisfacții celor care ne-au ascultat transmisiunile de la radio? Firește, la această întrebare numai ascultătorii pot răspunde! Cu siguranță, fanii echipei care a câștigat meciul respectiv au fost mulțumiți! În rest, cine știe?! Dar oare noi, noi am fost mulțumiți? Asta are mai puțină importanță!

„*Pentru a te perfecționa*”, îmi spunea în urmă cu mai mulți ani Cristian Țopescu, „*ascultă înregistrările transmisiunilor făcute de tine și ai să îți dai singur seama ce trebuie corectat*”!

NEBUNIA NOASTRĂ, FOTBALUL

„Față de spiritualitate, fotbalul tinde să devină o religie.”⁸

De la apariția sa în anul 1848, după unele surse, cu precizarea că primul joc de fotbal care s-a disputat după *reguli* a avut loc de-abia în anul 1863 în Anglia, și până în prezent, fotbalul a atras ca un magnet. Oriunde în lume, fotbalul, pe care americanii l-au botezat *soccer*, s-a dezvoltat și răspândit atât de mult încât a devenit „*sportul rege*”!

Odată cu efectuarea primelor transmisiuni directe de la meciurile de fotbal la radio, subiect asupra căruia voi reveni, ulterior și la televiziune, după apariția acesteia (în România, în 1956), interesul pentru fotbal a crescut foarte mult, în jurul acestuia creându-se o adevărată „industrie”!

Jucători, antrenori, maseuri, kinetoterapeuți, psihologi, directori sportivi, manageri, analiști video, arbitri, medici sportivi, agenți de jucători, regizori tehnici, operatori Radio-TV, crainici-reporteri, scriitori, profesori, medici, actori, muzicieni, ingineri, paznici, ziaristi sportivi, comentatori ori simpli băgători de seamă, cu toții sunt interesați de soarta fotbalului românesc! Nu numai că sunt interesați de soarta acestuia, dar sunt și „specialiști” ai fotbalului, „știind” oricând, la orice oră din zi și/sau noapte, *ce și cum* trebuie făcut! Ceea ce uită 'mnealor este faptul că, lucru esențial, echipa făcută de ei nu va juca niciodată!

Bref, încet-încet fotbalul a devenit, pentru mulți dintre noi, o componentă importantă a vieții, fie că suntem simpli spectatori, ca majoritatea dintre noi, fie că facem parte din „fenomenul fotbal”!

⁸ Paul Gardner, scriitor și ziarist american

Acum ceva vreme, un cunoscut scriitor german spunea că „încercările de a înțelege societatea modernă nu mai sunt posibile fără a lua în considerare sportul”⁹

Poate v-ați întrebat: oare de ce s-au apucat unii scriitori să scrie *cronică sportivă* ori cărți cu subiecte din lumea sportului, sau ce i-a mânat pe unii dintre noi să devină crainici-reporteri de radio ori, ca să folosesc o sintagmă la modă, comentatori sportivi?! Chiar așa, oare care or fi fost motivele?

O parte dintre răspunsuri le găsim într-o „Anchetă” făcută printre scriitori de Almanahul Literar în anul 1970. Ulterior, în 2011, cotidianul *Gazeta Sporturilor* a readus-o în atenția cititorilor sub titlul: „Document despre condeiele sportului: Dialoguri fabuloase de acum 40 de ani.”¹⁰

Întrebarea cheie pe care a pus-o Romulus Balaban (realizatorul anchetei) a fost: „Ce v-a determinat să scrieți *cronică sportivă*?”

Iată câteva răspunsuri primite atunci, în 1970:

EUGEN BARBU: „Scriu *cronică sportivă* pentru că am practicat multă vreme atletismul și fotbalul, pentru că știu că stadionul și aula sunt obligatorii pentru omul modern. A cunoaște și a te cultiva fizic, iată două îndeletniciri care se completează în mod fericit.”

Autorul „Principelui” a semnat rubrici în „Săptămâna culturală a Capitalei”; a scris (și) cărți cu tematică sportivă: „Tripleta de aur”, „Balonul rotund” și „Unsprezece” (în 1956, cu „eroul” Le Știe); el a jucat și fotbal, iar o vreme a fost chiar și antrenor?!

ION BĂIEȘU: „Am început la îndemnul prietenului meu, Fănuș Neagu, care, la rândul său, fusese contaminat de un amic comun, antrenorul Teașcă. Scrisul despre fotbal nu pretinde vreo pregătire deosebită... Competența cronicarului sportiv constă în cantitatea de informații și, bineînțeles, în calitatea scrisului... Tableta scriitorilor

9 Sursa: https://ro.wikipedia.org/wiki/Siegfried_Lenz

10 Sursa: <https://www.gsp.ro/gsp-special/superreportaje/document-despre-condeiele-sportului-dialoguri-fabuloase-de-acum-40-de-ani-292658.html>

despre sport nu-și propune să strălucească prin informație, ci să conțină, mai ales, considerații despre filosofia și morala sportului.”

Ion Băieșu este autorul mai multor schițe cu subiecte comice/umoristice, inclusiv al celebrilor „Tanța și Costel” etc.

FĂNUȘ NEAGU: *„Am început să scriu din enervare. Într-o zi, am văzut un meci furat într-un mod abject de către arbitru, m-am enervat, am pus mâna pe creion și-am scris împotriva arbitrului. Pe urmă, a început să-mi facă oarecare plăcere să fiu în dezacord cu Federația de Fotbal, care pe vremea aceea, și nu e mult de atunci, săvârșea nenumărate greșeli. Pe urmă am scris din obișnuință, iar mai târziu, pentru a pune mâna mai ușor pe pașaport.”*

Maestrul metaforelor, cum mai este numit Fănuș Neagu, a scris, printre altele, „Frumoșii nebuni ai marilor orașe” s.a.

ADRIAN PĂUNESCU: *„Cronica sportivă este compromisă la ora de față, pentru că a vrut și încearcă să fie conformă cu rezultatul propriu-zis al partidei de fotbal. Practic, în cronică sportivă se vede sufletul nostru conformist și meschin. Dacă tot timpul trebuie să lauzi pe învingători și să înjuri pe cei învinși, devii certamente, cu timpul, cel mai nenorocit conformist. Ar fi interesant să-ți compui cronică sportivă în afara imperativelor rezultatului.”*

Pe lângă numeroasele volume de versuri pe care le-a realizat, Adrian Păunescu a scris versurile celebrelor imnuri „Oltenia, Eterna Terra Nova (Universitatea Craiova) și „Suntem peste tot acasă, porțile ni se deschid” (Rapid București).

NEAGU RĂDULESCU: *„E la modă să te simți tu, purtător de stilou, milițian al terenurilor de fotbal, să dai sfaturi, să-l înveți pe Dumitrache cum se trage un 11 metri și să-l cerți pe Oaidă (de la Progresul București, n. a.) că nu citește înainte de meci pe Platon sau măcar nu recită la pauză câteva versuri din Nichita Stănescu. Se poartă teribil postura gravă de profesor universitar al balonului rotund... Chiar și portarii cu mănuși parcă mă supără, darmite cronicarii, cronicăreții, cronicărițele (căci au început să dea sfaturi în fotbal și niște domnișoare), scriitorii, scriitorașii, poeții și criticii de tot soiul?!”*

Dacă sunteți comentator sportiv/crainic-reporter sportiv, ori ați fost cândva, vă propun să recitiți acest text, înlocuind sintagma „*purtător de stilou*” cu „*purtător de microfon*”, ca să vă autoevaluați, altfel de această dată! Oare o deforma oglinda „*imaginea*” ori ba?!

Neagu Rădulescu a fost un strălucit prozator, grafician, caricaturist și traducător. A scris, printre altele, și 3 cărți despre fotbal: „Un balon râdea în poartă” (1968), „Un creion pe stadioane” (1968) și „Fotbal cu pâine” (1971).

RADU COSAȘU: *„Cred că întâiul elan, determinant pentru apropierea scriitorilor noștri de fenomenul sportiv, a pornit din bucuria conștiinței, resimțită atunci când se dezbate problematica unui crâmpiei de viață netrucată, cum este viața sportivă, în care toate eventualele semne de alterare pot fi denunțate pe loc... Întrecerile sportive au transmis întotdeauna un mesaj despre omul și civilizația unei epoci.”*

În opinia mea, gazetarul Radu Cosașu face parte din galeria ziaristilor sportivi români de soi, „nemuritori”, alături de Ioan Chirilă și Ion Cupen. Este doar o simplă părere.

DAN DEȘLIU: *„... în textele mele despre sport mi-am dorit să subliniez un anumit substrat de noblețe existent în esența întrecerii sportive și să-i confer acestuia o formulare elevată. Pregătirea unui sportiv de elită, a unui fotbalist de primă mărime, mai ales, solicită subiectului o dăruire totală, inclusiv pe planul timpului afectat exercării. Acest consum global nu mi se pare mai mic decât cel reclamat actorului de profesie prin repetiții și alte acțiuni limitrofe. Efectul concret și rezultatele materiale ale „artei” fotbalistului nu sunt nici ele mai prejos decât cele repurtate de un bun actor.”*

Pe lângă volumele de poezii și cele câteva cărți cu tematică sportivă, „În poartă, Voinescu” (1968), „Luminile arenei” (1969) și „Un haiduc pe bicicletă” (1978), poetul Dan Deșliu a scris, împreună cu Eugen Frunză, și versurile imnului național „Te slăvim, Românie!” (1953–1975).

ALEXANDRU MIRODAN: *„Scriu în special despre fotbal, fiindcă fotbalul este un limbaj, un cod prin intermediul căruia reușesc să*

înțeleg mai bine lumea contemporană... Este o zonă unde se poate sonda morala, unde demnitatea, lașitatea, fanatismul sau fair-play-ul coexistă și se ciocnesc.”

Pe lângă faptul că Alexandru Mirodan a fost un dramaturg important și un istoric cunoscut, el a fost și cofondator, alături de Radu Beligan, al Teatrului de Comedie din București în anul 1961. A scris și el o carte cu tematică sportivă: „Cele cinci cercuri” (Despre Jocurile Olimpice) în anul 1960.

Dar oare care o fi fost motivul pentru care unii oameni au dorit să devină comentatori sportivi/crainici-reporteri sportivi? Oare ce i-a determinat pe aceștia să meargă pe arenele sportive? Sunt curios să aflu și eu! Răspunsurile le vom cunoaște ceva mai încolo, într-un alt capitol.

Până în anul 1989, știm cu toții, principalele surse de informare despre sport erau cele câteva publicații care se tipăreau sub tutela Consiliului Național pentru Educație Fizică și Sport (C. N. E. F. S.), între care cotidianul „Gazeta Sporturilor” (Sportul Popular/Sportul), revista „Sport”, ulterior și revista „Fotbal”, precum și rubricile și emisiunile de la posturile publice de radio și televiziune.

Mai existau și câteva săptămânale care aveau rubrici de sport, precum „România literară”, „Contemporanul”, „Luceafărul”, „Săptămâna culturală a Capitalei”, „Viața Studențească”, „Convorbiri literare”, „Ramuri” s.a., în care semnav, în general, câțiva scriitori care iubeau sportul, fotbalul în special.

Aproape toți scriitorii nominalizați mai sus au fost titularii unor rubrici de sport din săptămânalele prezentate.

„FOTBAL MINUT CU MINUT”

 dată cu apariția emisiunii de mare succes, de la postul național de radio, „*Fotbal, minut cu minut*”, în anul 1965, interesul pentru fenomenul fotbal a crescut considerabil.

Pentru a afla ce făcea o anumită echipă de fotbal, înainte de apariția acestei emisiuni, vă amintiți desigur, fanii acesteia se deplasau la stadion pentru a asista la jocurile acesteia de pe propriul teren, mai rar în deplasare. Apoi, rezultatul era transmis pe cale orală și... prin *telefon*!

Inclusiv rezultatele la jocul „Pronosport” erau transmise prin *telefon* în cursul zilei de duminică seara sau luni dimineața?! Din acest motiv, în prima zi a săptămânii în fața „Agențiilor Loto” era mare aglomerație, jucătorii fiind dornici să afle cât mai repede rezultatele meciurilor disputate.

În cartea „Șepcile Roșii”, Ioan Chirilă ne povestește o întâmplare din care aflăm cât de important era telefonul într-o anumită perioadă în aflarea rezultatelor de la meciurile de fotbal. „Eroul” acesteia, marele tenor Traian Grozăvescu... „Într-o vreme s-a certat cu Popovici-Bayreuth, directorul Operei din Cluj. Și, în cearta asta, directorul n-a fost fair-play. A început să-i pună matinee lui Traian în fiecare duminică de la 3, ca să nu poată vedea meciul... Și cât s-a zbatut Traian să scape. Dar degeaba. Bietul Traian se perpelea în cabină, cu o ureche spre soneria regizorului de culise și cu cealaltă lipită de receptorul telefonului care avea legătura cu arena. Timp de două luni, cât a durat „gluma” lui Bayreuth, Traian a cântat ca pe ghimpi „Cavaleria”, ca să-și dea drumul abia în „Paiate”, când telefonul, dragul de el, îi aducea vestea că în parc Universitatea și-a îngenuncheat „dușmanul”¹¹.

11 Sursa: Șepcile Roșii, Ioan Chirilă, Editura C. N. E. F. S., Întreprinderea Poligrafică Cluj, 1969, pagina 18

Legat de importanța telefonului, un alt exemplu: în anul 1920, publicația „Star” a montat telefoane pe toate stadioanele din Anglia, pentru ca reporterii ei să poată transmite cronica sportivă a fiecărei partide de fotbal!

Înainte însă a fost altfel! Dacă vreun tânăr dorea să ajungă reporter sportiv, pe la începutul secolului al XX-lea, candidatul trebuia să îndeplinească obligatoriu câteva condiții, printre care și aceea de a deține 2 porumbei dresați!

Care era rolul acestora? Ei bine, la meciurile de fotbal, la finalul primei reprize, reporterul aflat pe teren își trimitea cronica prin intermediul unui porumbel dresat care zbura spre crescătoria redacției, iar la finalul meciului omul repeta operația de eliberare a celui alt porumbel în aer, care ducea spre redacție cronica finală a meciului!¹². Cam așa circula informația în acele vremuri!

Anii au trecut și a venit rândul radioului să treacă în prim-plan!

Primul meci de fotbal transmis la Radio „București” a fost jocul dintre România și Iugoslavia (5-0), care a avut loc în data de 11 iunie 1933, iar cel care a comentat întâlnirea la radio, în direct, numai ultimele 5 minute ale meciului, a fost Gheorghe Țari! A fost cel de-al treilea joc oficial susținut de echipa României, contând pentru „Cupa Balcanică”! Întâlnirea a avut loc pe Stadionul „ONEF” din București.

„Revista Radiofonia, din 6 mai 1933, informa că Țari era căpitan de cavalerie și explica faptul că se apelează la serviciile ofițerilor din arma respectivă pentru că au un vocabular elegant și cunosc terminologia sportivă”¹³. Gheorghe Țari avea să fie primul trimis special al Radioului la un Campionat Mondial de Fotbal, cel din anul 1934, din Italia!

12 Sursa: [www.sport.ro/18.03.2015/21:27/Dan Pavel](http://www.sport.ro/18.03.2015/21:27/Dan_Pavel)

13 Sursa: <http://presamil.ro/ofiterii-cavaleristi-care-au-pus-bazele-comentariului-sportiv-radiodifuzat/>

După Gheorghe Țari, la microfonul transmisiunilor de la meciurile de fotbal de la Radio „București”, cum se numea atunci radioul național, a venit tot un ofițer de cavalerie, *Radu Vasilescu*, care era ginerele scriitorului Liviu Rebreanu! Acesta a venit cu o inovație, apreciată mai târziu de britanici (!), împărțind terenul de fotbal în 6 careuri, numerotate de la 1 la 6! După ce „radiofoniștii”, cum erau numiți atunci ascultătorii, s-au familiarizat cu distribuția celor 6 careuri, acestora le-a fost mult mai ușor să-și imagineze acțiunile jucătorilor de fotbal descrise la radio de Radu Vasilescu! Pe drept cuvânt, am putea spune că Gheorghe Țari și Radu Vasilescu, alături de Virgil Economu, au fost pionierii comentariului sportiv de la Radio „București”, practic din România!

Ca o curiozitate: primul meci oficial al României a avut loc, este bine să reținem această dată, în 8 iunie 1922, pe stadionul „SK Jugoslavia” din Belgrad, unde România a învins Iugoslavia (Regatul Sârbo-Croat) cu 2-1, cel de-al treilea gol al partidei fiind înscris de singurul etnic român din echipa noastră, Guga (în min.61), celălalt gol al „tricolorilor” fiind marcat de Ronay (în min.41, penalty)! Iată primul 11 al României: Adalbert Ritter (Chinezul Timișoara)-Szilágyi Alois (M.T.K. Târgu Mureș), Elemér Hirsch (Universitatea Cluj)-Dezső Jakobi (Haggibor Cluj), Nicolae Höningsberg (C.A.O. Oradea), Francisc Zimmermann (C.A. Timișoara)-Aurel Guga (cpt., Universitatea Cluj), Carol Frech (Chinezul Timișoara), Paul Schiller (Chinezul Timișoara), Francisc Ronay (C.A.O. Oradea), Ion Auer (A.M.E.F.A. Arad); selecționar: Teofil Morariu. Spre comparație, primul meci oficial din lume dintre două echipe naționale a avut loc pe 30 noiembrie 1872, la Glasgow, între Scoția și Anglia, scor final 0-0¹⁴.

Vor trece destui ani până ce, în 22 noiembrie 1964, radioul public va reuși să transmită 4 meciuri de fotbal, iar comentatorii de atunci își „pasau” legătura de la unul la altul! Atât permiteau con-

14 Sursa: Istoria echipei naționale de fotbal a României (1922-2016), Cătălin Oprișan, București, 2016

dițiile tehnice din acele vremuri. Apoi, într-un timp foarte scurt, s-a reușit construcția și dotarea cu echipament corespunzător a celebrei „Cabine 35” de la Radio România, care putea să preia simultan toate legăturile de pe stadioanele unde se disputau întâlnirile de fotbal! Și acum este încă în funcțiune!

Astfel nu-i de mirare că, în anul 1965, radioul public transmitea în direct toate meciurile de fotbal din Divizia A, în cadrul emisiunii „Sport și muzică.” În același an, 1965, realizatorul Ion Ghițulescu i-a găsit un nou nume emisiunii în cadrul căreia se transmiteau meciurile de fotbal, și anume „FOTBAL MINUT CU MINUT”! Aceasta va face istorie, fiind cea mai de succes emisiune fotbalistică de la Radio timp de mulți ani!

„Nașii” ei au fost Ion Ghițulescu, Gheorghe Minoiu, Ioan Mureșanu și Emanuel Valeriu. Lor li s-au adăugat alte nume de comentatori, precum Mircea Radu Iacoban și Grigore Ilisei (Iași), Victor Tudor Popa (Cluj), Dan Voicilă (Ploiești/București), Ion Ghiță (Buzău), Mircea M. Ionescu, Aristide Buhoiu, Eftimie Ionescu, Radu Urziceanu, Hristache Naum, Dumitru Pelican, Octavian Vintilă, Ilie Dobre, Răzvan Apostolescu, Radu Antofi, Ștefan Alecsiu, Tiberiu Tudor, Adrian Fetecău, Răzvan Tomescu, Mugur Corpaci, Cătălin Cârnu, Bogdan Predescu, Răzvan Apostolescu, Adrian Soare-toți din București, Teodor Mateescu (Cluj), Sebastian Domozină (Craiova), Corneliu Mihăilescu (Galați), Nicolae Secoșan (Timișoara), Vasile Arhire (Iași) s.a.

După anul 1990 au devenit colaboratori ai emisiunilor de sport de la Radio România Actualități (și) Dan Culicovschi (Ploiești), Tiberiu Petriș (Târgu Mureș), Gabriel Liviu Balica (Craiova), Adrian Schindarli și Florin Cărăbaș (ambii de la Timișoara), Radu Anghel-Barna (Alba Iulia), Liviu George Suceveanu (Iași) și mulți alții de la „Teritoriale”, inclusiv semnatarul acestor rânduri, pentru o foarte scurtă perioadă (2008, 2009)! Practic, până când am fost suspendat de pe post. O să vă explic mai încolo motivul suspendării mele!

Dacă vreți să aflați mai multe despre emisiunea „Fotbal minut cu minut”, dar și despre comentatorii acesteia, vă îndemn să (re) citiți o carte minunată și bine documentată, care se numește chiar așa: „Fotbal minut cu minut” (Editura Publisol, București, 2022), autorul acesteia fiind ziaristul clujean Ovidiu Blag.

„SĂ NU MĂ UMILEȘTI ACASĂ, MIROANE”!

Șigur, din păcate, pe terenurile de fotbal au avut loc și așa-zise „blaturi”, pe care comentatorii sportivi le-au sancționat pe loc, refuzând să rămână în emisie, ei anunțând, din când în când, doar *minutul și scorul!*

Cert este că toții crainicii sportivi s-au străduit să relateze cât mai veridic fazele de joc ale întâlnirilor directe, gândindu-se mereu la faptul că ascultătorii „vedeau” meciurile transmise la radio doar prin *ochii* acestora! O responsabilitate mare, veți fi de acord și voi!

Un fin observator al celor întâmplăte în „*fotbalul mic*” este cunoscutul ziarist Horațiu Sima. Nu cred să existe în România vreun jurnalist care să cunoască mai bine decât Horațiu Sima întâmplările „văzute și nevăzute” din Liga a II-a!

Vă invit să lecturați mai jos un text scris de el.

„Pasiunile de astăzi în privința Ligii a II-a de fotbal sunt din ce în ce mai palide, dovadă a unui dezinteres destul de evident. Astfel se face că acum avem în liga secundă multe echipe care joacă de pomană nemaiaivând drept de promovare, ele fiind sub apanajul Primăriilor, Consiliilor Locale sau Consiliilor Județene. Lipsa factorului privat face posibil acest lucru. Dar nu tot timpul s-au petrecut lucrurile ca astăzi.

La începutul anilor '90, odată cu descătușarea de după Revoluția din Decembrie, orgoliile pe plan local au exacerbat, mulți investitori de carton legându-și destinele de echipele de fotbal din orașele lor. Lumea i-a uitat, dar noi nu. Acesta este motivul pentru care îi readucem în atenția cititorilor. A fost o bătălie cumplită în

decursul câtorva ani între acești oameni pentru promovarea echipelor lor. Iată câțiva dintre ei: Valentin Gârbea (Cetatea Tg. Neamț), Gheorghe Chivu (Chindia Târgoviște), Dumitru Sechelariu (Selena Bacău), Eugen Huțu (Foresta Fălticeni și Suceava), frații „Țuică” – Eugen și Nicu Mihăilescu (Electroputere Craiova), frații „Dero” – Ion Radu și Mihai Cristache (Petrolul Ploiești), Heinrich Schorsch (FC Baia Mare), Nando Nicolae Puiu (FC Onești), Miron Cozma (Jiul Petroșani). De altfel, între cele două echipe din Moldova, Cetatea Tg. Neamț și Selena Bacău dar și între patronii lor, Gârbea și Sechelariu, s-au făcut înțelegeri fără precedent în fotbalul românesc! Nimeni nu a înțeles nimic, dar Valentin Gârbea a transferat de la Selena Bacău doi internaționali, pe Narcis Răducan și Cristian Ciocoiu. Cei doi au fost considerați „mijloace fixe” și transferați între cele două societăți comerciale care patronau cluburile pentru suma de două milioane de dolari. Gârbea i-a folosit doar o lună, după care i-a vândut Clubului Steaua contra sumei de trei sute lei! Cine să mai înțeleagă ceva?

Orgoliile nemăsurate, lipsa unor legi de guvernare onestă a fotbalului au făcut ca aceștia să apeleze la mijloace neortodoxe, puțin cunoscute publicului. Un caz ieșit din comun s-a întâmplat în 1996 la Râmnicu Vâlcea. Într-o partidă decisivă pentru promovare la finele campionatului, Jiul Petroșani a întâlnit echipa gazdă FC Râmnicu Vâlcea. Pentru a fi sigur că obține ușor cele trei puncte care îi asigurau promovarea Miron Cozma a luat legătura cu patronul de atunci al vâlcenilor, Vasile Gorun, căruia i-a cerut ca echipa sa să se predea. Acesta a fost de acord, dar a cerut să piardă la un scor onorabil, având în vedere afluența mare de spectatori.

Vasile Gorun era un fost maestru zidar cunoscut încă de pe vremea lui Nicolae Ceaușescu pentru că lucra la construcția de blocuri în trei schimburi. În afara meseriei el practica și camăta. După Revoluție a înființat SC Măini de Aur SRL, iar în 1995 a preluat echipa din Liga a 2-a FC Rm. Vâlcea. Cu „Să nu mă umilești acasă, Mi-roane”!, s-ar fi încheiat dialogul dintre cei doi. Stadionul arhiplin,

numai că la pauză în loc de un scor minim a fost 3 – 0 pentru petroșeneni. Vulturul Gorun, făcut de răs în fața propriilor spectatori, nu a mai răbdat afrontul și a pus cei doi dobermani cu care venea mereu la meciuri, ambii cu botniță, pe „Luceafărul Huilei”, Miron Cozma. A fost un circ total pe stadion, Poliția a intervenit, iar în acel an Jiul Petroșani a promovat în prima ligă!

Poate vă veți întreba ce s-a întâmplat cu cei doi? Dacă despre Miron Cozma știm, Vasile Gorun a început drept răzbunare după aceea să dea lista cu toți arbitrii mituiți de el la fotbal și la handbal. A rezultat cel mai mare scandal din istoria arbitrajului românesc cu circa 100 de procese, avocatul fiind, la marea majoritate a cauzelor, avocatul Puiu Ionescu. În 2007, Gorun a fost arestat și a ajuns coleg de celulă cu Miron Cozma. După ce a ieșit din pușcărie el a devenit țârcovnic”!

CUM A FOST DESFIINȚATĂ EMISIUNEA „SPORT CLUB RADIO”!

Despre desființarea multiplexului realizat de studiourile teritoriale din Cluj, Craiova, Târgu Mureș și Timișoara s-a vorbit foarte mult. Eu am auzit tot felul de variante. Dar care-o fi cea adevărată?

Cert este că în 2013 cineva l-a desființat, s-a spus din motive de economii, deși avea o notorietate foarte mare, la fel și audiența!

După ce am pus cap la cap o serie de informații aflate din diferite surse, presupun că lucrurile s-au petrecut în felul următor...

Să ne reamintim: în 2013, Președinte-Director General al Societății Române de Radiodifuziune era *Ovidiu Miculescu*, care a venit în locul lui *András Demeter*.

În același an, cu ocazia reînnoirii și semnării contractelor dintre F. R. F./L. P. F. și S. R. R., Ovidiu Miculescu l-a chemat în biroul său pe un responsabil de „Secție”...

– *„Văd că cei de la L. P. F. și F. R. F. cer anual sume tot mai mari pentru drepturile de transmisiune, a zis P. D. G.*

– *Este adevărat, domnule președinte.*

– *Uite, văd că și pentru Liga a II-a se cer mai mulți bani! Ce părere ai despre contractul pentru Liga a doua?*

– *Domnule președinte, permiteți-mi să n-am nicio părere! Cu alte cuvinte, nu zic nici da, nici ba, mă abțin!*

– *În cazul acesta, pentru că este costisitor, renunțăm la contractul cu F. R. F. pentru Liga a II-a”!*

Ulterior, într-o ședință la care au fost convocați toți managerii posturilor teritoriale de radio, P. D. G. Ovidiu Miculescu i-a anunțat pe aceștia, printre altele, de decizia luată în legătură cu trans-

misiunile fotbalistice din Liga a II-a, fără ca vreun manager să aibă obiecții!

După luarea acestei decizii, toată lumea a avut de pierdut: în primul rând iubitorii fotbalului, care n-au mai putut asculta transmisiunile de la meciurile programate, dar și radiourile publice teritoriale cărora le-au scăzut semnificativ audiența și notorietatea!

Punct! Oare o fi cândva și de la capăt?

ÎNTÂLNIRI ALE COMENTATORILOR SPORTIVI

De-a lungul anilor, pentru perfecționarea activității comentatorilor sportivi și pentru îmbunătățirea calității tehnice a transmisiunilor sportive, redacțiile de specialitate de la posturile publice teritoriale de radio au organizat o serie de întâlniri ale crainicilor reporteri sportivi în diferite localități din țară, la care au participat și inginerii șefi de la „Regionale”, după cum urmează:

A) – la Timișoara: 1994, 2001, 2005, 2009;

B) – la Craiova, Drăgoieni (GJ), Lainici (GJ), Govora (VL), Baia de Fier (GJ), Beharca (DJ), Țicleni (GJ): 1994, 1996, 1999, 2003, ?, 2008, 2012, ;

C) – la Cluj, Bistrița (BN), Turda (CJ), Câmpia Turzii (CJ), Buru (CJ): 1994, 1996, 2000, 2004, 2007, 2011;

D) – la Târgu Mureș, Sovata (MS), Frumoasa (HR), Lăpușna (MS), Tușnad (HR), Zlatna (AB), Izvoru Mureșului (HR): 1995, 1998, 2002, 2006, 2010, 2014, 2015, 2023;

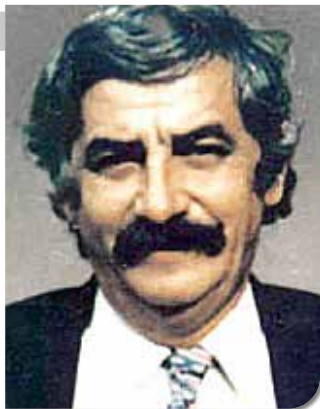
MENTORII NOȘTRI

Majoritatea crainicilor reporteri sportivi care au transmis meciuri de fotbal din Divizia B/Liga a II-a în cadrul multiplexului „Actualități, muzică, sport”, ulterior în „Sport Club Radio”, realizat de Radio „Oltenia” Craiova, Radio „România” Cluj, Radio „România” Târgu Mureș și Radio „România” Timișoara, care a rezistat pe piața media peste două decenii, i-au avut drept *mentori* pe 3 dintre cei mai buni comentatori sportivi din România, *Sebastian Domozină*, *Teodor Mateescu* și *Nicolae Secoșan*, adevărate legende ale radioului public românesc. Fiecare dintre noi am avut ce învăța de la ei: de la Sebastian Domozină am învățat cât de important este să captăm atenția ascultătorilor chiar de la începutul relatărilor noastre, adică să nu devenim plictisitori pentru iubitorii fotbalului, de la Teodor Mateescu am deprins cât de importante sunt inflexiunile vocii pentru a transmite „atmosfera” de pe stadioane și eleganța exprimării, iar de la Nicolae Secoșan am învățat cât de importantă este acuratețea informațiilor din cadrul fiecărei relatări de pe stadion. Dar câte n-am învățat de la iluștrii noștri colegi... Cu un ton blând, ei ne-au sprijinit și îndrumat permanent, pentru ca să „creștem”, fiecare dintre noi, din punct de vedere profesional. Domnilor, mulțumirile noastre!

O precizare: în anii '90, pentru o scurtă perioadă, din multiplexul nostru fotbalistic a făcut parte și Radio Iași.

SEBASTIAN DOMOZINĂ

*„Domozină cel umblat
De toți ascultătorii adulat,
Când transmite câte un meci, vai,
Noi toți ne simțim a fi în rai”!¹⁵*

Pentru mulți dintre noi Sebastian Domozină rămâne unul dintre cei mai cunoscuți și iubiți olteni. Chiar dacă n-a fost inclus în „*Top 20 de personalități din Oltenia*” (alături de Constantin Brâncuși, Corneliu Baba, Sabin Bălașa, George G. Constantinescu, Eugen Ionescu, Dan Iordăchescu, Maria Lătărețu, Jean Mihail, Gib Mihăescu, Jean Negulesco, Sergiu Nicolaescu, Ștefan Odobleja, Marin Sorescu, Amza Pellea, Petrarhe Poenaru, Geo Saizescu, Nicolae Romanescu, Elena Teodorini, Nicolae Titulescu și Leontina Văduva¹⁶, Sebastian Domozină rămâne o figură reprezentativă a Olteniei, dar și a radioului public românesc.

Felul lui de a se purta cu oamenii simpli l-a apropiat mult de aceștia.

Sebastian Domozină s-a născut în data de 15 iulie 1938 în comuna Ianca din județul Olt. După terminarea Liceului „Frații Buzești” din Craiova a frecventat cursurile „Facultății de jurnalistică” din cadrul Academiei „Ștefan Gheorghiu” din Capitală, pe care a absolvit-o cu brio.

După terminarea facultății, Sebastian Domozină a fost angajat al Radioteleviziunii Române în calitate de corespondent al acesteia pentru județele Dolj, Gorj, Mehedinți și Olt, asta până în anul 1990, când a devenit directorul Radio „Oltenia” Craiova.

Sabi Domozină a debutat în transmisiunile fotbalistice chiar în anul în care Universitatea Craiova a promovat în Divizia A, adică în 1964!

¹⁵ Tarfin Todea, „Miștograme”, broșură, 1995, Târgu Mureș

¹⁶ Sursa: <https://www.radiooltenia.ro/top-20-personaltati-din-oltenia/>

De-a lungul anilor el a realizat peste 1000 de transmisiuni de la meciurile de fotbal!

Sebastian Domozină a decedat în data de 10 octombrie 1997 la Craiova, fiind înmormântat în Cimitirul „Ungureni” din Craiova, în apropiere de locul unde își doarme somnul de veci golgheterul Universității Craiova, Ion Oblemenco.

În acea toamnă târzie a anului 1997 am participat și eu la înmormântarea lui Sabi de la Craiova și am văzut mulțimea de oameni care l-a condus pe ultimul drum, semn că era foarte iubit și apreciat de oamenii din oraș.

În 2002 Consiliul Local Craiova i-a acordat, post-mortem, lui Sebastian Domozină titlul de „Cetățean de onoare” al municipiului Craiova, iar un an mai târziu, în 2003, Consiliul Local al comunei Ianca i-a acordat și el titlul de „Cetățean de onoare”!

La mijlocul anilor '90, la invitația colegilor de la Radio Cluj, am participat împreună cu Melinte Șerban (director) și Ion Curtifan (redactor-șef) la un curs de perfecționare cu „Actualitățile”, care a avut loc la Cluj, prima parte, și undeva în Munții Apuseni, partea a II-a. Acolo am ajuns numai cu ajutorul mașinilor 4×4! În afară de vreo 2-3 redactori, printre care se număra și semnatarul acestor rânduri, în rest numai șefi: directori, directori adjuncți, redactori-șefi, secretari generali de redacție de la „Centru” și de la „Regionale”! Nici acum, după atâția ani, nu știu ce am căutat eu printre ei! Acolo, în vârf de munte, timp de vreo 2 zile, l-am văzut pe Sebastian Domozină îmbrăcat numai la patru ace, în costum și cravată!

Într-o noapte minunată de vară, pe malul unui pârau, la lumina lunii, așezați pe niște bușteni, având grijă ca apa să nu ne ducă sticlele de vin și de bere, am stat de vorbă, practic mai mult i-am ascultat, pe Sabi Domozină, pe Paul Grigoriu-care-l tot tachina pe Sabi, și pe cine se mai nimerea pe acolo, că se tot schimbau! Și așa, la un pahar, două de... vorbă, a venit și dimineața! Cum Sabi Domozină avea camera situată la mansardă, fiind și „obosit”, a renunțat

să mai urce și s-a odihnit pe un fotoliu din hol. Apoi, după vreun sfert de oră (!), ne-a dat deșteptarea: „*Sus, toată lumea, că a mai rămas zaibăr, adunarea la râu, pentru continuarea discuțiilor*”! La acea oră matinală era cel mai treaz dintre noi!

Cu prilejul unei aniversări a radioului, organizată de Radio „Oltenia”, la Craiova a participat toată șefimea de la București și de la „Regionale” dar și crainicii reporteri sportivi! Datorită lui Sebastian Domozină dar și vinului bun, ne-am mai tutuit cu șefii! Atunci ne-a organizat și o excursie pe Dunăre, în zona Cazanelor, cu un vaporeș, cu tot tacâmul, inclusiv cu ecluzare, dar și cu o trupă de muzicanți care ne-a delectat tot drumul... cu muzică populară oltenească! Zaibărul și țuica de caise ne-au făcut să ne simțim foarte bine. A fost o excursie de neuitat!

De ce nu a ajuns cronicar în presa scrisă? La această întrebare a răspuns chiar el, într-o declarație de mai demult (1993): „*Poate că în nicio pagină de ziar nu aș fi trăit vuietul plin de farmec al tribunelor ca în fața unui microfon, instalat într-o cabină de transmisie sau chiar pe pista unui stadion... Reușita înseamnă când marea majoritate a celor care m-au ascultat sunt fericiți*”!¹⁷

La moartea acestuia, site-ul oficial al Universității Craiova preciza: „*Din 10 octombrie 1997, doar sfinții mai pot auzi inconfundabilul „Gooooool” al vocii de aur a Olteniei*”, iar cunoscutul ziarist Marius Tucă nota:

„*Fiecare dintre noi, doar gândindu-ne la el, îi auzim vocea inconfundabilă. Pentru cei care nu l-au cunoscut îndeaproape sau nu i-au fost prieteni, Sebastian Domozină grăiește prin vocea sa pentru că ea a fost și va rămâne vocea sufletului său. Ne e dor de Domozină, ne e dor mai ales atunci când vedem neîmplinirile „Științei”, echipă căreia i-a dedicat totul... Un prieten spunea că Sebastian Domozină a iubit această echipă mai mult decât și-a iubit familia.*”

*

¹⁷ Sursa: Wikipedia. ro

Gânduri de rămas bun scrise de Nicolae Secoșan și Radu Săplăcan (via Tavi Dobrișan)...

„Servus, Sabi”!

Joi, la ora amiezii, când m-a sunat pe telefonul mobil unul dintre discipolii tăi, eram la o înmormântare împreună cu doamne și domni care acum patru decenii erau eleve și elevi. Îl salutăm ultima oară pe un coleg de liceu. N-a apucat nici el să atingă 60 de ani! Și mi-am amintit de altcineva drag care, acum câțiva ani, s-a stins și el. În memoria căruia, tot într-o superbă zi de toamnă, am luat o gură de vodcă și am murmurat „Dumnezeu să-l ierte!”

Fiindcă veni vorba de amintiri. Abia intrat în familia crainicilor radio, ți-am sorbit vorbele și exclamațiile venite, la ceas de seară, tocmai de la Leeds, în camera mea din mijloc, o mai știi? Mai apoi, că ăsta a fost obiceiul anilor '70, ne vedeam cu toții de cel puțin două ori pe an, la Centru: Moarfă Mureșan, Bebe Minoiu, nea Ghiță-Ghițulescu, Nicu Soare, Dan Voicilă... Erau gazde deosebite, dar nici oaspeții nu veneau cu mâna goală. Tu de la Craiova, Griguță Ilisei de la Iași, Doru Mateescu de la Cluj, Corneliă Mihăilescu de la Galați, Ion Ghiță-Buzău... Și se termina ședința și începeau celelalte. Ții minte când, după o asemenea reuniune, am plecat împreună cu acceleratul de Timișoara și până la gara din Bănie am stat sub burduful dintre vagoane desfăcând firul în patru? Sau când ți-am picat pe nepusă masă și, lăsându-l pe Daru să facă nebunii, ai ajutat-o pe Cleo să pregătească o masă pe cinste?

Peste ani, învățând de la tine și având șansa unei echipe bănațene de luat în seamă pe atunci, am făcut pași prin Europa. Eram la braț cu iubitele noastre: tu cu Universitatea, eu cu Poli. Și de câte ori glasurile încărcate de emoție, de bucurii și tristeți ni se interferau de la Glasgow la Milano, de la Bordeaux la Londra... Iar apoi grozavele săptămâni petrecute împreună în vara lui '90, la „Coppa del Mondo”, cu șotiile din Insula Capri și superba remiză a tricolorilor, la Napoli, cu Argentina lui Maradona... Aveam să formăm după aceea două din

laturile unui careu completat de Cluj și Târgu Mureș care dăinuie și astăzi în peisajul radiofonic al fotbalului din Bz.

Apropos, siamezul tău, Costică Popescu, este bine! A fost și astă-vară la Timișoara împreună cu cei de azi și de mâine și totul este OK.

Dintre ai noștri, Nicu s-a autoexilat la Baia Mare, Dan s-a pensionat, iar cei 3 Escu – Mateescu, Ștefănescu, Mihăilescu – și cu mine mai dăm semne de viață. Este vremea lupilor tineri! Bravo lor, să-i țină puterile!

În ceea ce mă privește, te-am vizitat acum câțiva ani, trecând pe lângă mormântul lui Nelu Oblemenco, iar apoi am pășit sfios, relatând Craiova-Reșița, din cabina stadionului ce ți-a fost a doua casă, pentru ca, într-una din iernile trecute, să mă întorc de la București purtând în triumf cel mai prețios trofeu al carierei mele: premiul „Sebastian Domozină. Radio Sport.” Cam atât de pe-aici. Te las acum, dar nu uita că sîmbătă coordonați voi, deci R. O. C. -ul pe care l-ai crescut! Ai băieți de nădejde! Îți mulțumim și mi-e dor de tine, prietene! Hai noroc! Tu cu un zaibăr oltenesc, eu cu o creață de Recaș, pentru că, nu-i așa?, cum spunea și Esenin:

„Ne ducem toți câte puțin, mereu

Către-un liman de tihnă și-mpăcare

Poate curînd va trebui și eu

Bulendrele să-mi strâng pentru plecare.” (7 octombrie 2001).

Nicolae Secoșan, Radio Timișoara.

*

„Nu cred în reparații postume: sunt tardive, false, uneori rizibile, jocul fiecăruia din noi este hotărât doar de faptele vieții... Or, din acest punct de vedere, Sebastian Domozină este un ales, un privilegiat, o valoare care nu are nevoie - mai ales acum! - de un cor de ipocriți lăudători!

Domnia sa a fost și va rămâne un reper și un simbol al Olteniei Maxima; prin generozitate, umor, inteligență și, mai presus de toate,

omenie... N-a acceptat rolul șefului încolțit în propria-i importanță, a „tolerat” mediocritatea agresivă disprețuind-o pe față, a zâmbit mereu „iluștrilor” obscuri, deferenți, consecvenți sau indiferenți...

Vocea sa, printre polifonii și lisiere cu „nuanțe de cui tras pe sticlă”, va rămâne amprenta esențială a unui „haiduc” post-modern.

Rege sărac aici, rege etern dincolo...”

Radu Săplăcan, Radio Cluj, februarie 1998.

TEODOR MATEESCU

Nu cred să existe vreun iubitor al fotbalului din România care să nu știe că Teodor Mateescu a fost vocea Clujului în celebra emisiune „Fotbal, minut cu minut”, dar și una dintre vocile emblematice de la Radio Cluj.

A mai fost una, să n-o uit, cea a lui Victor Tudor Popa.

Teodor Mateescu este un veteran al jurnalismului sportiv de radio, care, în perioada 1972–2008, a realizat 1214 transmisiuni în direct, în diverse ramuri de sport, majoritatea la fotbal, la Radio România și la Radio Cluj.

Teodor Mateescu a lucrat la Radio Cluj timp de 17 ani, între 1968 și 1985. Apoi, începând cu anul 1985 și până la pensionarea sa, în 2008, numai la Radio România.

În anii de tristă amintire, până-n 22 decembrie 1989, Teodor Mateescu a prins la Radio destule restricții legate de conținutul reportajelor și al relatărilor, în cadrul cărora trebuia scoasă în evidență contribuția „tovarășilor”, îi știți desigur, nu le mai scriu numele, la dezvoltarea „societății multilateral dezvoltate”!

Cu un autocontrol deosebit, teama de a greși fiind mare, și cu niște driblinguri ale unor „directive” venite de la „Centru”, Teodor

Mateescu a reușit să treacă uneori neobservat de cenzura epocii, dar și de recomandările venite de la București!

În acest context, el și-a făcut meseria onest, devenind un simbol al excelenței în jurnalismul radio.

Teodor Mateescu a debutat în crăinicia sportivă în data de 17 septembrie 1972, cu ocazia transmiterii la Radio Cluj a meciului de la Satu Mare, dintre Olimpia și Minerul Anina, din cadrul Diviziei B, Seria a II-a, când a relatat în direct desfășurarea reprizei secundă a jocului amintit.

Ulterior, Radio Cluj a transmis una, două, 3 sau mai multe partide dintr-o etapă, crainicii reporteri sportivi de atunci fiind: Teodor Mateescu, Horia Bădescu(poetul și prozatorul de mai târziu), Cornel Udrea, Tiberiu Iancu, Constantin Mustață și colaboratorii Emil Alexandru, M. Radu, G. Lőrincz, Victor Morea ș.a.

Teodor Mateescu ne explică „farmecul” vremurilor de altădată...

„Era un bizar ritual în vremurile de început ale Radioului clujean în anii '50 ai veacului trecut plimbatul textelor scrise și al benzilor cu înregistrări la...camera obscură pentru crâncena „viză de emisie”! (Și în anii următori pelerinajul continua, dar temerile se relaxaseră simțitor, își făcea efectul... autocenzura). Era însă încă de pe atunci și speranța într-un timp al „emisiunilor în direct” așa cum se făcea în adevărata jurnalistică radiofonică. Cât se poate de firesc, gheața au spart-o la începutul anilor '70 transmisiile sportive, la urma urmei un imperativ ce nu mai accepta amânare. Modest la început, de la câteva inserții dintr-o partidă de campionat până la o întreagă repriză, apoi de la aceeași repriză la tot meciul și de aici la câteva meciuri și, în timp, integral, toată etapa! Asemenea format de transmisii ajunsese să facă parte din programele curente ale studioului (desigur, în format optim, în colaborare cu studiourile Craiova, Timișoara, Târgu Mureș). Audiența era pe măsura așteptărilor: sute de mii de ascultători erau conectați pe calea undelor la desfășurarea partidelor de etapă din orașele diviziei secundă (Cluj-Napoca, Oradea, Bistrița, Târgu Mureș, Baia

Mare, Satu-Mare, Sibiu etc.) La unele derbiuri tribunele fremătau și cu... 20–30.000 spectatori ! Crainici-reporteri erau redactori și colaboratori ai studiourilor.

Părea totul prea frumos pentru ca să nu apară și... virușii acerbi ai neîncrederii: precum un trăznet, un „cartonaș roșu” de la faimosul Cabinet 2 al partidului a pus capăt activității studiourilor regionale la 12 ianuarie 1985! Aproape cinci ani apoi de triste și mocnite tăceri, care n-au putut stinge totuși speranța unui nou început. Și astfel, odată cu zorii stârniți de Revoluția din Decembrie 1989, făgașul undelor radio renăștea cu entuziasm juvenil și cu vocile înfrățite ale celorlalte studiouri din țară. Din nefericire, iarăși nu era să fie decât un avânt de deschidere către...prea mari orizonturi...

Răsfoind acum agenda acelor transmisii sportive „de top” pe scara audienței, regăsim consemnate momentele de pionierat: 8. IV. 1972 – primele două meciuri transmise în direct (FC Bihor–Ni tramonia Făgăraș și Gloria Bistrița–CSM Sibiu); 29. X. 1972: prima ediție cu 3 jocuri transmise în direct (FC Baia Mare–Olimpia Satu Mare, CSM Sibiu–Corvinul Hunedoara și Gloria Bistrița–Metrom Brașov), următorul format în premieră fiind transmisia cu patru meciuri sau mai multe, toate din seria a III-a a Diviziei B. Nu numai fotbalul a beneficiat de asemenea privilegiu. Competiții divizionare de baschet, handbal, volei, rugby, atletism, automobilism, polo etc. au figurat în „portofoliul” departamentului SPORT al studioului clujean. Cum nici perioada post-decembristă n-a fost ferită de simptomele unor... altfel de crize(trecătoare?!) efectele de austeritate (fără termen!) au dus din nou la nedorite ajustări de programe până la... improvizatii ce trimit, vrând-nevrând, la alte surse de informare. Speranța într-un alt orizont de așteptare pentru vremuri prielnice unui climat firesc de jurnalism sportiv, rămâne...

Mulți dintre noi, cei de la microfoanele transmisiilor de odinioară, notam în „carnetele personale de serviciu” și ceea ce nu se putea auzi pe calea undelor. Spre luare aminte (și fără vreo insinuare că ar fi vorba, chipurile, de așa-zise „scrieri de sertar”) redau o asemenea

consemnare: „5. III. 1973... Ordin draconic de la „Direcția Presei”: „nu se va mai vorbi la modul elogios cu superlative despre niciun sportiv, oricare ar fi el și oricare i-ar fi meritele! Se va renunța adică la orice... entuziasme sau evidențieri de performanțe, iar pentru identitatea celui din teren se va folosi doar numele...de familie. Mai mult decât atât, în timpul unei transmisii directe de sport se va face referire nu numai la desfășurarea competiției, ci și la aspectele educative ale sportului”! Indicație de-a dreptul hilară. Rigoarea mesajului s-a... diluat peste câteva etape, deoarece personajul „de sus” care a dat bizara dispoziție de cenzură a realizat ridicolul situației, stânjenitoare pentru alții... și „mai de sus”! Scenariu binecunoscut: zelul paznicilor de serviciu își făcuse datoria...Vorbim aici numai de vremuri trecute?”, se-ntreabă Teodor Mateescu, reputatul comentator clujean!

Teodor Mateescu a fost unul dintre mentorii noștri, care ne-a vegheat discret și ne-a îndrumat în meseria de comentatori sportivi de radio.

În anul 2018, reprezentanții Uniunii Universităților Clujene au decis să-i acorde lui Teodor Mateescu titlul de „Senior al Cetății”, cu prilejul ediției din acel an a „Balului Operei” dedicat „Centenarului României”!

Pe lângă transmisiunile în direct efectuate de la fotbal, polo, volei, handbal, baschet ș.a., Teodor Mateescu s-a aventurat, împreună cu 3 colegi de la Radio Cluj, József Poláček, Constantin Dumitrescu și Czek Sándor, într-o expediție pe Mureș, cu o barcă primită de la C.P.L. Reghin, pentru a realiza o serie de reportaje. Asta în 1971, imediat după inundațiile din anul 1970¹⁸.

În plus, Teodor Mateescu are la activ și două participări la Campionatele Mondiale de Fotbal: în 1990 în Italia și în 1994 în SUA, ediții la care a fost prezentă și Naționala României.

Teodor Mateescu s-a născut în data de 1 septembrie 1939 în orașul București. În prezent locuiește în municipiul Cluj-Napoca.

18 Sursa: <https://www.rador.ro/2019/03/15/o-zi-obisnuita-din-viata-lucratorului-de-radio-posturile-teritoriale-in-vremea-comunismului-radio-cluj/>

NICOLAE SECOȘAN

*„Nixe, maestru recunoscut,
Nu se lasă de nimeni bătut.
Având grijă de viitor,
S-a înconjurat de locțiitori”¹⁹*

Pentru o legendă a radioului românesc, cum este Nicolae Secoșan de la Radio Timișoara, nu prea sunt multe de spus! Omul este cunoscut de toți iubitorii fotbalului, dar și de noi, ziariștii sportivi. Trofeul suprem în cadrul crăinicieii sportive îl reprezintă Premiul „Sebastian Domozină”, zic asta ca să se știe.

Ei bine, reputatul jurnalist timișorean Nicolae Secoșan a fost onorat cu două astfel de premii, în 1998 și 2002, de Asociația Presei Sportive din România! În plus, în anul 2005, Fundația „Ioan Chirilă” i-a acordat celui mai bun comentator de radio, Nicolae Secoșan, premiul „Ioan Chirilă”!

Pentru mulți dintre noi, Nicolae Secoșan a fost dascălul care ne-a format pentru a deveni comentatori de fotbal, firește alături de alte două glasuri legendare ale radioului, Teodor Mateescu și Sebastian Domozină.

Despre celebrele ședințe conduse de Nicolae Secoșan găsiți detalii mai jos, așa că... puținică răbdare! Paranteză. Imediat după „Revoluție”, în anul 1990, fostul Președinte-Director General al Radio România, Eugen Preda, umbla mereu cu aparatul de radio la ureche, pentru a nu-i scăpa nimic din ceea ce se transmitea la radio. Era interesat în primul rând de știrile transmise pe post.

La fel a procedat și Nicolae Secoșan pentru a asculta ce spun băieții lui de la „Divizia Sport” la Radio Timișoara, probabil la fel procedează și acum, cine știe?!

¹⁹ Miștograme, Tarfin Todea, 1995, Târgu Mureș

Nicolae Secoșan a fost un comentator de fotbal corect, echilibrat, echidistant, cu verticalitate, ceea ce nu prea era pe placul echipeilor gazdă atunci când îl vedeau pe „Nixe”! Conducătorii de cluburi aveau aceleași „așteptări” și de la arbitri, și de la ziariști/comentatori, să „închidă ochii” la anumite faze de joc! O acuratețe precum cea care se găsea în relatările lui Nicolae Secoșan de la meciurile de fotbal, acum mai rar găsești, așa spune, chiar spre deloc!

De-a lungul anilor, sub coordonarea lui Nicolae Secoșan s-a îmborsătat mereu „Divizia Sport” de la Radio Timișoara, cu redactori și/sau colaboratori.

După o instruire ca la carte, unii dintre „băieții” îndrumați de el au devenit acum comentatori de fotbal foarte cunoscuți în țară, fiind colaboratori ai Radio România Actualități.

„Nicolae Secoșan a fost mentorul și îndrumătorul multor comentatori sportivi de radio sau TV din mass media din România, cărora le-a insuflat rigoarea discursului și oportunitatea intervenției”²⁰.

Am aflat că, și acum, Nicolae Secoșan ascultă știrile sportive pe care le oferă „Divizia Sport” de la Radio Timișoara, pe cele de la 7.05; 11.05; 16.05 și 21.05.

Ultima dată când Nicolae Secoșan a comentat un meci de fotbal, înainte de a se retrage, a fost la 1 noiembrie 2008.

Nicolae Secoșan s-a născut în data de 15 mai 1945. În anul 2020, în semn de apreciere față de activitatea desfășurată, Nicolae Secoșan a primit titlul de „Cetățean de Onoare” al orașului Timișoara.

CELEBRELE ȘEDINȚE CONDUSE DE NICOLAE SECOȘAN

Multiplexul „Actualități, muzică, sport”, realizat de studiourile regionale de radio din Cluj, Craiova, Timișoara și Târgu Mureș, cu contribuția Radio Reșița și/sau Radio Iași, cu sprijinul tehnic al

²⁰ Sursa: Wikipedia.org.

Radio România, ne-a creat, la începuturile sale, câteva probleme serioase, redacționale și tehnice, dar și mari satisfacții profesionale, un pic mai târziu. Însă cu câte eforturi.

Împreună, redactori, ingineri și tehnicieni ne-am unit eforturile pentru a pune pe picioare un multiplex complex realizat de studiourile teritoriale de radio. Vă reamintesc că, în primăvara anului 1990, la inițiativa lui Bogdan Herzog și Nicolae Secoșan, a luat ființă o emisiune care avea genericul „Actualități, muzică, sport”, în cadrul căreia Radio Timișoara transmitea câteva meciuri de fotbal din Divizia B din zona de Vest a țării!

Odată cu realizarea acestei emisiuni în comun și difuzarea ei pe frecvențele celor 4 posturi teritoriale de radio, dintr-odată aceasta s-a transformat într-un multiplex radio, greu de produs și de gestionat.

Din punct de vedere tehnic a fost nevoie să se facă niște ajustări la fiecare post de radio în parte, apoi acestea să fie în acord cu celelalte radiouri.

Practic, în fiecare etapă de fotbal, fiecare studio de radio avea cam 2–3 legături cu stadioanele de pe care se transmiteau jocuri de fotbal, uneori chiar și 4 partide, iar toate acestea erau centralizate în propriul studio. Ei bine, de aici, fiecare studio trimitea pe o legătură telefonică specială semnalul către celebra „Cabină 35” de la Radio România, care centraliza, ca să zic așa, toate legăturile de pe stadioane, iar de aici transmitea semnalul înapoi către fiecare studio teritorial de radio, în așa fel încât comentatorii aflați pe stadioane să audă semnalele și de pe stadioanele care aparțineau celorlalte studouri de radio. Prima problemă cu care ne-am confruntat a fost una tehnică, pe care s-au străduit s-o rezolve inginerii-șefi. Era vorba de faptul că semnalul care venea de la București, așa-numita „întoarcere”, venea cu întârziere, încurcându-ne destul de mult. Practic ce se-ntâmpla: în timp ce noi comentam la microfon faze din meci, în cască ne auzeam pe noi înșine vorbind cu întârziere, fapt care ne deranja teribil! Ei bine, cam despre astfel de probleme, plus altele, discutau inginerii la întâlnirile noastre (bi)anuale.

Să nu credeți cumva că din punct de vedere redacțional n-au fost probleme, mai ales la început! Cel care s-a ocupat cu instruirea noastră a fost cunoscutul comentator de la Radio Timișoara, Nicolae Secoșan. De la el am învățat cu toții ce trebuie să spunem în prima intervenție de pe stadioane, cât trebuie să dureze intervenția, cum trebuie să procedăm dacă eventual prindem un gol în direct chiar în timpul primei intervenții, ce spunem în celelalte intervenții de pe stadioane, cât trebuie să dureze, cum procedăm la ultima intervenție din meci, ce criterii trebuie să luăm în considerare atunci când desemnăm jucătorul meciului și când acordăm nota arbitrului, cum să ne ținem de algoritmul transmisiei etc. O problemă nerezolvată revenea în fiecare transmisiune, și evident și în discuțiile noastre, unii dintre noi erau așa de îndrăgostiți de microfon încât uitau pur și simplu să predea legătura coordonatorului din studio! Boală veche, nerezolvată! A durat destul de mult până am fost disciplinați de Nicolae Secoșan.

La ședințele (bi)anuale, de sfârșit de tur și retur (campionat), redactorii și inginerii discutau, la început împreună, despre problemele ivite, iar apoi, separat. La final, din nou o discuție împreună, pentru uniformizarea deciziilor și soluțiilor. Pe lângă ședințele obișnuite, mai era și emisiunea de sâmbăta de la ora 11.00. Unii de-acasă ne invidiau, ce se mai distrează ăștia de la Sport! Este adevărat, mai întârziam și noi la un pahar de vin... ca să discutăm tot despre fotbal!

Cum v-am spus deja, din punct de vedere redacțional, șeful nostru era Nicolae Secoșan. Iată cum decurgeau ședințele conduse de „Nixe”...

Indiferent în ce localitate avea loc întâlnirea, Nicolae Secoșan aducea mereu cu el un „Caiet studentesc”, din ăla mare de pe vremuri, în care avea notate toate imperfecțiunile din timpul transmisiunilor fotbalistice, om cu om, nominal, studio cu studio! Cei de la Radio Timișoara erau obișnuiți cu stilul de lucru al lui Nicolae Secoșan, nu și noi!

Și începea ședința, cu obișnuitele observații, pe un ton normal, despre dezacordurile gramaticale, despre ordinea cuvintelor în fra-

ză, despre rostirea cuvintelor, despre indisciplina comentatorului din timpul transmisiunii în direct, despre subiectivismul unora atunci când se stabilea jucătorul meciului și când se acorda nota arbitrului etc. etc. Cel mai mult zăboveam la un moment care se întâmpla mereu în timpul transmisiunilor în direct, când trebuie să intervenim atunci când se înscrie un gol în direct, în afară de lovitura de pedeapsă?!

Când erau mai încinse discuțiile, numai ce-l auzeam pe Costică Popescu de la Radio Craiova (Dumnezeu să-l odihnească în pace!):

– Nea Nicu, dar eu când vorbesc?

Hâtru cum era, cu o mimică de om liniștit, Costică detensiona orice situație ivită!

La un moment dat, unul dintre comentatorii de pe stadion, stresat fiind, pentru a se încadra în cele două minute alocate primei intervenții, ce credeți că a făcut?, a prezentat o echipă omițând intenționat două nume, pentru a câștiga câteva secunde în plus!

Îmi amintesc de o astfel de întâlnire, care a fost organizată de Radu Săplăcan, la Bistrița, pe la mijlocul anilor '90. Co-organizatori ai acelei întâlniri au fost (și) cei de la Gloria Bistrița, în frunte cu președintele Jean Pădureanu. Atunci, dacă nu greșesc, de la Timișoara au venit Nicolae Secoșan și Mihai Junea, de la Craiova au sosit Sebastian Domozină, Costică Popescu și Octavian Dobrișan, de la Cluj, normal, au fost mai mulți, printre care Radu Săplăcan, Mircea Zeicu, ing. Onoriu Atanasiu, iar de la Târgu Mureș Septimiu Cioloboc, Tarfin Todea și semnatarul acestor rânduri, cu siguranță au fost și alții, îmi cer scuze dacă i-am uitat! Atunci, într-o seară, când am intrat în restaurant ca să cinăm, am crezut că am nimerit într-un depozit de... whisky!

Revenind la acele ședințe, pe care le-aș numi de perfecționare profesională, aș remarca faptul că ele s-au purtat pe un ton normal, chiar amical, datorită diplomației lui Nicolae Secoșan. Să nu mint, de câteva ori, când sângele nostru a dat în clocot, am mai „mârâit” și noi, învățăceii... Au fost și ședințe la care au fost prezenți Teodor

Mateescu și/sau Sebastian Domozină. Întotdeauna, la finalul acestora, cei doi cunoscuți comentatori sportivi ne-au îndrumat discret și ne-au încurajat să mergem pe drumul ales, cel al crăinicii sportive.

Noi toți, cei de la „Regionale”, am avut noroc: i-am avut profesori pe cei mai buni comentatori de fotbal din țară! Domnilor, aveți respectul, dragostea și prețuirea noastră!

Din păcate, acum există câteva *voci* care ne lipsesc, cele ale lui Sebastian Domozină, Constantin Popescu, Radu Săplăcan, Mircea Zeicu... R. I. P.

RADIO BUCUREȘTI FM

A luat ființă în anul 1990, fiind un post de radio care este dedicat 100% locuitorilor din București și din împrejurimi. Radio București FM aparține de corporația mamă, Radio România, fiind parte a rețelei Radio România Regional. Inițial s-a numit *Antena Bucureștilor!*

În emisiunile postului amintit, frește, sportul ocupă un loc aparte. Știrile sportive și transmisiunile de la unele evenimente sportive captează mereu atenția ascultătorilor.

Redactorii sportivi Radu Șofran, Cosmin Nicolae și Răzvan Pavel vin zilnic cu cele mai noi știri sportive, spre bucuria iubitorilor de sport. Când a fost nevoie, au dat o mână de ajutor și Dan Culicovschi sau/și Victor Mihalache-ambii de la Radio România Actualități.

Unii dintre ei au colaborat și la făurirea multiplexului nostru, „Actualități, muzică, sport”, realizat de studiourile teritoriale de radio din Cluj, Craiova, Reșița, Târgu Mureș și Timișoara.

DAN CULICOVSKI

Deși nu-l cunosc personal pe Dan Culicovschi, îndrăznesc să scriu câteva rânduri despre el, mai precis despre crainicul-reporter sportiv, așa cum l-am perceput eu, ca ascultător, ulterior și în calitate de coleg de „meserie”!

Numele Dan Culicovschi aproape că este sinonim cu echipa de fotbal Petrolul Ploiești, și cu asta, cred, am spus totul despre el!

Ascultând de atâția ani emisiunea „Fotbal minut cu minut”, despre care acum oltenii ar spune că... „fuse, fuse și se duse”, știam după primele vorbe ale crainicului-reporter cine transmite meciul respectiv dar și locația în care se afla acesta. Este adevărat, foarte rar mai și greșeam!

Vocile „greilor” care transmiteau jocurile de fotbal, precum cele ale lui Ion Ghițulescu, Nicolae Soare, Sebastian Domozină, Teodor Mateescu, Nicolae Secoșan, Corneliu Mihăilescu, Ion Ghiță, Victor Tudor Popa, Vasile Arhire s.a., le recunoșteam imediat, după primele cuvinte rostite! De obicei, Ion Ghițulescu era la „Coordonare” ori pe „Dinamo”, Sebastian Domozină la Craiova, Victor Tudor Popa ori Teodor Mateescu la Cluj, Nicolae Secoșan la Timișoara, Corneliu Mihăilescu la Galați, Ion Ghiță la Buzău, Vasile Arhire la Iași etc.

La un moment dat, pe la începutul anilor '90, aud în emisiunea „Fotbal minut cu minut” o voce care mi s-a întipărit imediat în minte! Vocea respectivă avea un timbru mai aparte, iar frazarea curgea șnur, ușor ritmată. Nu mai zic de conținutul relatărilor, pe lângă referirile obișnuite la ceea ce se-ntâmpla pe teren omul de la microfon venea cu completări și întâmplări legate de jocul de fotbal, uneori citând din clasicii literaturii române și/sau universale și captându-mi imediat atenția! Apoi și numele: Dan Culicovschi! Așa l-am „cunoscut” eu pe Dan Culicovschi.

Ulterior, am aflat că este absolvent a două facultăți, „Limbi și literaturi străine”, în 1986, și „Jurnalism și științele comunicării”, în 1994, ambele din cadrul Universității București. Așa se explică și vasta sa cultură, inclusiv sportivă. Pe lângă sport, una din marile sale pasiuni sunt călătoriile, te miri pe unde!

Pe scurt despre Dan Culicovschi:

- s-a născut la Ploiești în data de 25 martie 1963;
- a debutat în emisiunea „Fotbal minut cu minut” în data de 5 mai 1991, la Ploiești, la meciul Petrolul-FC Argeș 1-1, alături de Dan Voicilă (și el tot din Ploiești), la coordonare fiind Octavian Vintilă (un alt ploieștean);

- are la activ 226 de transmisiuni făcute în emisiunea „Fotbal minut cu minut” plus multe altele pentru Radio Iași și Radio „Oltenia” Craiova;
- la Prahova TV a realizat 458 de ediții ale emisiunii „Oameni de valoare”;
- este autorul a 5 cărți: *O țară tristă plină de umor* (2006), *Omagiu francofoniei* (2006), *De vorbă cu mine însumi* (2007), *Ultimul pariu* (2009), *Pe aripile gândului* (2023);
- cea mai frumoasă transmisiune: la Arad, la UTA–Sportul Studențesc 2–0, în octombrie 1993;
- este un epigramist foarte apreciat; a primit o „Diplomă de merit” din partea „Uniunii Epigramiștilor din România”;
- idoli săi: *Ion Ghițulescu* (farmec și spontaneitate), *Dan Voicilă* (echilibru, sobrietate, acuratețe), *Nicolae Secoșan* (fluență și verticalitate) și *Sebastian Domozină* (umor și entuziasm);
- puteți afla mai multe informații despre el citind cartea „Fotbal minut cu minut”, paginile 235–252, scrisă de ziaristul clujean Ovidiu Blag, apărută în anul 2022.

VICTOR MIHALACHE

Victor Mihalache este absolvent al Facultății de Jurnalism din cadrul Universității „Spiru Haret” din București, promoția 2003.

A fost angajat de Societatea Română de Radiodifuziune în anul 1996, ca tehnician, iar începând cu anul 2006 și până în anul 2019 a fost reporter la „Camera Știrilor” din cadrul postului de radio București FM.

Din 2006, la solicitarea redactorilor sportivi de la posturile publice regionale de radio, Victor Mihalache a transmis meciuri de

fotbal și/sau de handbal, în funcție de solicitările acestora, devenind colaboratorul lor.

Dr. DAN ȘTEFĂNESCU

Doctorul Dan Ștefănescu este una dintre vocile legendare ale emisiunii „Fotbal minut cu minut” produsă de Radio România Actualități. S-a retras oficial din activitatea de comentator al meciurilor de fotbal prin 2016, după ce a bifat 1.095 de transmisiuni în direct!

Dan Ștefănescu a debutat în postura de crainic reporter sportiv la meciul Dinamo-Liverpool (1-1), din cadrul etapei secunde a „Cupei U. E. F. A.” la fotbal, pe 7 noiembrie 1970.

Timp de peste 4 decenii, dr. Dan Ștefănescu a bătut țara în lung și-n lat, pentru a comenta meciuri de fotbal. Însă, în mod obișnuit, a fost programat să comenteze meciurile de fotbal ale echipelor divizionare care se aflau situate geografic în partea de sud a țării.

În 2012, Ovidiu Ioanițoaia i-a dedicat doctorului Dan Ștefănescu, în Gazeta Sporturilor, un articol intitulat „Doctorul O MIE”* (Sursa: gsp. ro/18 sept. 2012).

Profesia de bază a lui Dan Ștefănescu a fost cea de medic primar de boli infecțioase, iar timp de vreo 10 ani a condus Direcția de Sănătate Publică Teleorman din Alexandria.

„Oricare meci, fie și din liga secundă, a reprezentat pentru mine o sărbătoare, iată de ce nici nu m-am gândit vreodată la bani”, a declarat dr. Dan Ștefănescu* (Sursa: op. citată).

Dr. Dan Ștefănescu este absolvent al Facultății de Medicină și Farmacie din București, promoția 1972, dar primii 3 ani i-a făcut la facultatea din Iași!

A fost colaborator al Radio România Actualități în perioada 1970–2016.

În plus, a mai colaborat și cu alte posturi publice de radio, precum Radio Craiova, Radio Iași și Radio Timișoara.

Dan Ștefănescu s-a născut în data de 11 octombrie 1948 la Roșiori de Vede, județul Teleorman. Este „Cetățean de onoare” al municipiului Alexandria.

De-a lungul anilor, doctorul Dan Ștefănescu a fost martorul unor întâmplări vesele petrecute cu prilejul multor deplasări. Amănunte despre unele dintre ele, povestite chiar de el, în rândurile următoare...

„La un moment dat, am transmis de la Oradea meciul FC Bihor-FCM Reșița. M-a condus la Gara de Nord soția mea Cocuța, după care s-a întors la nașii noștri, care erau acolo la București. Urma ca luni dimineața să ne întoarcem împreună la Alexandria. Duminica am vorbit la telefon și totul era în regulă. Menționez că soția mea era atunci însărcinată. Seara, după meci, am plecat spre București cu vagonul de dormit. Când am ajuns luni dimineața și am mers la nași, văd că nu era nimeni acasă. Găsesc un bilet pe ușă: „Pe Cocuța am dus-o aseară la Alexandria, nu sunt proleme.” Ajuns la Alexandria, îmi deschide ușa soacră-mea: „Să-ți trăiască fetele!” Abia atunci am aflat ce se întâmplase. Peste noapte soția mea a simțit că va naște și a fost adusă la maternitatea din Alexandria. Unde, surpriză, a născut două fete gemene! Nimeni până atunci nu ne spusese că vom avea gemeni! Așadar devenisem tată a două gemene, în timp ce mă aflam în tren, cine știe pe unde între Oradea și București. Această situație s-a întâmplat în noaptea de 12 spre 13 martie 1978, după miezul nopții. Acum, fetele mele, Dana Casiana și Roxana Lia, sunt farmacistele la Alexandria și, respectiv, București.

– Universitatea Craiova avea meci în cupele europene de fotbal în Grecia, la Atena. Din motive personale, medicul echipei nu putea face deplasarea în Grecia. Aflat la sediul clubului, colegul și prietenul meu, regretatul Sebastian Domozină, auzind discuțiile, legate de necesi-

tatea căutării unui medic care să însoțească echipa, intervine brusc și propune: colegul meu de la Radio, Dan Ștefănescu, este medic și ar putea merge el la meci. Propunerea a fost acceptată și astfel am aflat, pe neașteptate, că voi fi medicul echipei Universitatea Craiova la un meci internațional! Emoții, desigur, nu mai fusesem niciodată în această postură... Beneficiind de amabilitatea craiovenilor, soția mea a fost inclusă și ea în delegația oficială a echipei pentru această deplasare. La stadion, ne aflam, înainte de meci, în zona vestiarelor, împreună cu Sebastian Domozină, care urma să transmită meciul la Radio, și Cristian Țopescu, comentatorul pentru TV. Plecăm spre teren cu toții, cei doi comentatori pentru a merge la cabinele de transmisie, iar eu spre banca de rezerve a oltenilor. La un moment dat, când să ne despărțim, Cristian Țopescu se întoarce spre mine și îmi spune: „Dănuț, deci dăm fetele la medicină?” Adică, sugera că eu voi rămâne în Grecia... Bineînțeles că ne-am amuzat copios toți cei prezenți. Eu am revenit în țară, iar fetele nu au făcut medicina, ci farmacia.

La acel meci, ca medic al craiovenilor, văd că în timpul jocului Aurel Țicleanu s-a accidentat la arcadă. Am intrat repede pe teren pentru a-i acorda îngrijirile necesare. Constat că trebuie să-i fac un pansament mare, de tip turban. Lângă mine observ un operator TV care filma momentul în direct. Am căutat să fac pansamentul cât mai bine fixat pentru a nu cădea. Nu mai spun că, în continuare, tot meciul am stat cu grija ca nu cumva să-i cadă bandajul de pe cap! Totul a fost, din fericire, în regulă până la sfârșit... Întors acasă, la Alexandria, la spital colegii medici chirurghi mi-au spus că au stat cu ochii pe mine, să vadă cum mă descurc, având în vedere că eu nu eram de fapt nici specialist chirurg, nici medic sportiv! Ulterior am mai fost medic de echipă la „Sportul Studentesc” București, pentru o deplasare la Volos (Grecia), și la o echipă de juniori, pentru un turneu în Italia.

– Aveam de transmis un meci din „Cupa României” la Oradea, cu AS Armata Târgu Mureș. La vremea respectivă eram foarte apropiat

de echipa ASA Târgu Mureș, fiind prieten cu mulți dintre jucători. Am comentat, de-a lungul anilor, multe meciuri de la Târgu Mureș. Fiind în vestiarul celor de la ASA Târgu Mureș le-am spus, mai în glumă, mai în serios, că ar fi bine ca meciul să nu intre în prelungiri, deoarece am bilet la avion și pot pierde cursa către București. Când colo, ce să vezi, ajungem aproape de minutul 90 și scorul este egal! Făceam transmisia de pe tușă, nu aveam cabină! Când îmi pierdusem orice speranță că prind avionul, Hajnal a înscris un gol pentru ASA și meciul se încheie! În momentele imediat următoare, Hajnal vine la mine, la locul de transmisie, și îmi spune râzând: „Dl. doctor, golul ăsta l-am marcat pentru dvs. ca să prindeți avionul.” Am rămas cu amintiri foarte frumoase despre echipa ASA Târgu Mureș și despre splendidul oraș transilvan.”

Obs. Colaboratorii multiplexului din zona București au fost: Dan Culicovschi, Victor Mihalache, Radu Șofran, Cosmin Nicolae și Răzvan Pavel.

RADIO „ROMÂNIA” CLUJ

Cea mai mare parte din copilăria mea, 1961–1968, mi-am petrecut-o la Cluj, acolo unde am fost elev-sportiv la Liceul „Nicolae Bălcescu”, așa că, nu-i de mirare, Clujul a rămas în sufletul meu. Nu numai din acest motiv, pe colegii mei de la Radio Cluj i-am simpatizat și admirat mereu, fie că s-au numit Radu Săplăcan, Mircea Zeicu, Teodor Mateescu, Florin Pruteanu, Florin Săsărman, Ion Vasile Vanea, Costică Petruș sau Dan Moșoiu. Atmosfera de mare oraș universitar este oglindită și în emisiunile postului de radio amintit! Într-un oraș cu sute de profesori universitari, este firesc ca o parte dintre aceștia să fie invitați la microfonul Radio Cluj, expertiza profesională a acestora fiind de netăgăduit, inclusiv în domeniul sportului pentru unii dintre ei.

Ca să nu bat câmpii, revin la tematica lucrării. Ne place, nu ne place, dar pentru mulți iubitori de sport din zona Transilvaniei, simbolul tinereții studențești a fost și va rămâne „U”, adică Universitatea Cluj, cu toate secțiile sportive care țin de clubul amintit. O rudă mai îndepărtată de-ale mele, B. R., menționată de Ioan Chirilă în „Șepcile Roșii”, la pagina 11, a fost unul dintre membrii fondatori ai echipei de fotbal Universitatea Cluj dar și susținător al acesteia. Istoria nu trebuie uitată, par a spune studenții clujeni!

Poate o să fiți surprinși, dar printre cei care s-au zbatut ca să poată fi transmise meciuri de fotbal la Radio Cluj a fost... inginerul-șef de acolo, Atanasie Onoriu, pe la începutul anilor '70, când au avut loc primele transmisiuni de la meciurile de fotbal din B! Cel puțin așa știu eu, însă s-ar putea să greșesc!

„Eu chiar am transmis atunci câteva partide pentru ei”, mi-a spus acum câțiva ani fostul meu coleg de la Radio Târgu Mureș, Tarfin Todea.

De-a lungul anilor, când se transmiteau meciurile de fotbal de la Cluj, recunoșteam imediat două voci, cea a lui Victor Tudor Popa, cu a sa expresie des folosită „*fuge, fugue, fugue cu mingea la picior*” și pe cea a lui Teodor Mateescu. Acestea două, pe postul central de radio.

După 1990, odată cu apariția multiplexului realizat de posturile regionale de radio din Craiova, Timișoara, Târgu Mureș și Cluj, au apărut și alte voci. Pe unii dintre posesorii acestor voci îi veți cunoaște în rândurile care urmează. Faini clujenii, faini!

OVIDIU BLAG

Ovidiu Blag este unul dintre cei mai vechi colaboratori ai Redacției „Sport-Divertisment” de la Radio Cluj. Începând cu anul 2001, el a fost co-realizator al emisiunii săptămânale „Peluza Sport”, iar în plus a colaborat la realizarea altora două, „Radio Duminica” și „Sport Club Radio”, toate cu tematică sportivă.

În general, la multiplexul realizat de studiourile regionale de radio din Cluj, Craiova, Reșița, Timișoara și Târgu Mureș, „Sport Club Radio”, Ovidiu Blag apărea adesea la pupitrul coordonării de la Radio Cluj.

Având aptitudini și o cultură sportivă deosebite, Ovidiu Blag s-a dedicat scrisului, presei sportive în special.

De-a lungul anilor, a lucrat la publicațiile „Adevărul de Cluj”, „Foaia Transilvană” (redactor-șef, 2006–2010) și „Evenimentul zilei” (2003–2006, redactor).

De asemenea, a fost realizator de emisiuni TV la „Arena” NCN (2006–2009) și „Arena” de la Antena 1 (2009–2010), ambele din Cluj, precum și editorialist și comentator sportiv pentru posturile de radio și televiziune TVR Cluj, Radio Cluj și Look Sport și Prima Sport.

Ovidiu Blag este autorul a 5 cărți:

- „De la Cluj, numai de bine” (2009);
- „Din Cluj se vede altfel” (2011);
- „Supercampionii Clujului”, două volume (2014);
- „Eseuri de frizerie” (2020);
- „Fotbal minut cu minut” (2022)-pentru care a primit din partea

Asociației Presei Sportive din România (A. P. S. R.) premiul „Ioan Chirilă”, pentru cea mai bună carte sportivă a anului 2022.

Se afla în curs de apariție în 2023 volumul al II-lea al cărții „Fotbal minut cu minut”.

Pentru performanțele sale profesionale, Ovidiu Blag a primit două distincții din partea Radio Cluj: Premiul „Mircea Zeicu”, în 2002, și Premiul „Radu Săplăcan” în anul 2006. Direcția Județeană pentru Sport și Tineret Cluj-Napoca i-a acordat lui Ovidiu Blag „Premiul de Excelență” la „Gala Sportului Clujean”, în 2008, pentru promovarea sportului prin emisiunea de televiziune „Arena” NCN.

În prezent, în 2023, pe Ovidiu Blag îl găsiți pe portalul de știri și comentarii www.ovidiuflag.ro, unde postează destul de des informații, comentarii și interviuri din lumea sportului. Ovidiu Blag s-a născut în data de 5 august 1962. El este absolvent al Facultății de Jurnalistică din cadrul Universității „Babeș-Bolyai” din Cluj-Napoca.

DINICU BRAGHINĂ

„M-am născut în 13 august 1955, la Oradea, într-o familie de iubitori de sport, în care am deprins pasiunea de a practica tenisul de câmp de la o vârstă fragedă. Am fost campion județean, în perioada gimnaziului, fapt care m-a făcut să îndrăgesc mai toate disciplinele de echipă. Am practicat fotbalul, handbalul și baschetul

în echipele școlii, dar nu de performanță ci din dorința de a face mișcare. Am rămas un iubitor al jocului cu mingea, îndrăgind și poloul și tenisul de masă. Eram prezent în tribunele stadioanelor, sălilor și bazinului. Aveam și motivație pentru că municipiul Oradea și județul Bihor au excelat ani buni în domeniile amintite, având echipe fruntașe în campionatele naționale și europene.

Din anul 1969, după obținerea premiului al treilea la primul Festival Național al Cinecluburilor Școlare de la Sibiu, pentru o creație despre aeromodele realizate de elevi, am pornit pe drumul minicronicarului de sport, publicând săptămânal în ziarul „Crișana” câte un subiect vizând campioni sportivi bihoreni, elevi din diverse domenii.

În 1970 am devenit cel mai tânăr corespondent-colaborator al Radioteleviziunii Române pentru emisiunile dedicate tineretului și copiilor, emisiuni în care filmam și făceam cunoscut publicului subiecte din sport, dar și din diverse alte domenii ale activității juniorilor și seniorilor bihoreni. Pasiunea pentru jurnalism s-a amplificat, chiar și în perioada stagiului militar, la Studioul Cinematografic al Armatei, unde am realizat, ca operator de imagine, 13 filme.

Am continuat drept corespondent asociat al TVR, pentru postul central, până la angajarea mea ca redactor din Bihor și Satu Mare la Radio Cluj, ocazie cu care am susținut un concurs pentru constituirea rețelei de comentatori de sport ai canalului Radio România Regional, începând apariția în direct de pe stadioanele de fotbal, transmițând pentru Radio Cluj, Timișoara, Târgu Mureș, București, Craiova, Iași, Constanța, Reșița etc.

De altfel, la Radio Sonvest Oradea, înființat în 1993, am inițiat transmisiunile sportive de la toate evenimentele din județ, chiar și pentru Radio Timișoara, sub atenta coordonare a colegului senior Nicolae Secoșan.

De atunci și până la ieșirea la pensie în 2019, am realizat sute de comentarii de sport, directe și înregistrate, pentru emisiunile posturilor publice de radio, coordonate de domnii Doru Mateescu, Nicolae Secoșan, Ilie Dobre, Aurel Rațiu.

De-a lungul celor peste 5 decenii de activitate am fost recompensat cu distincții jurnalistice pentru întreaga activitate în presă din partea Uniunii Ziaristilor Profesioniști din România, Radio România, Uniunii Autorilor și Realizatorilor de Film din România și Ministerului Apărării Naționale.

Sunt absolvent al Universității din Oradea, cu diplomă de licență. Satisfacția muncii mele din audiovizual este deplină, mai cu seamă pentru că mi-am desfășurat profesia de jurnalist într-un domeniu în care mi-a plăcut să interacționez cu oamenii, să mă simt liber și neîngrădit de orice prejudecăți.²¹

DAN MOȘOIU

Înainte de a ajunge la Radio Cluj, Dan Moșoiu și-a „făcut mâna” la publicația clujeană „Mesagerul transilvan”, ca ziarist! Apoi, în urma unui concurs, a ocupat funcția de redactor la Radio Cluj. Dan Moșoiu este absolvent al Facultății de Filosofie din cadrul Universității „Babeș-Bolyai” din Cluj-Napoca, promoția 1995.

În prezent, este redactor la Radio Cluj, poet și prozator, membru al Uniunii Scriitorilor din România. Cum scriitorilor le place să scrie, să-l punem la treabă pe Dan...

„Prima mea legătură cu sportul datează, evident, din copilărie și mi-a fost insuflată de către tatăl meu, mare microbist, suporter înfocat al Universității Craiova care, alături de „U” Cluj, a devenit și echipa mea de suflet. Am iubit fotbalul de mic, sâmbătă de sâmbătă ascultam cu sfîntenie, alături de părintele meu, emisiunea „Fotbal minut cu minut.” Am și jucat fotbal, dar numai la nivel

²¹Sursa: text scris de Dinicu Braghină

județean, în echipa satului, pe vremea când eram licean și înainte de intrarea la facultate.

Timpurie este și prima legătură cu gazetăria sportivă. Sigur, e mult spus că făceam gazetărie sportivă, dar, în timpul școlii generale, scriam la gazeta de perete cronicile partidelor de fotbal din campionatul școlar, încurajat fiind de profesorul de educație fizică și sport. Mai târziu, în clasa a X-a, elev la Liceul Militar „Tudor Vladimirescu” din Craiova, pe care aveam să-l părăsesc la furcile caudine ale treptei a II-a, am înființat „Năzuința sportivă”, supliment al revistei clasei, „Năzuința”, *ziare* scrise de mine, cu mâna, pe foi de caiet studentesc sau file dactilo, împreună cu câțiva colegi. În „Năzuința sportivă” publicam cronicile aprigelor meciuri din campionatul clasei, clasamentul, topuri, declarații etc.

În 1992, în vacanța de vară dintre anul II și anul III de facultate, m-am angajat la cotidianul clujean „Mesagerul transilvan.” După numai un an, am cerut să fiu transferat la Departamentul Sport, pe care aveam să îl conduc până în 1996. Dacă nu mă înșală memoria, în 1994 sau 1995, alături de colegii mei am înființat suplimentul „Sport Mesagerul”, singurul ziar care apărea luna în Cluj. În 1996 am pus bazele gazetei „Transilvania Sport”, un bisăptămânal realizat și cu ajutorul Diviziei Sport Radio Cluj și pe care l-am condus în calitate de redactor-șef până în 1997. Director-fondator a fost regretatul fost mare arbitru internațional Mircea Salomir care ne-a facilitat, printre altele, achiziția unui computer performant.

Colaborarea cu Radio Cluj a început prin 1994–1995. La invitația reputatului umorist și jurnalist Cornel Udrea am realizat rubrica „Triplusalt... moral”, difuzată în celebra pe atunci emisiune „Radio Duminica.” În 1996 am devenit, cu sprijinul și la îndemnul regretatului Radu Săplăcan, colaborator permanent al Diviziei Sport Radio Cluj. Sarcina mea a fost, la început, să redactez și să prezint știrile din sport, mai întâi înregistrate pe bandă magnetică, apoi în direct. Primul meci pe care l-am comentat a fost Olimpia Satu Mare–ASA

Târgu Mureș, în toamna lui 1996, asta după un mic stagiul de acomodare cu cabina de transmisiune, alături de același Radu Săplăcan, căruia îi admiram fără rezerve aplombul, prezența de spirit, vocabularul atipic unui crainic sportiv. Revenind la primul meci pe care l-am comentat în direct, în celebrul multiplex al studiourilor teritoriale de radio din Transilvania, țin minte și acum emoțiile teribile care m-au încercat, emoții pe care i le-am transmis și în general imperturbabilului coleg Marius Lițiu, cel care asigura asistența tehnică și care, în timpul meciurilor, dacă nu existau probleme cu transmiterea – și, de obicei, nu existau – rezolva cel puțin zece integrale. Una era să stai la masa presei, să notezi în carnețel câteva idei, fazele importante, cartonașele, cornerele etc., cu gândul la cronică pe care urma să o scrii, și cu totul altceva să trăiești partida în direct, să știi că te ascultă sute de mii de oameni, să înveți repede numele jucătorilor după numărul de pe tricou, nu întotdeauna vizibil, să fii în stare să descrii în direct o lovitură de la colțul terenului, o fază mai complicată sau absolut banală. Cum spuneam, emoțiile au fost atât de mari, încât la ultima intervenție, cea în care prezentai concluziile partidei, am uitat pur și simplu... scorul final!

Așadar, Olimpia Satu Mare – ASA Târgu Mureș... Și au urmat câteva secunde de pauză care mie mi s-au părut o eternitate. Realmente mi-a stat inima în loc. Nu îmi venea nicicum în minte rezultatul meciului. Am căutat disperat pe masă, în teancul de hârtii pe care îmi făcusem tot felul de notițe și abia într-un târziu am rostit, luminat brusc: 2-1. La vestiare, în timpul declarațiilor de presă luate cu reportofonul, antrenorul oaspeților, George Ciorceri, extrem de supărat, m-a întrebat ce notă i-am acordat arbitrului. Am bălmăjit: cred că 7. Nu știi fotbal, a răbufnit tehnicianul târgmureșean, a fost un arbitraj de nota 4, execrabil, ne-au furat! Domnule Ciorceri, îmi venea să-i spun, a fost primul meu meci comentat în direct, nici nu mai știu dacă l-am văzut pe arbitrul de centru pe teren, i-am acordat o notă neutră, nici prea-prea, nici foarte-foarte... Au urmat zeci de alte partide de fotbal transmise în direct, de la Cluj, de la Oradea, de

la Baia Mare, de la Dej, de la Zlatna. Din păcate, nu am ținut evidența lor, după cum nici fotografii nu am din acea perioadă, telefonul mobil era încă un lux pe atunci. Din 1997 am devenit redactor cu acte în regulă la Radio Cluj, iar doi sau trei ani mai târziu am fost transferat la *Actualități*, de unde, după alți câțiva ani, m-am mutat la Secția Culturală, renunțând la transmisiunile sportive. Nu fără un oarecare regret, însă, pe care îl resimt chiar și astăzi, după atâția ani.”

Dan Moșoiu s-a născut în data de 23 august 1969 în localitatea Racâș, județul Sălaj. În prezent locuiește în municipiul Cluj-Napoca.

PATRICE PODINĂ

„Patrice Podină este jurnalistul complet care, de-a lungul anilor, a activat la radio, TV și în presa scrisă. Este și părinte, rocker, om de sport și, în general, omul bun la toate.”

Născut în Baia Mare la jumătatea anilor '70, Patrice a fost încă din copilărie pasionat de sport. A practicat atletismul, la început ca o joacă, apoi la nivel de performanță. La 12 ani fost îndrumat spre fotbal. Pentru a fi cât mai convingător, tatăl jurnalistului, prieten cu foștii mari jucători ai echipei FC Baia Mare Adalbert Rozsnyai și Alexandru Koller (autor al unui gol fabulos în meciul de pe Santiago Bernabeu în duelul Real Madrid – FC Baia Mare 5–2, în Cupa Cupelor, în 1982), i-a invitat pe aceștia la masă pentru a-i servi drept modele tânărului său fiu. Patrice a rămas, însă, fidel pistei de atletism, iar în 1990 a devenit campion al României la tetratlon. La 17 ani avea să fie legitimat totuși la Phoenix Baia Mare, după ce a fost remarcat de fostul câștigător al Cupei Campionilor Europeni cu Steaua, Lucian Bălan, în mai multe meciuri din liga a V-a Maramureș, unde jurnalistul evolua la sfârșit de săptămână, atunci când nu participa în competiții atletice.

„Nu am fost foarte încântat de experiența respectivă. În primul rând pentru că niciun jucător nu putea să-mi facă față. Domnul Bălan a știut că principalele calități ale mele erau viteza și capacitatea de efort foarte mare. În momentul în care declanșam sprintul, colegii, dar și adversarii, pentru că am jucat câteva meciuri în Liga 3 și în Liga 4 la echipa a doua a Phoenixului, puteau cel mult să-mi citească numărul de pe tricou. Cu toate acestea nu aveam loc de fii președintelui. Avea patru băieți și toți erau la echipa mare deși unul dintre ei era chiar mai mic decât mine. Așa erau vremurile, omul cerea ca băieții să fie acolo, pe foaia de joc, ceilalți executau. Am avut o aventură scurtă în fotbal și nu regret că s-a terminat așa abrupt. Chiar nu era locul meu în sportul ăsta. Oricum eu eram atras de rugby, disciplină în care am și activat la batrânețe, între 2013 – 2020. Pentru mine fotbalul e OK și aproape atractiv când îl comentez. Când am fost acolo la nivelul ierbii a fost cu totul altceva. Ca să-l citez pe antrenorul Lucian Bălan: Bani să ai că fotbalul se învață. Eu aveam un pic de spate, dar nu m-am simțit în locul potrivit”, spune Patrice Podină.

La jumătatea anilor '90 Patrice Podină debutează în radio, la postul din orașul natal Galaxia, iar în 1998 se mută în Cluj-Napoca. Un an mai târziu impresionează „juriul” într-un concurs de angajare la TVR Cluj, iar după alți patru ani debutează în calitate de comentator sportiv.

„Categoric a fost o întâmplare. Dacă era ceva dinainte pregătit mi-aș aduce aminte mult mai multe detalii despre momentul acela. Știu că eram editor coordonator la TVR Cluj, dar și voice over-ul numărul unu. Chiar nu mai știu cum am ajuns să comentez o repriză dintr-un meci al Universității Cluj. Îmi amintesc doar că mi s-a spus să ajung înainte de pauză pe „Ion Moina” (vechea denumire a stadionului pe care evoluează Universitatea Cluj). M-am dus la cabina de comentator și acolo mă aștepta Teodor Mateescu, un titan în materie de transmisiuni sportive. Mi-a spus în câteva cuvinte cam cum stă treaba, că fiind debutant voi intra mai puțin

în direct, dar că e musai să cer microfonul dacă se marchează vre-un gol. Îmi pare rău că nu mai știu meciul, dar țin minte că eram relaxat, ba chiar am făcut o glumiță pe ultima intervenție, iar colegii de la Radio Cluj au apreciat asta”, povestește Patrice Podină.

La Radio Cluj Patrice Podină își începe activitatea în primăvara anului 2006. Postul teritorial căuta un colaborator pentru poziția de știrist sportiv, iar Mihai Goțiu, și el fost comentator sportiv, a fost cel care l-a îndrumat să participe la selecție. „Examinatori” au fost Florin Pruteanu și Ioan Vasile Vanea, două voci importante în radioul românesc. La fel ca în perioada în care practica atletismul, Patrice câștigă „detașat” concursul, iar pe 12 august același an este delegat să comenteze prima partidă integrală de fotbal: FC Baia Mare–Universitatea Cluj.

„De data asta îmi amintesc perfect ziua cu pricina pentru că din momentul în care am început colaborarea cu Radio Cluj mi s-a spus că voi comenta și meciuri de fotbal din liga a doua. Primul a fost unul cu adevărat special pentru mine, pentru că se întâlneau FC Baia Mare, echipa cu care am crescut, și U Cluj, al cărei fan eram la momentul respectiv. Șepcile roșii au câștigat cu 2–1, iar eu eram puțin confuz. Mi-aș fi dorit să câștige maramureșenii mei, dar m-am bucurat pentru succesul alb-negrilor. De altfel, la finalul aceluia sezon, 2006/2007, Universitatea promova, spre bucuria mea, în primul eșalon. A fost un sezon în care am prins multe partide. Eram deja omul de casă la partidele Unirii Dej, dar am fost delegat și la alte jocuri”, rememorează jurnalistul.

Colaborarea cu studioul teritorial Radio Cluj încetează în 2011, dar Patrice Podină continuă să rămână în fenomenul fotbalistic comentând în următorii nouă ani partide din eșalonul terț, dar și din alte discipline sportive.

Patrice Podină nu ascunde că este un fan înfocat al echipei Universitatea Cluj dar lucrurile nu au stat dintotdeauna așa. Născut în orașul de sub Dealul Florilor, jurnalistul era susținător necondiționat al echipei FC Baia Mare. Tatăl său i-a cultivat dragostea pentru

sport și pentru echipele locale, Minaur (handbal), Știința Cemin (rugby), Explorări (volei) și evident dragostea pentru Minerul, denumirea tradițională a echipei de fotbal FC Baia Mare. Maramureșenii nu erau o prezență constantă în Divizia A, ba chiar erau abonați la Divizia B. Din când în când, galben-albaștrii emiteau pretenții la promovare, însă de cele mai multe ori ambițiile lor erau năruite de sporadicele apariții ale Universității Cluj în eșalonul al doilea.

„U Cluj a fost dintotdeauna un simbol și o echipă extrem de iubită în România. Eu nu eram deloc atașat de ei. Ba chiar ajunsesem să detest echipa pentru că de fiecare dată când FC-ul avea trupă de promovare, hop și Universitatea cădea în B și trebuia să ne luptăm și cu ei ca și cum nu era suficient că Gloria Bistrița făcea jocurile după cum decidea Tata Jean. Așa s-a întâmplat și în sezonul 1990/1991. Noi ne luptam cu U pentru promovare, iar meciul direct, cred că era chiar în ultima etapă, era decisiv. Ai noștri trebuiau musai să învingă, dar U era o echipă grea. Bine, și la noi jucau, între alții, Leo Grozavu, care a și înscris în meciul respectiv, și Romulus Buia care era idolul tribunelor. Cu doar câteva luni înainte fusese aproape de un transfer la Barcelona unde străluceau pe atunci Zubizarreta, Ronald Koeman, Alexanko, Bakero, Guardiola, Michael Laudrup sau Stoicikov.

Întâlnirea s-a terminat 1-1 și FC Baia Mare a ratat promovarea dar rezultatul contează mai puțin. Ceea ce s-a întâmplat înainte de startul partidei mi-a schimbat total percepția despre U Cluj. Noi eram hotărâți să facem scandal, să ne batem la propriu cu fanii Universității. Dacă echipa noastră nu putea să o învingă pe a lor, măcar să le aplicăm noi o corecție fizică fanilor. Așa gândeam pe atunci. În momentul în care Șepcile roșii au intrat pe stadion și au ocupat sectorul rezervat lor, l-am trimis pe unul de-ai noștri să fluture ostentativ steagul galben-albastru, sperând să-i provoacă. Însă clujenii nu doar că nu au încercat să captureze steagul, ba chiar au aplaudat inițiativa noastră. Atunci s-a întâmplat ceva și gestul lor mi-a rămas pentru totdeauna în suflet. La fel și echi-

pa. Când m-am mutat în Cluj eram deja susținătorul Universității”, povestește Patrice.

În cei 26 de ani de activitate Patrice Podină a comentat zeci de evenimente sportive: fotbal, handbal, rugby și atletism. A renunțat la mass-media în 2022, odată cu încheierea contractului cu Fanatik. În prezent se concentrează pe o serie de proiecte editoriale. Primul dintre acestea, volumul „Esență tare, de cartier” a apărut la Editura „Școala Ardeleană”²².

FLORIN PRUTEANU

„Absolvent al Liceului Energetic din Cluj, apoi al Facultății de Electronică și Comunicații de la Institutul Politehnic tot din Cluj, visam când eram june să mă fac actor, apoi printr-o conjunctură oarecare dar spre bucuria mea i-am întâlnit, în vremea dinainte de 1985, pe minunații oameni de radio de la Studioul Cluj ceea ce m-a făcut să îmi doresc teribil să ajung acolo... cândva. Dar cum Radio Cluj a fost desființat în 1985, m-am făcut inginer și nu am regretat deloc, mai ales că până la urmă iarăși printr-o anumită conjunctură, fericită desigur, în martie 1994 am reușit la concursul de redactor și părea că mi s-a împlinit visul. Nu chiar, întrucât concursul a fost anulat oarecum din lipsă de... posturi libere pe fondul reorganizării Radioteleviziunii Române care a fost separată în Radio România și TVR. Nu m-am lăsat, m-am agățat „cu dinții” de oportunitatea oferită așa că am rămas până în februarie 1995, aproape un an, colaborator, redactor și prezentator de știri apoi redactor și prezentator de emisiuni la Redacția Actualități.

22 Sursa: text scris de Patrice Podină

Într-un final, în 25 februarie 1995 am fost admis, oarecum natural după un an de experiență la microfon, la al doilea concurs pentru postul de redactor, de astă dată pe bune și mi-am continuat activitatea la Radio Cluj.

Încă din 1994 l-am cunoscut și apreciat pe Mircea Zeicu, o enciclopedie umană, un cărturar și un om de o inteligență rară, cel care, printre altele, redacta și prezenta știrile din sport la matinal în timp ce eu eram prezentatorul programului de dimineață.

Așa s-a întâmplat că, înainte de intrarea în emisie, purtam discuții pe teme de sport cu Mircea schimbând opinii și comentând rezultatele și prestațiile sportivilor din zona noastră și nu numai.

Amuzant: într-una din dimineți, prezentam emisiunea- matinal „Bună dimineața” pe parcursul căreia, la ora 6.45 era programată rubrica de știri sportive care avea o durată variabilă până la ora 7, oră la care se prelua Radiojurnalul de la Radio România Actualități. Înainte de 6.45 cu câteva minute, pe post era o piesă muzicală, mă întreabă Mircea: „Ai văzut meciul de aseară?” Evident îl văzusem, de mic copil tatăl meu mi-a insuflat spiritul de „chibiț” purtându-mă de pe la 4 ani pe toate stadioanele și sălile de sport din Cluj, și la răspunsul meu afirmativ îmi zice: „Nu vrei să facem un dialog, să comentăm împreună despre meci, să fie rubrica mai atractivă?” Paranteză: din momentul în care am călcat în Radio Cluj îi ascultam și invidiam pe Mircea Zeicu și Radu Săplăcan, Florin Săsărmănuș, Costică Petruș când comentau partidele de fotbal, baschet și handbal și îmi făcusem un vis din a mă alătura lor... cândva.

Să revenim: începe rubrica fix la 6.45 și odată cu ea și comentariile noastre care se încep pe măsură ce trece timpul, ne înfierbântăm, ploua cu argumente de o parte și de alta și ritmul devenise cu adevărat unul alert.

Cum la masa din cabina de emisie stăteam față în față cu Mircea și „ochiul ciclop” (geamul acela mare prin care ne mai făceam semne cu fetele din regia de emisie) era poziționat în lateral iar noi eram atât de prinși în „dezbatere”, observ la un moment dat că se deschide

ușor ușa cabinei de emisie și cu o voce și o mimică amuzată Mariana Radu, colega noastră din „Controlul general”, ne spune: „Voi mai puteți vorbi încă vreo 10 minute până se termină Radiojurnalul, vreau să vă spun doar că de vreo 3 minute nu mai sunteți în aer...”

E clar cred ce se întâmplase: Mariana și Iulia Trenca, aceasta din urmă aflătoare la pupitrul de emisie, ne-au tot făcut semne prin mai sus pomenitul „ochi ciclop”, pe care însă noi, prinși în vârtoarea argumentelor, nu le-am recepționat de nici un fel așa încât Iulia ne-a „filat” sau cum ziceam noi „ne-a trimis în cucuruz” cu argumente cu tot și a „dat drumul” Radiojurnalului preluat de la București.

Și tot de Mircea Zeicu, dar de data aceasta de destinul său tragic se leagă și prima mea vorbă rostită într-o emisiune „Actualități, muzică, sport” pe frecvențele studiourilor din Cluj, Craiova, Timișoara și Târgu Mureș.

Mircea Zeicu ne-a părăsit foarte devreme, victimă a unui stupid accident de circulație și în perioada respectivă eram în „tatonări” cu el și cu Radu Săplăcan să deschidem calea unei colaborări pe linie de sport. S-a întâmplat nenorocirea cu Mircea și cred că imediat după înmormântare m-a căutat Radu și mi-a spus cam așa: „Suntem la coordonare sâmbăta asta, Mircea trebuia să fie pe post, toți ceilalți mergem pe stadioane, trebuie să faci tu coordonarea...” Am amuțit pe moment apoi m-am îndoit că voi face față dar Radu mi-a zis: „ai ascultat vreodată emisiunea? Atunci știi ce trebuie să faci.” Radu era omul stadionului, nu îi plăcea deloc să stea în studio la coordonare așa încât am primit „jaloanele” de la Florin Săsărman, instructaj care a durat cam 5 minute, cred. Oricum mi s-a părut înfiorător de succint. După cum îmi amintesc m-am descurcat chiar bine deși la început eram aproape gătit de emoție. Mă ascultau poate un milion de oameni, poate mai mulți... Mai țin minte că am început cu un omagiu adus lui Mircea Zeicu, cu vestea plecării sale dintre noi și cu vreo 15 secunde de reculegere, de liniște pe post, după care am „trecut la treabă.” Nu știu să fi greșit cu ceva, m-au ajutat și colegii de pe stadioane, cred că a fost bine cu

toate că Radu mi-a spus a doua zi: „nu-ți fă probleme, data viitoare o să știi cum trebuie făcută o coordonare...”

Debutul pe stadion mi l-am făcut în etapa următoare, la Baia Mare, mentor fiindu-mi același Florin Săsărman, căruia îi mulțumesc, la fel și amintirii lui Mircea Zeicu, amintirii lui Radu Săplăcan dar și lui Costică Petruș, cei care mi-au îndrumat primii pași în comentariul sportiv. Timp de vreo 2 etape, după care Radu m-a aruncat „în valuri” considerând că așa se învață cel mai bine. Sigur că am avut exemple uriașe în acele vremuri despre care puteți citi în paginile acestui volum și cărora le port o uriașă stimă și respect etern.

Au urmat peste 25 de ani în care am comentat câteva sute de partide de liga a doua sau Cupa României din Satu Mare, Baia Mare, Oradea, Zalău, Șimleu, Salonta și desigur Cluj-Napoca, atât de pe Stadionul Ion Moina cât și de pe Stadionul din Gruia. În această perioadă i-am avut alături, perioade mai lungi sau mai scurte, pe regretatul Radu Săplăcan, Florin Săsărman, Costică Petruș, Mihai Goțiu, Daniel Moșoiu, Adrian Borșa sau Dan Babii și desigur pe Ioan Vasile Vanea, cel alături de care, după desființarea emisiunii multiplex, am comentat alte sute de partide de fotbal din Liga I de la Cluj și de la Mediaș. Mai mult decât atât am fost prezenți amândoi cu microfoanele în sălile de sport din Cluj și Oradea la meciurile de baschet și handbal masculin și feminin, am comentat partide memorabile în care s-au câștigat titluri, echipele din arealul nostru au realizat meciuri și rezultate de răsunet în competițiile internaționale, practic am fost peste tot unde s-au întâmplat evenimente sportive demne de transpus pe calea undelor. Apoi, după retragerea din activitate a lui „Țucu” Vanea am încercat singur să țin sus stindardul sportului live la Radio Cluj, așa cum s-a putut. Totul a luat sfârșit în anul 2021 când la rândul meu m-am retras din activitate. Și voi încheia cu un citat din vorbele unui alt corifeu al crâiniciei sportive, Teodor Mateescu, care întrebat fiind dacă nu îi este dor de radio a răspuns „Nu, pentru că nici radioului nu îi este dor de mine.” Eu cred însă că lucrurile nu stau chiar așa și chiar

dacă radioului nu îi este dor de noi, așa cum s-a întâmplat de atâtea ori în acești ultimi 25 de ani, sunt încă mulți dintre cei care au apreciat munca noastră și efortul de a le aduce meciurile la ei acasă. Și încă un citat: „Dacă este făcut cum trebuie, radioul este cea mai bună televiziune.” Să nu vă mirați, dar radioul, prin specificul său, zămislește imagini în mintea ascultătorului, ceea ce am făcut și noi timp de atâtea ani, iubitorii sportului putând astfel să vadă cu ochii minții atâtea și atâtea faze minunate.

Ne-au ajutat să ajungem la ascultători, într-o enumerare aleatorie, Marius Lițiu, Ioan Conțiu, Florin Călugăr, Ionuț Pop, Ștefan Dandea, Petre Jucan, Călin Fărcaș, Dorin „Titi” Nechita, Mircea Pogăcian și ne-au purtat ca vântul și ca gândul Tiberiu Bacs, Emil Feurdean, Cristian Petyan sau Stelian Bogdan. Vor fi fiind și alții pe care, după atâtea vreme, i-am uitat și pe care colegii poate că îi vor aminti²³.

Florin Pruteanu s-a născut în data de 23 martie 1959 în orașul Cluj. În prezent locuiește în municipiul Cluj-Napoca.

COSTICĂ PETRUȘ

*„Și veni printre noi, om bun
Costică, supranumit Acarul Păun
Liniștit, retras, bine educat,
În transmisii pe nimeni n-a încurcat”²⁴*

Costică Petruș a fost unul dintre redactorii sportivi care a făcut parte din Redacția „Sport-Divertisment” de la Radio Cluj. La postul teritorial de radio de pe str. Donath el a lucrat timp de 23 de ani, mai precis între anii 1993 și 2016.

²³ Sursa: text scris de Fl. Pruteanu

²⁴ Miștograme, Tarfin Todea, broșură, 1995, Târgu Mureș

De-a lungul anilor, Costică Petruș a efectuat numeroase transmisiuni în direct, majoritatea de la meciurile de fotbal din Divizia B/Liga a II-a, în cadrul multiplexului „Actualități, muzică, sport”/„Sport Club Radio.”

A colaborat la realizarea emisiunilor „Peluza Radio” și „Radio Duminică” și, în plus, a contribuit cu materiale radiofonice la alte emisiuni de la Radio Cluj.

Este un foarte bun cunoscător al sportului din zona orașelor Turda și Câmpia Turzii. Costică Petruș a organizat câteva întâlniri memorabile ale comentatorilor sportivi la Turda și la Câmpia Turzii, unde oaspeții s-au simțit foarte bine.

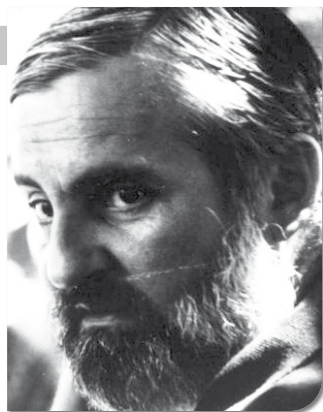
Costică Petruș s-a născut în data de 28 octombrie 1967 în orașul Turda, județul Cluj.

RADU SĂPLĂCAN

*„Radu ăsta Săplăcan,
S-a zborșit la noi, mai an.
Crainic cu multă carte,
În transmisii sta „de-o parte.”²⁵*

Îmi este foarte greu să scriu câteva rânduri despre un prieten bun, din păcate plecat prea devreme dintre noi. Avea doar 48 de ani!

Totdeauna am avut impresia că, pentru Radu Săplăcan, sportul, inclusiv transmisiunile sportive de la meciurile de fotbal constituiau activități secundare, în prim-plan fiind, desigur, poezia, căreia i-a dedicat nopți și zile, din cele 365 câte există într-un an! Câți ani? Numai el știe, și bunul Dumnezeu!

²⁵ Miștograme, Tarfin Todea, broșură, 1995

Profesorul Radu Săplăcan, căci a fost absolvent al Facultății de Filosofie din cadrul Universității „Babeș-Bolyai” din Cluj, promoția 1979, a fost angajat, prin concurs, la începutul anului 1990, la Radioteleviziunea Română, la Studioul de Radio din Cluj .

Timp de 12 ani, cât a lucrat la Radio Cluj, Radu Săplăcan a fost realizator de emisiuni și coordonatorul „Redacției Sport.” În plus, în paralel, a fost și profesor asociat la Universitatea „Babeș-Bolyai” din localitate. Mi-l amintesc ca pe un tip altruist, care făcea niște asocieri neobișnuite în timpul transmisiunilor fotbalistice, iar uneori ne „omora” cu niște simboluri ale simbolurilor, deh, poezia, bat-o vina!, după niște pahare băute în plus... la întâlnirile noastre anuale. Redactorul Radu Săplăcan a fost un om fain, cum ar zice ardelenii. Și bun.

Poetul Radu Săplăcan a debutat editorial de-abia în anul 1994 cu volumul de poezii „Livada Roentgen” la Editura „Popa’s” din Timișoara, la vârsta de 40 de ani! Publicistic a debutat în anul 1975 în revista „Echinox.” Au urmat alte volume de versuri: „Ușor deasupra lumii” (1999) și „Factorul șarpe” (2000). După dispariția sa i-au apărut alte volume: „Memorial cu păianjeni și fructe” (2002), „Poezii” (2003) și „Poeme cu prieteni” (2008).

Datorită talentului său a obținut numeroase premii, precum:

- premiul revistei „Tribuna” pentru critică literară (1977);
- premiul „Poemul comentat” al revistei „Astra” (1985);
- premiul pentru debut al Salonului de Carte din Cluj (1995);
- Marele premiu pentru poezie „Cristian Popescu” la Festivalul internațional de poezie de la Sighetu Marmăției (1999);
- premiul Uniunii Scriitorilor la Zilele „George Coșbuc” (Bistrița, 1999).

Radu Săplăcan a fost un poet, eseist și critic literar important al generației de poeți optzeciști din Transilvania.

Radu Săplăcan s-a născut în data de 1 aprilie 1954 la București. A decedat în anul 2002.

FLORIN SĂSĂRMAN

*„Florinel, frumos copil de munte,
Ce te băgași tu în belele multe.
Mult mai mult ne-ai încânta,
Șlagăr de-o vară de-ai cânta”²⁶.*

„Primul meci de fotbal pe care l-am transmis în multiplexul studiourilor regionale a fost în primăvara anului 1994, de pe stadionul din cartierul Gruia: CFR Cluj–FC Argeș, din Divizia B. Dacă bine țin minte, scorul a fost 1–2, argeșenii fiind, în acel an, printre echipele pretendente la promovarea în Divizia A. Anterior, îl însoțisem pe Radu Săplăcan la câteva transmisii de fotbal, la echipe precum Phoenix Baia Mare, Armătura Zalău, FC Bihor s.a. Îmi vedeam împlinit, astfel, visul de a comenta/relata meciuri de fotbal la Radio Cluj, post de radio care contribuise semnificativ la educația mea cultural – sportivă peste ani. Pentru că pe 909 kHz ascultam la radio încă din anii '70 relatările meciurilor din Seria a III-a, eșalonul secund, făcute de Teodor Mateescu, Constantin Mustață, Emil Dreptate sau Horia Bădescu, în emisiunile moderate, aproape întotdeauna, de Cornel Udrea.

În anul 1993 am început colaborarea cu Radio Cluj la emisiunile de divertisment de la orele amiezii, difuzate sâmbăta și duminica, între orele 11.00 și 13.00. Este vorba de „Radio-Conexiuni” și „Radio-Duminica”, fiind „adus” la microfon de către regretatul Radu Săplăcan. La început, ca artist invitat al realizatorilor acestor emisiuni: Cornel Udrea, Mircea Zeicu și Radu Săplăcan. Dar, cum divertismentul se împletea strâns cu fenomenul sportiv, am avut ocazia să abordez și presa sportivă, mai întâi la microfonul din studioul de emisie, apoi și de pe teren, fiind solicitat să fac interviuri

²⁶ Miștograme, Tarfin Todea, broșură, Târgu Mureș, 1995

de la diferite competiții, în special de la Bistrița, unde locuiam. Firește, aici meciurile de fotbal ale Gloriei, promovată în Divizia A în anul 1990, erau în centrul atenției, iar eu îi mai ajutam pe Cornel, Mircea și Radu cu secvențe de la conferințele de presă de după meciuri.

Timp de peste 15 ani am făcut parte din echipa de comentatori sportivi a Studioului Radio Cluj, cu prezențe în cabinele de transmisie ale tuturor stadioanelor „arundate” studioului nostru. Dar vremurile erau tot mai grele pentru cluburi, cu cheltuieli tot mai mari și cu posibilități de finanțare a activității sportive tot mai precare. Am asistat, astfel, la dispariția – fie definitivă, fie în eșaloanele inferioare – a unor cluburi de tradiție din arealul transilvan al sportului, și-mi amintesc acum de Phoenix Baia Mare și Armătura Zalău.

O pată de culoare în această rememorare o reprezintă deplasările la Negrești-Oaș, în anii 2003–2005, pentru meciurile echipei locale, Oașul. Ne cazam în seara premergătoare meciului la hotelul din centrul orașului. Mereu cu reportofonul la mine, și nu doar pentru realizarea de materiale cu tematică sportivă pentru colegii din studio, m-am gândit, încă de la prima deplasare acolo, să caut un subiect din domeniul social. Și... un interlocutor șugubăț mi-a sugerat să merg până în satul ce începea la capătul străzii principale a Negreștiului. „Ați auzit de Certeze, nu? Mergeți acolo și vorbiți cu proprietarii caselor din sat”, mi-a sugerat omul. Și-am mers, am intrat în vorbă cu oamenii, gospodari nevoie mare, de vreme ce, în orice parte priveai, numai case ... monumentale vedeai. Cu două etaje, cele mai multe. Vreo câteva aveau lift în interior și, cum eu mi-am manifestat neîncrederea, am fost invitat, aproape forțat, să văd cu ochii mei lucrul acesta. Am intrat în casă și, da, era acolo lift, pentru a-i urca pe oaspeți „sus”, 6–8 m, câți să fi fost până la etajul doi.

În aceeași seară, întâlnindu-mă la masă cu oficialii echipei oaspete, la restaurantul hotelului, am povestit întâmplarea. Era o echipă de prin Oltenia și se pare că le-am trezit curiozitatea, pentru că în dimineața următoare, autocarul lor s-a abătut din drumul spre

stadion și i-a dus pe oaspeți – jucători, oficiali – prin Certeze. Aceștia au coborât din autocar și cum cineva avea aparat de fotografiat nu au conștientizat să facă fotografii în Versailles-ul din Țara Oașului. Iar când, înainte de ieșirea la încălzire, m-am apropiat de vestiarul lor pentru a-l aborda pe antrenor în privința așezării în teren a echipei, i-am auzit pe jucători vorbind despre casele din Certeze.

Se pare că vorba a circulat apoi, pentru că și alte echipe făceau acest gest, să viziteze satul când aveau meci cu Oașul, să vadă casele din el.

Într-un an, FC Baia Mare și-a jucat meciurile pe stadionul CIL-ului din Sighetu Marmației. Unul dintre ele l-am transmis eu, pentru multiplexul radiofonic al studiourilor teritoriale, și țin minte că am rămas siderat de numărul mare al lufturilor și prăbușirilor facile de jucători, mai ales din rândul echipei oaspete. Care a și încasat vreo trei sau patru goluri, deși era una dintre echipele bune ale seriei. După meci, apropiindu-mă de zona cabinei lor, să cer opinia antrenorului despre meci, sunt oprit de șoferul autocarului echipei:

„Există un alt drum înspre Cluj, pe care am putea merge de aici? Noi ne-am cazat la Baia Mare și mai mult de jumătate din echipa noastră suferă de rău de stomac, după drumul cu multe curbe de pe Pasul Gutin...”

„Sigur, luați-o pe Valea Izei, fiindcă pe Pasul Șetref sunt mai puține curbe și nici nu sunt atât de strânse”, i-am sugerat șoferului, care s-a și dus glonț la președintele său să-i spună. Și pe acolo au luat-o iar eu am găsit răspunsul la nedumerirea din timpul meciului, când picioarele multor jucători păreau a fi împleticite bine! Băimărenii pe unde o luau, oare?

Extraordinar de frumoase erau întâlnirile crainicilor sportivi de la studiourile teritoriale din Timișoara, Târgu Mureș, Craiova și Cluj! Ce prietenie am legat la acestea cu Nicolae Secoșan, de exemplu, care era îndrăgostit de cântecul meu „Buchetul” și mă ruga să îl cânt atunci când veneam cu chitara la aceste întâlniri. Pe Sebastian Domozină l-am privit și ascultat mult, atunci când l-am

întâlnit la o astfel de reuniune organizată la Craiova, fiind, efectiv, sfios în fața acestui titan al microfonului sportiv. În 1994 (sau 1995 să fi fost?), după încheierea campionatului, Radu Săplăcan m-a însărcinat să organizez la Bistrița întâlnirea crainicilor sportivi și am rămas cu impresia că a ieșit bine. S-a implicat și Radu, care era originar din Braniștea, jud. Bistrița-Năsăud și îl cunoșteau mai-marii județului și de la emisiunile pe care le făcea la TVR Cluj. Am găsit de cuviință să organizăm masa „de adio” tocmai la Fiad, în imediata vecinătate a păstrăvăriei de pe Valea Sălăuței, mai sus de Hordoul lui George Coșbuc. Cred că atunci a fost când am schimbat primele cuvinte cu reputatul Teodor Mateescu, cel care era modelul meu în transmisiile radiofonice de la evenimentele sportive.

Dar dacă este să vorbim de întâlnirile crainicilor sportivi, îți încredințez ție, Aurel Rațiu, acest microfon cu amintiri! Voi citi cu nesaț ceea ce vei scrie tu despre ele, ceea ce vor scrie colegii noștri despre ele. Despre tot ce a însemnat activitatea de crainic sportiv a fiecăruia dintre noi.”²⁷

Florin Săsărman s-a născut în data de 24 decembrie 1961 în localitatea Beclean, județul Bistrița-Năsăud.

IOAN VASILE VANEA

Înainte de a ajunge reporter la Radio Cluj, Ioan Vasile Vanea a îndeplinit funcția de organizator de competiții la Clubul Sportiv „Universitatea” Cluj în perioada 1995–1996. Începând cu 1997, Țucu Vanea a fost angajat la Radio Cluj, la Redacția „Sport-Divertisment”, unde a rămas până la pensionarea sa.

²⁷ Sursa: text scris de Fl. Săsărman

Ca redactor sportiv, Ioan Vasile Vanea a realizat emisiunea săptămânală „Peluza Radio”, împreună cu Ovidiu Blag, și a fost colaborator permanent al multiplexului realizat de studiourile teritoriale de radio din Craiova, Reșița, Timișoara, Târgu Mureș și Cluj, „Sport Club Radio”, pentru care a comentat multe meciuri de fotbal care au avut loc în zona Transilvaniei.

Firește, pe lângă comentariile de la fotbal, Țucu Vanea n-a ocolit meciurile de baschet, că altfel nu-și respecta statutul de mare „U”-ist!

MIRCEA ZEICU

*„Cum te lasă ai tăi colegi
Singur, cu greutate să te alegi,
Noi suntem cu tine, de și tu ești gata,
Să-i lași, pe toți, în sport, tabula rasa”²⁸*

Mircea Zeicu s-a născut în data de 6 august 1961 în localitatea clujeană Viișoara. După absolvirea Facultății de Litere din Cluj a fost repartizat ca profesor de limba română la o școală din orașul Sfântu Gheorghe, județul Covasna, iar ulterior s-a transferat la Biblioteca Județeană „Octavian Goga” din Cluj.

După Revoluție sau ce-o fi fost, Mircea Zeicu a fost angajat prin concurs la Radio Cluj, ajutându-i pe băieții de la Redacția „Sport-Divertisment” cu transmisiunile de la meciurile de fotbal din Divizia B.

Mircea Zeicu a fost colaborator al Radio Cluj încă din anul 1978, când a făcut primele transmisiuni de la meciurile de handbal din zonă.

²⁸ Miștograme, Tarfin Todea, broșură, Târgu Mureș, 1995

Din păcate, Mircea Zeicu s-a stins în fatidica zi de 24 septembrie 1995, când a decedat într-un tragic accident de mașină petrecut în apropiere de Brașov!²⁹

Radioul clujean a pierdut un profesionist desăvârșit iar noi un prieten bun. Dumnezeu să-l odihnească în pace!

Florin Pruteanu spunea despre Mircea Zeicu că „...era o enciclopedie umană, un cărturar și un om de o inteligență rară, cel care, printre altele, redacta și prezenta știrile din sport la matinal în timp ce eu eram prezentatorul programului de dimineață”!

Obs. De-a lungul anilor, pentru Radio Cluj au transmis meciuri de fotbal următorii: Teodor Mateescu, Radu Săplăcan, Mircea Zeicu, Florin Pruteanu, Ioan Vasile Vanea, Anda Banu, Costică Petruș, Florin Săsărman, Constantin Mustață, Cornel Udrea, Nicolae Danciu, Mircea Checicheș, Ștefan H. David, Dan Moșoiu, Sorin Stamate, Florin Mureșan, Patrice Podină, Ovidiu Blag, Florin Mihalca, Mihai Goțiu, Dinicu Braghină, Dan Banciu, Dan Babii, Adrian Borșa, Cristi Florea s.a.

29 Sursa: „Primăveri hertziene, Radio Cluj 45”, Cluj, Napoca-Star, 1999, pag.136

RADIO „OLTENIA” CRAIOVA

Pentru început, mărturisesc: nu știu de ce, dar am avut, evident că am și acum, o simpatie aparte față de olteni! Cei pe care i-am cunoscut eu au fost mereu veseli, plini de viață, în orice moment gata să facă haz de necaz. Nu știu dacă ei iau în serios ceva, poate doar viața, cine știe?! Au un haz aparte, sunt ca noi, și totuși altfel, adevărul este că întotdeauna mi-a plăcut să stau prin preajma lor ca să-i ascult.

Deocamdată, oltenii ascultă, cu mare atenție, Radio „Oltenia” Craiova, care se „prinde” prin județele Olt, Vâlcea, Dolj, Mehedinți, Gorj, Argeș și Teleorman, poate și prin altele. *„Noi nu facem știrile, doar le spunem”!* – este sloganul postului public de radio din Craiova. Vă dați seama câte avea de spus, în perioada „Craiovei Maxima”, Sabi Domozină! Dar și Costică Popescu, crainicul „Centralului” craiovean! Pe amândoi, Dumnezeu să-i odihnească în pace! Acum, alți olteni, cu sângele dat în clocot, combat pe undele radioului, aducând vești bune, sau nu, pentru o echipă sau alta, din cele două câte există acum în Craiova și care activează în Super Ligă! Pe unii dintre comentatori îi veți cunoaște în rândurile care urmează.

GABRIEL LIVIU BALICA

Gabriel Balica este una dintre vocile emblematice ale postului public oltean de radio, care se numește chiar așa: Radio „Oltenia” Craiova.

El este urmașul celebrului Sebastian Domozină, alături de Davian Vlad, la microfonul transmisiunilor fotbalistice.

Gabriel Balica este un foarte bun cunoscător al sportului dar și un bun practicant al acestuia. Adesea, la întâlnirile noastre (bi) anuale, era cu echipamentul sportiv la el, fiind oricând gata să intre la o miuță ori la o partidă de tenis cu piciorul, de ce nu și la un meci de tenis de masă?!

De fapt, chiar a făcut-o de mai multe ori, impresionând prin pregătirea fizică avută!

Gabriel Balica este un performer și la Radio, dovadă fiind Premiul „Ion Ghițulescu” primit de el, la secțiunea „Radio”, în anul 2018, din partea Asociației Presei Sportive (APS) din România, dar și pe terenurile de sport, el câștigând 3 medalii de aur la „Olimpiada Internațională Media”, două în Muntenegru, la cross-country și la minifotbal, ambele cu echipa României, în anul 2015, și una la tenis de masă, în Tunisia, în 2014, la O. I. M.!

Gabriel Balica a început să colaboreze cu Radio Craiova în anul 1991, iar în anul 1996 a fost angajat la acest post public teritorial de radio, ca redactor. În calitate de jurnalist sportiv, el a participat la unele competiții sportive internaționale importante, precum „EURO 2000, Belgia–Olanda”, „EURO 2016, Austria–Elveția”, „EURO 2018, Franța”, „Australian Open” 2020 și 2023 și „Adelaide International Tennis Tournament” 2020 și 2023.

Gabriel Balica este absolvent al Facultății de Mecanică din cadrul Universității din Craiova, promoția 1993. El s-a născut în data de 2 ianuarie 1968 în municipiul Craiova.

Cum a ajuns Gabi Balica să transmită meciuri de fotbal la Radio Craiova și R. R. A., aflăm chiar de la el..

„Primele comentarii au fost transmise de la Ștefănești-Argeș. Acolo activa, în Divizia B, formația Dacia Pitești, mutată ulterior la Mioveni și ajunsă apoi în Liga I. După aproape 3 ani de „ucenicie” în rețeaua studiorilor regionale am fost cooptat în echipa comentatorilor emisiunii „Fotbal minut cu minut.” Prima partidă „încredințată” a fost cea dintre Farul Constanța și CSM Reșița (0–0), programată pe data de 3 aprilie 1999. Pentru a evita orice surpriză

privind transportul, am ales un tren care ajungea la Constanța cu vreo 10 ore înainte de startul meciului, iar dimineața la ora 5.00 șoferul de serviciu m-a luat de acasă pentru a mă duce la gară. La acea oră străzile erau pustii iar în fața noastră a apărut o Dacia Liberta de culoare grenă ce-mi părea cunoscută și care s-a transformat într-un antemergător ce ne-a însoțit până la gară. Abia în dreptul gării, când drumurile s-au despărțit, Liviu, șoferul, avea să-mi confirme ceea ce intuiseam dar, nici eu și nici el, blocați parcă de surpriza momentului, nu îndrăznisem să spunem: era mașina personală a lui Sebastian Domozină, mașina pe care familia o înstrăinase la puțin timp după decesul acestuia. A fost parcă un semn ce a adus o doză suplimentară de emoție înaintea debutului meu, consemnat în acea zi, la Constanța.

Farul, echipa gazdă, îl avea ca manager pe Ioan Andone (39 de ani) în timp ce gruparea din Reșița, CSM, era manageriată de Ioan Sdrobiș (52). În formația constănțeană evoluau Petre Grigoraș (34) și tânărul Bogdan Mara (21) în timp ce la rosso-neri se regăseau Alexandru Pelici (25 de ani) și Sansiro Ciocoi (23 de ani). În acel meci a debutat în Divizia A Dorel Zaharia, ajuns la Farul Constanța de la Callatis Mangalia. Cine se gândea la debutul său că peste 9 ani Zaharia o să înscrie în poarta lui Arsenal chiar pe „Emirates”, în Champions League, ori că golurile cu Zagłębie Lubin, respectiv BATE Borisov vor parafa calificarea Stelei în elita continentului?!

Deși, în mod obișnuit, sunt identificat cu Craiova, nici măcar a doua mea transmisiune pentru „Fotbal minut cu minut” nu a fost realizată de la un meci al Universității!

Pe 17 aprilie 1999 a trebuit să merg la Galați pentru partida dintre Oțelul și FC Argeș, un meci în care am avut și bucuria relatării primelor goluri, într-o dispută care s-a încheiat la egalitate, 1-1. Din stafful gazdelor făcea parte și Mihai Stoica iar în echipa Oțelului trudeau, pentru a se remarca, fotbaliști precum Sorin Ghionea (20 de ani) sau Florin Cernat (19 ani). Argeșenii, pregătiți de Silviu Dumitrescu, îi aveau ca lideri pe Bogdan Vintilă (27 ani) și Sică

Bârdeș, dar la porțile afirmării băteau tinerii Dănuț Coman, Rică Neaga sau Adrian Mutu, jucători care abia împliniseră 20 de ani.

Abia la cel de-al treilea meci transmis pentru „Fotbal minut cu minut” am avut plăcerea să relatez de pe fostul stadion „Central”, devenit de doi ani Stadionul „Ion Oblemenco.” Universitatea Craiova întâlnea pe Farul Constanța, într-un duel câștigat cu 1-0, după penalty-ul transformat de Sava. Știința era manageriată de Ilie Balaci (43 de ani), după ce „minunea blondă” revenise în țară de la Al Hilal, preluând comanda echipei oltene de la spaniolul Juan Ramon Alexanco, fost jucător de legendă al echipei Barcelona. Din echipa Universității de la acea vreme făceau parte jucători aflați la apusul carierei, precum Emil Săndoi (34 de ani) sau Romulus Buia (30 de ani) dar și tinerii Flavius Stoican, Eugen Trică, Ionel Luțu, Marius Sava, Corneliu Papură și Claudiu Niculescu. Mezinul echipei era însă Cristian Chivu, care abia împlinise 18 ani, iar după doi ani avea să preia banderola de căpitan pentru ca apoi să se transfere la Ajax Amsterdam. Meciul ăsta, cu FC Argeș, îmi trezește emoții și acum! Era pentru prima dată când stăteam pe scaunul lui Sebastian Domozină și transmiteam de pe stadionul unde fotbalul românesc realizase primele performanțe notabile în Europa.”

OCTAVIAN DOBRIȘAN

*„Dobrișan, soldat roman,
I le spune unuia pe-un an.
Cu latina și româna lui,
Ține-n mreje sufletul omului.”³⁰*

„În Oltenia am început timid transmisiunile fotbalistice cu Gigi Olteanu și Nelu

³⁰ Miștograme, Tarfin Todea, broșură, 1995

Bolcu (colaborator), apoi cu Costică Popescu, Doru Urucu, Ducu Mogoșeanu, Gabriel Liviu Balica, Davian Vlad, Daru Domozină.

Fotbal în B2, seria 2. Am fost și eu pe... stadioanele din: Slatina, Caracal, Scornicești, Petroșani, Motru, Târgu Jiu, Râmnicu Vâlcea (pe Oltchim și pe Zăvoi), Drobeta-Turnu Severin, Vânu Mare, Craiova („Ion Oblemenco”, pe Electroputere și pe Depou), Țicleni, Câmpulung Muscel, Pitești (pe „Nicolae Dobrin” și pe „Trivale”), Mioveni și Deva. Vreo 225–250 de meciuri!

Cabine și cabine. La Câmpulung Muscel era un fel de coteț de tablă și, iarna, erau minus 20 de grade. Îți săreau microfonul și căștile din mână de ger. La Caracal erau geamuri termopan și, vara, erau plus 40 de grade la umbră. La Râmnicu Vâlcea, măturam cabina și ștergeam praful din încăpere. La Petroșani mă omorau drumul și Defileul Jiului. Nu erau toate cabinele închise, era ca afară: ger, frig, vânt, ploaie, zăpadă, căldură, soare. Pe drum, polei, mazăgă, ceață...

La Vânu Mare era pe locul pe care, odinioară, prin ‘80, soldații de la UM 01871 făceau instrucție și se trânteau pe burtă pe stema patriei pe glia strămoșească. Alte timpuri. Prin 2002, într-o parte era terenul de fotbal. Tribuna oficială-o palmă de cabină: o tablă pe care o susțineau patru țevi, pe jos, pământ și noroi. Pe maidanul ăsta zburau mingile, șuturi puternice, șuturi violente, baloane cu adresă precisă... Nimeni nu a fost rănit! Poate doar orgoliul propriu. Din păcate pentru ea echipa Building Vânu Mare a fost desființată în anul 2009. Sigur, în Oltenia (sau în țară?) a fost o singură femeie președinte de club, Mihaela Gioca! Atâta durează o poveste de iubire.

Rețeta simplă avea un secret: un comentator sportiv bun la toate, un jurnalist total pentru sport, actualități, cultură, social, hârtie, un pix, un cronometru și inspirație, un tehnic cu o trusă cât un geamantan de vacanță, grea-pământ, un șofer, „conducătorul iubit”, și o mașină. Echipajul standard. Prin rotație, timp de vreo 20 de ani, fără băieții ăștia nu se putea:

Tehnicienii: ing. Marian Voican, Titi Dondescu, Vali Pribeanu, ing. Ionel Epure, ing. Mihnea Gărau, Emil Ana, Romeo Nemeș, Marian Barbu;

Controlul General Tehnic (C. G. T.) Radio Craiova: ing. Alexandru Stuparu, ing. Vali Urziceanu, Gigi Marius Cocoiu;

Șoferi: Janin Dumitru, Marius Bădulescu, Liviu Diaconescu, Dragoș Mihăiță Manolache.

Se făceau probe la 10.30 între stadion și radioul-mamă: „6,8, 6,9... mai încet... 6,9, probă, probă de microfon... 6,9... mai tare... Atât!... Lasă-l, bine! Pa, mă! Succes”! Niciodată nu am priceput la colegii de suferință de ce vorbeau așa. Cu „6,9... mai încet... 6,9, probă, probă de microfon... 6,9... mai tare... Atât!... Lasă-l, bine! Pa, mă! Succes”! Uneori, rar, amabili: „Inginerule meu iubit, se aude ceva?”

Ciudat sau nu, normal, spectatorii, tribunele ascultau transmisia la radio și cu ochii pe teren urmăreau comentariul omului de la microfon. Eu mă gândesc că era spectacolul minții, desigur, mă înșel.

Fotbalul fără goluri este ca nunta fără lăutari, fără sare și piper, fără istorie, un joc pierdut, două ore pierdute de pomană. Degeaba pase, șuturi, bare, ofsaiduri, faulturi, cornere, hențuri imposibile... Nu! Greșit! Fotbalul este o stare, o sărbătoare, un spectacol total: peluzele în delir, stadionul freamătă, chibiții entuziasmați, tabloul fără cusur.

Rolul comentatorului este să vadă fazele complicate, loviturile corecte sau nu, comentatorul coafează situațiile anoste din fața lui, este atent la tot ce mișcă, perie exagerările jucătorilor din teren, taie elanul martorilor din cabina de emisie. Dirijorul spectacolului radiofonic, maestru de ceremonie este același comentator, iluzionistul fără joben și, pe deasupra sa, microfonul, căștile și vocea lui.

Nu știu dacă ideea genială a venit de la Nixe (Nicolae Secoșan) sau de la Sebi (Sebastian Domozină). Radio Târgu Mureș, Radio Timișoara, Radio Cluj, Radio Craiova au format o echipă puternică și unică. „Fotbal în B 2” se auzea în toată țara. Între Dunăre și Tisa și mai departe între 11.00 și 13.00 toată lumea asculta radioul public.

La întâlnirile bi-anuale participau și Radio Reșița, Radio Iași, Radio Constanța, Radio Târgu Mureș și București. De pildă, la Baia de Fier, Lainici, Târgu Jiu, Craiova. Discuții lungi pro și contra despre ritmul transmisiei, greșeli făcute cu și fără voie, notarea arbitrilor, cel mai bun jucător, condițiile pe stadioane, cabinele de emisie, starea terenurilor, maximă grijă la gramatica limbii române. La finalul campionatului o ediție de lux a emisiunii „Fotbal în B2.” „Finis coronat opus” („Sfârșitul încoronează opera”).

Am învățat de la cei mai buni: Sebastian Domozină, Nicolae Secoșan, Ion Ghițulescu, Teodor Mateescu, Coca Cozma Teoharie... Ne-am bucurat de prezența lor, am stat alături la masa prieteniei lor, le-am simțit supărarea și fericirea, le-am cunoscut truda și liniștea, am văzut căldura în ochii lor și cuvintele din suflet.

Într-un mijloc de decembrie, timișoreanul Nicolae Secoșan (supranumit „Nixe”) ne invită, pentru 23 decembrie, la o gală a sportului timișorean. Invitația este categorică, nu se admite, carevasăzică, nicio scuză și nicio lipsă. În orice caz, ar fi impardonabilă absența lui Sebastian Domozină. Dar cum să pleci tu de-acasă în preajma Crăciunului? Dăm din colț în colț, ne dăm răniți, încercăm să-i explicăm șefului că e din scurt, că unii n-am bătut covoarele, alții n-am dus gunoiul... N-avem brad, n-avem porc... globulețe, artificii... Nea Sabi pune mâna pe telefon, formează un număr, telefonul sună, i se răspunde, vorbește:

– Bună ziua! Domnul Secoșan?... „Nixe”? Bă, tu ești nebun la cap cu gala ta pe 23 decembrie... Păi mă, noi, oltenii, avem treabă multă de la Sfântul Nicolae și până la Bobotează. Avem obiceiuri, avem părinți de colindat, nași de văzut, fini de primit, copii de dat la grindă... Vezi că nu vin nici eu și nici pe copiii ăștia nu-i pun pe drumuri așa, că vrei tu... Pune-o după Sfântul Ion și venim cu autocarul dacă vrei... Altceva? Ai tăi bine, sănătoși?... „Nixe”, salut și sărbători fericite!...

După ceva timp, în vară, tot Radio Timișoara organizează întâlnirea crainicilor sportivi de la radiourile publice din Craiova, Târ-

gu Mureș, Cluj și Timișoara. Întâlnirile se făceau prin rotație, anual, imediat după încheierea campionatului și, prin discuții, uneori extrem de aprinse, se remediau deficiențele redacționale și tehnice constatate pe parcurs, punctul final fiind o emisiune, în direct, de la 11.00 la 13.00, pe toate lungimile de undă ale radiourilor participante.

Cum Radio Timișoara voia să cedeze radioului craiovean un pupitru de emisie, ajungem la concluzia că singura soluție ar fi transportul cu trenul, transport care ar asigura spațiu și confort pentru toți.

Trec peste drumul până la Timișoara, trec și peste ședințele scânteietoare din program, cum trec și peste emisiunea de sâmbătă. După care trebuia să plecăm. Numai că, până să se încheie emisiunea, intră în incintă un domn rasat, bine întreținut și la fel de bine dezvoltat. Normal, se îmbrățișează cu Sebastian Domozină.

– Sabi, să nu-mi faci rușinea asta, te rog mult! Îți iei băieții, plecați și voi mai devreme de-aici și luați măcar o gustare la mine! Mi-am deschis un restaurant pe lângă gară! Te rog mult!

Omul pleacă, noi rămânem, Sebastian Domozină decretează:

– Mergem, ce să facem?!...

Colegii de la Radio Timișoara ne duc, cu tot cu pupitru, până la restaurantul domnului Simcelescu, cel cu origini olteneste, ne pupă cu dragoste și ne lasă cu nedisimulată invidie.

Impecabil, formidabil, extraordinar! Gustări, ciorbe, supe, fripturi, deserturi, cafele, șprîțuri. La foc automat și contra cronometru. Din păcate, timp extrem de puțin. Mulțumim frumos, ne repezim pe pupitru (ca să vă faceți o ușoară imagine, un pupitru de emisie este un ceva ca un țambal, dar mult mai mare, mult mai greu și cu un milion de butoane) și zburăm către gară. Trecem - așa ne-a îndrumat cineva - prin subteran și ajungem la peronul 3 unde staționa un tren care, aveam să aflăm după urcarea mastodontului în vagon, venise, sta și nu mai pleca nicăieri. Trenul nostru - zice un ceferist - e la linia 1!

Coboară de urgență pupitrul, aleargă, națiune, prin subteran, bineînțeles cu Domozină înainte, și roagă-te s-ajungi la timp la

peronul 1 și la trenul accelerat care... în direcția Drobeta-Turnu-Severin–Strehaia–Filiași–Craiova!

Ajungem, baltă de transpirație și gâfâind, pe peron, punem, o idee, pupitrul jos, șeful gării cu paleta verde sus dă semnal de plecare. Era ora!

– Șefu’! Sebastian Domozină s-a agățat pur și simplu de mâna purtătoare de dezastru - Maestre, ține-l măcar 5–10 minute să urcăm și noi! Te rog eu!

– Domnu’ Domozină - zice omul cunoscător la oameni - noi, la CFR, ne luptăm cu secundele și dumneavoastră vorbiți de 5–10 minute... Mă dauăștia afară! Și întoarce paleta pe culoarea roșie.

Este de prisos să vă spun că ne-am urcat în tren, și noi, și pupitrul, că am ajuns sănătoși, voinici și binedispuși acasă.

Așa cum este de prisos să vă spun că Sebastian Domozină salva aparențe și situații fără ieșire și, dacă era nevoie, oprea trenuri.

Prima transmisie, primul meci.

Cred că era în toamna lui 1992 când, încă într-o sâmbătă, Sebastian Domozină trebuia să transmită un meci. Era la Râmnicu Vâlcea, era de Divizia B, era de la 11.00 și s-a gândit să mă ia și pe mine. La stadion a cerut ca masa sa de crainic-comentator sportiv să fie așezată la marginea terenului, în așa fel încât să audă tot, să vadă tot, să transmită adică de la „firul ierbii.” Pe masă, nelipsite-le căști cu microfon, caietul, pixul și ochelarii. Alături, în dreptul meu, o altă pereche de căști, dar și un microfon spre marginea mesei. Căștile – mi-a explicat Sebastian Domozină - sunt ca s-auzi și dumneata mai bine. Iar microfonul? Pentru fond. Să intre și-n casele ascultătorilor atmosfera de meci.

Nu mi-am făcut niciun fel de probleme; Domozină și-a scris, sânguincios, toate datele - echipe, arbitri, poziția în clasament a celor două echipe, jucători indisponibili... mă rog, toată bucătăria internă. Când a primit prima legătură în direct, a comunicat

toate datele obligatorii unei astfel de transmisii și s-a concentrat la joc. Pase geniale, driblinguri inspirate, lovituri libere și corne-re, jucători, public și arbitri. Ca să vezi fotbal, trebuia să fii ori în tribune, ori în fața televizorului. Ca să înțelegi fotbalul, trebuia să-l asculți pe Sebastian Domozină. Era fantastic să-l asculți pe Domozină! Era un privilegiu extraordinar să fii, la comentariul unui meci, de-a dreapta lui Domozină! Simțeai că ești în al nouălea cer, că dintr-odată ai devenit o persoană extrem de importantă, că toată lumea se uită numai la tine și că aceeași lume te invidiază și te urăște în egală măsură. Ce putea fi mai frumos, ce miracol se mai putea produce ca măcar să-l egaleze pe acesta?! Niciunul! - veți spune. Cu o singură excepție! Acea că, prin minutul 15, poate 20, am auzit, ca prin vis, în căștile pe care mi le pusese pe urechi, cum că „mai multe vă va spune colegul meu Octavian Dobrișan, unul dintre cei mai talentați oameni ai radioului oltean și căruia îi dau legătura.” N-am înțeles nimic. N-am înțeles nimic pentru că mi-era imposibil să pricep ceva. Eram la meci, eram de-a dreapta lui Sebastian Domozină, toată lumea se uita, cu invidie, la mine. Eram calm, liniștit și mă simțeam ca mâțul alintat de stăpân cu un culcuș moale și cu o strachină de lapte călduț. Și, poftim cultură, devin – eu?! – colegul lui Sebastian Domozină și unul dintre cei mai talentați oameni ai radioului oltean. Am simțit, la un moment dat, un cot scurt și ascuțit sub coasta stângă, am pus mâna pe microfonul „de fond” și am început să vorbesc. Să nu mă-ntrebați nici ce-am spus, nici cu cine a jucat Chimia Râmnicu Vâlcea și nici scorul final. De fapt, să nu mă-ntrebați nimic, pentru că am și acum, după atâția ani, convingerea că am morfolit cuvinte fără noimă și fraze fără sens. Iar pe drum, la întoarcere, nea Sabi n-a încetat să se minuneze de cât de măiastru și de talentat poate fi colegul său... Pentru că Sebastian Domozină te gira cu propria-i personalitate, te-ncuraja necondiționat și te corecta cu discreție și eleganță.

Al doilea meci.

Pe vremuri, stadionul din Scornicești era modern, cu o cabină mare, elegantă, fotolii boierești, masă cu pluș, cu mochetă, bineînțeles roșie, și cu o măsuță mică pe care stătea trusa tehnică. În studio era colegul Mișu Nicola. Prima repriză am comentat un meci anost, monoton și plicticos. Fără pauză și niciun strop de muzică. Am numărat fiecare metru de iarbă, am vorbit de călușul oltenesc de la Caracal, despre grâul copt, am măsurat cabina în lat și lung, am vorbit despre vreme și de soare... Repriza a II-a la fel. Am numărat: două echipe, un teren, 22 de jucători, 10 pe bancă, un antrenor principal, un antrenor secund, spectatori (51), arbitri (3), un medic, un maseur, cartonașe galbene - nu, cartonașe roșii - nema, șuturi la poartă-zero, șuturi spre poartă: nimic, pase-nu acum, faze-mai târziu. Scor: 0-0. În limbaj sportiv nu au avut oportunități clare de a înscrie." Mă mir! Băieții ăștia jucau un soi de Baba Oarba între ei și stau la umbra tribunei oficiale. L-am întrebat în final dacă are muzică. Pe telefonul scurt mi-a zis sec: „Am și nu bag"! Are... și gata! Stadionul din Scornicești este de mult timp o ruină! Nici amintirile nu mai sunt ce-au fost.

La Minerul Motru era un jucător celebru, un atacant foarte bun, talentat. În treacăt spus, avea un mic defect: numele. Spaima comentatorilor de radio: „Napu la minge”, „Napu la balon”, „Napu la poartă”, „Napu la margine”, „Napu la...”! Antrenorul principal, Silviu Lung (mare om, mare talent, mare portar, mare caracter!), era necăjit și supărat că nu l-am afirmat pe Napu. Sigur, omul era nevinovat. Noi eram cârcotașii de serviciu.

La Motru începe meciul, dar ceasul meu arată altceva: 10.50. Bateria! Și, totuși, tăcâne, îl ascult cu urechea cu atenție, merge, funcționează. La ora 11.35 – pauză 10 minute. La 12.20, arbitrul central fluieră sfârșitul întâlnirii! Mirare mare, minunea lui Dumnezeu! S-a stricat cronometrul arbitrului, s-a întâmplat o nenorocire, Doamne ajută!... Nici asta, nici alta. Centralul avea tren la 12.30! L-a prins!

Iar Motru? Iar Motru pe scurt. Motru, Minerul-Jiul Petroșani, meci tare, Viorel M. Temelescu (liderul din Motru) contra lui Miron Cozma (lider sindical din Valea Jiului). Ora 10.30 fix. Lume multă, organizatorii cu ochii cât cepele, tensiune, apa la rece, cafeaua caldă pregătită, steaguri, fluier, trompete, semințe de dovleac, semințe de floare, tobe... Ora 11.05 fix! Știți bancul cu franțuzoica, virgulă, care nu a venit la întâlnire... Noi ne-am luat jucăriile și am plecat. La barza chioară îi face Dumnezeu cuib. Nu au venit oaspeții până-n ziua asta.”³¹

ALEXANDRU DOMOZINĂ

Alexandru Domozină este fiul celebrului comentator de fotbal Sebastian Domozină, care i-a călcat pe urme tatălui său, transmițând, o perioadă, meciuri de fotbal din Divizia B la Radio „Oltenia” Craiova.

Alexandru Domozină s-a născut în data de 25 octombrie 1974 în orașul Craiova. Este absolvent al Liceului de Filologie-Istorie „Elena Cuza” din Craiova, promoția 1993, și al Facultății de Jurnalism „Lucian Blaga” din Sibiu. A debutat în transmisiunile fotbalistice, în 1997, la un meci comentat împreună cu regretatul Constantin Popescu, la Târgu-Jiu.

Alexandru Domozină a fost colaborator al Radio „Oltenia” Craiova timp de 5 ani, între 1997 și 2001. Într-un interviu acordat unui post local de televiziune din Craiova, „Universitatea Craiova TV”, Daru Domozină a povestit cum a decurs prima lui „transmisiune” a unui meci de fotbal:

– „Pe la 4–5 ani, copil fiind, eram cu tata în autocarul Universității Craiova care se deplasa la un meci. La îndemnul jucătorilor, hai, măi

³¹ Sursa: text scris de Oct. Dobrișan

copile, transmite și tu ca tatăl tău, am zis și eu ceva, imitându-l pe tata, oltenii în atac, mingea a ajuns pe partea dreaptă și gol Zoli Crișan, 1-0, un nou atac și 2-0, gol Zoli Crișan și tot așa până la scorul de 6-0, moment în care l-am auzit pe Sorin Cârțu, zicând: măi, la 6-0, golul a fost marcat de Sorin Cârțu! Ceea ce nu văzuse Cârțu era că de câte ori îi pomeneam numele lui Zoli Crișan, acesta îmi dădea câte o lamă de gumă de mestecat, rare în acele vremuri! Am multe amintiri cu tata... În 1979, după celebrul meci de la Leeds (0-2), vecinii de acasă au pus o boxă pe platforma situată deasupra intrării în bloc, iar când tata a sosit acasă aceștia au pus la magnetofon înregistrarea de la Radio, cu golul lui Aurică Beldeanu”!

Uite, vă mai povestesc una: Când aveam 8 ani, în 1982, după partida cu Kaiserslautern, am plecat cu tata cu mașina spre casă. Când am ajuns în sensul giratoriu, la „Ciupercă”, ne-a oprit milițianul!

– Nea Sabi, n-am fost la meci, dar să știți că v-am ascultat la radio! Atunci când a marcat Negrilă, ați spus de 17 ori „Gool, gool, gool etc”! Să știți, am numărat chiar eu! „Gool, gool, gool, gool”!

Alexandru Domozină a preluat de la tatăl său, Sebastian Domozină, pasiunea pentru fotbal și dragostea pentru „Craiova Maxima”! În prezent Alexandru Domozină este proprietarul a 3 restaurante din Craiova.

VLAD DAVIAN-MARIN

Davian Vlad este oltean get-beget, fiind născut în Craiova în data de 31 ianuarie 1973. După ce a absolvit Colegiul „Elena Cuza” din Craiova a urmat cursurile Facultății de Litere și Istorie a Universității din Craiova, Secția Limba și Literatura Engleză/Limba și Literatura Română, promoția 1996.

În anul 1997 Davian Vlad a fost angajat la Radio „Oltenia” Craiova, unde lucrează și în prezent ca realizator de emisiuni.

În anii 2014 și 2015 Davian Vlad a fost corespondent pe zona Olteniei al postului Radio România Internațional, Secția Engleză.

În anul 2009 Davian Vlad a obținut titlul de „Doctor în Filologie”, iar urmare a acestui fapt, câțiva ani mai târziu, practic în 2013, devine lector universitar doctor la Facultatea de Litere a Universității din Craiova, Specializările Jurnalism-Cinematografie, Fotografie și Media.

De-a lungul anilor, Davian Vlad a participat la o sumedenie de „Cursuri de perfecționare”, în țară, la Târgu Mureș, Sibiu, Cluj-Napoca, București, Sinaia, Craiova, Neptun, și în străinătate, la Bonn.

Este autorul a două cărți, *„Poveștile clipei”* (coautor Dan Păsărin), apărută în 2019, și *„Poveștile clipei”, ediția a II-a bilingvă* (coautor Dan Păsărin), apărută în 2019.

De asemenea, este coordonatorul a 3 cărți apărute în 2016, 2018 și 2022, dar și autorul a numeroase articole științifice.

Pentru realizările deosebite din presa și cultura din România, în 2016 a primit din partea Uniunii Ziariștilor Profesioniști din România „Ordinul Ziariștilor”, Clasa a II-a, iar în anul 2017 a fost onorat cu Premiul pentru Jurnalism Cultural „Liliana Hinoveanu”, acordat de Teatrul Național „Marin Sorescu” din Craiova.

Trăind într-o zonă în care fiecare copil din Craiova știe că *„Știința suntem noi”*, în care fiecare iubitor al fotbalului știe ce înseamnă *„Craiova Maxima”*, Davian Vlad nu putea sta departe de fotbal.

Aproape săptămânal, el este prezent pe stadionul „Ion Oblemenco” din Craiova, pentru a transmite la radio meciurile echipelor din Bănie care activează în SuperLigă.

CRISTIAN FRISK

Copilărie „Fotbal minut cu minut.”

„M-am născut în județul Teleorman, la Alexandria, dar am copilărit la Turnu Măgurele și la Roșiorii de Vede. Am învățat să citesc pe ziarul Sportul, înainte de a merge la școală. Tot atunci am început să și comentez. Nu este glumă! Pe vremea respectivă, când programul la televizor, ca și energia electrică de altfel, era raționalizat, bucuria cea mare era să asculți etapa de fotbal la radio. Așa mi-a intrat în sânge populara emisiune „Fotbal minut cu minut.” Parcă mă revăd, copil de-o șchioapă care stătea la masa din sufragerie cu o casetă tehnică a unui meci în față. Îmi imaginam, ghidându-mă după detaliile statistice, numele jucătorilor și minutele în care se marcau golurile, cum se desfășoară meciul pe care eu îl comentam.

Prima mea apariție radiofonică datează din 2003, când am debutat la Radio „Oltenia” Craiova. Am comentat un meci într-o etapă intermediară pe Stadionul „Colentina” din București. În acel campionat am tot făcut naveta între Colentina și Alexandria, strângând 12 meciuri la debutul meu radiofonic. Tot de atunci îmi aduc aminte cu mare drag că am fost invitat, la Govora, la o emisiune realizată de colegii de la Radio „Oltenia” Craiova, unde am și primit un frumos trofeu pe care îl am și acum în vitrină.

Anii au trecut, colaborarea mea cu posturile regionale ale Societății Române de Radiodifuziune a avut și unele sincope, însă, în general, am comentat meciuri de primă ligă, de liga secundă, Cupa României și alte evenimente la Radio „Oltenia” Craiova, Radio Iași, Radio Timișoara și Radio Brașov. Ulterior, am făcut pasul spre Radio „Antena Satelor”, acolo unde am avut marea plăcere de a comenta meciuri de oină și am fost realizator de emisiuni. Tot așa, am fost la microfon pentru emisiuni la Radio România Internațional.

De-a lungul carierei mele radio mă pot mândri și cu faptul că am cooperat cu Radio Moldova Actualități, inclusiv pe comentariul de meciuri, precum și cu Radio Ucraina Internațional, până când emisiia în limba română a postului de la Kiev a fost redusă la minimum.

Actualmente sunt comentator al postului Radio Cluj, fapt care îmi dă o satisfacție deosebită, deoarece am ocazia să construiesc imagini pentru ascultători. Să nu uit și că, înainte de Campionatul European de fotbal din 2020, la o inițiativă a UEFA și Cafe Football, am urmat cursul de comentatori audiodescripție. În urma aceluși curs, dar și a unui examen riguros, am fost selectat să comentez cele patru meciuri disputate la București în cadrul Campionatului European pentru persoanele cu dizabilități de vedere.

Am și o poveste haioasă, petrecută pe 31 mai 2014, înainte de a se naște băiatul meu cel mare, Ștefan. Stabilisem cu colegii de la Radio România Actualități, regretatul Mugur Corpaci și Florin Ionescu, să fiu sunat pentru emisiunea „Contracronometru” și să povestesc, în câteva minute, finala Campionatului francez de rugby, Top 14, în care era implicată echipa Castres. La aceasta juca și pilierul român Mihăiță Lazăr. Deoarece nu am mai putut vedea meciul, eu fiind pe drum spre Bender (Republica Moldova), acolo unde mi s-a născut flăcăul, am apelat la doi prieteni să îmi povestească modul cum s-a desfășurat finala. Când am fost sunat, am reușit să fac o cronică decentă pentru ascultători, iar copilul s-a născut sănătos a doua zi, pe 1 iunie.

O întâmplare asemănătoare s-a petrecut când mi s-a născut fata, Cătălina, doi ani mai târziu. În dimineața de 15 octombrie 2016 eram delegat să comentez, pentru Radio Timișoara, de pe același Stadion „Colentina.” Imediat după ce am plecat, au început contracțiile, iar când treaba a devenit serioasă am apelat la doi prieteni să o ducă la spital pe soția mea, Olga. Eu am comentat, apoi în aceeași după-amiază am comentat și un meci de rugby, la o televiziune, tot cu Castres printre competitori, în vreme ce fetița venea pe lume.

Am foarte multe de povestit despre radio. De exemplu, am câteva sute de mii de kilometri radio, deoarece la bordul mașinii mele am deschis, permanent, Radio România Actualități sau posturile regionale. Îmi place foarte mult și teatrul radiofonic, însă marea mea pasiune, o extensie a copilăriei dacă vrei, rămâne comentariul radiofonic. Am comentat în cabine fără aer condiționat, la 40 de grade Celsius, dar și în aer liber, la -15 grade Celsius, de la Craiova. Atunci, în minutul 10, deja sticla de apă de pe pupitru devenise un cub integral de gheață.

La Turneul Olimpic de fotbal de la Tokyo, într-o transmisiune pentru Asociația Nevăzătorilor din România, alături de mine, la microfon, a fost și fiul meu Ștefan, care abia împlinise 7 ani. Sper ca acest debut să îi fie de bun augur, în pofida precocității sale”³².

Cristian Frisk s-a născut în data de 12 martie 1979. Este absolvent al Facultății de Marketing din cadrul Academiei de Științe Economice din București, promoția 2002. În anul 2019 și-a luat doctoratul cu tema „Strategii de marketing în jurnalismul sportiv” la Facultatea de Jurnalism și Științe ale Comunicării din cadrul Universității de Stat din Chișinău, Republica Moldova.

ANDREI VALENTIN MARINAȘ

Andrei Marinaș s-a născut în data de 19 aprilie 1989 în municipiul Craiova, județul Dolj. Este absolvent al Colegiului Național „Carol I” din Craiova, promoția 2008, și al Secției de „Jurnalism” din cadrul Facultății de Științe Sociale din cadrul Universității din Craiova, promoția 2011.

Timp de 3 ani, între 2010 și 2012, a fost reporter, prezentator de știri și comenta-

³² Sursa: text scris de Cristian Frisk

tor sportiv la Radio „Oltenia” Craiova, iar între 2012 și 2017 a fost reporter la Digi24 TV. Începând cu anul 2017, Andrei Marinaș a fost angajat la TVR Craiova (ca reporter).

Așa cum el însuși mărturisește, Andrei Marinaș a visat, ca orice tânăr iubitor de fotbal, să ajungă cândva... comentator sportiv!

Despre drumul parcurs ne vorbește chiar el...

„Era pe la mijlocul unei săptămâni din luna noiembrie, anul 2009. Într-o pauză de curs, lectorul Daviad Vlad, jurnalist cu mare experiență radio, mi-a propus să am o colaborare cu Radio Oltenia. Nu știu cum se bucură actorii care sunt nominalizați la Oscar, dar cu siguranță nu eram departe. Mi-am dorit să fac jurnalism încă din școala generală, imediat după ce mi-am dat seama că visul de a deveni fotbalist nu se mai poate îndeplini. Am început să urmăresc jurnaliști, la TV, ziare sau radio, am început să-mi dau seama care ar fi modelele mele și m-am ținut de treabă. Nu am renunțat nici până astăzi, octombrie 2023, când scriu acest text. Așa că bucuria de atunci, de pe holul Universității din Craiova, a fost una imensă, pe care o țin minte și astăzi. Bineînțeles că nu m-am exteriorizat, mi se părea că nu sunt serios dacă mă bucur ca un copil. Câteva ore mai târziu, am recuperat în fața familiei, a prietenilor.

Colaborarea mea însemna ca o săptămână pe lună să prezint știrile din sport, de două ori pe zi, dimineața și seara. Era foarte puțin, dar știam că, dacă sunt serios, mă vor pune la treabă mai mult. Așa a și fost. Am ajuns la redacția știri și eram titular cu acte în regulă. În anii aceia, încă exista emisiunea „SPORT CLUB RADIO”, în cadrul căreia se transmiteau partidele de fotbal din Liga a doua, în direct la Radio România. Oltenia avea an de an minimum trei echipe de fotbal de liga a doua, iar jurnaliștii de la Craiova mergeau în județele Olteniei la fiecare meci pe care echipele îl disputau acasă.

Când Gabriel Liviu Balica mi-a propus să particip la transmisia acestor partide, iar ulterior să merg să comentez câte un meci, m-am entuziasmat și speriat în același timp. Am convenit să merg prima dată cu Davian Vlad și să comentăm împreună. Era vorba de un meci

la Râmnicu Vâlcea. Îmi era atât de frică de gafe și de ridicol, încât nu am putut să mă odihnesc foarte bine în nopțile de dinaintea acelei sâmbete. Cel mai greu era faptul că nu puteam să mă pregătesc înainte. Mă uitam foarte atent peste lotul de jucători, încercam să țin minte poziții, astfel încât să reușesc să rețin câteva informații înainte să vină ziua respectivă. Însă, indiferent cât aș fi încercat să rețin, abilitatea de a comenta un meci la radio se dezvoltă doar vorbind, doar prin practică. Mă uitam la meciuri de fotbal, eram foarte atent la comentariu, iar apoi opream sonorul și încercam să comentez eu. Cu cât făceam asta mai mult, cu atât mi se părea mai complicat. Mă agățam, însă, de faptul că urma să fim doi, iar Davian Vlad este un maestru când vine vorba să-ți transmită încurajări și încredere în sine.

A venit ziua meciului și am plecat în echipă completă de la Craiova. Gabriel Liviu Balica urma să rămână la Slatina, iar eu și Davian Vlad ne-am continuat drumul către Râmnicu Vâlcea. Vreau să fac o paranteză aici și să vă spun că, atunci când am descoperit ce prietenie au acești doi oameni, am fost fascinat. Dacă pui la un loc prietenie, simț al umorului, autoironie, respect și o scripă în plus, rezultatul este fantastic. Stăteam pe bancheta din spate, cu un ziar în mână, și încercam să rețin clasamente și echipe de start. Mi-a fost imposibil să reușesc, pentru că în mașină era un festival de umor, ironie și sarcasm, care mă fascina.

„Dăm legătura la Râmnicu Vâlcea și consemnăm un debut la „Sport Club Radio”. Bună dimineața lui Davian Vlad și mai tânărului său coleg Andrei Marinaș.” Cred că atunci, la douăzeci și ceva de ani, aveam un corp foarte sănătos. Altfel, nu-mi explic cum de nu am leșinat din cauza emoțiilor. Am încercat să mă adun pe măsură ce Davian Vlad citea componența echipei-oaspete și să par sigur pe mine când prezint gazdele. Știam că atitudinea face totul și încercam să blufez. Cu o respirație ce părea ușor astmatică, am citit echipa și rezervele și am răsuflat ușurat. Prima intervenție era tot timpul mai simplă, pentru că turul stadioanelor trebuia făcut rapid. Descriam atmosfera de pe stadion, numărul de spectatori,

condițiile meteo, echipele de start, locurile în clasament, minutul și scorul, iar apoi așteptam ca altcineva să preia ștafeta.

Intervențiile următoare au fost un amestec de emoții, nume de jucători, rectificări și vorbire sacadată. Pe scurt, o tentativă nereușită de a povesti firesc ce se întâmplă la fața locului. Din stânga, venea de fiecare dată semnalul că totul a fost bine, o ancoră de calmitate și încurajare care mă ținea pe loc în valul de emoții, anxietate și nesiguranță.

Comentariul radio este mai dificil decât pare. Orice meserie are secretele ei, însă aici lucrurile sunt mai complexe și aveam să învăț asta pe parcurs. Avem de multe ori tendința să ne lăsăm duși de val, să judecăm superficial lucrurile pe care le observăm, să vânam greșeli și să avem o mică satisfacție atunci când le găsim. Teamă de a vorbi în public este una dintre cele mai mari frici pentru oameni. Nu-mi era teamă să le vorbesc, însă îmi era teamă de ridicol, teamă că nu o să mă descurc și o să înșel așteptările celor care avuseseră încredere în mine. Comentariul radio îți testează concentrarea și spontaneitatea cum puține meserii o fac. În cazul televiziunii, lucrurile sunt ceva mai simple, pentru că implică mai multe simțuri. Telespectatorul își folosește atât vederea, cât și auzul. O pauză de vorbire trece firesc, iar de multe ori, sunt recomandate. Zgomotul de fundal din locul respectiv îl ajută pe telespectator să-și facă o idee mai bună despre atmosfera locului și îi oferă și o mică pauză. Uneori, un comentariu foarte alert poate să-l obosească pe cel care urmărește un eveniment sportiv. La radio, lucrurile se schimbă, pauzele sunt nefirești, iar comentatorul trebuie să-i zugrăvească ascultătorului tot tabloul de la fața locului doar prin cuvinte.

S-a terminat meciul de la Râmnicu Vâlcea, am răsuflat ușurat, dar și dezamăgit. M-aș fi așteptat să fac față mai bine. Eram stresat că greșesc foarte mulți jucători și îmi dădeam seama că, dacă mă corectez de fiecare dată, îl irit și mai mult pe cel care mă ascultă. Cu timpul, am înțeles că pe ascultătorul meu de la Piatra Neamț îl interesează mai puțin dacă o pasă la mijlocul terenului este dată

de Georgescu sau de Popescu, pe el îl interesează mai mult în ce parte a terenului se desfășoară jocul, cine atacă și cum o face. Iar dacă reușești să îl faci pe cel care te ascultă să-și ducă imaginația într-un cadru cât mai aproape de ceea ce vezi tu, atunci ai reușit. Cu timpul, mi-am dat seama și că ascultătorul meu poate nu își dă seama că distanța de la cabina de comentariu de pe stadionul din Râmnicu Vâlcea și până la terenul de joc este foarte mare. Cifrele de pe șortul echipamentului de joc sunt destul de mici, iar dacă fotbalistul nu are ceva distinctiv sau nu reușești să-i vezi numărul de pe spate, este ușor să confunzi jucători cu poziții apropiate în teren. Însă, ascultătorul meu de la Piatra Neamț nu are de unde să știe aceste detalii și nici nu trebuie. Treaba mea este ca, la finalul jocului, el să aibă o idee cât mai fidelă despre cum s-a desfășurat meciul, care a fost echipa mai bună și ce jucători s-au remarcat.

Am învățat repede teoria, însă, în practică, a fost mai greu. Am participat la comentariul meciurilor de liga a doua timp de două sezoane. Când mă uit în urmă, mi se pare puțin și am regretul că nu am apucat să ajung la un comentariu relaxat, profesionist, la o calitate care să mă mulțumească pe deplin. În cariera mea, a urmat televiziunea și alte provocări. Am reușit, însă, să acumulez o experiență extrem de valoroasă din acea perioadă, iar amintirile sunt pastile de bună dispoziție. Eram îngrozit de meciurile de la Piatra Olt. Cabina de comentariu era una improvizată, iar masa la care stăteam era mult mai jos față de geamul prin care priveam jocul. Stăteam în picioare aproape tot meciul, iar când stăteam jos, arătam probabil ca un copil care se uită pe furiș în casa vecină. Mi se vedeau doar ochii și fruntea, părea că doar mă furișez să văd meciul și că nicidecum nu sunt acolo să-l comentez.

Pe lângă emoțiile pe care le aveam la fiecare partidă, lucrurile puteau să ia o turnură și mai urâtă dacă aveam ghinionul ca, în apropiere de cabina de comentariu, să se nimerească vreun „pă-timaș” care să „încurajeze” cu înjurături interminabile favoriții, adversarii sau arbitrii. Pentru mulți dintre acești „suporteri fanati-

ci”, auzul vocii comentatorului era semnalul eliberării, iar, de multe ori, microfonul de ambianță era coborât la nivel minim. Indiferent de stimulii exteriori, încercam de fiecare dată să rămân concentrat, să fac față situației și să tratez totul cu seriozitate. Atât de multă seriozitate încât, la un alt meci la Râmnicu Vâlcea, îmi era o rușine teribilă să sun șefii să le spun că nu pot ajunge la prima repriză, pentru că avusesem un accident ușor la intrarea în oraș. Mă deplasam cu mașina personală și nu fusese vina mea. A trebuit, însă, să merg la poliție pentru declarații și lămuriri. Pentru polițiști, nu a contat misiunea mea „importantă”, așa că am început comentariul în repriza a doua din cauza unor „probleme tehnice”.

Perioada în care am gustat din comentariul radio este una de mare preț în cariera și amintirile mele. S-a suprapus cu o perioadă în care s-a format adultul din mine. Radioul a fost primul meu loc de muncă, iar oamenii pe care i-am cunoscut acolo și amintirile de atunci fac parte din perioada „romantică” a vieții mele. O perioadă care îmi creează plăcere și melancolie și astăzi, la fel cum s-a întâmplat zilele trecute, când am primit un telefon de la domnul Aurel Rațiu, care mi-a dat ocazia să rememorez și să aștern pe foaie aceste amintiri. Vă mulțumesc cu multă recunoștință”!

CONSTANTIN PAȘOL

Constantin Pașol s-a născut în data de 10 octombrie 1963 în localitatea Leleasca din județul Olt. Este absolvent al Facultății de Drept din cadrul Universității din București, promoția 1996.

Înainte de a ajunge colaborator al Radio „Oltenia” Craiova în 1990, Constantin Pașol a lucrat la PETROM și la ARPECHIM Pitești la Departamentele de Comunicare.

La Radio „Oltenia” l-a avut ca mentor pe cunoscutul om de radio și televiziune din Craiova, Sebastian Domozină. De la București i-au rămas în suflet Ion Ghițulescu, Viorel Păunescu și Paul Grigoriu (cu care a și colaborat o scurtă perioadă).

Prima sa relatare, din 1990, se referea la o manifestare expozițională de flori, simbol al Piteștiului, „Simfonia lalelelor.”

Alege radioul, ca pe o dragoste din copilărie, pentru care face o pasiune, apoi o profesie, de care nu se mai desparte nici astăzi!

Astfel, vocea sa se aude, aproape zilnic, pe undele radioului oltean, care „bate” mult mai departe de regiunea omonimă, emisiunile postului ajungând să fie urmărite de ascultătorii din județele Argeș, Teleorman, Dâmbovița, Giurgiu, sau peste Dunăre, în Serbia și Bulgaria.

Realizează, de-a lungul anilor, reportaje, interviuri, transmisiuni în direct și emisiuni cu diverse tematici din actualitatea județului Argeș și, ocazional, din Olt sau din Vâlcea și Teleorman.

Făcând parte din familia radiofoniștilor, ajunge să transmită în direct meciuri de fotbal din Divizia B, fiind un obișnuit al transmisiunilor de la Dacia Mioveni, Aro Câmpulung și FC Argeș Pitești, dar ocazional comentează și meciuri de handbal, baschet sau oină.

Cele mai multe transmisiuni le-a făcut în sezonul 2006–2007, perioadă în care a comentat 16 partide de fotbal. Ultimul meci transmis a fost cel programat în data de 18 octombrie 2008, jocul dintre Internațional Curtea de Argeș și Dacia Mioveni, scor 1–1.

A fost mereu prezent pe stadioanele din Pitești, Mioveni, Ștefănești, Câmpulung și Râmnicu Vâlcea.

Iată o amintire dintr-o deplasare efectuată alături de Sebastian Domozină, povestită de Constantin Pașol...

„Îmi amintesc cu drag și cu nostalgie de acele vremuri. Chiar țin minte cum regretatul crainic Sebastian Domozină mă lua pe lângă el, îmi puneă căștile lui pe cap, și-mi spunea: Costică tată, tu spune formațiile după foaie, iar eu comentez fazele de joc. Și ce har avea! Ce voce! Cum spunea că mingea trece milimetric pe lângă poartă, iar eu

o vedeam la câțiva metri! Nu mai spun cum mustăceau cei din jur sau din tribune. Dar le plăcea. Apoi, cum creiona, în cuvinte meșteșugite, toamna. Cum vedea el că... a ruginit frunza din vii, pe dealurile de la Ștefănești-Argeș... și câte și mai câte. Îl venera, împreună cu Costică Popescu, prietenul lui de la Craiova, pe marele Dobrin. Vorbea de fotbalistii din toată țara și îi compara cu cei din afară. Ce-ar fi fost dacă Dobrin ar fi jucat în Mexic, la Campionatul Mondial de Fotbal! Apoi, îmi amintesc cum, după meciuri, de la Câmpulung, spre casă, opream mașina la „Han”, la Stâlpeni, o comună de pe traseul Câmpulung – Pitești, la doi mici și-o bere bună”, spune Constantin Pașol!

În paralel, realizează transmisiuni și reportaje la aproape toate posturile care aparțin Radiodifuziunii Române, atât cele naționale cât și cele regionale.

Din poziția de corespondent pentru județului Argeș, colaborează cu postul Radio „Oltenia” Craiova până prin 2008, când devine corespondent al Radio România Actualități.

Tot vocea și reportajele sale s-au auzit, de-a lungul vremii, la Radio Craiova dar și la București, la posturile naționale, Radio România Actualități, Antena Satelor, România Cultural și România Tineret.

Aici i-au fost mentori, printre alții: Jeana Gheorghiu, Florian Pittiș, la Tineret (chiar directori), Gheorghe Verman, la Antena Satelor, și Paul Grigoriu și Doina Jalea la „Actualități.”

La cel mai important post național, Radio România Actualități, este timp de aproape 10 ani corespondent al județului Argeș și, ocazional, Dâmbovița și Teleorman.

Deși, de-a lungul carierei jurnalistice, a realizat și emisiuni de televiziune și a scris articole la ziare ori în reviste, rămâne dedicat radioului. Acum este prezent pe frecvențele Radio România Antena Satelor, cu interviuri și reportaje.

Este membru al Uniunii Ziariștilor Profesioniști din România din 2010.

CONSTANTIN POPESCU

*„Multe vin, multe se duc,
Doar Costică unu-i ca un cuc,
El te-ncântă și descântă,
Auzindu-l cum la microfon se-mplântă”³³*

Inegalabilul crainic Constantin Popescu a fost cel care a anunțat, pe stadionul „Central” din Craiova, toate golurile marcate de juveți în perioada 1971–1998! A fost omul casei, servind „Știința” timp de 27 de ani! Vocea cea mai importantă de pe „Central” a știut ca nimeni alta să întrețină o atmosferă de tip sud-american, în perioada „Craiovei Maxima”, și nu numai!

Cel mai bun prieten al lui a fost Sebastian Domozină, pe care l-a venerat și l-a respectat enorm. Datorită lui Sabi Domozină dar și calităților sale, Costică Popescu a ajuns să comenteze meciuri de fotbal din divizia secundă la Radio „Oltenia” Craiova în cadrul multiplexului „Actualități, muzică, sport”, ulterior devenit „Sport Club Radio”, realizat de studiourile regionale de radio din Cluj, Craiova, Timișoara și Târgu Mureș. Firește, n-a ratat nici celelalte arene din Craiova: Electroputere (Valea Roșie), Extensiv (Parcul Romanescu) și Constructorul (în Luncă).

Glumind puțin, aș putea spune că al nostru Constantin Popescu l-a dat pe un alt oltean de-ai săi, pe Biță, drept „cel mai bun jucător al partidei”, fie că acesta juca sau nu!

La întâlnirile noastre, ale crainicilor-reporteri sportivi, a fost mereu „sarea și piperul” acestora. Măi neică, avea atâtea de spus... despre „Fermă”, despre „Știința”, despre Oblemenco, despre zaibăr, despre...

³³ Tarfin Todea, „Miștograme”, broșură, 1995

Până într-o zi când, pe neașteptate, s-a dus să-și întâlnească prietenul de-o viață, pe Sebastian Domozină, în înaltul Cerului! Era pe 28 decembrie 2021, când el avea 83 de ani!

Costică Popescu s-a născut în data de 11 iulie 1938 la Craiova.

În anul 2019, CSU Craiova l-a premiat pe Constantin Popescu și i-a oferit un tricou cu numărul 1, ca semn de înaltă recunoștință.

Costică Popescu avea un dar și har de a povesti, specific olteanului mereu vesel.

O întâmplare mai de demult, de la o întâlnire a crainicilor-reporteri sportivi care a avut loc la Sovata, în județul Mureș, pe la finalul anilor '90. Într-o dimineață, la micul dejun, numai ce-l auzim pe Costică Popescu:

„– Măi neică, azi-noapte mă sculai, că trebui să fac operațiunea inversă după atâtea lichide consumate aseară. Apoi mă suii în pat, dar nu-mi mai veni somnul! Și-atunci, ce să fac, dădui drumul la televizor. Mă neică, nimerii peste un post de televiziune din care nu înțelegeai nimic, apoi schimbai canalul dar și ăia vorbiră într-o păsărească pe care n-o înțelegeai! Mă neică, atunci schimbai din nou canalul și, ce să vezi, și ăștia vorbiră în maghiară! Și atunci, mă gândii: mă, ăștia luară Ardealul în timp ce eu dormii!”

Obs. Așa arată lista cu redactorii și colaboratorii Radio „Oltenia” Craiova care au transmis meciuri de fotbal: Sebastian Domozină, Octavian Dobrișan, Constantin Popescu, Gabriel Liviu Balica, Dan Păsărin, Davian Vlad, Mircea Pospai, Alexandru (Ducu) Mogoșeanu, Emil Buțu, Alexandru Domozină, Constantin Diniași, Răzvan Marinescu, Cristian Marinescu, Constantin Pașol, Mircea Oglindoiu, Constantin Olteanu, Cristian Frisk, Costin Mihai, Ionel Luțan, Dan Ștefănescu, Andrei Marinaș, Mihai Roșoiu s.a.

RADIO „ROMÂNIA” CONSTANȚA

Trebuie să recunosc, acum mai mulți ani îi invidiam pe colegii de la Radio Constanța, mai ales vara, când la noi era cald și ștrandul era departe, la fel și râul Mureș...

Acolo, la Constanța, ieșezi din sediul radioului, făceai 2–3 pași și te trezeai în... Mare! Ca să nu mai zic de briză! Ce zic eu briză, când de fapt voiam să scriu... pește! Păi, băieții și fetele de acolo, de la Radio, sunt sături de atâta pește... Cum naiba să nu-i invidiezi! Da' las' că ei n-au pălincă, babgulyás, slană bună, ceapă roșie, kürtöskalács ș.a.! Na, că v-am zis-o! Îmi aduc aminte, la Constanța, pe vremuri, aveau loc câteva competiții sportive de mare interes, devenite tradiționale, precum Turneul internațional de box „Mănușa de Aur”/„Centura de Aur”, Trofeul „Tomis” la volei ș.a., mai ales vara.

Și atunci, ca și acum, Litoralul a rămas o atracție pentru mulți români. Înainte de 1989 atenția ne era captată de muzica difuzată de Radio „Vacanța”, dar și de inegalabilele voci aparținând Doinei Caramzulescu și lui Paul Grigoriu.

Acum, Radio Constanța se aude peste tot, în județele Constanța și Tulcea, dar și prin cele vecine, tot anul.

Câteodată, „Farul” strălucește în Super Ligă, spre bucuria redactorilor sportivi de acolo.

CĂTĂLIN DONOSE

„Din anul 1990 până în 1991 am fost colaborator al Radio Constanța iar de pe 1 mai 1991 sunt angajat permanent, după ce am trecut cu brio probele unui concurs.

Am fost prezent la Radio Constanța încă din prima zi de emisie, 21 ianuarie 1990 și, de-a lungul anilor, am lucrat alături de mari oameni de radio, Paul Grigoriu, Doina Caramzulescu, Geo Limbășanu (prezenți în fiecare vară la Radio „Vacanța”), Rodica Șerbănescu, Virgil Mocanu și mulți alții.

Prin anii '90–2000 realizam, la Radio Constanța, transmisiuni directe de la meciurile echipelor dobrogene de Divizia B și oamenii veneau la stadion cu aparatele de radio pentru a afla și rezultatele celorlalte formații.

Era și perioada când erau multe echipe dobrogene în divizia secundă, Farul Constanța, Portul Constanța, Midia Năvodari, Delta Tulcea, FC Altay (juca la Medgidia), Callatis Mangalia, Viitorul Constanța, Săgeata Stejaru (care ulterior s-a mutat la Năvodari și a reușit promovarea în prima ligă).

Colegii alături de care realizam aceste transmisiuni, sâmbăta de la ora 11 au fost Larisa Calistru, Costi Dumăscu (acum în echipa Radiojurnal de la R. R. A.), Claudiu Dobrescu, iar, pe partea tehnică, cel mai priceput era Costel Popa, secondat de Victor Ilie și Florin Stăruială.

Nu trebuie uitați colegii de la Radio Iași: regretatul Vali Ștefan, colonelul Gheorghe Șoană, Liviu Suceveanu și de la Antena Bucureștilor, Radu Șofran.

Încă de la înființare, o perioadă am fost crainicul Stadionului „Central” al Academiei „Hagi” de la Ovidiu și îmi aduc aminte de meciul de pe 13 mai 2017, când Viitorul Constanța, echipa condusă de Gică Hagi, a devenit campioană iar după partidă am prezentat pe stadion festivitatea de acordare a tricourilor și medaliilor de campioni. A fost ceva instant, fără multe pregătiri, pentru că echipa avea nevoie de o victorie cu CFR Cluj și oamenii erau con-

centrați pe obținerea rezultatului. O bucurie nemărginită pentru primul titlu de campioană la fotbal venit la Constanța, urmat de cel de-al doilea, în 2023, reușit de Farul.

Îmi aduc aminte, parcă a fost ieri, la primul buletin de știri pe care l-am citit în direct, prin februarie 1990, aveam o știre în care se spunea: „Pelé va slăbi 2 kg până la sfârșitul *lunii*”, iar eu plin de emoții am dat-o: „Pelé va slăbi 2 kg până la sfârșitul *lumii*”!

De-a lungul celor 33 de ani, câți am adunat până acum la Radio Constanța, au fost sute, poate chiar mii de transmisiuni directe de la evenimente sportive din Dobrogea, de la meciurile de rugby când Farul Constanța a devenit campioană națională în 1995 și 1997, partidele echipei de handbal H. C. M. Constanța (printre care și victoria cu Barcelona din Liga Campionilor în 2004), handbal feminin cu Tomis Constanța (finalistă a Cupei Challenge în 2006), meciurile echipelor de volei feminin și masculin Tomis Constanța (multiple campioane naționale și participante în cupele europene).

În studioul Radio Constanța am avut invitați numeroși fotbaliști de la Viitorul și Farul Constanța, chiar circula o glumă, că după ce veneau la Radio, urma transferul la o echipă străină. Au fost Alexi Pitu, Bogdan Țîru, Tudor Băluță și mulți alții”³⁴.

Cătălin Donose s-a născut în data de 20 decembrie 1967 în municipiul Constanța, unde locuiește și în prezent.

Obs. Pentru Radio Constanța au transmis meciuri de fotbal Cătălin Donose, Larisa Calistru, Claudiu Dobrescu s.a.

34 Sursa: text scris de Cătălin Donose

RADIO IAȘI

Dintotdeauna am perceput Iașul ca pe un oraș deschizător de drumuri pentru învățământul superior din Moldova. Să nu uităm că aici a luat ființă prima instituție modernă de învățământ superior, „Academia Mihăileană”, în anul 1834.

Dulcele grai moldovenesc dă o notă aparte urbei situate pe cele șapte coline, precum orașul Roma!

Ca să nu mă abat de la tematica lucrării este bine să notez faptul că, în data de 2 noiembrie 1941, a luat ființă Radio „Moldova” Iași, pentru ca emisiunile postului ieșean să poată fi ascultate și dincolo de graniță... Postul își va înceta emisia în anul 1944!

Apoi, după vreo 12 ani, la 1 mai 1956, activitatea postului este reluată sub numele Radio Iași. Povestea cu desființarea continuă, astfel că, la 12 ianuarie 1985, toate posturile teritoriale de radio au încetat să mai emită, din ordinul lui Nicolae Ceaușescu! Radio Iași și-a redeschis emisia în zilele Revoluției din decembrie 1989, prin entuziasmul unor foști angajați, care au lucrat voluntar până la 1 martie 1990, când a fost reînființat oficial Studioul Teritorial de Radioteleviziune Iași.

Arc peste timp. Prin anii '70-'80, echipa de fotbal a Iașului, cu Iordache, Ianul, Stoicescu, Deleanu, Romilă I, Simionaș, Romilă II, Incze IV, Lupulescu s.a., se numea CSMS, adică Clubul Sportiv Muncitoresc Studentesc, ulterior Politehnica Iași! Pe unii dintre jucătorii menționați i-am văzut și eu la Cluj, când CSMS Iași a întâlnit pe Știința Cluj, pe vremea când eram elev în orașul de pe Someș. În acei ani, când se transmiteau meciurile de fotbal la Radio București, de obicei de la Iași se auzeau vocile lui Mircea Radu Iacoban și Grigore Ilisei, apoi cea a lui Vasile Arhire. Ulterior, după 1990, au venit la microfonul transmisiunilor sportive din divizia B Mircea

Ungureanu, Valeriu Ștefan, Gheorghe Șoană, Liviu Suceveanu s.a. Cu unii dintre ei vom face cunoștință în rândurile următoare.

VASILE ARHIRE

Dacă vrei să cunoști cu adevărat un om, spunea cineva, este necesar să te uiți cu atenție peste faptele sale, adică să vezi ce a făcut omul în viața sa. Exact asta am făcut și eu, după ce am primit de la Vasile Arhire CV-ul său, scris la nivelul cerințelor anului 2023! Ei bine, după ce am lecturat multe pagini cu activitatea sa jurnalistică (are peste 5000 de articole în presa scrisă locală și centrală plus vreo 4000 de emisiuni de radio și televiziune), cu filmografia sa (15 filme documentare), cu cele 5 cărți scrise și cu cele 20 de premii obținute, mi-am dat imediat seama că avem de-a face cu un om deosebit, pasionat de meseria sa, cu fapte, cu rezultate notabile. De fapt, aveam încă o dată confirmarea a ceea ce știam deja despre Vasile, că este un om care „sfințește locul”, cum zic românii!

În produsele sale jurnalistice, nu puține, Vasile Arhire a oglindit viața sportivă (pasiune venită din adolescență), dar și istoria fabuloasă a Moldovei cu prezentul ei, cu oameni și fapte din arealul amintit.

În 1975, la vârsta de doar 16 ani, Vasile Arhire și-a început activitatea publicistică fiind redactor-colaborator al ziarului local „Flacăra Iașului”. Ulterior, între 1981 și 1983, a fost redactor-șef adjunct al revistei „Opinia Studențească”. În 1991 a fost cofondator și, de atunci, redactor-colaborator permanent al ziarului „Evenimentul Regional al Moldovei”!

După Revoluție a avut un singur loc de muncă: Radioteleviziunea Română, la Studioul Teritorial Iași, care s-a divizat din 1994 în două societăți publice, de Radio și de Televiziune, cu multe colabo-

rări la Radio Iași și Radio București. Începând din anul 1982 și până în anul 2019 a comentat în direct pentru Radio București/R.R.A. meciuri de fotbal și de handbal din cadrul primelor divizii și din Cupele Europene.

Parcă și funcțiile s-au ținut scai de el; a ajuns chiar și director al TVR Iași (2003–2013, 2017–2018).

Sub directoratul scriitorului Grigore Ilisei, Vasile Arhire a înființat la Radio Iași, în 1990, emisiunea „De la un stadion la altul-Fotbal, Divizia B”, în care se realizau transmisiuni directe de la partidele Seriei I din eșalonul secund fotbalistic, cu 18 formații!

„De la un stadion la altul, Fotbal Divizia B”-așa a început povestea.

Povestește Vasile Arhire:

„Studioul de Radioteleviziune Iași s-a redeschis în zilele Revoluției din decembrie 1989 și postul a emis în eter cu participarea voluntară a unei părți din colectivul pus pe liber în 1985. De la 1 martie, stația a avut o configurare clară, cu organigramă, grilă de programe și cu angajați mai vechi sau mai noi. 1 martie 1990 este și data angajării mele la Studioul de Radioteleviziune Iași, după 12 ani de colaborare permanentă, pentru că și în perioada desființării studioului ieșean comentam meciuri de fotbal, handbal și evenimente sportive diverse pentru Radio București și realizam reportaje pentru tineret la Programul 3 – Radio București.

În acea lună martie, directorul Studioului, jurnalistul și scriitorul Grigore Ilisei, mi-a cerut să realizez proiectul unei emisiuni cu transmisiuni sportive pentru seria I a Diviziei B de fotbal, în genul celei realizate de Radio București pentru Divizia A și care se intitula „Fotbal minut cu minut.” Conținutul programului s-a conturat ușor. Am alcătuit apoi echipa de redactori din studio și de colaboratori din orașele care aveau echipe în Divizia B. Pentru mine au început deplasări săptămânale, dar nu numai pentru transmisiunile de fotbal, ci și pentru alte competiții sportive. Au susținut acțiunea Ștefan Daraban, reporter frenetic, dar pasionat și de sport de ani buni, care mai comentase fotbal și pentru

Radio București, Sorin Iliescu, valoros animator de emisiuni magazin, care a preluat și rolul lui Gheorghe Minoiu de la București, acela de coordonator din studio, jurnaliștii Corneliu Dorneanu și Viorel Vâlceanu, doi „monștri sacri” ai redacției de Actualități și, nu în ultimul rând, profesorul Marin Florea, șeful secției Actualități, un profesionist de excepție și un om cu inimă blândă, „protejată” de exigență și autoritate profesională. Trebuie să subliniez pasiunea cu care s-a angajat în acest demers jurnalistul Corneliu Mihăilescu, corespondent al Studioului Radio București pentru județele Galați și Vrancea, dar în același timp comentator sportiv frenetic și dăruit. Corneliu Mihăilescu a traversat Moldova de la nord la sud sau chiar țara, de multe ori, într-o zi sau chiar într-o noapte (nu e exagerare, este realitate!) pentru a fi acolo unde se întâmpla ceva important despre care ascultătorii trebuiau să afle. M-a impresionat trăirea permanentă de a face această profesie cu dăruire maximă, uneori cu sacrificiu și, în scurt timp, Corneliu mi-a devenit un prieten atât de bun, încât pot spune că a fost ca un frate mai mare. Așa a început un frumos traseu radiofonic, însoțiți fiind de dragii noștri ascultători de la Radio Iași. Pasiunea pentru sport i-a îndreptat spre Radio Iași pe Mircea Ungureanu, care a renunțat la profesia de inginer pentru cea de ziarist, precum și pe regretatul Florin Filioreanu, impiecat de mișcare în gara Bacău, care făcea orice efort în afara turelor de la CFR pentru a comenta un meci sau pentru a realiza un reportaj sportiv. Oameni admirabili care s-au alăturat echipei pentru a vă oferi informațiile dorite. După divizarea Radioteleviziunii Române în două societăți, de Radio (S. R. R) și de Televiziune (S. R. T. V.), fermecat de conviețuirea dintre sunet și imagine pe banda de celuloid și dornic de a continua să lucrez cu Grigore Ilisei, am trecut la TVR Iași. La Radio Iași se alăturase echipei noastre un alt frenetic reporter de actualități, Valeriu Ștefan, venit de la Roman și care intrase rapid și cu calitate profesională în rolul de comentator sportiv. După 1994, când am trecut la Televiziune, Vali a preluat ștafeta coordonării transmisiunilor sportive, aducând lângă el tineri pasionați pentru acest gen de acti-

vită. I-a instruit și i-a lansat pe undele hertziene cu responsabilitate. Mă refer la Cătălin Striblea, Vasile Șalaru, Florentin Ciubotaru, Traian Racu. Când a ieșit la pensie din armată, pe post s-a auzit, tot mai pregnant, glasul reporterului și comentatorului Gheorghe Șoană, și el un neobosit slujitor al jurnalismului sportiv.”

Munca lui Vasile Arhire a fost apreciată la diferite concursuri de publicistică și festivaluri de televiziune și de film documentar, din țară și din străinătate. Iată o parte dintre distincțiile primite:

- 1982 – Premiul II pentru reportaj acordat la Concursul Național de Creație, organizat de revistele „Viața Studențească” și „Amfiteatru” din București;

- 1997 – Premiul Național pentru Televiziune acordat de Asociația Presei Sportive din România;

- 2001 – Premiul al II-lea la Festivalul Național de Film Religios, Curtea de Argeș pentru documentarul „Izvoarele sufletului în ținutul Neamțului”;

- 2002 – Marele premiu și Trofeul „7 Arte” la Festivalul Național de film „7 Arte” Călărași pentru filmul documentar „Diamantele Coroanei.”

- 2002 – Premiul I la Festivalul Național de Film si Diaporamă „Toamnă la Voroneț” pentru filmul „Bucovinenii”;

- 2002 – Premiul al II-lea la Festivalul Național de Film Religios, Curtea de Argeș pentru filmul documentar „Diamantele Coroanei”;

- 2004 – Premiul special al juriului la Festivalul Internațional Eco-Etno-Folk Film 2002 – Slătioara (Vâlcea) cu documentarul „Bucovinenii”;

- 2005 – Premiul special al juriului la Festivalul Internațional „Cronograf”, Chișinău pentru filmul documentar „Căpitan de cursă lungă”;

- 2009 – Premiul Publicului la „Caraiman Fest International” pentru documentarul „Diamantele Coroanei”;

- 2009 – Premiul pentru televiziune al Asociației scriitorilor și jurnaliștilor de turism din România pentru emisiunea „Alo, România” pe TVR Internațional;

- 2010 - Premiul pentru Portret al Asociației Profesioniștilor de Televiziune din România, pentru filmul „Alergând de la Iași la Los Angeles. Portret Maricica Puică”;
- 2010 - Premiul Publicului la Festivalul Internațional de film și diaporamă „Toamnă la Voroneț”, Gura Humorului pentru documentarul „I’m Richard from Vaslui”;
- 2011 - Premiul special al Festivalului de film sportiv de la Lipetsk (Rusia) pentru filmul „Alergând de la Iași la Los Angeles.”
- 2013 - Premiul A. P. T. R. pentru interviu, pentru emisiunea „Ghici cine vine la cină”;
- 2013 - Diplomă de excelență la Premiile Uniunii Ziariștilor Profesioniști - secțiunea de televiziune;
- 2016 - Premiul pentru „Cel mai bun documentar de televiziune” la DOCUART FEST, București.

Pe lângă faptul că a fost autorul și realizatorul unor importante proiecte de radio și televiziune, Vasile Arhire a avut și o activitate didactică, la Universitățile „C. Lupașcu”, „Apollonia” și „Alexandru Ioan Cuza”-toate din Iași, ca lector universitar.

În prezent, pe lângă altele, Vasile Arhire este prim-vicepreședinte al Asociației Jurnaliștilor și Scriitorilor de Turism din România.

Vasile Arhire s-a născut în data de 18 iulie 1959, în localitatea Huși, județul Vaslui. Este absolvent al Facultății de Construcții din cadrul Institutului Politehnic din Iași, promoția 1984, master în Comunicare și Relații Publice la S. N. S. P. A. București, în 2004.

Fiul său cel mare, Vlad Lucian Arhire, i-a călcat pe urme, fiind jurnalist la TVR și creator de conținut editorial în online. Cel de-al doilea, Dan Alexandru Arhire, este medic, specialitatea radiologie și imagistică, și cadru didactic universitar, specializarea chitară clasică.

Din tolba sa cu amintiri Vasile Arhire ne-a încredințat o povestire haioasă de la sfârșitul anilor '90...

Boxerul salvator.

„Ca orice spectacol, și cel sportiv este dedicat publicului, căruia îi generează stări și emoții. La fiecare dintre comentariile mele radio-

fonice am fost preocupat să-i ofer ascultătorului, aflat la distanță, o imagine cât mai elocventă a ceea ce se întâmpla în arenă, susținută de informații utile. Pe stadioane, mulți spectatori posedau aparate de radio portabile pentru a urmări evoluția scorurilor pe celelalte arene dar implicit ascultau și comentariul meciului pe care îl urmăreau. Undeva, prin 1997, eram prezent la Fălticeni pe Stadionul, „Nada Florilor” la un meci de Divizia B, între Foresta și Politehnica Iași. Locul din care se realiza transmisia radiofonică la Radio Iași se afla pe ultima platformă a tribunei, despărțită de spectatori doar de o fâșie betonată de circa un metru și jumătate. Înaintea începerii partidei m-am revăzut cu un mare sportiv al României, boxerul Vasile Nistor, campion european de seniori, care își încheiase activitatea sportivă și acum, în calitate de ofițer de jandarmi, coordona dispozitivul de menținere a ordinii pe stadion. După un schimb amical de cuvine, în care ne-am adus la zi informațiile despre viața fiecăruia, îi spun mai mult în glumă, „tizului” meu: „Vasile, vezi să ai grijă de mine, că știi cum sunt unii fălticeneneni, pătimași când joacă Iașul aici.” Am zâmbit amândoi, ne-am strâns mâinile și ne-am văzut fiecare de treabă. Niciodată nu avusesem probleme cu suporterii, deoarece comentariile mele au fost întotdeauna imparțiale, chiar și când juca Iașul, pentru că Radio Iași era postul ascultătorilor din întreaga regiune a Moldovei, nu doar din orașul de reședință al stației. Înainte sau după meciuri, vorbeam cu oricine, încercând elegant să le domolesc unora patima firească microbistului gazdă. Nici meciul de la Fălticeni nu punea mari probleme din perspectiva obiectivelor celor două grupări. Iașul trăgea însă la promovarea în Divizia A și atunci se declanșau orgoliile locale.

Prin minutul 75, la 0-0, a existat un duel aerian în suprafața de pedeapsă a ieșenilor, judecat în favoarea oaspeților de arbitru și relatat de mine conform deciziei din teren. Publicul s-a inflammat din cauza hotărârii „judecătorului”, dar și-a amplificat nemulțumirea ascultând radioul. Cum arbitrul se afla departe, ultimele trei-patru rânduri de suporterii s-au întors spre mine amenințător, gesturile

fiind însoțite de expresii specifice în astfel de situații. N-am reacționat, prefăcându-mă preocupat de a scrie ceva în notes. Cum atmosfera se înfierbântase în acea zonă, am văzut că imediat un cordon de jandarmi s-a interpus între mine și spectatorii agresivi. A apărut și Vasile Nistor, om al locului, cunoscut și respectat, care mi-a făcut semne liniștitoare. Bine, nici nu aveam de ce să mă sperii prea tare, pentru că în astfel de situații „vulcanul” erupe, dar dacă ai o atitudine calmă și nu ripostezi, suporterii se liniștesc pentru că, până la urmă, nu comentatorul ia deciziile. Și așa am rămas până la finalul jocului, înconjurat de jandarmi. Meciul s-a încheiat și am părăsit stadionul fără probleme, alături de prietenul meu.”

TRAIAN RACU

„Am practicat baschetul, evoluând pentru Politehnica Iași în Divizia B, ulterior arbitru de baschet prim-divizionar.

Cu Radio Iași am colaborat în perioada 1996–2000, la Departamentul Publicistică-Sport coordonat de Valeriu Ștefan. A fost o perioadă când, Divizia Sport a avut cei mai mulți reporteri/redactori/comentatori. Sper să nu omit pe vreunul: Constantin Hurjui, Vasile Șalaru, George Morărașu, Mihai Pohoată, George Onofrei, Liviu Suceveanu și regretații Gheorghe Șoană, Alexandru Savitescu și Valeriu Ștefan. În cadrul programului „De la un stadion la altul, Fotbal Divizia B” am fost de nenumărate ori coordonator al transmisiunilor, de la microfonul din studio, dar am și comentat partide de fotbal de pe stadioanele din Moldova (Iași, Bacău, Onești, Fălticeni s.a.)³⁵. Traian Racu are o povestire despre „omul cu banii” din Onești.

35 Sursa: text scris de Traian Racu

Amintiri de pe stadioane.

„Unul dintre personajele din fotbalul românesc ale acelei perioade care m-a frapat a fost Nicolae Puiu, conducătorul echipei FC Onești. Echipa trăgea la promovare, pe care a și reușit-o, iar Puiu era omul care contrasta cu micuțul orașel: umbla cu teancuri inimaginabile de bani la el, pe care, după victorii, îi arunca la oamenii săraci, în fața stadionului. Imaginea aceea a fost șocantă pentru un tânăr jurnalist de 23-24 de ani. Banii - indiferent de culoarea lor - ajungeau însă și la echipă, numeroși jucători de valoare evoluând atunci în Divizia B pentru FC Onești, pe un stadion care fusese transformat de Puiu într-una din cele mai cochete arene din țară.”

Traian Racu s-a născut în data de 21 decembrie 1976 în municipiul Iași. Este absolvent al Facultății de Educație Fizică și Sport din cadrul Universității „Alexandru Ioan Cuza” din Iași.

CĂTĂLIN STRIBLEA

Puțină lume știe că în tinerețe cunoscutul ziarist Cătălin Striblea și-a făcut ucenicia la Radio Iași. Tot acolo a debutat și în transmisiunile fotbalistice. Iată ce spune el...

„Am comentat fotbal de Divizia B la Radio Iași între anii 1997-2000. Eram colaborator al Departamentului „Publicistică și Sport.” Tehnic eram reporter sau redactor pregătind materiale pentru emisiunile de publicistică și cele de sport. Asta înseamnă reportaje, interviuri sau tablete pentru fiecare dintre ele. Am realizat și prezentat emisiunile matinale, Radio Circuit la ora 10 dimineața, dar și cele de după-masă. Am comentat meciuri de Divizia B din 1997, mai bine de trei ani, pe mai multe

stadioane și la mai multe echipe. Am fost la Dunărea Galați, Gloria Buzău, Poli Iași, Cimentul Fieni, Rulmentul Alexandria, Laminorul Roman, Foresta Suceava, Nitramonia Făgăraș. Colegi de comentariu erau în acea perioadă Valeriu Ștefan, Mihai Florin Pohoăț, Liviu Suceveanu, Mircea Ungureanu, Gheorghe Șoană, Alexandru Savitescu, Traian Racu. Astăzi sunt realizator radio la Europa FM și realizator al podcastului „Vorbitorincii.”

VALERIU ȘTEFAN

Valeriu Ștefan a fost o figură emblematică a radioului public ieșean. A fost, cum îi spuneau prietenii, „un munte de om”! Om bun și deosebit de talentat.

Asemenea altor colegi, Valeriu Ștefan a fost angajat, prin concurs, la Radio Iași, la începutul anilor '90!

De-a lungul anilor, Valeriu Ștefan a fost coordonatorul departamentului „Actualități și Sport” de la Radio Iași. În această calitate, a bătut Moldova de la un capăt la altul, în căutarea de subiecte și de știri, fiind, zic foștii lui colegi, „un om de teren”! Valeriu Ștefan a introdus în grila de programe a radioului ieșean și transmisiunile în direct din diverse locații din zona Moldovei, pentru a prezenta ascultătorilor viața socio-economică a localităților respective. La începutul anilor 2000, Valeriu Ștefan ne-a invitat, pentru câteva zile, pe noi și pe clujeni, la Roman, la o întâlnire cu... sportul moldovean!

Iar noi, târgumureșenii, în loc să mergem direct la Roman, am ajuns la Iași, unde nu ne aștepta nimeni! Recunosc, din vina mea s-a întâmplat rătăcirea noastră!

– Măi Aurele, eu te știam om serios, cu orientare în spațiu, dar văd că te-ai rătăcit pe la noi, mi-a spus Ștefan, râzând, atunci când

ne-am întâlnit! Adevărul este că eu n-am citit până la capăt invitația primită! Nasol moment!

Valeriu Ștefan a promovat mulți tineri în meseria de radiofonist, jurnalist radio adică, printre care și pe Cătălin Striblea.

Iată ce a scris acesta cu prilejul decesului lui Valeriu Ștefan...

„Nu știu dacă e corect așa, nu știu dacă se cade acum, când nu mai e, dar de când mi-au dat vestea, nu am reușit să mă întristez. Și asta pentru că mi-a revenit un val de amintiri. Un val de emoții, de drumuri și de întâmplări pe care le-am trăit foarte tânăr. Și o idee care mă stăpânește din ce în ce mai tare: am fost foarte norocos că l-am cunoscut pe Valeriu Ștefan. Și atunci îmi vine să zâmbesc, pentru că mintea mea de acum tocmai înțelege cât de mult a contat Vali în ceea ce fac acum.

Pentru mine Vali Ștefan înseamnă câțiva ani de muncă, energie, vise și puterea aceea pe care o ai doar la 20–21 de ani, când nimic nu-ți stă în cale. Și mult râs. Cu Vali am râs minunat în zeci de drumuri, ore și emisii petrecute împreună. El știa toată lumea din Moldova, avea peste tot popas, subiecte și oameni de intervievat. Tovarăș la prostiile noastre, la ideile noastre uneori prea îndrăznețe, niciodată nu s-a profilat, însă, altfel decât un șef.

Pe la jumătatea anilor '90 conducea Departamentul Sport de la Radio Iași. Atunci a avut nebuneasca idee să strângă alături de el foarte mulți tineri colaboratori. A făcut un concurs și așa ne-am cunoscut. Am fost vreo 10–15 la început, i-am rămas câțiva alături în anii ce-au urmat. Am prezentat buletinele de știri, am făcut transmisiile de la meciuri, reportaje și interviuri.

Dacă mă gândesc acum, ce-a făcut el atunci a fost o nebunie. Chiar o nebunie, pentru care bănuiesc că a avut mult de suferit. După ce a luat conducerea Departamentului Publicistică, a început să ne dea emisiuni. Datorită lui am făcut zeci de ore de emisie: dimineața, prânz și după-masa, cele mai importante programe ale Radio Iași. Și noi nu eram decât niște puști cu mintea așijderea. Nu cred că astăzi se mai poate face așa ceva. Nu știu cine ar mai avea curaj să dea radioul pe mâna unor copii. Experiența asta a contat enorm pentru noi.

Avea o formă de nebunie pozitivă cu care te învingea mereu. Și Ilie Dobre știe: l-a sunat la un moment dat să îi ia un interviu crezând că e Vali Ștefan, celebrul fotbalist al acelor ani, de la Oțelul Galați. Vali s-a prins, dar tot i-a dat un interviu ca la carte despre viitorul meci european al Oțelului. Întâmplarea a făcut deliciul multor reuniuni tovarășești la care am luat parte.

Dar cel mai mult îi mulțumesc pentru nebuneasca idee de a ne pune să cunoaștem România. A inițiat o serie de emisiuni itinerante, cu transmisiuni în direct, din orașele mari până în cele mai mici sate din Moldova. Am bătut Moldova în lung și-n lat atunci cu Valeriu Ștefan, Doina Bazgan, Mihaela Munteanu, Adrian Grăjdeanu și nelipsitul Dumitru Lupu, un șofer care știa oamenii mai bine ca un ziarist. Pentru mine a fost o experiență teribilă și cea mai bună ca ziarist: să cunosc oamenii, să stau de vorbă cu ei, să învăț meseria la firul ierbii.

Ieri am aflat că Vali nu mai e. Am vorbit anii din urmă doar la telefon. Îmi mai povestea ce necazuri i-a mai scos viața profesională înainte. Și vocea aia puternică a lui m-a păcălit. Eu vorbeam tot cu mustăciosul acela brunet cu o Motorola ca o cărămidă, care purta la gât un lăntșor cu un cerc în care ne aflam câțiva prieteni. Uite, Vali, cercul meu, îl am de aproape 20 de ani... Nu am uitat. Eu încă vorbeam cu bărbatul rotund de care râdeam uneori când se strecura cu greu în Dacia lui albă: Vali, noi știm mereu când pleci de la Radio. Claxonezi cu burta când intri în mașină... Nu vă e rușine, mă... Râdea...

Nu m-am gândit nicio clipă că Vali Ștefan a îmbătrânit. Pe pagina de la Radio Iași e o mică înregistrare cu vocea lui, dar parcă nu mai era el. Și parcă și el știa. E o încheiere de program cu o amintire... Închei cu un cântec care cu ceva ani în urmă termina programul Dimineților de Duminică, poate unii dintre voi își mai amintesc. Și apoi se revărsa muzica din Colibri... Sfârșitul nu-i aici...

Da, Vali, eu o să-mi amintesc tot timpul de Diminețile pe care ni le-ai dat și pentru care o să-ți rămânem mereu datori.”

Valeriu Ștefan s-a născut în data de 8 septembrie 1957 la Iași și a decedat la 3 aprilie 2015.

GHEORGHE ȘOANĂ

Gheorghe „Genu” Șoană s-a născut la Iași pe 11 iunie 1945 și a decedat la București pe 17 septembrie 2018. A fost un general român în rezervă, care a iubit în permanență sportul, fiind pasionat de fotbal, dar și de rugby, box, scrimă, gimnastică. A studiat la secția de „Artilerie și Rachete” la Academia de Înalte Studii Militare de Comandă și Stat Major. După ieșirea la pensie din armată, în 1995, a lucrat ca redactor sportiv-colaborator la Radio România Iași timp de circa 20 de ani. A comentat meciuri de fotbal la Radio Iași, în cadrul emisiunii de profil, evidențiindu-se prin frecvența și dinamismul transmisiilor, dar și prin volumul și calitatea informațiilor comunicate ascultătorilor. În 2013 s-a mutat la București, cu întreaga familie, colaborând în continuare la posturile de radio din Capitală. A editat două cărți de sport, „Dan Irimiciuc – Mușchetarul de bronz” (în 2002) și „55 de ani de rugby la Iași” (în 2007). A muncit în presa sportivă din România până în ultimul an de viață, fiind și membru al Asociației Presei Sportive din România.

MIRCEA UNGUREANU

Mircea Ungureanu este unul dintre cei mai vechi colaboratori ai Redacției Sport de la Iași, mai precis din anul 1991. În această perioadă, 1991–2023, a realizat transmisiuni sportive în direct, emisiuni sportive și știri sportive.

Mircea Ungureanu a lucrat și în televiziune, fiind angajat al TVR Iași în peri-

oada 1992–2000, în funcția de redactor, unde a realizat emisiuni de sport și transmisiuni în direct de la evenimentele sportive din zona Moldovei. A mai fost colaborator al Radio Hit Iași (1998–2001), TELE M Iași (2003–2007), al cotidianelor 24 ore Iași (1991–1993) și Evenimentul de Iași (1993–2018). În perioada 2000–2022 a fost ofițer de presă al C. F. Politehnica Iași.

Mircea Ungureanu este membru al Asociației Presei Sportive din România (A. P. S. R.). Este absolvent al Facultății de Electrotehnică din cadrul Institutului Politehnic din Iași, promoția 1981.

Mircea Ungureanu s-a născut în data de 12 februarie 1956 în comuna Buciumi, jud. Sălaj. Locuiește în municipiul Iași.

Din atâtea deplasări efectuate, firește, s-a întors cu multe povești de spus... cititorilor!

„Trebuie să recunosc faptul că este destul de dificil să aleg din noianul de întâmplări prilejuite de efectuarea transmisiilor în direct de la meciurile de fotbal de liga secundă la Radio Iași doar câteva. Au fost multe, cu bune și rele, cu haz sau necaz. Am ales trei:

1) *Dedicații muzicale de la meci!*

Era în epoca romantică a fotbalului de ligă secundă, imediat după revoluție, când, în seria I, începeau să apară echipe cu veleități de primă ligă, având parte de o susținere financiară privată, dublată de ambiții pornite din patriotismul local. Zona Moldovei avea atunci câteva repere în acest sens: Poli și Constructorul Iași, Selenia Bacău, Ceahlăul Piatra Neamț, FC Botoșani sau Foresta Fălticeni. Radio Iași începuse caruselul transmisiilor fotbalistice de week-end și, pe unele arene, aceste demersuri jurnalistice se făceau, firesc oarecum pentru perioada de care vorbim, în condiții speciale, de multe ori chiar din tribună, din mijlocul suporterilor. O asemenea situație era la „Nada Florilor” din Fălticeni, un stadion bătrân, așezat într-o zonă frumoasă și avînd ca vecinătate imediată terasa cu același nume. În aceste condiții, starea euforică a suporterilor, deloc puțini, prezenți la meciurile Forestei, era o consecință și a rezultatelor din teren, dar și a vizitelor în vecini. Comentam un meci al gazdelor care se aflau în

avantaj, postul de transmisie era deasupra ultimului rând al tribunei înțesate de microbiști, lumea era mulțumită și fericită, iar de acest lucru, în opinia unora dintre suporterii, trebuiau să aibă cunoștință și neamurile. Văd că în fața mea se ridică doi „fericiți”, unul dintre ei scoate din buzunar două bancnote de doi lei (de abia apăruseră) și se întoarce spre mine zicându-mi: Spune și despre noi că suntem aici, și-mi dă două nume, și să ne pună o dedicație muzicală. Radio Iași era și pe atunci specializat în emisiunile muzicale cu dedicații, mai ales melodii populare. Am încercat să-i explic că alta era misiunea mea acolo, dar văzând că nu pare să înțeleagă, am finalizat transmisia cu o propunere către coordonatorul emisiunii ca piesa muzicală de încheiere să fie dedicată fericiților suporterii fâlticenenii. Noroc că aveam doar trei stadioane pe atunci în legătură directă și nu a încăput nicio supărare. Mă veți întreba ce s-a întâmplat cu cei 4 lei? I-a pus omul înapoi în buzunar!

2) *Eroare de calcul.*

Începuturile acțiunilor mele în domeniul jurnalismului sportiv, anii 1990–1992, s-au împletit cu activitatea de inginer pe care o continuam la o firmă de construcții în domeniul transporturilor. Aveam, la acea firmă, un liber pe teren, lucru de care se ținea cont la deplasările pe care le făceam pentru transmisiunile fotbalistice. Adică Vasile Arhire sau Valeriu Ștefan, care erau jurnaliști la Radio Iași, făceau programarea în funcție de deplasări și, de obicei, mergeam la Focșani. Totul era foarte frumos, dar trusa de transmisie se prezenta ca o valiză de lemn, de dimensiuni mărișoare și destul de grea. Aducea binișor a valiză pentru armată și, nu de puține ori, eram întrebat unde voi face stagiul militar? Apoi, după ce am venit și eu în colectivul postului de radio, am început să merg în deplasări cu mașina de serviciu, deservită de un șofer. Am plecat la un meci la Suceava, într-o sâmbătă dimineață, de pe la ora 7,00, pentru că ninsese puternic (alte vremuri), iar șoferul era nou-nouț. Totul se întâmpla, cum spuneam, în perioada romantică a fotbalului românesc, imediat după Italia '90 și înainte de USA '94. Dru-

mul era pustiu, tot romantic, zăpada era necurățată și se circula pe șleauri. Firesc, stațiile de benzină la fel de rare ca înainte de '89. Dincolo de Moțca, spre Fălticeni, văd că șoferul meu se cam albește și mă întreabă cam câți kilometri mai sunt de mers. Vreo 80, zic, dar de ce? Păi nu mai am benzină, îmi răspunde el, senin. Îl întreb: Dar nu ai alimentat ieri? Ba da, îmi spune, dar nu am știut câtă benzină să pun, că nu știam kilometrajul și consumul! Astăzi, un asemenea eveniment ar fi ușor de depășit, dar atunci, fără telefoane mobile, cu benzinării la 80–90 km una de alta... Și totuși... Cobor din mașină, cam resemnat. Cum spuneam, trafic ioc! Nu trec două minute și din spatele nostru apare o Dacie 1300. Se apropie și văd că are număr de rodaj, semn că venea de la Pitești. Facem un semn de oprire și, norocul nostru, omul oprește. Avea pe scaunul șoferului o blană întoarsă în care stătea foarte relaxat. Îi spun păsul nostru, că suntem de la Radio Iași, că mergem la Suceava la transmisie sportivă, că am făcut pana prostului. Coboară din mașină și ne spune că este șeful unui service din Suceava care are și școală de șoferi și că venea de la Pitești de unde cumpărase mașina. Ne ajuta, dar ne trebuia un recipient ca să poată scoate benzina de la pompă. Nu știu de unde a făcut rost colegul meu de recipient. Că avea ceva licori prin portbagaj și a renunțat la ele sau poate avea niște apă de rezervă, important este că am reușit să ajungem la benzinărie la Fălticeni, am alimentat și ne-am făcut treaba. De câte ori am mai mers cu colegul respectiv am avut grijă să verific nivelul carburantului și să am o sticlă la mine. Nu neapărat goală!

3) *Drumuri bune!*

Și tot despre deplasări de neuitat. Spuneam că în acea perioadă apăruseră grupări fotbalistice în Divizia B mâinate de ambiții locale, cu susținere financiară privată și care cochetau, uneori chiar cu succes, cu promovarea, ceea ce nu era rău. Dimpotrivă! Printre acestea se număra și echipa ieșeană Constructorul. Exista chiar o rivalitate Poli – Constructorul la nivelul Iașului, mai ales că au jucat o perioadă împreună în liga secundă. Pentru jurnaliștii ieșe-

ni exista o simpatie față de echipa constructorilor, față de arena de pe malul Bahluiului și, de ce nu, față de o posibilă promovare pe prima scenă fotbalistică a țării. În acest context, la meciurile importante din deplasare ale formației mergeam și noi cei de la Radio Iași, folosind mijlocul de transport al echipei. Într-una din aceste deplasări am plecat și eu, cu nelipsita valiză de lemn. Constructorul juca la Rocar, în Drumul Găzarului, la București. Aveam un bun coleg și prieten la București, care participa la niște cursuri, dar sâmbăta venea acasă, la Iași, urmând să plece luni din nou la ore. Îi spuseseam de meci și de posibilitatea de a reveni acasă mai repede, oricum înaintea trenului cu care avea de gând să călătorească. Amicul meu nu este microbist, deci meciul nu îl interesa în mod deosebit, dar atras de faptul că ar putea fi mai devreme la Iași a ajuns la stadion cu puțin timp înainte de final. Am plecat de la stadion, am oprit undeva să ia băieții masa și, la drum, spre Iași! Trebuie spus faptul că autocarul era de fapt un autobuz de genul second hand, nu foarte comod și obosit, dar care-și făcuse bine treaba. Până atunci! Și aici aveam un șofer mai nou, care a preferat ruta prin Bacău și nu prin Tecuci – Bârlad, mai paralelă cu calea ferată spre Iași. Și bineînțeles că la vreo 30 de kilometri de Bacău, în plin câmp, dar aproape de un non-stop, i s-a rupt cureaua de transmisie. Eram, pe atunci, fumători și eu și colegul, dar bani nu prea aveam la noi. Așa ne-am amintit, o noapte întreagă, de vremurile din studenție, când fumam chiștocul de la țigară până ne frigeam la degete. Nu mai spun de grijile familiilor pentru că nu existau, încă, telefoane mobile. Și așa, în loc să ajungă mai devreme decât trenul, a ajuns a doua zi, ceea ce astăzi nu ar mai fi posibil, la cât de prost circulă trenurile”!

Obs. Redactorii care au transmis meciuri de fotbal la Radio Iași: Grigore Ilisei, Mircea Radu Iacoban, Corneliu Mihăilescu, Vasile Arhire, Gheorghe Șoană, Valeriu Ștefan, Mircea Ungureanu, Liviu Suceveanu, Cătălin Striblea, Traian Racu s.a.

RADIO „ROMÂNIA” REȘIȚA

Logoul acestui post de radio, care se recepționează în special în zona muntoasă a Banatului, dar și dincolo de Dunăre, pe Valea Timocului, spune totul despre crezul său: „Este radioul căruia îi pasă de tine”!

Acest post regional de radio, care a apărut de-abia în toamna anului 1996, a fost „nășit” de fostul corespondent al Radio România Actualități în zonă, Doru Dinu Glăvan, care a devenit ulterior directorul acestuia. Cum sportul nu era străin de el, Doru Dinu Glăvan fiind el însuși crainicul unor concursuri de gimnastică, acest domeniu și-a găsit repede spațiu de emisie în programele radioului reșițean, inclusiv transmisiunile de la meciurile de fotbal. Regretatul redactor Gelu Ghera a fost unul dintre crainicii sportivi care au transmis jocuri de fotbal de pe stadioanele din zonă, desigur au fost și alții precum Florin Humiță și Genu Tuțu. Unii, precum Doru Dinu Glăvan, Oana Glăvan-Cenan și Cristina Păuna au preferat să rămână doar la coordonare.

DORU DINU GLĂVAN

Doru Dinu Glăvan a cochetat cu presa sportivă încă din tinerețe. La 19 ani, în 1965, era corespondent al ziarului „Sportul popular”, care mai târziu își va schimba numele în „Gazeta sporturilor.”

Apoi, nu peste multă vreme, este angajat de radioul public central, fiind corespondent pentru zona Caraș-Severin.

Firește, Doru Dinu Glăvan a iubit și sportul, în special gimnastica, atletismul și natația. Timp de mai mulți ani, Doru Dinu Glăvan a fost crainicul tuturor reuniunilor de gimnastică din țară, fiind foarte apreciat de specialiști.

În anul 1996, la inițiativa sa, a luat ființă Radio Reșița, ca post public local al Societății Române de Radiodifuziune, el devenind directorul acestuia.

Într-o perioadă, Doru Dinu Glăvan a fost președintele Uniunii Ziariștilor Profesioniști din România (2012–2021).

Doru Dinu Glăvan s-a remarcat și ca reporter sportiv, fiind trimis de R. R. A. la diverse întreceri sportive internaționale, precum Jocurile Balcanice, Campionatele Europene de atletism, gimnastică și natație, Jocurile Olimpice de iarnă de la Sarajevo ș.a.

În cadrul multiplexului „Actualități, muzică, sport”/„Sport Club Radio”, a preferat postura de coordonator al transmisiunilor de pe stadioane.

Doru Dinu Glăvan s-a născut în data de 7 iunie 1946 la Reșița și a decedat în data de 31 octombrie 2021.

RADIO „ROMÂNIA” TÂRGU MUREȘ

Pe pagina sa de pornire de pe internet, Radio Târgu Mureș se prezintă a fi „*Un radio de cuvânt*”!

În chiar primul lui an de funcționare, în 1958, rar se strecura câte-o știre din sport în puținele buletine de știri existente atunci. Știrile sportive erau scrise de un colaborator, Ioan Păuș, care se ocupa în special de popice. În acele vremuri nu existau redactori specializați pe sport. Vor trece mulți ani până când se va angaja primul om specializat pe sport, întâmplarea a făcut să fie chiar semnatarul acestor rânduri, în primăvara anului 1990!

După anul 1989 în programele Radio Târgu Mureș sportul a primit un statut pe care nu-l avusese înainte, rubrici de sport zilnic și emisiuni specializate, săptămânal. Încet-încet a intrat în programul radioului nostru și emisiunea „*Actualități, muzică, sport*”, în cadrul multiplexului realizat de posturile regionale de radio din Cluj, Craiova, Târgu Mureș și Timișoara, cu transmisiuni directe de la meciurile de fotbal din Divizia B. Pentru o scurtă perioadă au contribuit la realizarea multiplexului și Radio Iași și Radio București. Ba mai mult, timp de câțiva ani, ultimele 15 minute ale transmisiunilor noastre au fost preluate de Radio România Actualități! Odată cu apariția multiplexului realizat de studiourile regionale de radio din Cluj, Craiova, Reșița, Timișoara și Târgu Mureș, iubitorii fotbalului au avut dintr-odată posibilitatea de a compara „*Actualități, muzică, sport*” cu celebra emisiune „*Fotbal minut cu minut*”! Sunt sigur, fiecare fan a avut părerea lui despre una sau alta, însă, cred eu, important era faptul că aceste două emisiuni erau complementare, aducând un plus de informare și de informație în peisajul media din România. În plus, iubitorii fotbalului au descoperit noi tineri comentatori sportivi, care transmiteau meciurile din Divizia

B, și care, ulterior, au promovat spre... A, întrecere numită acum Super Ligă!

De-a lungul anilor, cei mai pricepuți redactori sportivi au transmis meciuri de fotbal, desigur în asistența tehnică a unor colegi pricepuți.

Cum despre comentatorii sportivi vom vorbi mai încolo, acum, cred, este momentul să-i nominalizez pe colegii de la Departamentul Tehnic, într-o ordine aleatorie, care au asigurat asistența tehnică a transmisiunilor de la meciurile de fotbal și/sau din C. G. T.: Cristian Crișan, Coco Alexandru, Bencze Károly, †Szép Attila, Kacsó Tiberiu, Mihai Maiorescu, †Remus Copil, Valentin Borz, Petrică Bodan, Bogdan Suci, Romulus Toma, Dorin Toma, †Szerényi Tiberiu, Schwartz Victor, Asztalos Oszkár, Kelemen Márton, Romeo Butilcă, Nemes Attila, Kaffai István, Gabriel Vereș, Ioan Tătar, Alin Mariș, Iuliu Macavei, †Călin Macavei și inginerii Klein Ivan și Sorin Năsălean. Din echipajele noastre au făcut parte și conducătorii auto: Dorin Toma, Solomon Rusu, Florin Tătar, Fejes Feri ș.a.

VLAD MIHAI AMARIEI

În anul 1994, din câte-mi amintesc, într-o zi călduroasă de iulie, prietenul Tiberiu Petriș m-a invitat să mergem la Cluj, unde se desfășura un turneu internațional de fotbal, cu Brescia Calcio printre participante, cu prilejul împlinirii a 75 de ani de la înființarea Universității Cluj! În drum spre orașul de sub Feleac am oprit, preț de câteva minute, în orașul Luduș pentru a lua un tânăr despre care Tibi Petriș mi-a spus că este bun la învățătură, talentat la sport și... educat! După ce s-a urcat în mașină,

probabil bănuieți, aproape tot drumul până la Cluj am discutat doar despre sport, despre „U” în mod special. Spre surpriza mea, tinerele știa destul de multe din lumea sportului, făcându-mi o impresie bună. Numele băiatului: Vlad Mihai Amariei.

Ulterior, după vreo câțiva ani, să fi fost prin 2001 ori 2002 (?), într-o perioadă în care aveam nevoie de noi oameni pentru transmisiunile fotbalistice, după o discuție prealabilă cu Tibi Petriș, l-am invitat pe Vlad Amariei să dea o probă de voce la Radio Târgu Mureș. Apoi, după numai două zile (!), cu Tiberiu Petriș alături în cabina de transmisie de la Stadionul „Municipal” din Târgu Mureș, Vlad Amariei a debutat în transmisiunile fotbalistice la un meci AS Armata Târgu Mureș-Jiul Petroșani, trecând cu bine examenul de debut în crâinicia sportivă.

După acel moment, timp de 4 ani, între 2001 și 2005, Vlad Amariei a fost colaborator al Redacției Sport de la Radio Târgu Mureș, iar apoi, la rugămintea fostului manager al postului de radio, Mirela Moldovan, a lăsat „Sportul” și a trecut la... „Camera Știrilor”, tot în calitate de colaborator! Ulterior a realizat și alte emisiuni la Radio Târgu Mureș dar și la posturile locale de televiziune Știi TV, Antena 1 și M9TV.

În perioada 2008–2012 Vlad Amariei a fost ofițer de presă și director de imagine al FCM Târgu Mureș, iar în intervalul 2017–2018 a fost vicepreședintele BC Mureș Târgu Mureș. Vlad a cochetat și cu presa scrisă, fiind redactor-șef al publicației lunare „Sportul Mureșean” în perioada 2013–2015 dar și colaborator al „Gazetei Sporturilor” (2010–2012).

Vlad Amariei este și un foarte bun organizator, dovadă fiind cele câteva competiții sportive pentru copii pe care le organizează, anual, sub formă de tabere, „Cupa E. ON Kinder” (minifotbal), „SportLife Summer League” (baschet) s.a.

Pentru realizările sale profesionale, Vlad Amariei a fost onorat, în 2021, cu Premiul „Pro-Amicitia” al Uniunii Presei Maghiare din România, iar un an mai târziu, în 2022, a primit o *Diplomă de Ex-*

celență din partea Asociației „Educație pentru Europa” din Cluj în cadrul „Galei Presei Mureșene.”

Vlad Amariei s-a născut în data de 22 mai 1977 în localitatea Iernut, județul Mureș. El a absolvit Facultatea de Matematică-Informatică din cadrul Universității „Babeș-Bolyai” din Cluj, promoția 2000.

Iată cum se prezintă Vlad.

„Lumea este condusă de numere.” (Pitagora)

„22 mai, adică Richard Wagner și Charles Aznavour, Sir Laurence Olivier, Alexander Pope și Sir Arthur Conan Doyle, Armand Călinescu și Andrei Marga, George Best și Florea Dumitrache, Novak Djokovic și Naomi Campbell. Măcar o cifră de-aveam în comun cu „modelingul”...

22 mai 1977. Pășind în viață în anul cutremurului devastator ce ni i-a luat, printre alții, pe Toma Caragiu și Alexandru Bocăneț, n-am știut de când aveam un an c-o să ajung, fie și măcar o perioadă, crainic sportiv așa cum, după două cornere împiedicate și o bară norocoasă, orice fotbalist care semnează cu o echipă „cu nume” e fanul ei încă din stadiul de embrion. Pam-pam!

După absolvirea Școlii Gimnaziale „Ioan Vlăduțiu” și a Liceului Tehnologic Nr.1 Luduș a venit și rândul Facultății de Matematică-Informatică din cadrul Universității „Babeș-Bolyai” Cluj-Napoca. Pe lângă prima dragoste, matematica, a fost El, sportul. Sub ce formă o fi, dar dacă are minge, e și mai bine. (Mențiune personală, dar împărtășită și dumneavoastră, cititorilor: întâi matematică, apoi sport)

Am povestit, tot într-o carte semnată de Aurel Rațiu, cum am ajuns în 2001 la Radio România Târgu Mureș, cu sprijinul său și al lui Tiberiu Petriș, și am fost delegat să transmit, peste doar câteva zile, partida dintre ASA și Jiul Petroșani. Minutul, scorul, cariera...

„Dinamovistule”, mai ușor, că nu pot juca așația în ritmul tău...

Cuvintele îi aparțin fostului meu profesor de educație fizică și sport din liceu, Gheorghe Neagu.

Mare fan al câinilor, și mai ales ca să mă sâcâie mereu, domnul profesor mă striga astfel deși știa că sentimentele mele pentru clubul dumnealui sunt exact pe dos. Fost antrenor al divizionarei C Mureșul din orașul meu drag Luduș în celebra remiză cu Sportul Studențesc (cu Hagi, Coraș, Gino Iorgulescu, Mircea Sandu și ceilalți- peste doar un an învingeau, acasă, cu 1-0 pe Internazionale Milano a lui Zenga, Beppe Baresi, Bergomi, Mandorlini (antrenorul CFR-ului) sau a golgeterului Altobelli) din 16-imile de finală ale Cupei României din 7 decembrie 1983 (0-0 după timp regulamentar de joc și prelungiri, 1-3 la penaltiuri), profesorul Neagu asculta, împreună cu milioane de oameni, multiplexul fotbalistic oferit publicului larg de studiourile regionale de radio Timișoara, Cluj, Craiova și Târgu Mureș.

Și bine m-a prins „profu” la meciul militarilor cu minerii...

18 august 2001, Stadionul „23 august” din Târgu Mureș, un duel „clasic” în ultimii 7-8 ani în Divizia B, ASA-Jiul Petroșani. Tribune destul de populate (doar era început de sezon), emoții în teren, dar mai ales în cabină, unde făceam pereche cu Tiberiu Petriș. După ce a prezentat echipa oaspete, m-a lăsat pe mine să continui. La cât visasem momentul ăsta, nu aveam cum să dau greș. Numai că socoteala de acasă nu se potrivește cu cea din târg și am cedat mult prea repede legătura coordonatorului de atunci, elegantul și distinsul Teodor Mateescu. Noroc cu Tibi Petriș, care și-a dat seama că am sărit peste brigada de arbitri. Totuși, și-a păstrat încrederea în mine și, motivând că vrea să discute cu niște oficiali, viitorul impresar m-a „părăsit”, predându-mi hățurile comentariului acelei meci. Pare-se că le-am purtat noroc gazdelor (dar nu ca altora), care nu mai învinseseră Jiul de doi ani (de la un 7-0 la Târgu Mureș, cu o triplă a lui Horațiu Cioloboc), ASA impunându-se cu 2-1, prin reușitele lui Zsigmond și a „găselniței” băncii tehnice (așa am zis atunci), Gagyi. Pentru „mineri” puncta viitoarea stea din atacul Stelei, Valentin Badea. (O altă mențiune: de-a lungul timpului, foarte mulți fotbaliști au făcut, chiar sub nasul nostru de crainici, pasul de la „B” la „A”, cum e și firesc de altfel).

Ajuns acasă, la Luduș, m-am întâlnit cu profesorul Neagu.

– „Dinamovistule”, te-am ascultat.

– Și cum a (m) fost, domnule profesor?

– Bine, cum să fie!? Da’, auzi? Meciul chiar atât de aprig disputat a fost?

– Da, de ce mă întrebați?

– Păi, la ritmul de Ilie Dobre pe care l-ai imprimat, ăștia trebuiau ori să fie prăbușiți acum, ori ajung în campionatul englez!

Campionatul englez... Deci e clar, am comis-o. Or fi crezut ascultătorii că bat câmpii ca alții mingea. În fine... Greu au trecut după-amiaza de sâmbătă și ziua de duminică. Luni dimineața, după ședința săptămânală, așteptam cu sufletul la gură feed-back-ul coordonatorului Redacției Sport de la Radio România Târgu Mureș. Iar vestea venită m-a făcut să sar în sus de fericire:

– Alo? Rațiu sunt. Sâmbătă te duci la Mediaș!

„Găzdarul” găzarilor

În ziua de azi se fac tot soiul de calcule și statistici în ceea ce privește aportul unor „fluierași” la rezultatele unor echipe. Dar la comentatori cum e?

25 august 2001, Stadionul „Gaz Metan”, Mediaș vs. Reșița, dar și o dispută între produse ale Târgu Mureșului fotbalistic: Flavius Șomfălean, Vili Stoica, Pogăcean (bonus Mircea Stanciu ex-ASA) la gazde, respectiv, Darius și Romulus Miclea la gruparea din Valea Domanului. Scorul final? 5-0 sec pentru trupa lui Silviu Dumitrescu deși dincolo erau încă Opreița, Sansiro Ciocoi sau Leo Doană.

22 septembrie 2001, același stadion, de data asta Gaz Metan primește replica Industriei Sârmei Câmpia Turzii. După un meci chiar „fain”, de Ardeal, medieșenii bat cu 3-1, revenind de la 0-1, prilej pentru conducătorii lor să-mi propună, mai în glumă, mai în serios, să vin mai des la întâlnirile pe care le organizează în campionat. Evident, am zâmbit. Mă și gândeam că, dacă ar fi să port

cuiva noroc, nu mai bine să fie ASA „beneficiarul”? De unde, ăia nu se puteau ajuta ei înșiși.

Mai trec trei săptămâni și vine confruntarea Gazului cu FC Bihor. Profesorul de matematică Cristian Pustai, pe atunci ofițer de presă al clubului gazdă, mă întâmpină șăgalnic:

– Bine ai revenit! Azi cu cât batem?

Știa „profu” ce știa, nu degeaba a ajuns în timp un antrenor renumit. În plus, și organigrama Mediașului era bine pusă la punct, Ilie Vlad, Iosif Biro, Nelu Aloman (Dumnezeu să-l vegheze veșnic!) sau Eugen Pârvulescu fiind doar câțiva dintre cei care munceau pentru bunul mers al lucrurilor. Că veni vorba, cu nea Ilie Vlad aveam să mă reîntâlnesc în 2008, în conducerea nou-promovatei FC Municipal Târgu Mureș, ocazie cu care ne-am amintit împreună cum m-a „obligat” dumnealui să mănânc întâia oară ciorbă de burtă fiindcă „măi băiete, altceva nu avem”!

Revenind, n-a fost decât un fragil 1-0, stabilit încă din primul mitan, însă continua sarabanda victoriilor gaziste cu mine la centru, pardon, la microfon.

Să vă mai spun că până în toamna lui 2004, din cele 19 meciuri transmise de la Mediaș, Gaz Metan a câștigat 17, făcând doar două remize, 2-2 cu CFR Ecomax Cluj și un egal alb cu FC Baia Mare? Deși la încheștarea cu clujenii m-a „încurcat” Septimiu Cioloboc, cu care am comentat atunci, în premieră, cel mai important joc al rundei. O zi de ținut minte pentru Septimiu Cioloboc: era 13 septembrie 2003, când au venit pe lume superbii săi gemeni. Și încă o zi de ținut minte pentru Sepsi (Laci, nu Sfântu Gheorghe): pe 21 august 2004 a debutat în tricoul Gazului în victoria, scor 1-0, cu Jiul Petroșani. Neluțu Sabău l-a aruncat în luptă titular, iar viitorul internațional a fost cel mai bun de pe teren. Iar Sepsi László este și azi cel mai scump fotbalist mureșean din toate timpurile!

Așadar, rând pe rând, au înclinat steagul majoritatea covârșitoare a adversarelor Gazului, punându-mă iar pe gânduri: dacă eu chiar le port noroc medieșenilor? Bine, dar nu puteam să fiu por-

te-bonheur și altcuiva? Dar cui, că ASA-i a nimănui... Vedeți, așa suntem ăștia cu matematica, stăm să cugetăm prea mult. Nu degeaba se spune că atunci când sunt probleme, le rezolvăm, iar când nu sunt, facem.

AS BeCe

Primul sezon de crăinicie sportivă a fost unul de coșmar pentru echipa-fanion a județului Mureș. După 10 ani de la retrogradarea în liga secundă (deși învinsese și pe Steaua la Târgu Mureș, 1-0, gol Adi Botezan (76') din centrarea „Motanului” Maier- 8 septembrie 1991), ASA ia, în anul 2002, drumul eșalonului al treilea. Vor mai trece 6 ani până când județul Mureș va avea iar o echipă în „B” (în speță FCM-ul, mutat de la Sânnicolau Mare).

În ce privește legăturile mele radiofonice de la Târgu Mureș, meciul cu Jiul a fost urmat de o remiză la zero în compania „Șepcilor Roșii”, iar apoi de trei eșecuri la rând în fața Pandurilor Târgu Jiu, a Reșiței lui Mitică Marcu și Extensivului condus de tripleta Cârțu-Irimescu-Negrilă. Palidele victorii repurtate împotriva formațiilor Industria Sârmei Câmpia Turzii și Apulum Alba Iulia au fost întrerupte de o nouă înfrângere, 0-1, cu FC Baia Mare, meci care a și pecetluit soarta unei grupări care i-a dat lumii fotbalului pe Bölöni Ladislau, Nagy Miki, Iuliu Hajnal, Florea Ispir și alți „grei” ai vremurilor. Iată că dacă în vecini, la Mediaș, o echipă era pe val, cea din „Orașul florilor” se ducea de răpă odată cu stadionul ce mai că stătea să cadă la propriu.

Ca fapt divers, pierderea meciului cu Extensiv a lăsat urme și pe pereții vestiarului oaspeților. La pauză, finanțatorul de atunci al târgumureșenilor, Lăurean Costin, a intrat într-un dialog mai aprins cu centralul băcăuan Robert Ghioane, depășit complet de miza partidei. Ușa vestiarului alor săi fiind deschisă, discuția a fost auzită și de „principalul” din Valea Roșie, Sorin Cârțu, care, sătul de reproșurile aduse și de injuriile ce mocneau pe culoar și

mult prea coleric din fire (elevul său de atunci, Silvian Cristescu, îi seamănă leit), a aruncat cu niște ghete în direcția boss-ului de la ASA. Noroc pentru Sorinaccio că varul peretelui din vestiar n-a fost la fel de scump precum plexiglasul de la Basel și nici „Frățiorul” nu avea bodyguardii lui Simota din Valea Jiului. În cele din urmă, spiritele s-au calmat, dar Târgu Mureșul tot a retrogradat. La ce conducere era atunci, finalul era același, mai devreme sau mai târziu. Din păcate, istoria s-a repetat peste câțiva ani, fiind repede declarate decedate fotbalistic „nou-născutele” FCM și AS Ardealul. Fie-le iertate „figurile” și neuitate performanțele!

Promovarea din „Cetate”

Dacă tot am pomenit de a aduce noroc unei echipe sau alteia, procentajul de 100% ar merge către Apulum Alba Iulia.

După ce i-am prins pe „uniriști” în 2002, de Ziua Crucii, la un 2-0 cu CFR-ul lui Gică Ciorceri (antrenorul de care se leagă începuturile celui mai de succes club românesc din mileniul al treilea), a venit și ziua de 24 mai 2003. Cu două etape înainte de finalul campionatului în „Cetatea Unirii” venea Olimpia Satu Mare. Cred că vreo 7-8 000 de suporterii s-au adunat ciorchine pe stadion, așteptând să savureze momentele de glorie ale promovării. Iar satisfacția le-a oferit-o nimeni altul decât atât de talentatul, dar capriciosul decar Ovidiu Maier, cu reușita sa din minutul 60. Apropo, n-am cum să nu mă opresc puțin: era o încântare, o desfătare, un privilegiu să îl vezi la joc pe „Super Maier.” Pentru mine a fost „Do-brinul” acelor ani, căruia nu-i era bine decât în mijlocul alor săi.

Artizanul acelei promovări istorice a fost timișoreanul Aurel Șunda, însă nu trebuie omis că omului de afaceri Viorel Mălușel i se datorează mutarea Zlatnei în municipiul reședință de județ. Iar acea echipă a ridicat tribunele în aer și în Divizia A, Apulum izbutind, la mijlocul lui septembrie, o remiză albă, acasă, cu Steaua. Mai mult, la finele sezonului, trupa din Alba Iulia era marea

surpriză a campionatului, ocupând locul 6 în clasament, la doar 2 puncte de participarea în cupele europene. O performanță realizată cu jucători autohtoni, care au pus grupul înaintea banului.

Și dacă ne amintim că după 9 runde, Maier și ai lui erau pe podium, realizăm și ce valoroasă era atunci Divizia B în condițiile în care, în ziua de azi, o nou promovată este direct condamnată la retrogradare, ținând cont de diferența netă dintre eşaloanele I și II.

Micii, mic dejun la Zlatna!

O victorie și două egaluri (ambele la zero) cu subsemnatul la microfon are la activ a doua grupare a județului Alba. Dar succesul merită povestit, chiar dacă importanța jocului era nulă. Atât Minaur, cât și „U” Cluj erau scăpate de la retrogradare, iar încheștarea de pe teren nu prea era justificată. Și nici pariurile nu erau în vogă ca acum. Anticipând un joc „de uzură” cum ar spune unii, doar la (pe)trecerea timpului, am prelungit discuțiile din preziua partidei. Cazați la Hotel Cetate din Alba Iulia, am plecat cu întregul echipaj radiofonic dis-de-dimineață spre Zlatna, fentând micul dejun. Cred că și colegii, care știau despre ce e vorba, mi-au făcut-o dinadins.

Înainte de intrarea în urbea în care și-a pus bazele învățăturii „Crăișorul Munților”, Avram Iancu, am tras la un mic local pentru o cafea și-un sandvici. Politicos, fac comanda, dar...

- O cafea și un sandvici, vă rog.
- Aici nu țânem (ținem, n. a.) sandvici!
- Dar am văzut că faceți mâncare.
- Dară că *mâncare* facem!
- (Hmmm, sandviciul n-o fi mâncare?) Bine, atunci puteți, vă rog, să pregătiți o omletă sau niște ochiuri?
- Domnu' dragă, dumneata știi unde te afli? Apoi, bag de samă că nu. Aci mânci grătar și mici, domnucule, sandviciurile, omleta și uăchiurile (ochiurile, n. a.) cele nu-ți țâu de foame-n mină. În-țălăs-ai?

No' că m-o sfădit! Așa că am aseasonat cafeaua dulce cu un ceai și mai dulce și drum întins spre terenul unde ne aștepta celebrul Ilie Galerie (Mălureanu), cel care l-a „botezat” „Nașu” pe șeful de atunci al FRF, Mircea Sandu.

- Băieții de la radio, fiți iubiți!
- Să trăiți, nea Ilie! Meci lejer azi, nu?
- Las' că vedeți voi cât e de ușor!

Simpatic personaj nea Ilie, deși controversat. Dacă nu-l cunoștea, nu știai pe cine ceartă (genul ex-prezidentului comandant de vas).

Fluier de start, atât la Zlatna, cât și în etapă. Primesc ultimul legătura, doar era cel mai neinteresant duel. Nici nu prea îmi doaream să intru mai des, având în vedere condițiile „nefavorabile.” Când deodată, poc!, gol Bolmandâr, minutul 3. Trec vreo 10 minute, reușita de la Zlatna rămâne singura a rundei, și intru iar în emisie. Nu voiam să o păstrez nici de data asta foarte mult, „telegrafic, la Zlatna, Minaur 1-„U” o... șut Maier, goooooo! 2-0!” Era doar minutul 15. Se mai vaită vreo doi colegi de pe alte arene că tabelele de acolo n-au fost deblocate, când pac!, Paleacu - 3-0. Și Bolmandâr a făcut tripla, și Budeanu dubla pentru oaspeți, și capul meu era atât de mare că nu mai încăpea între cele două căști. Uff, bine că s-a terminat și ne-am regroupat cu toții la Alba!

Cât despre micii de la Zlatna, au rămas negustați, dar cred totuși că nu îi băteau în lungime pe cei din dealul de la Botorca. Am aflat și eu cum stă treaba prin intermediul colegilor Călin Macavei (fie iertat!) și Dorin Toma. Întorcându-ne de la un meci de la Mediaș, sugubăț ca întotdeauna, Călin mă întreabă:

- Câți mici iei, chi... ? (Călin folosea un apelativ tare drag și lui, și nouă)
- 5.
- Bravo! Tomiță, tu?
- Numai doi, parcă nu mi-e atât de foame...
- Dacă știam cât de mari sunt micii, nici mie nu-mi era... Însă

dragii de colegi m-au încărcat cu o porție uriașă din care am dovedit aproape doi! De restul s-au bucurat maidanezii ce abia așteptau să le treacă pragul alte mutre de păcălici ca mine.

AS Ardealul, de doi „ani” speranță

După renunțarea în 2013 la multiplexul radiofonic, Radio România Târgu Mureș a reluat, pentru scurt timp, transmisiunile fotbalistice odată cu apariția în Liga I a nou-promovatei AS Ardealul Târgu Mureș, continuatoarea FCM-ului, fără nicio legătură cu arhicunoscuta AS Armata. După ce au izbutit accederea în primul eșalon, roș-albaștrii târgumureșeni au fost la un pas de titlu în 2015, după dubioasa înfrângere de pe teren propriu cu Oțelul (scor 1-2).

Alături de Vali Voaideş, am transmis integral toate meciurile de pe teren propriu ale formației târgumureșene, fiind părtași la victoriile de răsunet împotriva Stelei (1-0) și a lui Dinamo (2-1). Dacă din prima confruntare reținem, fără îndoială, intrările de K1 ale unor jucători ai lui Liviu Ciobotariu asupra unor adversari tratați ca inamici, din succesul contra „câinilor” ne rămân pe retină „rachetele Himars” ale căpitanului Gabi Mureșan, care l-au năucit pe Naumovski.

În acel sezon de grație, la 40 de ani de când ASA se clasa a doua în campionat, AS Ardealul bătea tur-retur viitoarea campioană, Steaua (dublu 1-0), pe Dinamo, Rapid, Universitatea Craiova, CFR Cluj sau Petrolul (cu un gol fabulos marcat pe final de Voiculeț, un șut la care bravul Pecanha chiar nu mai avea ce face) și menținea intacte speranțele de titlu ale fanilor până la reușita lui Helder din prelungirile meciului cu Oțelul. La final, pe ritmurile celor de la Voltaj, acompaniați de un trist foc de artificii, lacrimile autohtonilor erau contrate de niște surâsuri mișelești ale unor așa-zis oameni de afaceri locali des „pomeniți” în cartierele din târg. Sunt curios dacă blocurile de locuințe ridicate între timp au rezistența oțelului...

Nici Supercupa ce a urmat, primul trofeu obținut vreodată de o echipă de fotbal masculin din Târgu Mureș, nu a îndulcit atmosfera. Poate doar faptul că în oraș a poposit, pentru primul tur al Cupei UEFA, galonata echipă franceză AS Saint-Étienne, cvintuplă campioană a Europei și de 10 ori câștigătoare a titlului în Hexagon. Că trupa lui Christophe Galtier, fostul antrenor al vedetelor de la PSG – Messi, Neymar sau Mbappé – va fi o nucă prea tare pentru echipa noastră, se știa. Trei execuții capodoperă ale lui Diomandé (ajuns cum- necum la Petrolul) și Hamouma (2) au făcut inutil succesul istoric obținut de băieții lui Vasile Miriuță în retur, scor 2–1. Însă atât eu, cât și Vali și colegii de la tehnic ne vom aminti mereu că, pe lângă „boabele” încasate în iarbă, am luat și noi două „castane” în cabină. Ambele mixere angajate în transmisiune s-au făcut praf, linia de internet a picat, comentariul fiind asigurat la un moment dat pe telefon fix, apoi pe mobil. Vorba aia: și bătuți, și „bombardați.” Dar și prăfuiți la propriu de la lucrările încă neterminate din acel sector de OSB Arena.

Transmisiunile noastre au continuat și în sezonul următor, când AFC ASA 2013 Târgu Mureș a prins în extremis play-off-ul, dar acolo nu a încurcat pe nimeni. Era începutul unui cântec de lebadă, îngânat de mulți care se perindă și azi prin studiourile tv.

Finale la „pachet”

În anii crâiniciei mele mi s-a dat ocazia să transmit și meciuri de baschet. De la confruntările lui Trif, Plotnikov și ai lor colegi de la BC Mureș Târgu Mureș cu echipe precum Cimentul Fieni ori Elba Timișoara, la meciul naționalei masculine din 20 noiembrie 2002, din Sala Sporturilor „Horia Demian” din Cluj - Napoca.

Mult mai valoroasa adversară a băieților lui Mircea Vulc (printre care Ghiță Mureșan, Virgil Stănescu, regretatul Toni Alexe, Cătălin Burlacu sau Bogdan Popescu) a fost Spania viitoarelor stăruri Jorge Garbajosa, Juan Carlos Navarro, Felipe Reyes sau Carlos

Cabezas. Apropo, principalul marcator al nostru a fost localnicul Flavius Lăpuște (24 de ani), pe atunci la West Petrom Arad, autor a 21 de puncte.

După câțiva ani de pauză, iarăși alături de Vali Voaideş, am transmis finalele de Liga Națională pierdute de BC Mureș în detrimentul lui Asesoft Ploiești, respectiv CSM Oradea. Dacă duelurile cu orădenii s-au jucat preponderent pe parchet, cele cu prahovenii au fost mai ... deosebite. La unul dintre meciurile din Polivalenta târgumureșeană (din seria de 4-2), s-a iscat un dialog încrâncenat între liderul UDMR, Gheorghe Frunda, vajnic susținător al „tigrilor”, și patronul oaspeților, Sebastian Ghiță. Asta în ciuda faptului că de la oficială veghea premierul Victor Ponta, drag prieten al amândurora. Deh, ochii publicului cer altceva, nu?

O amintire haioasă și de la al 11-lea titlu cucerit de Asesoft chiar la Târgu Mureș. Se juca după sistemul „cel mai bun din 5 partide”, iar Burlacu, Runkauskas & co. s-au impus în minimum de jocuri cu gândul la antrenorul care urma să-i părăsească definitiv câteva zile mai târziu, Vladimir „Dado” Arnautovic. La final, pivotul ploieștenilor, Ivan Zigeranovic, a vrut să taie plasa coșului ca semn al învingătorului, dar a fost împiedicat de mult prea zelosul Lorencz Lajos, omul care se confundă cu viața BC Mureș. Parcă îl văd și acum pe „Bubi” cum îi trăgea scara uriașului sârb de 2,12 metri... Până la urmă, conducerea „tigrilor” a pus mână de la mână și-a cumpărat încă o plasă. Las’ că a luat multe altele gratis!

Referitor la comentariile radio de atunci- ce bine mi-au prins acele „directe”! Peste doar câțiva ani transmiteam, de unul singur, pentru TV, cu preluare pe siteul oficial al forului baschetbalistic continental, meciurile lui BC Mureș în FIBA Europe Cup. Le-am încheiat pe toate și de tot în 2017. Carevasăzică, matematic, e al doilea capăt, adică interval finit, închis.

D-ale întâlnirilor noastre

Multe sunt povestirile de la „team-building”-urile de final de sezon.

De la focul de tabără din primii ani ai noului mileniu de la Frumoasa, în care a ars și ce nu trebuia aprins, de la „trimiterea” lui Radu Anghel-Barna de către subsemnatul, alias „director Radio România”, la Europeanul din 2004 din Portugalia, în hazul general al celor care audiau o farsă nevinovată, dar bine primită, la reproșurile de care am avut parte la Băile Tușnad, când echipa Radio România Târgu Mureș, întărită cu sponsorii ei (deloc la prima tinerețe), n-a avut milă de reprezentativa crainicilor sportivi. Și-am luat-o:

– Vlade, du-te naibii cu mercenarii tăi cu tot!

Dar supărările între prieteni nu țin, mai ales că ne-am revăzut după 10 ani, la Izvoru Mureșului. Același liant ca și acum în acest volum dedicat unor timpuri în care fotbalul era la puterea radio: Aurel Rațiu. Cel care m-a făcut să încerc să înțeleg supremația ascultătorului în fața oricărui servitor al Radioului și importanța avută de „Fotbalul minut cu minut” regional în dezvoltarea acestor studiouri de sine stătătoare de azi.

În diversele mele ipostaze, de la realizator de televiziune la Știi TV, Antena 1 Târgu Mureș sau M9 Târgu Mureș la organizator de turnee alături de fotbaliști celebri precum Ilie Dumitrescu sau Claudiu Niculescu, de la discuții amicale și lungi cu vedete internaționale precum Jan Koller sau Petr Cech, la prezentarea unor evenimente precum „Centenarul fotbalului ludușean”, m-am recomandat simplu: comentator sportiv. Pentru că, în acest interval, nu doar matematic închis, am fost parte din timpurile domnești ale unor corifei radiofoniști. Parafrazând finalul unui film istoric celebru, sunt fericit și împăcat că „am pășit alături de giganți.” Figurile lor vor dispărea, dar vocile lor vor rămâne pentru totdeauna. Și, când se închide și a doua paranteză pătrată, vreau să se spună

despre mine că am trăit în timpul lui Nicolae Secoșan și al lui Sebastian Domozină, al lui Teodor Mateescu și al lui Aurel Rațiu, al celor care au ridicat Fotbalul la Puterea Radio. Punct.”

RADU ANGHEL-BARNA

Într-o sâmbătă, pe la sfârșitul anilor '90, nu mai rețin exact anul, pe când transmiteam meciuri de fotbal (și) de la Alba Iulia, am fost abordat, după o partidă, de un tânăr cu numele de Radu Anghel-Barna, care mi-a zis că ar vrea să transmită și el meciuri de fotbal la radio. Îmi spusese că ascultase transmisiunile noastre de la meciurile de fotbal, la Brașov, în timpul studenției. Pentru a vedea cum se descurcă, i-am sugerat atunci ca, la un viitor meci de pe teren propriu al Unirii, să se ducă la o peluză și să înregistreze pe un reportofon secvențe din meciul respectiv, transmise de el.

– Apoi, mai vorbim, i-am zis atunci.

După vreo două săptămâni, Radu s-a prezentat, cu reportofonul în mână, la întâlnirea cu mine, tot la Alba Iulia. Fiind mulțumit de ceea ce auzisem în înregistrare, i-am spus că în curând va debuta în transmisiunile fotbalistice la Radio Târgu Mureș. Normal, a fost deosebit de bucuros!

Acum mă bucur pentru el, văzându-i evoluția avută și traiectoria ascendentă în cadrul crăinicieii sportive, ajungând să comenteze meciuri de fotbal din SuperLigă. Cum se spune, am avut „mână” bună!

Să vedem însă ce spune acum Radu Anghel-Barna despre el...

„Prima tangentă cu sportul la radio am avut-o în vara anului 1995, când am prezentat primul buletin de știri sportive la Radio 21

Alba Iulia, mai precis miercuri, 30 august 1995, când s-a desfășurat etapa a 4-a din Divizia A de fotbal. În vara anului 1995 am fost colaborator la Radio 21 Alba Iulia unde am prezentat buletine de știri generale și rubrici de sport. În perioada 1996–1998 am lucrat la Radio SICA Alba Iulia, unde, de asemenea, am prezentat buletine de știri generale și rubrici de sport, am realizat emisiuni, între care și una de muzică populară cu dedicații, prezentând pentru o perioadă și programul matinal (alături de colega Crinela Pop). În perioada 1998–2003 am fost redactor sportiv la cotidianul „Informația de Alba”, iar în intervalul 2006–2009 am lucrat la un alt cotidian local din Alba Iulia, „Ulpia Jurnal.”

Prima legătură cu Radio Târgu Mureș s-a produs în toamna anului 1996, când am început să transmit, în cadrul Magazinului Sportiv, difuzat în zilele de luni în acea perioadă, știri sportive din județul Alba (din atletism, box, handbal, fotbal etc.).

Prima transmisiune sportivă la Radio Târgu Mureș, în cadrul multiplexului Radio România Regional, a avut loc în data de 29 martie 1997, la meciul Unirea Alba Iulia – Aro Câmpulung Muscel 3–1 (3–1): T. Chivu (3), Ceaușilă (20 – pen., 36) / Coman (42). Înaintea meciului Aurel Rațiu mi-a comunicat că vom comenta împreună. A început dumnealui, apoi m-a lăsat pe mine să prezint formațiile. Scorul era deja 1–0 pentru Unirea și, când să anunț brigada de arbitri, s-a dictat penalty pentru gazde. Aurel Rațiu mi-a făcut semn să relatez eu lovitura de la 11 metri și astfel am debutat cu gol în direct pentru că Gheorghe Ceaușilă (atacant care a evoluat de-a lungul timpului, printre altele, la formații ca Steaua București, Dinamo București, Universitatea Craiova, Sportul Studentesc etc.) a transformat impecabil penalty-ul.

Am transmis 126 de meciuri din Divizia B (Liga 2 de azi), de la Alba Iulia, Zlatna, Sibiu, Mediaș, Târgu Mureș, Târnăveni și Câmpia Turzii, unele singur, altele împreună cu Aurel Rațiu, Septimiu Cioloboc, Tiberiu Petriș, Ion Gherasim Suciu și Lucian Dărmășu, dar și barajul de promovare în Divizia A dintre Rocar București

și UTA (2-0), disputat pe Stadionul „Cetate” din Alba Iulia în vara anului 1999, împreună cu Dan Moșoiu (Radio Cluj). Ultimul meci transmis pentru Radio Târgu Mureș în cadrul multiplexului a fost în 20 noiembrie 2011, Unirea Alba Iulia-Juventus București 1-1 (0-1): M. Tănăsă (67) / M. Bănuță (30).

M-am înțeles foarte bine și cu colegii de la departamentul tehnic și cu conducătorii auto de la Radio Târgu Mureș, care m-au ajutat și m-au susținut în multe meciuri.

La Radio România Actualități am debutat în 17 martie 2004, la meciul Unirea Alba Iulia-FC Argeș 0-1 (0-0): C. Tănăsă (75), în Cupa României – manșa retur (în manșa tur piteștenii s-au impus cu 4-0). Am comentat 630 de meciuri în primul eșalon (Divizia A, Liga 1, Superliga), de la Alba Iulia, Cluj-Napoca („U” și CFR), Bistrița, Mediaș, Petroșani, Târgu Jiu, Craiova, Sibiu, Târgu Mureș și Sfântu Gheorghe, 43 în Cupa României, am comentat, împreună cu Alex Țențu, și finala Cupei României, ediția 2022-2023, Sepsi Sfântu Gheorghe – „U” Cluj 5-4 (după lovituri de departajare), disputată la Sibiu. De asemenea, am comentat 21 de meciuri în cupele europene, de la Bistrița (Cupa UEFA Intertoto) și Cluj-Napoca (CFR, în Liga Campionilor, Europa League și Conference League), singur sau alături de Radu Antofi, Răsvan Apostolescu, Ilie Dobre, Tiberiu Tudor, Cătălin Cîrnu, Robert Șișcă, Adrian Schindarli și Alex Țențu, dar și un meci amical interțări, România – Slovenia, în 17 noiembrie 2022, alături de Robert Șișcă.

Dacă alții m-au „debutat” pe mine, am avut și eu misiunea de a-i înlesni debutul în transmisiile „B”-ului fotbalistic celui amintit adineauri, Lucian Dărămuș, la partida Unirea Alba Iulia-CSM Râmnicu Vâlcea 1-2 (0-0): Marincean (52) / Jovanovic (88), Cercel (90+4 – pen.). Apropo de Lucică: „Baby Poli” ca formulă de alint pentru Poli 2 Timișoara a fost una dintre cele mai inspirate expresii dintre cele pe care avea să le folosească acesta de-a lungul aparițiilor sale fotbalistice radiofonice.

Întâmplări inedite

O întâmplare inedită am trăit-o la al doilea meci din Divizia B transmis pentru Radio Târgu Mureș, alături de Tiberiu Petriș, Unirea Alba Iulia – Gaz Metan Mediaș 2–1 (1–0): Ceașilă (17), T. Chivu (82) / Cl. Șomfălean (80), disputat în 10 mai 1997. Înaintea partidei Tiberiu Petriș mi-a comunicat că mă „deleagă” să mă ocup eu în exclusivitate de comentariul din prima repriză, pentru a prinde curaj. În repriza secundă Aurel Rațiu, care era coordonatorul transmisiilor în acea etapă, a întrebat la un moment dat: „Ce se întâmplă cu Tiberiu Petriș? A intrat în șomaj tehnic?”!

La un alt meci, Unirea Alba Iulia – UM Timișoara 3–1 (1–1): I. Luca (37 – pen.), M. Oprea (78), Pustai (81) / Trandu (6), partidă pe care am comentat-o împreună cu Septimiu Cioloboc, colegul meu, altruist, asemenea celorlalți colegi de la Radio Târgu Mureș, m-a lăsat pe mine să comentez penalty-ul executat de Neluțu Luca în minutul 37. Am strigat îndelung „gool”, iar apoi a intervenit regretatul Radu Săplăcan de la Dej cu replica: „Bravo, Ilie Dobre”!

În primăvara anului 2004 am fost solicitat să transmit meciul Industria Sârmei Câmpia Turzii–Gaz Metan Mediaș 1–1. Mult timp după acel meci, să tot fi fost până la o jumătate de an, de fiecare dată când mă întâlneam cu colegii de la Radio Cluj, în special cu Florin Pruteanu și Costică Petruș, eram întrebat: „Ce mai faci, sârmarule?”

Cel mai spectaculos meci pe care l-am comentat, cel puțin prin proporțiile scorului, a fost în 14 octombrie 2008, „U” Cluj–CFR Cluj, în „16”-imile de finală ale Cupei României. Partida s-a încheiat cu un scor incredibil: 13–14. Numai colegul Lucian Dărmășu putea să puncteze a doua zi în cotidianul „Ulpia Jurnal”, publicație la care eram colegi: „13–14 cu Radu Anghel-Barna.”

Radu Anghel-Barna s-a născut în data de 23 decembrie 1967 în orașul Alba Iulia. Este absolvent al Facultății de Mecanică Agricolă din cadrul Universității „Transilvania” din Brașov, promoția 1994.

IOAN BURDULEA

*„Drumuri pe la Târnăveni de-aveți,
Nu faceți pe tembelu
Degrabă căutați-l pe Nelu
Grijă de voi are să beți
Cât în transmisii legături aveți”³⁶*

Pe la începutul anilor '90, fiind în căutare de noi colaboratori, Tarfin Todea m-a anunțat că este unul în orașul Târnăveni, Ioan Burdulea, pe care-l cunoaște el. Omul era crainicul stadionului „Chimica” din localitate, sarcină pe care avea s-o îndeplinească timp de 31 de ani! Apoi, între 1992 și 1994, a fost delegat crainic sportiv la meciurile din Divizia B, în special la cele din Târnăveni și la Brașov. A debutat la microfonul postului de Radio Târgu Mureș la meciul dintre Chimica Târnăveni și Politehnica Iași, scor 2-2, sub supravegherea lui Tarfin Todea, în anul 1992.

La Combinatul Chimic Târnăveni, unde a lucrat între 1972 și 2000, Ioan Burdulea s-a ocupat în special de coordonarea unor activități cultural-sportive, pe lângă sarcinile cuprinse în fișa postului, la „Cadre.”

Marea pasiune a lui Ioan Burdulea a fost însă... scena, motiv pentru care a și făcut Școala Populară de la Târgu Mureș, specialitatea „Regie-Teatru”, promoția 1979. În această calitate, a organizat, prezentat și a și jucat în diverse spectacole în cadrul Teatrului Muncitoresc din Târnăveni, timp de 17 ani. Ca actor amator, lui Ioan Burdulea i s-au încredințat 20 de roluri principale, pentru care a obținut numeroase premii. A jucat și în filmul lui Sergiu Nicolaescu, „Noi, cei din linia întâi”! Cum s-ar spune, lui Nelu Burdulea i-a plăcut să trăiască sub lumina reflectoarelor!

³⁶ Miștoagrame, Tarfin Todea, broșură, Târgu Mureș

De-a lungul anilor a fost colaborator al unor publicații locale, județene și/sau naționale.

În prezent este redactor la postul de televiziune TV AS Târnăveni.

Ioan Burdulea s-a născut în data de 19 iulie 1953 în localitatea Coroi, județul Mureș. Locuiește în orașul Târnăveni, județul Mureș.

SEPTIMIU CIOLOBOC

„M-am născut la Târgu Mureș în 24 august 1963 și sunt angajat al postului teritorial de Radio Târgu Mureș din 1 decembrie 1990 – secția Română, în funcția de reporter, apoi de redactor (inclusiv realizator de emisiuni) și crainic sportiv.

Începând cu primăvara anului 1991 am debutat în lumea sportului, fiind semntar al rubricilor de Sport, împreună cu alți colegi. Mai mult, am devenit crainic sportiv, transmitând în direct meciuri din Liga a II-a de fotbal, în cadrul unui multiplex (Sport Club Radio), alături de confrății de la Radio Cluj, Radio Timișoara, Radio Iași, Radio „Oltenia” Craiova, Radio Constanța, Radio Reșița și Radio România Actualități, cu voci arhicunoscute, precum cele ale regretaților Sebastian Domozină, Mihai Junea și Radu Săplăcan, alături de Teodor Mateescu, Nicolae Secoșan, Aurel Rațiu, Ilie Dobre, Teoharie Coca-Cosma, Octavian Dobrișan, Florin Pruteanu și alții.

Sport am făcut de când mă știu, pentru că tata (Dumnezeu să-l ierte!) a jucat volei și mânca fotbalul pe pită. Cu frații mei mai mici, Horațiu și Remus, formam o mini-echipă redutabilă și gata ori-când de luptă, în orice fel de campionat pe care-l inventam cu să-tenii (din Râciu), colegii și alți iubitori ai „sportului rege.”

În fotbalul organizat am intrat de la 13 ani, în clasa a VIII-a, când un prieten m-a dus să dau probe la juniorii clubului AS Armata Târgu Mureș, unde am fost legitimat imediat. Am jucat la gruparea roș-albastră inclusiv la Tineret-Speranțe, avându-i colegi pe alde Adrian Botezan, Marcel Irimiaș, Nicolae Naste sau Márton László – care mi-a devenit și camarad în armată, iar ca antrenori pe Mircea Ronea, regretații Czakó János și Kiss Madocsa și, pentru scurtă vreme, Ördög Attila.

Apoi, a trebuit să aleg una din două: să bat la porțile echipei mari, ori să... dau la facultate. Am optat pentru ultima variantă, așa că am lăsat deoparte fotbalul (fapt regretat de mine multă vreme), absolvind Universitatea București, Facultatea de Istorie și Filosofie.

După câțiva ani petrecuți în învățământ, ca profesor, am ajuns angajat la Radio Târgu Mureș, începând cu 1 Decembrie 1990, în urma unui concurs despre care am aflat din ziar.

La Radio Târgu Mureș am debutat la secția Tineret, iar peste puțin timp semnam și emisiunea matinală „Bună dimineața, Transilvania!”. Simțindu-mi afinitățile și apetitul pentru sport, colegii Aurel Rațiu și Tarfin Todea m-au atras în rândurile lor și așa am început să transmit fotbal, în direct. Se întâmpla în toamna anului 1991, la Târnăveni, în meciul Chimica Târnăveni-Tractorul Brașov, rezultat 2–2, partidă la care eu, marcat de emoții, am îngăimat vreo două vorbe și linia de clasament, greul fiind dus de experimentatul Tarfin. Jocul conta pentru Divizia B, seria a III-a, ediția 1991–1992, câștigată la final de Universitatea Cluj, care a promovat în primul eșalon.

În respectiva serie evoluau, între altele, Electromureș Târgu Mureș și trei echipe din Brașov: Metrom, Tractorul și I. C. I. M. Am ținut să amintesc aceste formații, deoarece au urmat, pentru mine, ani la rând de transmisiuni de la Brașov, împreună cu tehnicianul Alexandru Coco. Astfel că, inițial, la întâlnirile anuale ale crainicilor sportivi, colegii de la celelalte studiouri credeau că suntem... brașoveni. Era aproape imposibil ca una dintre cele trei „brașovene”

să nu evolueze pe teren propriu, iar noi doi, eu și Sandu, eram săptămânal în orașul de la Poalele Tâmppei.

Ne cazam la același hotel, în buricul Brașovului, și multă vreme nu ne-am prins de ce primeam aceleași camere, 110 și/sau 111. Probabil că hotelierii nu doreau să... înmiresmăm și alte camere, deoarece eram (și am rămas) mari mâncători de ceapă cu slană. Odată, când ne-am deplasat cu două echipaje, de teamă să nu-i fie furată ceapa, Sandu a adormit cu ea sub pernă!

Întâmplări haioase au fost cu nemiluita...

Era o zi de sâmbătă, zi de teren și transmisiuni. Echipa locală, Minaur Zlatna, a jucat acasă cu o adversară pe care a învins-o clar, cu 4-0. De la Radio Târgu Mureș eram trei colegi, deplasați la fața locului cu... celebrul ARO crem.

Micul dejun l-am servit la nea M. A., un zlătnean cumsecade și primitor, care avea în buricul orașelului o cârciumă unde puteai lua și masa. Micul dejun consta în... mici cu muștar, friptură de porc și tărie! Vă dați seama ce era la prânz, după meci... Am sărit peste tărie, și înainte și după transmisiune. Nu însă și alții. Ortacii din zonă erau în a treia zi după salariu și unii încă nu și-au revenit din beție, doar ce completau nivelul. Dar asta am aflat-o mai târziu, după incident. Așadar formația gazdă s-a impus categoric, cei din tribună erau mulțumiți, noi ne-am făcut treaba ca la carte, așa că am revenit la cârciumioară, pentru prânz. Mare greșală! Când încă leorpăiam ciorba, au intrat niște mineri veseli nevoie mare, puși pe băute și pe cântat. Aflând că suntem de la radio, unul mic și îndesat s-a proțăpît în spatele nostru, insistând să-i înregistrăm și chiar să le ținem isonul. Nu se putea, vă dați seama, că nu eram pe aceeași... lungime de undă cu ei. Și nici nu veneam din urmă. Ca atare, ortacul mai mult lat decât lung a început să se rățoiască la noi, devenind tot mai agresiv. N-am mai terminat zeama și nici de felul doi nu ne ardea, că eram ca într-o cușcă cu lei, zăbrelele fiind tot... lei. Cale de ieșire nu era sub nicio formă, așa că așteptam să schimbe placa. Am audiat vreo jumătate de oră tot felul de orăcăieli

și chiuituri și, când credeam că am scăpat, apare unul ceva mai rășărit.

Inginerul șef D. S. (am aflat asta după două zile) a făcut ordine printre ai lui și s-a așezat la masa noastră. Era pulbere și el. Vroia să bem cu ortacii și să ne ducă în mină, să vadă și domnii de la oraș cum stă treaba sub pământ. După îndelungi parlamentări și promisiuni, am reușit să ajungem la mașină. Ușa din dreapta spate a rămas larg deschisă, pentru a ne lua rămas bun de la D. S., care insista să vizităm galeriile subterane.

A mai trecut o jumătate de ceas, după care... victorie! Am reușit să închidem ușa. Victorie? Pe naiba! Prelungiri și 11 metri, că ortacul a deschis ușa din față și s-a așezat cu coatele pe genunchii unui coleg. Delir și... delirium tremens.

Meciul s-a încheiat la ora 13:00, iar noi, la ora 16:00, încă îl abuream pe individul de la care ne tot luam rămas bun și care, profitând de neatenția șoferului, a smuls cheia din contact și, de nervi că nu mergem cu el în mină, a vrut să o înghită, pur și simplu. Norocul lui (bun) a fost că, pe lângă cheia de contact, P. atașase încă vreo cinci-șase chei de-ale lui, așa că D. S. n-a putut da pe gât tot „bucetul” cu pricina. Un pumn de chei, în toată regula. S-a îndreptat totuși victorios spre casă, cu cheile în gură, iar doi dintre noi ne gândeam deja unde să ne cazăm în Zlatna. Nu și P., care avea în torpedo cheia de rezervă. Contact, stânga-mprejur și dă-i cu a-ntâia după miner, să ne recuperăm cheile. Însă omul, extrem de furios că ne-am pus în mișcare, încerca din răspuțuri să înfulece uneltele de metal.

Până la urmă ne-am lăsat păgubași, demarând spre casă, iar după două săptămâni, când Minaur Zlatna a jucat iarăși pe teren propriu, un alt echipaj de la radio a recuperat cheile. Ortacul șef se trezise și, din spusele primarului de atunci, care înlesnise operațiunea de predare-primire, am aflat că D. S. era un om finuț și la locul lui, când era treaz. Când însă le punea gând rău sticlelor cu licori nu te mai puteai înțelege cu el.

Începând cu 2017, când Sepsî OSK Sfântu Gheorghe a promovat în actuala SuperLigă de fotbal, am transmis și meciuri din primul eșalon, la „Teritoriale” și la R. R. A., multe dintre ele integral și singur la microfon. Greu, foarte greu, față de ceea ce făceam până atunci în Divizia B, în multiplexul cu studiourile teritoriale, unde aveam parte de cel mult 2–3 intervenții pe repriză, fiecare a câte maximum două minute”³⁷.

LUCIAN DĂRĂMUȘ

Lucian Dărămuș este albaiulian începând cu anul 1983, el fiind născut în orașul Petroșani, județul Hunedoara, la data de 26 mai 1974. Este absolvent al Facultății de Istorie și Filosofie din cadrul Universității „Babeș-Bolyai” din Cluj-Napoca, promoția 1999.

Pe Lucian Dărămuș l-am cunoscut în urmă cu mai mulți ani, cu ocazia transmisiunilor în direct pe care le făcea Radio Târgu Mureș de acolo, de la meciurile de fotbal, de la „Congresul Spiritualității Românești” ori de la manifestările dedicate Zilei Naționale a României, de 1 Decembrie!

Din vorbă în vorbă, mi-am dat seama imediat că este un tip cultivat și bine educat. În plus, avea cunoștințe solide din lumea sportului. Atunci când Radio Târgu Mureș a avut nevoie de un colaborator în zonă, n-am ezitat să-i fac o astfel de propunere.

Acum am să-i dau o... pasă lui Lucian Dărămuș...

De microbul fotbalului pe unde radio am fost atins din fragedă pruncie, crescând cu radioul public drept companion de cursă lungă. Din vara anului 1996 am realizat și rubrici de sport și

³⁷ Sursa: text scris de Septimiu Cioloboc

emisiuni sportive la un post de radio local din Alba Iulia, activitatea radiofonică trecând din acel moment în prim-planul preocupărilor mele, în detrimentul altor îndeletniciri, între care și cele specifice studenției în curs. Ulterior am mai lucrat, ca știrist sau realizator de emisiuni, și la alte posturi de radio locale din Alba Iulia și Sebeș, însă am activat și în presa scrisă și în cea online (mai recent), dar și la o televiziune locală din Alba Iulia. Am avut o colaborare pasageră cu Radio România Actualități, pentru relatări pe teme generale din județul Alba, și una mai extinsă, cu profil sportiv, cu Radio România Târgu Mureș.

În multiplexul sportiv Radio România Regional am debutat în 10 martie 2007, după ce coordonatorul Sportului de la Radio Târgu Mureș, Aurel Rațiu, a hotărât să meargă pe mâna și... vocea mea și mi-a lansat această provocare. Cel alături de care am comentat partida Unirea Alba Iulia–CSM Râmnicu Vâlcea 1–2, din etapa a 19-a, eșalonul secund, seria a II-a, ediția 2006–2007, a fost Radu Anghel-Barna, deja cu destulă experiență acumulată până în acel moment în faina familie numeroasă a multiplexului. Am comentat în total 35 de meciuri de liga secundă la Radio România Regional, 34 de pe Stadionul „Cetate” din Alba Iulia și unul de pe Stadionul „Minaur” din Zlatna. Ultima partidă comentată de mine în cadrul multiplexului care a devenit între timp istorie s-a jucat în 10 noiembrie 2012, Unirea Alba Iulia–FC Argeș 1–1, în iarna care a urmat „alb-negrii” al baiulieni retrăgându-se din campionat și... retrăgându-mi, implicit, obiectul muncii despre care vă relatez aici.

În cei 10 ani și ceva care au urmat am mai comentat meciuri de fotbal și de baschet pentru radiouri din Alba și pentru o televiziune locală, am servit „patria” fotbalului local și în calitate de crainic al stadioanelor „Cetate” din Alba Iulia și „Minaur” din Zlatna, iar timp de două-trei sezoane am fost parte a unui proiect online care presupunea transmiterea în format live video a unor partide de fotbal din ligile a treia, a patra și a cincea, din Alba și județe învecinate, eu fiind însărcinat, între alții, să comentez acele filmări.

Întâmplări inedite

Am trăit destule întâmplări inedite pe parcursul „perioadei multiplex.” Voi aminti aici doar două dintre ele.

La un meci, din motive pe care memoria mea afectivă nu le mai deslușește cu precizie, am ajuns la stadionul din Alba Iulia cu mare întârziere, chiar în „buza” meciului; până să urc în cabina de transmisie începuse deja primul tur de orizont și... foile de joc ia-le de unde nu-s... M-am redresat în câteva secunde și am pornit în goană spre turnul de la vreo 20 de metri distanță unde știam că e cineva care sigur are foile de joc, crainicul arenei. După ce am sărit din două-n două scările de la urcarea în turn efectiv i-am smuls din mână crainicului stadionului foile cu pricina. Din fericire am revenit în cabina radio la timp pentru a oferi ascultătorilor caseta tehnică a partidei de la Alba Iulia. Ulterior, în mare grabă, am scris cu pixul echipele în agenda mea și am delegat un amic să-i returneze foile de joc crainicului arenei, laolaltă cu un „pachet” de scuze.

La o altă partidă, rememorez și acum cu sentimentul caracteristic hoțului neprins, pentru că aveam impresia că sunt pe punctul să depășesc timpul scurt alocat primei intervenții, cea legată de imaginea inițială a meciului, în cazul echipei gazdă am sărit intenționat peste două nume din primul „11” înșirat. Am „predat” legătura în studio cu un zâmbet ștregăresc pe buze, mulțumit că m-am încadrat... regulamentar și pentru că n-ar fi existat nici un motiv să fiu, eventual, tras la răspundere în culisele emisiunii.

TIBERIU IOAN PETRIȘ

*„Tibișor, băiețaș, te crezi tigrișor,
Comentator, și de fotbal antrenor,
În transmisii tot îi dai zor
Cu sfaturi, pentru jucători,*

*Ia-o, îngeraș, golaș, an de an,
Până, poate, te-o aproba și Secoșan.”³⁸*

Pe Tiberiu Petriș îl știu de prin anul 1989, când eram vicepreședinte al Clubului Sportiv „Mureșul” Târgu Mureș, an în care echipa de handbal feminin a ajuns până în semifinalele „Cupei Campionilor Europeni”, fiind eliminată atunci de galo-nata formație Spartak Kiev. Am pomenit de handbal, întrucât pe atunci Tibi Petriș îi făcea ochi dulci unei jucătoare din echipa noastră...

În tinerețe, Tibi Petriș a jucat fotbal la AS Armata Târgu Mureș (1978–1980), Dinamo-Victoria București (1980–1982), CMC Cluj (a doua echipă a Universității Cluj, 1982–1986) și Gaz Metan Târgu Mureș (1987–1989), la tineret și/sau seniori.

Tiberiu Petriș a urmat și cursurile Facultății de Instalații din cadrul Institutului Politehnic din Cluj, promoția 1987.

După terminarea facultății a revenit acasă, la Târgu Mureș, unde, în scurt timp, este promovat pe linie profesională ajungând director al Distrigaz Târgu Mureș.

Din această funcție, Tiberiu Petriș a sprijinit activitatea competițională a echipei de fotbal Gaz Metan Târgu Mureș, dar și a altor formații de fotbal din zonă. Pentru jucători, ușa biroului lui Tibi Petriș era mereu deschisă! Om cu suflet mare, i-a ajutat pe fiecare cum a putut și cât s-a putut.

Pe la începutul anilor '90, ne-am întâlnit la un meci de fotbal al ASA-ului, la Târgu Mureș, iar după partidă m-a întrebat dacă n-ar putea și el să transmită meciuri de fotbal la radio?!

Apoi, pentru a-l testa, ca să văd cum stă cu terminologia sportivă și cu rostirea cuvintelor, l-am băgat într-o cabină de la radio,

³⁸ Miștograme, Tarfin Todea, broșură, 1995

nespunându-i că discuția noastră va fi înregistrată! Văzând că are o voce radiofonică, este adevărat, cu unele accente ardelenesti, l-am programat să comenteze și el un meci de fotbal! Era, dacă-mi aduc bine aminte, prin toamna anului 1992. Pentru Tibi au urmat zeci și zeci de transmisiuni în multiplexul de la ora 11.00, de sâmbăta, la Radio Târgu Mureș.

Ulterior, pe la sfârșitul anilor '90, când am vrut să-l programez pe Tibi Petriș la un meci de fotbal din Divizia B, mi-a spus că a fost delegat de cei din Redacția „Sport” din cadrul „Radio România Actualități” la un joc din Divizia A!

După ce s-a lăsat de crâinicie, Tiberiu Petriș a putut să se ocupe mai mult de propriile afaceri. Dar nu s-a „rupt” cu totul de sport, întrucât a fost, rând pe rând, președinte al AEK București (2001–2002), AEK-Poli Timișoara (2002–2003), Universitatea Cluj (2003–2004) și impresar. O bună perioadă, Tibi Petriș a fost în Consiliul de Conducere al FCM–ASA Târgu Mureș.

În 1998, reprezentanți ai Sindicatului Romgaz au fost invitați, la un schimb de experiență, de sindicaliștii de la „Électricité de France” și de la „Gaz de France”, în Franța, chiar în timpul desfășurării Campionatului Mondial de Fotbal după ce și ei fuseseră în România, la Sovata! Atunci, timp de 3 săptămâni, am bătut Franța în lung și-n lat cu autocarul, dar am participat și la meciurile echipei României, cele de la Lyon, Toulouse și Paris! Am omis să vă spun, eu eram translatorul grupului. N-a fost ușor cu atâția șefi (directori), vă rog să mă credeți!

Tiberiu Petriș s-a născut în orașul Ștei din județul Bihor în data de 19 septembrie 1961. În prezent, Tibi Petriș locuiește în municipiul Târgu Mureș.

AUREL RAȚIU

*„Ascultă încoace, la noi, Aurele
De ce ne faci zile grele,
De ești mare și vânjos
Ai ajuns să nu te uiți în jos.
Ia fă bine și te îndreaptă,
Până nu te-om coborî noi o treaptă.”³⁹*

Până a ajunge să comentez meciuri de fotbal la radio, am trecut prin niște trepte de evoluție, hai să le zicem de dezvoltare, ca orice om, dacă nu e prea pretențioasă formularea. Nici prin minte nu-mi trecea mie, în 1961, când am poposit la Cluj, ca proaspăt elev al Școlii Medii nr.13 (cu program special de educație fizică)/Liceul „Nicolae Bălcescu” (unde am devenit campion național la volei cu echipa liceului, la juniori I și la „școlare”, în 1969), și unde aveam să-mi petrec următorii 8 ani, că toată viața mea va fi legată de activitatea sportivă!

Pasiunea vieții mele, sportul, m-a însoțit pe tot parcursul ei, Doamne ajută și de aici înainte!, cunoscându-l din diverse perspective: ca elev/sportiv la Cluj (1961–1969), ca jucător de volei la Dej (în timpul satisfacerii stagiului militar obligatoriu), ca student la Facultatea de Educație Fizică și Sport din Târgu Mureș (1973–1975), ca profesor de educație fizică și sport la Școala Generală Balda, jud. Mureș (1975–1978, unde am efectuat stagiul obligatoriu), ca profesor-antrenor de volei la Clubul Sportiv Școlar Târgu Mureș (1978–1985), ca instructor sportiv la Consiliul Județean pentru Educație Fizică și Sport Mureș (1985–1988) și ca vicepreședinte al Clubului Sportiv „Mureșul” Târgu Mureș (1989). Apoi, un sfert de veac, între 1990 și 2015, ca redactor sportiv la Radio „România” Târgu Mureș.

³⁹ Miștograme, Tarfin Todea, broșură, 1995

În tot acest timp, cultivându-mi pasiunea pentru sport, am și fost plătit pentru asta! Recunosc, am fost un om norocos din acest punct de vedere.

Pe la mijlocul anilor '80, înainte de a-și înceta activitatea Studioul de Radio Târgu Mureș, prietenul meu Tarfin Todea, care lucra acolo ca redactor, îmi propunea mereu să ies din învățământ și să merg la Radio Târgu Mureș, unde, zicea el, era locul meu! Ba mai mult, într-o zi a reușit să mă ademenească în Studio și să mă pună la încercare, rugându-mă să citesc câteva știri la microfon, așa, de probă, ca să vadă dacă am voce radiofonică! Asta, după ce-mi luase un interviu!

N-a trecut mult timp de atunci și, ca un făcut, Studioul de Radio Târgu Mureș și-a încetat activitatea! Era la începutul anului 1985! Apoi fiecare ne-am văzut de viețile noastre. Anii au trecut și iată-ne în 1990, imediat după „Revoluție” sau ce-o fi fost!

Încă din luna decembrie 1989, Tarfin Todea se prezentase la vechiul lui loc de muncă, la Radio Târgu Mureș, deși acesta nu fusese deschis în mod oficial! Între timp, eu am fost transferat la Grupul Școlar M. I. U. din Târgu Mureș, ca profesor de educație fizică și sport, unde am stat doar vreo două luni!

În 1990, la începutul primăverii, la insistențele lui Tarfin Todea, m-am prezentat și eu la concursul organizat de Studioul de Radio Târgu Mureș, care avea nevoie atunci de oameni noi pentru a acoperi cu reporteri/redactori proaspăta grilă de programe a radioului târgumureșean. În urma concursului, la care au participat vreo 50 de persoane, am fost admiși vreo 7–8 inși, printre care și semnatarul acestor rânduri.

La prima ședință de redacție numai ce-l aud pe Tarfin Todea:

„– Melinte (Șerban Melinte, director, n. a.), uite omul care mă va înlocui la Sport, Aurel Rațiu”!

Până la venirea mea în redacție, Tarfin, săracul de el!, era prezent în fiecare sfârșit de săptămână pe terenurile de sport, pentru a realiza materiale și, evident, pentru a culege știri!

Caracteristica muncii în Redacția de Sport era aceasta: în timp ce colegii noștri din alte redacții se odihneau/distrau în weekend, noi, cei de la Sport, eram mereu pe teren, la transmisiuni ori participam la competițiile sportive! Iar în prima zi a săptămânii, din nou la serviciu. Și tot așa, un an, doi, 10, 20 și, în final, 25 de ani, în cazul meu, numai la Radio Târgu Mureș! Același lucru l-am făcut și înainte de a veni la Radio, ca profesor ori ca antrenor, cu alte cuvinte eram obișnuit cu „programul” de lucru.

Știu că sună ca Dracu', a laude desigur, dar mă simt obligat, în primul rând din respect față de adevăr, dar și pentru a trece în revistă unele acțiuni importante, să vă prezint câteva proiecte radiofonice inițiate majoritatea de semnatarul acestor rânduri și finalizate cu ajutorul colegilor de redacție Tarfin Todea, Septimiu Cioloboc, Ion Gherasim Suciu, Valeriu Voaideş, Vlad Mihai Amariei și cu sprijinul unor colaboratori de nădejde ca Radu Anghel-Barna, Lucian Dărămuș, Iulian Nistor, Dorin Dușa s.a.

Este vorba de:

- introducerea de *rubrici de sport* în programele radioului, în 1990; până atunci foarte rar se „strecura” vreo știre din sport în buletinele de știri;
- de asemenea, realizarea unei emisiuni de sport, „*Panoramic Sportiv*”, săptămânal, în 1990, cu o durată mai mare;
- transmiterea în direct la Radio a „*Galei sportului mureșean*” (1993–2013); apoi a celui *harghitean, brașovean și covăsnean*;
- inițierea unei „*Gale a sportului transilvan*”, care a fost transmisă în direct la Radio Târgu Mureș, timp de 10 ani, între 2002 și 2011, din Alba Iulia, Sibiu, Brașov, Sfântu Gheorghe, Miercurea Ciuc, Izvoru Mureșului și Târgu Mureș, la aceasta fiind invitați „Cel mai bun sportiv” din județul respectiv alături de antrenorul său și de directorul D. J. S. T. din orașul în cauză; premiile au fost oferite de Radio Târgu Mureș;
- în 2010 am inițiat o anchetă radiofonică și în presa scrisă pentru a afla „*Sportivul Secolului*” din județele Mureș, Brașov, Covasna

și Harghita; apoi, primii 10 sportivi din fiecare județ au fost prezenți în cadrul unor emisiuni cu public care au avut loc în orașele Târgu Mureș, Miercurea Ciuc și Brașov, nu și la Sfântu Gheorghe (CV), unde ni s-au pus tot felul de piedici?!;

– în 2010, cu ocazia unui moment aniversar al Redacției Sport, am organizat la Târgu Mureș o întâlnire cu președintele Asociației Internaționale a Presei Sportive (A. I. P. S.), *Gianni Merlo* (Italia), la care au participat sportivi, antrenori, medici sportivi, oficialități, ziariști, oaspeți de la București, Brașov, Sibiu, Mediaș, Miercurea Ciuc, Sfântu Gheorghe, Alba Iulia, Cluj etc.

– la propunerea mea, începând din anul 1995 și până în anul 2013, în perioada în care nu existau transmisiuni de la meciurile de fotbal, în intervalul de la 11.00 și până la 13.00 din fiecare sâmbătă, am făcut transmisiuni în direct din diverse locații turistice din zona Transilvaniei în emisiunea „*Turismul românesc, încotro?*”;

– de „*Ziua Națională*”, timp de vreo 20 de ani, dacă nu greșesc, am transmis în direct din Alba Iulia interviuri și reportaje timp de 6–7 ore;

– anual, începând din anul 2000, am transmis, într-o emisiune distinctă, reportaje și interviuri de la cursurile „*Universității de Vară*” de la Izvoru Mureșului, dar și de la „*Tusványos*” de câteva ori;

– în anul 2018, împreună cu Vlad Amariei, am organizat în „Sala de Oglinzi” a Palatului Culturii din Târgu Mureș o „*Întâlnire a sportivilor olimpici și paralimpici mureșeni*”, ocazie cu care am lansat cartea „*Sportivi olimpici și paralimpici mureșeni*”, la care au participat, printre alții, Mihai Covaliu, președintele C. O. S. R., Dumitru Graur, președintele Asociației Presei Sportive din România, olimpici și paralimpici mureșeni, reprezentanți ai oficialităților locale, sportivi, antrenori, ziariști s.a.

Este momentul acum să explic cum a apărut emisiunea „*Actualități, muzică, sport*” la Radio Târgu Mureș, cu transmisiunile de la meciurile de fotbal din Divizia B.

De fapt, ea a luat ființă la Radio Timișoara, la începutul anilor '90, la inițiativa a 2 oameni de radio: Bogdan Herzog și Nicolae Secoșan, poate v-am mai povestit...

Eu însumi am debutat în calitatea de crainic-reporter sportiv/comentator de fotbal la Radio Timișoara în primăvara anului 1991, îmi amintesc și acum data: 27 aprilie 1991, la un meci AS Armata Târgu Mureș-Progresul Timișoara 3-1. „Nașul” meu de crăinicie a fost Nicolae Secoșan!

În vara anului 1991, la propunerea lui Nicolae Secoșan, au început discuțiile între redactorii sportivi de la Radio Cluj, Craiova, Târgu Mureș și cei de la Timișoara pentru realizarea unui multiplex în fiecare sâmbătă, între orele 11.00 și 13.00, în cadrul căruia urma să transmitem meciurile de fotbal din liga secundă. După ce s-au pus de acord și inginerii-șefi de la posturile de radio amintite plus cei de la București, directorii au fost de acord cu introducerea acestei emisiuni în grila de programe a fiecărui post de radio!

La noi, la Radio Târgu Mureș, parcă și la Radio Cluj (?), am avut o problemă în plus: în intervalul orar respectiv se transmitea o emisiune în limba maghiară, însă directorul de atunci, Melinte Șerban, Dumnezeu să-l odihnească în pace!, și șefa redacției maghiare, Jászberényi Emese, au fost de acord cu cedarea spațiului orar menționat pentru realizarea transmisiunilor de la jocurile de fotbal. Și astfel, începând din sezonul 1991/92 și până în anul competițional 2012/2013, timp de peste două decenii, cele 4 posturi de radio au realizat împreună o emisiune de mare succes, „*Actualități, muzică, sport*”, ulterior „*Sport Club Radio*”!

Pentru a îmbunătăți calitatea transmisiunilor, redacțional și tehnic, ne-am întâlnit (bi)anual, redactori și ingineri-șefi, în diverse locații din țară, unde s-au făcut analize de toate felurile, inclusiv... gustative, pentru a ne perfecționa din punct de vedere profesional. Desigur, am multe amintiri de la acestea, dar și de la alte competiții sportive. Iată câteva întâmplări petrecute acum ceva vreme...

Cele mai frumoase momente din activitatea de comentatori de sport de radio, dincolo de clipele petrecute în direct, s-au întâmplat la întâlnirile noastre (bi)anuale, care au fost organizate, pe rând, de fiecare redacție de sport de la posturile de radio din Cluj, Craiova, Târgu Mureș și Timișoara, sau în alte împrejurări. Am să povestesc și eu câteva...

Cu punga cu băuturi la meci!

Prin anul 1995, mai precis în data de 26 august, când Minaur Zlatna a susținut primul meci pe teren propriu cu F. C. Maramureș Baia Mare 2–0 (S. Mărginean, 27 și 48), după promovarea în divizia secundă de fotbal, înainte de partidă, gândindu-mă la legăturile telefonice necesare transmisiunii, i-am întrebat pe oamenii de la Romtelecom, S. D. și V. B., care asigurau asistența tehnică a meciului:

– Băieți, totul este în regulă?

Aceștia, mirați, mi-au răspuns:

– *Cum să nu, domnu' Rațiu! Uitați aici, zice unul, arătându-mi o pungă plină, avem pregătite 6 beri, un litru de vin și încă unu' de țuică! Este bine?*

Am rămas cu gura căscată! Noi eram interesați să avem condiții optime pentru transmisiune iar ei erau cu gândul la partea de protocol. Ulterior ne-am împrietenit cu ei și mai ieșeam la câte o bere, doar după meciuri!

Noroc cu lemnele din gard...

În anul 2002, la o întâlnire a crainicilor reporteri de a cărei organizare s-a ocupat semnatarul acestor rânduri și care a avut loc în localitatea Frumoasa, situată la vreo 12 km de Miercurea Ciuc, într-o seară, după cina care s-a luat pe o terasă aflată lângă o pis-

cină situată la 100 de metri de pensiune, băieții au stat la taclale, cu un pahar de vin în mână, până spre dimineață... Încet-încet s-a făcut... frig! În Harghita, la munte, se știe, nopțile sunt reci! Pentru a se încălzi, normal, băieții au făcut un foc, atâta timp cât au mai avut lemne! Spre dimineață, când era mai frig, au găsit soluția salvatoare: au distrus o parte din gardul care împrejmuia proprietatea, luând lemne pentru a le arunca pe foc! Noroc că proprietarul pensiunii, Antal Mihály (Miși bácsi), Dumnezeu să-l odihnească în pace!, un prieten bun de-ai mei, a râs împreună cu noi când a văzut gardul distrus! În Harghita, se știe, încă se mai găsește lemn din belșug...

„Jacky” și apa minerală din Harghita!

Înainte a acestei întâlniri de la Frumoasa m-a sunat la telefon inginerul-șef de la Radio „Oltenia” Craiova, Alexandru Stuparu.

– Măi „Jacky”, am auzit că în zona de acolo se găsește apă minerală și se poate lua gratis, îmi zice el. Apelativul de „Jacky” îl folosea, de obicei, oricui se adresa, mă refer la prieteni, desigur cu excepția șefilor.

– Bine, mă, și pot lua apă câtă vreau? Nu trebuie să plătesc nimănui?

– Da, puteți să luați apă minerală câtă doriți și, evident, domnu’ inginer, nu trebuie să plătiți nimănui nimic!

Apoi i-am explicat omului că ar fi mai bine ca să ia apa minerală când se întoarce spre Craiova, pentru ca apa să fie mai proaspătă și mai rece.

Când a sosit la Frumoasa, zărindu-mă, a venit glonț spre mine, zicându-mi:

– Măi „Jacky”, ai avut dreptate, apa minerală este gratis! Uite aici, îmi zice, deschizând portbagajul mașinii, câtă apă am luat! Portbagajul este plin!

– Bine, bine, dar de ce ai luat acum apă, și nu la plecarea spre Craiova?

– Măi neică, și dacă se termină apa minerală până atunci, ce fac?!

O parte dintre oamenii care nu sunt din Transilvania nu știu că numai în județul Harghita există o sumedenie de izvoare cu apă minerală, la Bilbor, Borsec, Sâncrăieni, Miercurea Ciuc, Sântimbru, Sânsimion, Tușnad, Homorod, Plăieșii de Jos etc., de unde doritorii își pot lua apă minerală și pentru acasă, câtă vor. Gratis!

Revelion departe de casă!

Dacă tot suntem în zonă, să vă mai spun una, tot de la Frumoasa. Prin 1996, dacă nu mă-nșel, într-un sfârșit de decembrie ne-am îndreptat cu mașina, cu Bogdan Suciu pe post de tehnician și șofer, spre Miercurea Ciuc, unde se desfășura Campionatul Mondial de Hochei pe Gheață pentru Tineret, Grupa B parcă, pentru a transmite la radio secvențe din desfășurarea acestuia. Partea proastă era că meciurile s-au disputat în ultimele zile ale lunii decembrie și primele zile ale lunii ianuarie! Cum să lipsim noi de acasă de Anul Nou! „Salvarea”, ca să zic așa, a venit de la directorul nostru, Melinte Șerban, care a spus că, înainte de Revelion, va veni și el cu mașina la Frumoasa pentru a petrece noaptea dintre ani, și-mi va aduce și nevasta acolo, ca să fim împreună. Însă, ce să vezi, în prezența Anului Nou a venit o ninsoare mare în toată zona Transilvaniei, autoritățile fiind nevoite să închidă mai multe drumuri și oprind circulația mașinilor! Cu urechea la aparatul de radio, mi-am petrecut aproape toată seara cu speranța că se vor ridica interdicțiile de circulație! N-a fost să fie, așa că am făcut Revelionul la pensiunea unde eram cazați, cu gândul la cei de acasă, alături de ceilalți invitați! Ceardașul ne-a sunat în urechi toată noaptea... După miezul nopții am dat o fugă cu mașina până la Miercurea Ciuc, unde ne așteptau cei de la Federația Română de Hochei pe Gheață ca să închinăm un pahar de șampanie. Apoi, înapoi la Frumoasa. Nici

acum nu-mi dau seama, după atâția ani, cum am reușit atunci să mergem cu mașina, cale de vreo 26 de km, pe un drum necurățat, care avea un strat mare de zăpadă! Asta a fost „distracția” noastră în acel an de Revelion!

Cu whisky-ul pe masă, în timpul emisiunii!

Prin anii '90, la sfârșitul campionatului divizei secunde, se făceau așa- zisele analize de final de tur sau campionat, cu transmisiuni directe din 3 locații, unde erau invitați reprezentanții echipelor din zonă. Cum la Brașov activau 3 formații, Metrom, Tractorul și ICIM, n-a fost greu să alegem locul de unde să transmitem noi, cei de la Radio Târgu Mureș. Celelalte locații alese au fost Clujul și Timișoara. Într-o vineri seara, cred că era vara anului 1998, alături de Melinte Șerban (directorul nostru), Cristian Crișan și Solomon Rusu am făcut o plimbare prin centrul Brașovului, iar într-un târziu ne-am așezat la o masă situată în fața Restaurantului Chinezesc. La un moment dat a apărut administratorul restaurantului, pe care-l cunoșteam bine, și ne-a invitat să stăm acolo, să ne simțim bine, să fim oaspeții lui. Cert este că, normal, nu?, colegii mei s-au simțit foarte bine, din moment ce am zăbovit acolo până puțin după miezul nopții! Toată seara, știind că am emisiune a doua zi, n-am băut decât o bere, să fi fost două?, aseasonate cu vreo 4-5 pungi de alune!

A doua zi, în timp ce luam micul dejun, am simțit că ceva nu este în regulă cu mine. Apoi, repede, fuguța în cameră, am intrat în baie, am ridicat capacul WC-ului și am vomitat, însă tot nu mă simțeam bine.

– Aurele, îmi zice directorul (Dumnezeu să-l odihnească în pace!), stai în cameră, odihnește-te, fă un duș, iar la ora 10.30 mașina noastră te va aștepta în fața hotelului. Stai liniștit, Cristi Crișan (tehnicianul, n. a.) știe ce are de făcut!

După o odihnă de vreo două ore la 10.30 eram în mașina radioului în drum spre Sala de Protocol de la Tractorul. Când am intrat în sală, primul lucru pe care l-am zărit a fost o pungă de... alune, pusă pe o masă, alături de vreo 3-4 feluri de whisky, sticle de vin, Pepsi Cola, Coca-Cola, cafea, apă minerală etc., cam tot ce se pune pe o masă de protocol la care participă șefii ăia mari. La vederea pungii de alune mi s-a făcut rău instantaneu! Văzându-mă livid, Melinte Șerban mi-a spus:

- Aurele, ia o gură de whisky și vezi că o să-ți treacă!
- Cum naiba să-mi treacă, nu vedeți cum arăt!
- Mai avem doar două minute până intrăm în direct, ne atenționează tehnicianul Cristi Crișan

Apoi, pe la vreo 11 și câteva minute, în timp ce legătura era la Timișoara, am luat prima înghițitură de whisky, sub privirea aprobatoare a directorului nostru! A fost prima dată când am băut în timpul unei emisiuni! Ca să n-o mai lungesc, vă spun că apoi am mai luat câteva înghițituri de băutură, iar la finalul emisiunii eram ca nou, datorită „rețetei” oferite de un om cu experiență. De atunci, timp de vreo câțiva ani, n-am mai pus gura pe... alune!

Neatenția, bat-o vina!

În 1998 eram la Campionatul Mondial de Fotbal din Franța împreună cu un grup de sindicaliști de la Romgaz, majoritatea directori, eu fiind pe post de ghid.

Dintre toți cei din grup cred că eram singurul care n-avea telefon mobil. În România, pe atunci, telefoanele mobile erau o raritate, iar cei care le dețineau, nu este cazul să vă mirați, erau șefii din diferite instituții!

Înainte de a pleca în Franța, m-am înțeles cu colegii din redacție să mă sune pe numărul telefonului mobil al lui Tibi Petriș pentru relatările în direct din timpul desfășurării meciurilor României, de la Lyon, Toulouse și Paris. Pentru rubricile obișnuite de sport am

convenit să mă sune pe numărul hotelului unde eram cazați, număr pe care în prealabil îl comunicam colegilor din redacție tot cu telefonul lui Tibi Petriș.

Prin 24 și 25 iunie eram cazați într-o locație faină ce aparținea G. D. F.–E. D. F., situată în apropierea Centrului Național de Pregătire al F. F. F., Clairefontaine.

Ei bine, într-una din zilele menționate, am observat o cabină telefonică mai neobișnuită, m-am apropiat de ea și i-am notat numărul de telefon pe un carnețel iar apoi am comunicat numărul colegilor din redacție, rugându-i să mă sune pe acel număr pentru relatarea telefonică din cadrul rubricii de sport. După vreo 3 ore, am fost în dreptul cabinei telefonice menționate, în așteptarea telefonului din redacție, care n-a întârziat deloc. Am ridicat receptorul și, culmea prostiei mele, abia atunci mi-am dat seama că acea cabină telefonică era destinată persoanelor cu dizabilități! La cei 1,90 m ai mei, n-am putut sta în picioare cu receptorul la ureche, întrucât cablul era prea scurt, așa că am dat relatarea telefonică din poziția... ghemuit! Abia la finalul relatării am observat că un bărbat, aflat în scaunul cu roțile, aștepta cuminte să termin convorbirea telefonică pentru a da și el un telefon.

Rușinat, am pus receptorul în furcă, am bâiguit un „S'il vous plaît, excusez-moi”!, și dus am fost. Așa m-am făcut de râs în Franța din cauza neatenției mele!

Acreditat la... Ministerul Afacerilor Externe al Greciei!

În 12 februarie 2004, cred că era într-o zi de joi, eram la o bere la „Studio 7”, un restaurant situat în apropiere de Radio Târgu Mureș, împreună cu un coleg de la Departamentul Tehnic, Dorin Toma. Ca de obicei, discutam despre sport.

–Aurele, tu nu mergi la Jocurile Olimpice de la Atena?, m-a întrebat el la un moment dat.

-Din păcate, nu pot, pentru că am întârziat foarte mult și n-am apucat să depun actele la timp pentru solicitarea acreditării, iar în lipsa acesteia este foarte greu să găsec cazare, i-am răspuns eu.

-Nu te gândi la cazare, o rezolv eu, gratis! Hai să ne vedem peste o săptămână, tot aici, mai vorbim atunci. O să vezi ce relații am eu la Atena!, mi-a spus el.

-Bine mă, dacă tu zici!

Între timp, eu am găsit o modalitate de a ne procura câteva bilete la întrecerile olimpice, la 5 discipline sportive, și am găsit și un mijloc de transport ieftin din București.

În fine, ca să n-o mai lungesc, cu cazarea asigurată pentru două săptămâni(am avut la dispoziție un apartament situat în imediata vecinătate a Complexului Olimpic(OAKA); apartamentul aparținea unor rude de-ale lui Tomiță care erau plecate în „Insule”) și cu biletele de intrare la competițiile sportive în buzunar, ne-am urcat într-un autocar cu destinația Atena. Era 10 august 2004.

Înainte de a pleca spre Atena am aflat că ziariștii care n-au obținut acreditări prin Comitetul Internațional Olimpic pentru „Main Press Center”(M.P.C.) se pot acredita la Ministerul Afacerilor Externe al Greciei!! Acesta a organizat la „Palatul Zappeion” un „Centru de presă” impresionant: cu 160 de calculatoare, cu 30 de imprimante, cu zeci de televizoare cu circuit închis care transmiteau non-stop imagini de la toate întrecerile olimpice. Ziariștii acreditați puteau consuma gratis cafea, ceaiuri, sucuri naturale, apă minerală, sandviciuri, sărățele etc. Aici ne-am acreditat și noi.

În aceeași clădire se mai găseau cafenele, restaurante, un cabinet medical, bancomate, magazine, terase etc.

„Palatul Zappeion” este situat în centrul Atenei, în apropiere de Parlament și de zona arheologică Acropole-Templul lui Zeus. El cuprinde un complex de clădiri, inclusiv săli de gimnastică; acesta a găzduit, în 1896, o parte dintre întrecerile olimpice din cadrul primei ediții a Jocurilor Olimpice(moderne)! Demn de consemnat este și faptul că, probabil știți, finanțarea construirii „Palatului Za-

ppeion” a fost făcută de un aromân, Evanghelie Zappa(23.08.1800, în Albania-19.06.1865, Broșteni, România), care a ținut morțiș să construiască o clădire olimpică, cu scopul de a reînvia „Jocurile”!

Ei bine, noi am avut noroc la „Palatul Zappeion”, întrucât Ministerul Afacerilor Externe al Greciei împreună cu Ministerul Turismului au organizat zilnic acolo conferințe de presă, scopul organizării acestora fiind acela de a promova imaginea Greciei în lume! Toate conferințele de presă se terminau cu...mâncărică aseasonată cu diferite băuturi, în special vin și bere-toate gratis! În plus, zia-riștii primeau și mici cadouri: câni, sticle de vin, pixuri, cărți, tricouri etc. Din acest motiv, cred, în fiecare după-amiază, când se organizau conferințele de presă, în sală erau prezenți mai mulți jurnaliști decât de obicei!

Acolo, la „Palatul Zappeion”, ne-am întâlnit cu 2 colegi de la Radio Timișoara, Nicolae Gavrea și Mihai Junea, veniți și ei la Jocurile Olimpice, împreună cu care mai întârziem seara la câte o bere, două...

Singurul lucru care nu mi-a plăcut la Atena a fost căldura sufocantă! Cât timp am stat acolo am întâlnit temperaturi de 38-40 de grade! Din acest motiv, în timpul zilei am stat numai în casă, iar în restul timpului am fost pe bazele olimpice și la „Palatul Zappeion”. Firește, am fost și pe Acropole.

Un sfat: nu-i de mers în iulie și august la Atena!

Domnu' reporter, nu beți un vin cu noi?

Încă una: în anul 1993 am fost nevoit să transmit un meci de fotbal de la Mizil, dintre ASA Mizil și AS Armata Târgu Mureș. Oraș de provincie, stadion mic, fără cabină de transmisie. În timp ce Sandu Coco pregătea aparatura pentru transmisiune, numai ce-l aud pe unul de lângă mine:

– Domnu' reporter, nu luați o gură de vin?

- Mulțumesc, nu, îi răspund eu.
- Hai, dom'le, te ții mândru?
- Nu, absolut deloc!
- Dar după partidă?
- Mai vorbim atunci!

În fine, începe meciul, primesc legătura și încep să prezint formațiile însă, ghinion, după ce i-am nominalizat pe jucătorii echipei gazdă, un vânt puternic, pornit din senin, mi-a smuls foaia pe care-mi notasem cele două formații și dusă a fost! Norocul meu că îi cunoșteam foarte bine pe jucătorii târgumureșeni și am putut să prezint componența echipei, nu și arbitrii, că nu-i cunoșteam. Până la urmă, după prima intervenție, mi-am recuperat foaia care zburase și apoi totul a fost în regulă până la sfârșitul jocului.

După meci, sunt strigat din nou:

- Domnu' reporter, nici acum nu beți cu noi o gură de vin? Să știți că-i făcut de mine!
 - Hai, dom'le, să văd ce notă-i dau vinului dumitale!
- Bun vinul, nimic de zis!

Întâlnire cu Wayne Gretzky!

În 2006 am fost la Jocurile Olimpice de Iarnă de la Torino (10-26 februarie), perioadă în care am bătut de mai multe ori drumurile care duceau de la Torino spre Sestriere, Bardonecchia, Pragelato Plan, Cesana Pariol sau Cesana San Sicario, care durau câteva ore, dus-întors, pentru a-i vedea pe sportivii români în întrecerile olimpice.

Precum știți, la sporturile de iarnă România nu excelează deloc! Așa a fost și la Torino, unde cel mai bun loc ocupat de sportivii români a fost locul 14: Gheorghe Chiper la patinaj artistic și ștafeta de 4x6 km a României la biatlon (Dana Plotogea, Éva Tófalvi, Mihaela Purdea și Alexandra Rusu).

Pe mine m-a interesat în mod deosebit „Turneul Olimpic” de hochei pe gheață, prietenii știu de ce: este sportul meu preferat!

Vă mărturisesc, am avut ce vedea! Ca să n-o mai lungesc, vă spun că, spre surpriza tuturor, în meciurile pentru medalii s-au calificat numai echipe din Europa! Astfel, în jocul pentru medalia de aur, Suedia a cucerit cel de-al doilea titlu al său, după ce a întrecut Finlanda cu 3-2, iar în partida pentru medaliile de bronz Cehia a învins Rusia cu 3-0!

Într-o zi de sâmbătă, era 18 februarie 2006, imediat după masa de prânz m-am îndreptat spre patinoarul „Torino Esposizioni” unde, de la ora 15.35, Canada urma să întâlnească Elveția. În patinoar, atmosferă de mare meci, cu vreo 5000 de spectatori în tribune! Acolo i-am întâlnit pe Emil Hossu-Longin și Emil Grădinescu, care urmau să comenteze la TVR meciul amintit.

În echipa Canadei identific câțiva jucători foarte cunoscuți, pe atacanții Joe Thornton, Joe Sakic și Vincent Lecavalier! Spre surpriza mea, prima repriză s-a încheiat cu scorul de 1-0 pentru elvețieni! Nici nu s-a terminat bine repriza că, pe un ecran mare din patinoar, îl zăresc pe cel mai mare jucător de hochei pe gheață din toate timpurile, canadianul Wayne Gretzky! L-am urmărit cu privirea și am văzut că s-a îndreptat spre zona VIP. Deși știam că acreditarea nu-mi permitea să intru în acea zonă, m-am dus și eu spre spațiul rezervat oaspeților CIO, cu gândul de a face o poză cu Wayne Gretzky. Și, spre norocul meu, am reușit să intru acolo după ce în prealabil mi-am întors legitimația de la gât în așa fel încât să nu se vadă zonele în care aveam acces! Cu aparatul de fotografiat în mână, căutam cu privirea pe cineva să-mi facă o poză cu celebrul jucător, moment în care cineva m-a bătut cu mâna pe umăr! Era un tip spilcuit, probabil vreun șef de prin federațiile internaționale, care m-a rugat să-i fac o poză cu Wayne. Mă conformez, îi fac o poză, îmi face și el una și apoi, ca un făcut, nici n-am apucat bine să-mi recuperez aparatul foto că un steward m-a reperat și m-a poftit politicos să părăsesc zona VIP. Eu eram însă fericit, făcusem o poză cu Wayne Gretzky! Nu cred să fie mulți iubitori ai hocheiului din România care să fi făcut o fotografie cu Gretzky!

Meciul s-a încheiat cu victoria echipei Elveției, 2–0 cu Canada!

Cât despre Wayne Gretzky, câteva repere: a jucat 20 de sezoane în NHL, a câștigat de 4 ori „Cupa Stanley”, iar la echipa Edmonton Oilers a purtat numărul 99.

Am întâlnit cameriste „dotate”!

În 2008, împreună cu prietenul Nicolae Gavrea de la Radio Timișoara, am fost la Jocurile Olimpice de la Beijing. Pentru această deplasare ne-am pregătit cu vreo 2 ani înainte! Existau niște termene de respectat, așa zisele *deadline*-uri, pentru a obține mult visatele acreditări și locuri de cazare în hotelurile agreate de gazde.

Pentru instituțiile media care aveau drept de transmisiune în direct, mă refer doar la radio și televiziune, de genul Radio România și/sau TVR, acreditările se obțin mult mai ușor iar *deadline*-urile sunt mai rare.

La orice ediție a Jocurilor Olimpice, radiourile și televiziunile au un Centru Internațional de Presă separat! Presa scrisă are Centrul Principal de Presă (Main Press Center), dedicat doar ei!

Deși amândoi eram jurnaliști de radio, am fost acreditați la Centrul Principal de Presă pentru presa scrisă, întrucât radiourile la care lucram, Radio Timișoara și Radio Târgu Mureș, n-aveau drept de transmisiune în direct a întrecerilor olimpice, parcă n-ar fi făcut parte din corporația Radio România! Dar asta-i altă poveste...

Noi, ca ziariști, cu acreditarea primită, de tipul NRD, aveam aproape orice drept: de a intra liber la orice întrecere olimpică, de a călători gratis pe mijloacele de transport olimpice, de a avea acces la masa presei și în zona mixtă, de a intra în Centrul Principal de Presă și în restaurantele din incintă etc., nu însă și de a face interviuri în direct ori înregistrări pe reportofioanele noastre, în zona mixtă! În afara zonei mixte puteam să facem însă interviuri și înregistrări cu orice sportiv.

Sigur, ziariștii acreditați mai beneficiază de tot felul de facilități, de a intra gratis la majoritatea muzeelor, de a călători gratis pe toate mijloacele de transport existente în orașul respectiv etc.

Înainte de a pleca la Beijing, colegii de la Radio făceau mișto de mine:

„– *Aurele, ia cu tine... secera și ciocanul (însemnele Partidului Comunist, n. a.), că acolo o să ai nevoie! Ia-ți cu tine și niște conserve, ca să nu mori de foame la Beijing*”!

Cât aveau să se înșele dragii mei colegi! Paranteză. La întoarcerea mea acasă, am organizat la Radio o vizionare a unui film despre Beijing, pus la dispoziția noastră de organizatorii Jocurilor Olimpice, iar în timpul derulării acestuia nu s-a auzit nici... musca, cu toții fiind fascinați de cele văzute, ca să nu zic șocați!

„– *Aurele, chiar așa arată Beijingul, cum sunt urșii panda, dar Aquariumul, cum a fost pe Marele Zid Chinezesc?*”

Recunosc, cât timp am stat în China, vreo 3 săptămâni, am fost plăcut surprins de multe lucruri și am avut ce admira, începând chiar de la sosirea noastră: imensul Aeroport „Capital”, trenulețele fără conductori, zgârie-norii numeroși, amabilitatea colegilor de la Radio China Internațional (unde am și realizat un duplex R. C. I. -Radio Târgu Mureș în preziua debutului întrecerilor olimpice), „Orașul Interzis”, „Stadionul Olimpic”, „Grădina Zoologică” în care am văzut pentru prima dată urși panda, „Marele Zid Chinezesc”, metroul fabulos, mărimea „Pieței Tiananmen”, sportivii de clasă mondială prezenți la Beijing, precum Usain Bolt, Asafa Powell, Michael Phelps, Campbell Veronica și mulți, mulți alții, Dream Team-ul american de la baschet: Carlos Boozer (Utah Jazz), Jason Kidd (Dallas Mavericks), LeBron James (Cleveland Cavaliers), Deron Williams (Utah Jazz), Michael Redd (Milwaukee Bucks), Dwayne Wade (Miami Heat), Kobe Bryant (Los Angeles Lakers), Dwight Howard (Orlando Magic), Chris Bosh (Toronto Raptors), Chris Paul (New Orleans Hornets), Tayshaun Prince (Detroit Pistons) și Carmelo Anthony (Denver Nuggets) și atâtea altele.

Au fost însă și câteva lucruri care nu mi-au plăcut, ca de exemplu faptul că timp de vreo două zile nu am văzut soarele, din cauza smogului, Beijingul fiind un oraș destul de poluat!

O surpriză deosebită am avut-o la cazare, la hotelul în care stăteam în cameră cu Nicu Gavrea, „Super 8 Hotel”!

În chiar prima zi de ședere la Beijing, după ce am primit cheia de la „Recepție”, am urcat la etajul I, unde aveam camera noastră. Cum am ieșit din lift, să vezi și să nu crezi, ne-am întâlnit cu două cameriste, care ne-au salutat la... 90 de grade (!) și care erau dotate cu niște căști și aparate de radio-recepție! Deși am fost cazat de foarte multe ori în hoteluri, nu am mai văzut niciodată, până atunci, astfel de cameriste! Surpriza avea să fie și mai mare când, peste câteva zile, ne-am găsit pijamalele aranjate frumos pe patul fiecăruia dintre noi, deși le lăsasem amândoi pe același taburet din cameră! Oare de unde or fi știut „cameristele” care erau pijamalele fiecăruia și patul în care dormeam fiecare?!

Dincolo de toate acestea, îndrăznesc să afirm că vor trece foarte mulți ani până când un oraș, indiferent de unde, va organiza mai bine vreo ediție a Jocurilor Olimpice!

Acces interzis pe postul Radio România Actualități!

În data de 12 septembrie 2009 eram la Bistrița pentru a transmite meciul de fotbal din cea de-a VI-a etapă a Ligii Naționale de fotbal, dintre Gloria Bistrița și Internațional Curtea de Argeș, care începea la ora 19:30. Eram împreună cu foștii mei colegi Kelemen Márton, regizor tehnic, și Fejes Feri, conducător auto.

Pe la ora 17:30 noi eram deja în parcare Stadionului Gloria, încercând să intrăm cu mașina în incinta stadionului, pentru că acolo (în mașină) aveam sculele necesare transmisiunii. După o serie de discuții cu administratorul arenei sportive, dar și cu ofițerul de presă al clubului, Eugen Gheorghe, deși aveam fiecare *acredi-*

tări de presă nominale, precum și așa-numitul „parbriz” pentru acces în incinta stadionului, cerberii de la intrare nu ne-au lăsat să pătrundem în stadion! După ce timp de vreo jumătate de oră am încercat să-i convingem pe oameni că am venit la lucru, am decis să plecăm spre Târgu Mureș, pe răspunderea mea, fără să comunic nimic celor de la R. R. A. . Conform protocolului existent, mă refer la cel *Tehnic*, ei trebuiau să ne contacteze pentru efectuarea probelor tehnice.

Aflând că meciul de la Bistrița n-a fost transmis la Radio din motivele prezentate mai sus, coordonatorul Redacției Sport de la R. R. A., Ilie Dobre, a scris o *Notă Explicativă* pe care a prezentat-o conducerii Societății Române de Radiodifuziune. Iar aceasta, ce să vezi, printr-o *Notă* semnată de Directorul Departamentului de Producție Editorială, Doru Vasile Ionescu, scrie, negru pe alb... „*Cred că acest salariat ar trebui sancționat, dar evident nu înainte de a i se da ocazia de a explica în scris cele întâmplate.*” Cu alte cuvinte, s-a *antepronunțat*, fără să știe și punctul meu de vedere! În fine, ca să n-o mai lungesc, același director propune ca eu „*să nu mai am acces pe postul Radio România Actualități!*” Ceea ce s-a și întâmplat!

După ce veți citi *Notele Explicative*, vă las pe voi, cititorii, să decideți cine a avut dreptate. Iată-le:

Radio România Actualități

Departamentul de Producție Editorială

Secția Sport

Nr.32109/14.09.2009

În atenția

Doamnei Președinte Director General, Maria Țoghină

*Domnului Director al Departamentului de Producție Editorială,
Doru Ionescu*

*Doamnei Redactor Șef a Postului de Radio România Actualități,
Doina Jalea*

Notă Explicativă

„Referitor la neprezentarea comentatorului Aurel Rațiu și a carului tehnic de la Studioul de Radio Târgu Mureș la transmisiunea directă a meciului de fotbal dintre Gloria Bistrița și Internațional Curtea de Argeș, programată pe 12 septembrie 2009, între orele 19,30 și 21,30, precizăm următoarele:

– Din discuțiile purtate cu redactorul Aurel Rațiu, de la Radio Târgu Mureș, dar și cu factorii de conducere ai Clubului Gloria Bistrița (Jean Pădureanu, președinte, Romeo Grecu, director general-adjunct, Eugen Gheorghe, ofițer de presă), cu domnul Adrian Ruse, din Controlul General Tehnic al S. R. R. și cu colegii Mugur Corpaci și Răzvan Apostolescu, de la Secția Sport, care se aflau pe post în acest interval de timp, rezultă limpede că vina aparține exclusiv redactorului de la Radio Târgu Mureș, Aurel Rațiu, dar, în egală măsură și colegilor săi de la Serviciul Tehnic al postului menționat, care nu ar fi trebuit să țină cont de decizia incorectă a comentatorului amintit. Domnul Aurel Rațiu, desemnat să comenteze acest meci, a precizat că șeful Serviciul de Pază și Ordine de pe stadion, domnul Dinu Vlad, nu i-a permis să intre cu carul de reportaj în incinta stadionului, deși prezentase parbrizul eliberat de Clubul Gloria. Pe de altă parte, domnul Jean Pădureanu, președintele Clubului Gloria, și subalternii Domniei sale susțin că, dimpotrivă, dacă ar fi prezentat parbrizul menționat nu ar fi avut nici un fel de probleme la intrarea în stadion. Precizăm că, în loc să încerce să-l contacteze direct pe președintele Clubului Gloria, domnul Jean Pădureanu, pe coordonatorul Secției Sport de la R. R. A., Ilie Dobre-așa cum procedează toți ceilalți colegi, fie comentatori, fie tehnicieni, în situații asemănătoare-domnul Rațiu și-a permis să părăsească stadionul împreună cu carul de reportaj, cu circa o oră și jumătate înainte de începerea transmisiunii directe, fără a anunța pe nimeni. Cu 10 minute înainte de începerea transmisiunii, a fost contactat de comentatorul Mugur Corpaci, aflat la postul de emisie din Studioul 31, care i-a solicitat să explice motivele pentru care a părăsit stadionul din Bistrița, întrebându-l unde se află în acel

moment. Domnul Rațiu i-a răspuns că se află la cca.70 de km de Bistrița, pe drumul de întoarcere spre Târgu Mureș.

Indiferent dacă domnul Aurel Rațiu va fi desemnat sau nu să comenteze meciuri din prima ligă a Campionatului Național de Fotbal, el nu mai poate fi pus la Bistrița, deoarece conducerea clubului a menționat că este un tip conflictual, care creează probleme oficialilor acestui club, el nefiind la prima problemă de acest gen.

-Menționăm, în același timp, că orice comentator desemnat să transmită un meci de fotbal, indiferent de nivelul competiției, nu are voie să părăsească stadionul înainte de începerea transmisiunii directe, chiar dacă întâmpină unele dificultăți privind accesul spre stadion sau spre cabina de transmisiune. Acest fapt este unul fără precedent, iar răspunderea o poartă numai comentatorul care a luat o astfel de decizie, care contrastează flagrant cu îndatoririle de serviciu.”

Coordonator
Ilie Dobre, semnatură

Iată acum explicațiile subsemnatului, A. R.

Notă explicativă

„Urmare a solicitării redactorului-coordonator de la Redacția Sport de la R. R. A., Ilie Dobre, subsemnatul, Aurel Rațiu (redactor), împreună cu doi colegi, Kelemen Márton (regizor tehnic) și Fejes Feri (șofer), ne-am deplasat la Bistrița, sâmbătă 12 septembrie 2009, pentru transmisiunea în direct a meciului de fotbal Gloria Bistrița-Internațional Curtea de Argeș, din cea de-a 6-a etapă a Ligii Naționale de fotbal, partidă care a început la ora 19,30. Pe la ora 17,30, înainte cu două ore de debutul partidei, eram cu mașina radioului în fața intrării principale a Stadionului „Gloria” din Bistrița. Cu toții aveam acreditări de presă nominale pentru acest joc și un tichet de intrare cu mașina în incinta stadionului (așa-numitul „parbriz”), pus în mașină la loc vizibil. Când am dorit să intrăm în incinta stadionului, unul dintre stewarzii de la intrare ne-a spus că nu putem intra

pe stadion întrucât are ordine precise în acest sens! În acel moment l-am sunat pe ofițerul de presă al clubului, Eugen Gheorghe, și i-am relatat faptul că nu putem intra pe stadion pentru transmisiunea în direct. Domnia sa mi-a spus că mă va contacta în 5 minute! După ce s-au scurs vreo 15 minute, l-am sunat din nou pe ofițerul de presă. Acesta, mirat, m-a întrebat dacă nu m-a contactat cumva un anumit domn Dinu. Îi spun că nu, după care m-a asigurat că peste câteva minute voi fi contactat prin telefon de domnul în cauză. După vreo 10 minute a apărut domnul nominalizat mai înainte, s-a uitat la mașina noastră, cu siguranță a observat și „parbrizul” nostru (pe care l-am primit de la ofițerul de presă), și ne-a spus că nu putem pătrunde cu mașina radioului în incinta stadionului „pentru că are ordine precise de la șefi”!

Urmare a acestei situații, am luat hotărârea de a ne întoarce acasă, la Târgu Mureș. După luarea acestei decizii, l-am sunat la telefon, din nou, pe ofițerul de presă al clubului, aducându-i la cunoștință decizia mea! Acestea sunt faptele reale petrecute la Bistrița, sâmbătă, 12 septembrie 2009. Nu l-am contactat la telefon pe președintele Clubului Gloria Bistrița, Jean Pădureanu, dar nici pe Ilie Dobre, întrucât consider că dacă el (Ilie Dobre) merge la serviciu la București și găsește ușa biroului închisă cu cheia, nu este absolut necesar să o contacteze pe Președintele Director General al S. R. R.! Din punctul meu de vedere, ca redactor, dar și ca ascultător al R. R. A., instituția în cauză a plătit foarte scump un produs media de care ascultătorii postului menționat n-au putut beneficia, pentru că, probabil, așa au vrut unele persoane de la Clubul Gloria Bistrița! Cred că orice angajat de la R. R. A. sau de la Radio România Regional ar trebui să fie mândru că lucrează într-o astfel de corporație, având, în orice împrejurare, o demnitate dată de renumele instituției în care lucrează.

Și acum, punctual, despre câteva neadevăruri, ca să nu le spun minciuni, cuprinse în Nota Explicativă semnată de Ilie Dobre:

1) Ilie Dobre scrie că... „domnul Jean Pădureanu și subalternii săi susțin că, dimpotrivă, dacă ar fi prezentat parbrizul menționat nu

ar fi avut niciun fel de probleme cu intrarea pe stadion"! Minciună sfruntată. Colegii mei, dar și stewarzii de la intrare, pot depune mărturie în acest sens. I-a contactat cineva? L-a contactat cineva pe ofițerul de presă al clubului să-l întrebe dacă ne-a dat acel tichet pentru „parbriz”?

2) Într-o situație conflictuală, cum să zicem este și aceasta, trebuie obligatoriu consultate părțile aflate în conflict, cel puțin așa spun normele deontologice ale unui jurnalism de calitate. A spus-o demult Seneca: *Audiatur et altera pars!* Or, aici ce s-a întâmplat?! Ilie Dobre „s-a documentat”, interrogându-i pe 6 reprezentanți ai Clubului Gloria, cărora le-a dat credit total, în timp ce colegii mei care au fost la Bistrița cu mine n-au fost întrebați nici măcar de... sănătate! În paranteză fie spus, președintele Clubului Gloria, Jean Pădureanu, este receptat de presa sportivă din România ca un „Lord”, cu conotațiile știute de noi toți. Nu mai insist. Și atunci, cuvântul dânsului este mai important decât al unui om onest?!

3) Mai scrie Ilie Dobre... „conducerea clubului a menționat că este un tip conflictual (este vorba de semnatarul acestor rânduri), care creează probleme oficialilor acestui club! În realitate, este vorba despre faptul că, la o conferință de presă de după un meci cu F. C. Timișoara, am avut neînspirația să-mi uit telefonul mobil deschis în timpul desfășurării acesteia. Neșansa a făcut ca un coleg de la R. R. A. să mă sune pentru a mă ruga să încerc un interviu în direct cu antrenorul Gabi Balint. Pentru această abatere, ofițerul de presă al clubului m-a poftit să părăsesc sala în care se ținea conferința de presă! Ceea ce am și făcut. Ca o paranteză, într-o situație similară, o întâmplare petrecută nu demult la Casa Albă: în momentul în care președintele Barack Obama vorbea în timpul unei conferințe de presă, telefonul unui jurnalist prezent acolo a sunat, moment în care președintele Americii a făcut o glumă, toată lumea a râs... și conferința de presă a continuat, fără ca ziaristul respectiv să fie poftit afară! Acesta ar fi motivul pentru care am fost „catalogat” ca un „tip conflictual”!

4) Câteva cuvinte despre modul de lucru și procedurile care ar trebui să existe atunci când se face o transmisiune în direct. Un exemplu. Atunci când subsemnatul este la coordonarea transmisiunilor din Liga secundă de fotbal, la Radio Târgu Mureș, înainte cu o oră îmi sun la telefon colegii care sunt pe teren pentru a verifica dacă au ajuns la stadion. Apoi, cu o jumătate de oră înainte de debutul transmisiunilor, cobor în C. G. T. și-mi întreb colegii de la Tehnic dacă s-au făcut probele cu stadioanele în cauză. Mai mult decât atât, cu cca.10 minute înainte de a intra în Emisie, îi întreb din nou dacă sunt probleme cu stadioanele. De reținut, pentru meciul de la Bistrița am fost contactat cu doar 10 minute înainte de începerea acestuia!

5) Cred că atunci când se face un contract pentru dreptul de transmisiune a jocurilor de fotbal, de genul R. R. A. și Liga Profesionistă de Fotbal, ar trebui obligatoriu să existe și obligații din partea L. P. F., în sensul în care au făcut-o televiziunile demult, clauză inclusă, de exemplu, în Statute și Regulamente, în care se menționează că trebuie să existe o „zonă de parcare și funcționare a vehiculelor și aparaturii posturilor TV care dețin drepturile de transmisie a jocurilor”! Există o astfel de clauză și în contractul semnat de R. R. A. ?

Mai întreb: oare există o Adresă oficială explicită trimisă de Secția Sport de la S. R. R. cluburilor de fotbal în care să se solicite în mod clar, fără echivoc, ca echipajele și vehiculele din rețeaua S. R. R. să aibă acces pe stadioanele de unde se efectuează transmisiuni de fotbal, în apropierea cabinelor de transmisiune? Că doar S. R. R. a plătit un produs media pentru iubitorii sportului.

În esență, deși am o experiență vastă, nu înțeleg cum un coleg, să-i zicem Ilie Dobre, cere să fu pedepsit pentru faptul că mi-am făcut datoria: m-am prezentat, din concediu, la Bistrița, cu două ore înainte de începerea partidei menționate, am discutat civilizată cu oamenii de acolo, am încercat pe toate căile să intru pe stadion, iar pentru faptul că nu ne-au lăsat să intrăm în incinta stadionului ar trebui ca eu să fu pedepsit?! Doar pentru faptul că n-am stat în „poziția ghiocelului”!

În concluzie, iată faptele și dovezile care susțin nevinovăția mea:

- GPS-ul montat pe mașina cu care ne-am deplasat la Bistrița, pe 12 sept. 2009, arată poziția și locul unde se afla mașina la ora 17,30. Acest lucru se poate verifica la S. R. R., la departamentul care monitorizează toate GPS-urile din rețeaua studiourilor teritoriale;

- șoferul Fejes Feri vă poate confirma faptul că el personal s-a deplasat la Secretariatul clubului pentru a ștampila delegațiile noastre;

- tot colegul nostru, Fejes Feri, a pus la loc vizibil în mașină tichetul de intrare pe stadion, așa-zisul „parbriz”;

- regizorul tehnic, colegul Kelemen Márton, vă poate confirma faptul că el personal a ridicat acreditările noastre personalizate pentru intrarea în arena sportivă;

- ofițerul de presă al clubului, Eugen Gheorghe, vă poate confirma că l-am informat despre faptul că nu putem intra pe stadion;

- desfășurătoarele convorbirilor telefonice, existente la operatorul Orange, vă pot dovedi faptul că eu personal l-am sunat pe ofițerul de presă al clubului de 3 ori în ziua respectivă;

- stewardul de la intrarea principală de la stadion vă poate confirma faptul că i-am arătat „parbrizul”, păcat că nu i-am reținut numele;

- colegii mei Kelemen Márton și Fejes Feri vă pot confirma faptul că domnul Dinu nu ne-a permis să intrăm pe stadion în ziua menționată. Un singur lucru n-am făcut la Bistrița: nu m-am luat la bătaie cu oamenii de ordine pentru a intra pe stadion. N-am făcut-o niciodată, pentru că nu-mi stă în caracter și nici n-am s-o fac vreodată, fie chiar și pentru a transmite în direct un meci de fotbal la radio... Se știe, din presă, că președintele Gloriei Bistrița, Jean Pădureanu, este un tip controversat în lumea fotbalului, cel puțin așa susțin ziarele de specialitate, și, în acest context, nu înțeleg cum Ilie Dobre îi dă lui crezare, în timp ce unor colegi onești de-ai lui, nu! Dacă până acum Jean Pădureanu avea influență în zona arbitrilor și a conducătorilor de cluburi, iată că acum domnul în cauză își impune punctul de vedere și în delegarea comentatorilor sportivi la meciurile Gloriei, dovadă

fiind cele scrise de Ilie Dobre în Nota Explicativă, și anume faptul că... „Indiferent dacă domnul Aurel Rațiu va fi desemnat sau nu să comenteze meciuri din prima ligă a Campionatului Național de Fotbal, el (adică subsemnatul) nu mai poate fi pus la Bistrița”!

Pentru că au mai fost probleme cu intrarea pe stadioane, unele relatate chiar de Ilie Dobre, vezi „cazurile” Gabriel Liviu Balica (la Tg. Jiu), Tiberiu Tudor, Radu Anghel Barna (Petroșani) ș. a., înseamnă că „zona” care gestionează relațiile cu cluburile nu-și face datoria. Cu siguranță, vinovații trebuie căutați în altă parte, nu la Târgu Mureș.

În final, mă întreb (retoric), pe baza căror fapte și probe s-a bazat Redactorul-Șef Adjunct, domnul Doru Vasile Ionescu, atunci când, antepunându-se, afirmă că... „acest salariat ar trebui sancționat, dar evident nu înainte de a i se da ocazia de a explica în scris cele întâmplate.” Ceea ce am și făcut. Și atunci, de ce mai era nevoie de nota mea explicativă, dacă tot urma să fiu sancționat?”!

Aurel Rațiu, semnătură

16 sept.2009, Târgu Mureș

La BBC, o astfel de problemă, precum cea descrisă mai sus, ar fi fost cercetată de o *comisie independentă*, din afara Radioului Național. Numai așa poți stabili în mod veridic și imparțial, pe baza probelor și faptelor, eventuala vinovăție a cuiva. La noi, ca la nimeni. Este ca și cum, de exemplu, într-o judecată, sentința ar fi fost dată de către una dintre părțile implicate în conflict. Așa s-a procedat și în cazul meu. Pentru a-i da un aer de *legalitate*, după ce s-au respectat niște proceduri interne, Comisia de cercetare administrativă (?!), întrunită la Târgu Mureș, în data de 6 octombrie 2009, a întocmit un *Proces Verbal*, după ce a încercat să clarifice situația dată! Apoi, conform așteptării mele, mi-a fost comunicată sancțiunea dată de S. R. R.: „*avertisment în scris*”!, pentru bla, bla, bla! Însă interzicerea pe post a fost menținută. „Anchetatorii” au foarte surprinși când au aflat că am fost plătit pentru munca depusă! Oare ei să fi făcut muncă voluntară?!

Păi când Directorul Departamentului de Producție Editorială al S. R. R., Doru Vasile Ionescu, se antepronunța, scriind: „*Cred că acest salariat ar trebui sancționat...*”, puteau „băieții” să nu respecte *indicația* dată de el?!

Cât despre „lucefărul” comentatorilor sportivi din galaxie, nimic de comentat!

De-a lungul anilor, am participat la câteva competiții sportive internaționale, alături de sportivi români, precum: Cupa Continentală la Hochei pe Gheață: Belgrad (1994), Székesfehérvár (1995), Sofia (1999), Miercurea Ciuc (1997, 1998 și 2000) și Gheorgheni (2002), Cupa Mondială de Popice: Augsburg (1997), Campionatul European de Volei pentru senioare: Zagreb (2005), Campionatul European de Gimnastică Artistică pentru seniori: Debrecen (2005), Campionatul European de Handbal pentru senioare: Râmnicu Vâlcea (2000), Campionatul Mondial de Fotbal (Franța 1998), Campionatul Mondial de Volei pentru senioare: Schwerin (2002), Campionatul Mondial de Gimnastică Artistică, la feminin, senioare: Debrecen (2002), Campionatul Mondial de Hochei pe Gheață, Grupa B, seniori, tineret: Bratislava (1995), Bled și Jesenice (1996), Budapesta (1998), Dunaújváros (2002), Krynica Zdroj (2012), Miercurea Ciuc (1996, 2003, 2006), Brașov (2011), Campionatul Mondial de Atletism în sală, la seniori: Budapesta (2004), Istanbul (2012), Sopot-Gdansk (2014), Campionatul Mondial de Călărie: Le Lion -D'Angers, Franța (1998), Campionatul Mondial de Patinaj Viteză în aer liber: Budapesta (2001), plus câteva etape de Cupă Mondială la Călărie: Pau, Franța (1998), Torino (2003) s.a.

De asemenea, am participat la 3 ediții ale Jocurilor Olimpice: Atena 2004, Torino 2006 și Beijing 2008.

Între atâtea deplasări, mai menționez și pe cele la Festivalul Olimpic de iarnă al Tineretului European (F. O. T. E.) de la Brașov (2013), Grand Prix-urile de patinaj artistic, la juniori, de la Miercurea Ciuc, din anii 2004, 2006, 2007 și de la Galați, din anul 2009.

Iată și alte repere din profilul meu biografic:

1990: membru al Asociației Presei Sportive (A. P. S.);

- 1991: membru al Asociației Internaționale a Presei Sportive (A. I. P. S.);
- 1993: membru al Uniunii Ziariștilor Profesioniști din România;
- 1998: premiul Fundației „Sebastian Domozină”;
- 2004: Diplomă din partea Asociației Presei Sportive din România;
- 2004: am fost inclus în Ghidul biobibliografic al scriitorilor din Radio România, 1928–2004 (pag.283), Titus Vâjeu, Editura S. R. R., București, 2004;
- 2005: Diplomă din partea Asociației Internaționale a Presei Sportive (A. I. P. S.);
- 2011: membru fondator al Asociației Ziariștilor Sportivi de Radio și Televiziune din România;
- 2012: am fost inclus în *Enciclopedia Who is Who*;
- 2013: Premiul II al Uniunii Ziariștilor Profesioniști din România (U. Z. P.) pentru reportajul „Nevoia de mișcare”;
- 2015: am realizat, în 25 de ani de activitate la Radio România Târgu Mureș, 1051 de transmisiuni în direct: la fotbal (Diviziile A și B), sporturi și turism & evenimente deosebite; am participat la 3 ediții ale Jocurilor Olimpice, la 16 Campionate Mondiale, 5 Campionate Europene, la 6 Cupe Continentale, la 3 ediții ale Campionatelor Balcanice și la două Cupe Mondiale, la diferite ramuri de sport;
- 2016: Premiul „Microfonul de aur” din partea Departamentului „Sport” din cadrul Primăriei Târgu Mureș, pentru promovarea sportului mureșean la nivel național și internațional.
- 2017: „Cetățean de Onoare” al orașului Sărmașu, jud. Mureș.
- 2018: Medalie din partea Comitetului Olimpic și Sportiv Român;
- 2018: Placheta „*Gratias nostrae civitatis*” din partea Primăriei Târgu Mureș;
- 2018: Plachetă aniversară „100 de ani de sport românesc” din partea Direcției Județene pentru Sport și Tineret Mureș;
- 2021: distincția „*PRO LIBRO SENATOR*” din partea Bibliotecii Județene Mureș;

2022: Plachetă „*Pentru întreaga activitate publicistică*” din partea Direcției Județene pentru Sport Mureș.

Cărți publicate:

- 1) *Sportul mureșean de-a lungul anilor*, Aurel Rațiu, Casa de Editură Mureș (1997) și Editura Nico (2003 și 2007);
- 2) *Jurnal Olimpic Atena 2004, Torino 2006*, Aurel Rațiu, Editura Nico (2006);
- 3) *Povestiri din umbra cercurilor olimpice*, Aurel Rațiu, Editura Nico (2009);
- 4) *La vinclu*, Aurel Rațiu, Editura Nico (2007);
- 5) *Punct, set și meci cu Dana Sângeorghean-Țurcanu*, Aurel Rațiu, Editura Nico (2011);
- 6) *De la Hodac la Moscova și înapoi*, Aurel Rațiu, Editura Nico (2013);
- 7) *Dincolo de microfon. Mărturisiri*, Aurel Rațiu, Editura Nico (2012);
- 8) *Dincolo de microfon. Confesiuni*, Aurel Rațiu și Tarfin Todea, coautor, Editura Nico (2009);
- 9) *Jurnal al împlinirilor și dezamăgirilor*, Aurel Rațiu, Editura Vatra Veche (2015);
- 10) *Fotbalul mureșean de-a lungul anilor (1902–2016)*, Aurel Rațiu, Editura Vatra Veche (2016);
- 11) *Baschetul mureșean de-a lungul anilor (1926–2016)*, Aurel Rațiu, Editura Vatra Veche (2016);
- 12) *Izvoru Mureșului, satul de la izoarele legendei*, Aurel Rațiu, Gavril Chindea, Editura Vatra Veche, Târgu Mureș, 2018;
- 13) *Mureșeni la Jocurile Olimpice și Paralimpice*, Aurel Rațiu, Editura Vatra Veche, Târgu Mureș, 2018;
- 14) *Clubul Sportiv Mureșul Târgu Mureș, ieri și astăzi*, Aurel Rațiu, Tipografia Apostrof Tipo, Târgu Mureș, 2019;
- 15) *Istoria handbalului mureșean*, Aurel Rațiu, Tipografia Apostrof Tipo Târgu Mureș, 2019;
- 16) *Clubul Sportiv Școlar Toplița, ieri și astăzi*, Aurel Rațiu, Tipografia Apostrof Tipo, Târgu Mureș, 2020;

17) *Mică Enciclopedie a Sportului Mureșean*, Aurel Rațiu, Tipografia Apostrof Tipo, Târgu Mureș, 2020;

18) *Sportul mureșean, ieri și astăzi-A marosvásárhelyi sport, múlt és jelen*, ediție bilingvă (în limbile română și maghiară), Aurel Rațiu, Târgu Mureș, Tipografia Apostrof Tipo, 2022;

19) *Originile familiei mele*, Aurel Rațiu, Editura Vatra Veche, Târgu Mureș, Tipografia Intermedia Group, 2017;

ION GHERASIM SUCIU

*„Gherasim al nostru-i politicoș,
Chiar dacă-l vedeți tăcut și bărbos.
Plin de carte și de date
În transmisii nu se dă deoparte”⁴⁰*

Ionuț, căci așa-i spuneam noi lui Ion Gherasim Suciu, a apărut pe la Radio Târgu Mureș prin vara anului 1993, la 3 ani și jumătate după mine. Omul venise din învățământ, de la Târnăveni, unde fusese profesor de limba franceză și engleză la Liceul Teoretic de acolo. În scurt timp, a trecut la redactarea știrilor și la prezentarea buletinelor de știri, iar ulterior la prezentarea „Matinalului”!

Când avea un pic de timp liber, se întâmpla destul de rar, venea în așa-zisul „Birou Sport”, unde-mi aveam masa de lucru (biroul) și comentam rezultatele meciurilor de fotbal, în special, dar și alte rezultate de la diferite competiții sportive. N-a fost greu deloc, după obișnuitele noastre discuții, să-mi dau seama că băiatul era toabă de sport și avea o dicție perfectă, ca să nu mai zic de pronunțarea corectă a numelor străine! Se „vedea” că omul era absolvent

⁴⁰ Miștograme, broșură, Tarfin Todea, 1995

de Filologie! Ulterior, ne-a ajutat și pe noi, cei din „Redacție”, să ne corectăm unele greșeli de pronunțare, mai ales a numelor străine.

Ionuț, dacă ar fi fost pus, ar fi fost în stare să citească neîntre-rup, timp de 24 de ore, fără să facă nicio greșală!

După o discuție, a acceptat să transmită și el meciuri de fotbal din Divizia B, cum se numea pe atunci eșalonul doi al fotbalului românesc.

A făcut-o cu succes timp de 8 ani și jumătate, până în iunie 2001-când, pe nepusă masă, a părăsit Radio Târgu Mureș! Pentru redacția noastră a fost o mare pierdere, evident și pentru radioul public regional!

Nici acum, după atâția ani, nu știu precis care au fost cauzele care l-au determinat pe profesor să părăsească „corabia” noastră. Radioul târgumureșean a pierdut astfel un redactor talentat.

Ion Gherasim Suciu s-a născut în data de 22 august 1967 la București. După ce a absolvit Liceul „Unirea” din Târgu Mureș, în 1985, a dat examen la Facultatea de Filologie (Franceză-Română) din cadrul Universității „Babeș-Bolyai” din Cluj-Napoca, pe care a absolvit-o în anul 1991. În prezent, 2023, Ion Gherasim Suciu locuiește în comuna Solovăstru din județul Mureș.

TARFIN TODEA

*„Măi, Tarfin, bărbat „bine”,
Nu știi tu să stai pe linie.
Crezi că dacă ești „bătrân”
Pe transmisii ești stăpân?”!⁴¹*

Tarfin Todea, unul dintre „greii” radioului târgumureșean, a fost angajat la

⁴¹ Miștoagrame, Tarfin Todea, broșură, 1995

Radio Târgu Mureș în anul 1972. Înainte absolvise Facultatea de Istorie din cadrul Universității „Babeș-Bolyai” din Cluj, promoția 1971.

„– La vreo 3 ani după ce am fost angajat la Radio Târgu Mureș”, povestește Tarfin, „primesc un telefon de la Radio Cluj. La celălalt capăt al firului era Atanasie Onoriu, inginerul-șef de acolo, Dumnezeu să-l odihnească în pace!

– Măi Tarfine, îmi zice Onoriu, te rog transmite, pentru o probă, câteva secvențe dintr-un meci de fotbal, întrucât noi intenționăm, la Radio Cluj, să transmitem câte-un meci de fotbal din zona noastră”!

Bineînțeles că m-am conformat și le-am trimis proba cerută, după care, semn că le-a plăcut felul în care m-am descurcat, am transmis câteva meciuri de fotbal din zona Clujului. Așa am debutat eu, la Radio Cluj, în transmisiunile de la jocurile de fotbal!

La Radio România o perioadă am prezentat, împreună cu Violeta Andrei, o emisiune de mare succes de la postul central de radio, „De la 1 la 3”, practic aveam o colaborare cu postul de radio din București! În rest, în general, la Radio Târgu Mureș m-am ocupat de problemele sociale, efectuând multe anchete, dar și de Sport, până la venirea în Radio a lui Aurel Rațiu (la începutul anului 1990).

Apoi, în 1991, odată cu introducerea în grila de program a emisiunii „Actualități, muzică, sport”, realizată de studiourile teritoriale de radio din Cluj, Craiova, Timișoara și Târgu Mureș, care se difuza în fiecare sâmbătă între orele 11.00 și 13.00, am intrat din nou în febra transmisiunilor de la meciurile de fotbal.

Asta până într-o zi, vă zic și anul–1994, când m-am transferat la postul de televiziune Antena 1, în calitate de director. După 4 ani am plecat la revista lunară „Ambasador”, doar pentru câteva luni, ulterior, în 2001, la cotidianul mureșean „Cuvântul liber” – de unde m-am și pensionat în anul 2009.”

Tarfin Todea s-a născut în data de 2 martie 1946 în orașul Târgu Mureș. În prezent locuiește în municipiul Târgu Mureș.

VALERIU VOAIDEȘ

După ce a terminat Liceul Industrial „Avram Iancu” din Târgu Mureș în anul 1988, Vali Voaideș a urmat cursurile Facultății de Geografie din cadrul Universității „Babeș-Bolyai” din Cluj-Napoca, pe care a absolvit-o în anul 1996.

Imediat după terminarea studiilor universitare s-a angajat la cotidianul „24 Ore Mureșene” din Târgu Mureș, unde, în perioada 1996–2004, a ocupat funcția de redactor sportiv, iar ulterior, între 2000 și 2003, a colaborat cu săptămânalul „Jurnalul de Mureș” ca redactor sportiv.

De remarcat că, între 1997 și 1999, a fost colaborator al ziarelor centrale „Sportul Românesc” și „Sport XXI.”

În anul 2001, după plecarea lui Ion Gherasim Suciu din redacție, s-a eliberat un loc la Redacția Sport! După ce am făcut un inventar al viitorilor posibili colaboratori, m-am oprit asupra lui Valeriu Voaideș. Anterior, îmi atrăsese atenția prin prezența lui constantă la conferințele de presă. În momentul în care i-am propus să vină la radio, a rămas foarte surprins!

„– Aurele, eu sunt cu scrisul, habar n-am ce trebuie să fac la radio și, în plus, mai este și vocea, și dicția, și celelalte! Mai lasă-mă un pic să mă gândesc”! Cert este că, după numai câteva zile, mi-a spus că este de acord să vină să ne ajute în calitate de colaborator, dar numai la rubricile de sport, nu și la transmisiuni în direct, unde, zicea el, nu se pricepe! Dimineața era la ziar, iar după-amiaza la radio. După un timp a renunțat la slujba de la ziar și a rămas numai colaborator al radioului. A fost angajat la radio de-abia după anul 2015.

Mai departe ne povestește chiar el...

„În cei peste 20 de ani petrecuți la Radio Târgu Mureș m-am ocupat, îndeosebi, de segmentul sportiv, participând, în calitate

de reporter de teren, la majoritatea competițiilor sportive desfășurate în Târgu Mureș și județul Mureș dar și la concursurile importante din celelalte județe arondate postului teritorial, realizând, totodată, emisiunile din weekend, „Magazin Sportiv”, „Actualități, muzică, sport”, „E doar un joc” și, în prezent, „Weekend împreună, repriza de seară.”

Am la activ sute de transmisiuni în direct de la diverse meciuri de fotbal, baschet sau futsal, din cadrul Campionatelor Naționale, dar și de la alte evenimente sportive din țară ori străinătate, precum „Gala Sportului Transilvan”, „Gala Sportului Mureșean” sau „...Harghitean”, „Festivalul Olimpic al Tineretului European”, „Campionatele Mondiale de atletism în sală” (Budapesta 2004), „Campionatele Mondiale de Hochei” (Budapesta 2003), „Campionatele Europene de Triatlon și Duatlon” de la Târgu Mureș (2017), „Campionatele Mondiale de Biatlon pentru juniori” de la Cheile Grădiștei etc.

Pe lângă sport, am atins și domeniul turismului, având alături de colegul Aurel Rațiu zeci de transmisiuni, în direct, din diverse locații transilvănene, dar și de la diferite evenimente cultural-gastronomice, în cadrul emisiunii „Actualități, muzică, sport”, care s-a difuzat, mai bine de 10 ani, în fiecare sâmbătă, între orele 11.00–13.00. Aș aminti, aici, doar câteva astfel de evenimente la care am participat de-a lungul timpului: „Festivalul Gastronomic” de la Turia, Festivalul Internațional „Pomana Porcului” de la Bálványos, „Festivalul Sarmalelor” de la Praid, „Serbările Zăpezii” de la Izvoru Mureșului și de la Sovata, „Zilele Gastronomiei” de la Băile Tușnad, „Zilele Comandăului” etc.

Opt ani consecutiv am fost prezent, alături de echipele Radio Târgu Mureș, la Alba Iulia, la evenimentele dedicate Zilei Naționale a României, de unde am realizat interviuri cu diverse personalități din spectrul politic sau cultural, români din diaspora prezenți la Congresul Spiritualității Românești, având, totodată, intervenții și relatări în direct în cadrul emisiunilor postului teritorial Radio Târgu Mureș.

În 2016 m-am implicat activ în proiectul „Eu aleg România–100 de povești de aur ale sportului românesc”, proiect inițiat de Radio România Regional, realizând reportaje video cu campionii olimpici Marius Urzică, Constantina Diță, Mihai Covaliu și Nicu Vlad, care pot fi vizionate pe youtube.

În prezent, redactez și prezint, zilnic, rubrici de sport în cadrul jurnalelor de știri și realizez articole pentru site-ul și pagina de facebook Radio Târgu Mureș. Urmăresc și țin legătura constant cu cluburile și structurile sportive din zonă, reliefând, prin interviuri și reportaje, atât performanțele, cât și problemele cu care se confruntă acestea zi de zi. La sfârșit de săptămână, realizez și prezint emisiunea de sport „Weekend împreună, repriza de seară.”

În ciuda unei lungi și intense activități în domeniul sportului am început transmisiunile live de la meciurile de fotbal relativ târziu. Primele secvențe în direct au fost în timpul unui meci al nou-înființatei echipe AFC ASA 2013 Târgu Mureș cu Pandurii Tg. Jiu, din sezonul 2014–2015. Nepregătit îndeajuns și cu emoții, bâlbele au fost pe bandă rulantă. Totul mi se părea că decurge prea repede și că e imposibil să relatez ce se întâmplă în teren. A urmat apoi, în același sezon, meciul de pomină pe care AFC ASA 2013 Târgu Mureș l-a disputat pe „Trans-Sil” contra Stelei și pe care mureșenii l-au câștigat cu 1–0, la capătul unui joc extrem de dur și tensionat. Ajutat din studio de Aurel Rațiu cu intervenții scurte, am reușit atunci să transmit, acceptabil spun eu acum, întreaga partidă, dintr-o cămăruță de 3 metri pătrați și cu mai mulți oameni înghesuiți în ea. A fost momentul care mi-a dat încredere. Au urmat transmisiunile, realizate împreună cu Vlad Amariei, tuturor partidelor pe care formația târgumureșeană le-a disputat pe teren propriu în acel sezon și apoi până la desființarea sa, dar și a unor jocuri pe care alte echipe, cum ar fi AFC Hermannstadt, le-au susținut de nevoie la Târgu Mureș sau Mediaș. Promovarea lui Sepsi OSK Sf. Gheorghe în Liga I a făcut ca fotbalul să fie prezent, aproape în fiecare săptămână, în direct la Radio Târgu Mureș. Pe durata mai

multor sezoane, împreună cu colegii Septimiu Cioloboc și Dorin Dușa am comentat integral partidele echipei covășnene de pe teren propriu, uneori și din deplasare. Experiența căpătată mi-a permis să duc la bun sfârșit, de unul singur când a fost cazul, zeci de transmisiuni ale unor meciuri, unele, cum ar fi cele de Cupă, chiar cu reprize de prelungiri. Au fost multe momente în care m-am confruntat cu diverse probleme și a trebuit să improvizez. Căderea liniilor telefonice sau a internetului, căderea nocturnei sau meciuri cu vizibilitate scăzută din cauza ceții. În sezonul rece, atât la Târgu Mureș, unde stadionul era amplasat lângă râul Mureș, dar și la Sf. Gheorghe, ceața învăluia aproape de fiecare dată gazonul și cu greu vedeai ce se întâmplă. Până la întreruperea partidei de către arbitru erau cazuri când transmiteai mai mult intuitiv, bazându-te pe posturile pe care jucătorii știai că le aveau teoretic în teren. La Sf. Gheorghe a fost cazul unui meci al cărui start a fost amânat de două ori într-o seară din cauza ceții pentru ca în cele din urmă să fie reprogramat pentru a doua zi. Din păcate vizibilitatea nu a fost una foarte bună nici ziua următoare însă arbitrul a decis să se joace chiar și în acele condiții. Să transmiți aproape două ore fără a vedea jumătate de teren este o provocare. O altă problemă la vechiul stadion din Sf. Gheorghe o constituia lipsa unei streșini la cabina de unde transmiteam. În cazul unei ploi mai abundente, apa se scurgea pe geam și nu vedeai nimic. Era practic un container, la care doar un singur geam se putea deschide, iar acesta se afla la o distanță de câțiva metri de locul unde ne puteam instala aparatura.

Deși am semnalat clubului această problemă, nu s-a luat nicio măsură și de fiecare dată ne rugam să nu plouă în timpul meciului. O altă problemă pentru noi, cei de la redacția română a postului Radio Târgu Mureș, o constituia locul de unde transmiteam meciurile de la Sf. Gheorghe. Radio România Actualități și redacția maghiară a postului nostru aveau fiecare cabină proprie în timp ce noi eram într-o sală mai mare, alături de restul presei, respectiv cei de la ziare sau agențiile de pariuri. De asemenea, deși teoretic

nu ar fi avut voie, în cabina respectivă veneau de fiecare dată și diverse persoane din anturajul echipelor. Aproape de fiecare dată eram în jur de cel puțin 30 de persoane în cabină. La un meci țin minte că și portarul celor de la Sepsi, Roland Niczuly, care era accidentat, a văzut meciul de acolo și asculta cum transmiteam partida. Revenind la Târgu Mureș, îmi amintesc de surpriza neplăcută pe care am avut-o împreună cu Vlad Amariei înaintea partidei dintre AFC ASA 2013 Târgu Mureș și Saint-Etienne, din data de 30 iulie 2015, din turul III preliminar al Europa League. Cei de la stadionul „Trans-Sil” au făcut pe ultima sută de metri mai multe modificări pentru a se conforma unor reguli UEFA, printre lucrări numărându-se și instalarea unor noi uși la cabinele de transmisie și la cabina rezervată presei scrise. Ei bine, când am ajuns la stadion, cu o oră și jumătate înaintea startului meciului, am găsit totul vraște, praf pe jos, pe geamuri, mese și scaune, dibluri, șuruburi, cuie și alte mizerii împrăștiate peste tot. În plus, internetul nu funcționa, cablurile atârânănd aiurea peste tot. Colegul nostru de la Radio România Actualități, Cătălin Cârnu, sosit mai târziu decât noi la stadion, s-a înfuriat când a văzut cum arată totul. Muncitorii își făcuseră treaba pe fugă iar cei de la stadion nu mai apucaseră să strângă mizeria. Până la urmă, colegii de la tehnic au reușit să lege cablurile și să refacă legăturile cu studioul, acest lucru fiind cel mai important având în vedere că în scurt timp începeam transmisiunea în direct. Din păcate, eu și Vlad Amariei, în loc să ne concentrăm asupra partidei pe care urma să o comentăm, ștergeam mese și scaune de praf. Mai mult, la un moment dat, ne-am trezit cu un jurnalist francez, care vroia și el să transmită meciul pentru un post local. Descumpănit și uluit de ce vedea în jurul său, acesta ne-a rugat să îl primim în cabina noastră, întrucât are nevoie de internet. Până la urmă ne-am înghesuit toți cum am putut și am reușit să transmitem partida. Prezența francezului m-a ajutat în ce mă privește întrucât îl auzeam cum pronunța numele jucătorilor de la Saint-Etienne. Vlad, care știa limba franceză, nu

avea probleme din acest punct de vedere. Jocul a fost la discreția grupării din Hexagon, care s-a impus cu 3-0 în fața unei echipe mureșene marcate vizibil de importanța meciului. Totuși, AFC ASA 2013 Târgu Mureș a reușit să câștige returul din Franța cu 2-1 și a părăsit competiția cu fruntea sus. Tot la stadionul Trans-Sil am mai avut neplăceri din cauza rețelei electrice care ne-ars, în câteva rânduri, o parte din echipamentele de transmisie, fiind nevoiți să comentăm tot meciul prin telefoanele mobile. Indiferent de situațiile cu care ne-am confruntat, de fiecare dată am reușit împreună cu colegii de la departamentul tehnic să rezolvăm problemele și să realizăm transmisiuni de bună calitate. Cu această ocazie vreau să le mulțumesc colegilor comentatori, Aurel Rațiu, Vlad Amariei, Septimiu Cioloboc și Dorin Dușa, care au fost alături de mine și de la care m-am inspirat și am căpătat experiență, precum și tehnicienilor Kelemen Márton, Vali Borz, Romulus Toma, Mihai Maiorescu, Coco Alexandru, Bogdan Suciu și ing. Klein Ivan, care m-au însoțit de-a lungul timpului la diverse deplasări. Cu bune, cu rele, transmisiunile în direct pe care le-am realizat atât de la meciurile de fotbal, cât și cele de la jocurile echipei de baschet BC Mureș, rămân pentru mine cele mai frumoase amintiri din cariera de jurnalist sportiv. ”

Valeriu Voaideș s-a născut în data de 15 august 1969 în municipiul Târgu Mureș. În prezent locuiește în Târgu Mureș.

Obs. De-a lungul anilor la postul nostru de radio au transmis meciuri de fotbal următorii: Tarfin Todea, Aurel Rațiu, Tiberiu Petriș, Septimiu Cioloboc, Ion Gherasim Suciu, Adrian Munteanu, Ioan Burdulea, Valeriu Voaideș, Vlad Mihai Amariei, Dorin Dușa, Radu Anghel-Barna, Lucian Dărmăș, Iulian Nistor, Cosmin Prișcă și Vasile Gotea.

RADIO „ROMÂNIA” TIMIȘOARA

❑ i înainte de anul 1989 Timișoara avea un aer occidental, precum alte orașe din vestul țării, ca Aradul și Oradea! Orașul de pe Bega a fost și este și acum un oraș multicultural, și nu de azi de ieri, în care diferite etnii trăiesc în pace și armonie, asta știți și voi. Oamenii își văd de viața lor de zi cu zi.

Pe iubitorii sportului din acea zonă i-am invidiat mereu, pentru că puteau vedea la televizor, nu uitați, vorbim de perioada de dinainte de anul 1989, cam orice competiție sportivă majoră, precum Jocurile Olimpice, Campionatul Mondial de Fotbal, Campionatul European de Fotbal etc., la televiziunea sârbă și/sau maghiară! La TVR, nici vorbă de așa ceva! Cei din sudul țării se uitau la televiziunea bulgară, iar cei din est urmăreau, probabil, televiziunea rusă din Republica Sovietică Socialistă Moldovenească, numai noi, cei din Transilvania, umblam pe coclauri, cu o „oală” (antena parabolică) pe mașină, ca să vedem și noi *ceva sport*!

Chiar și Radio Timișoara este *altfel*, cel puțin așa l-am receptat eu, cu un *sound* aparte. O chestie de efect: în timp ce la majoritatea posturilor de radio ora exactă se dă printr-un *jingle* ori prin difuzarea a 5 sunete distincte, la Radio Timișoara miezul zilei era anunțat de clopotele Catedralei Metropolitane din oraș! Ca să nu mai amintesc de aerul occidental ce răzbate din emisiunile postului de radio amintit, nefăcând excepție nici cele de sport. „Știri, informații și muzica fiecărei generații”, vă sună cunoscut, nu?!

Din câte știu, fostul redactor-șef Bogdan Herzog și Nicolae Se-coșan au fost nașii/creatorii emisiunii „*Actualități, muzică, sport*”, care s-a consacrat în cadrul multiplexului realizat de posturile teritoriale de radio Cluj, Craiova, Reșița (un pic mai târziu), Târgu Mureș și Timișoara. Emisiunea a luat ființă în anul 1990!

Dacă pe la celelalte radiouri regionale exista, cu chiu cu vai, câte-un „Birou Sport” ori o „Redacție Sport”, la Radio Timișoara a luat ființă, chiar de la început, o... „Divizie Sport”, creatorii acesteia fiind Bogdan Herzog și Nicolae Secoșan! Băieții, mulți și foarte buni!

Acum, din păcate, despre performanțele fotbalului timișorean se vorbește la timpul trecut! Fanii fotbalului își aduc, probabil, aminte de cele 6 titluri cucerite de echipa lor favorită, Chinezul Timișoara, în anii '20 și care avea culorile echipamentului violet-alb! Timișorenii se mai laudă și cu cele 4 titluri și două Cupe pe care le-a câștigat Ripensia, în anii '30!

În anul 1990 l-am cunoscut pe un fost jucător celebru al Ripensiei Timișoara, Ștefan Dobay, „Calul”-cum îi spuneau unii, care a câștigat două titluri și două Cupe cu „Ripi”, și care, după ce s-a retras din activitatea sportivă, s-a stabilit la Târgu Mureș, în cartierul „Cornișa.” Într-o vizită pe care i-am făcut-o în anul 1992, am vorbit mult despre fotbal dar și despre... timbre, Ștefan Dobay fiind un mare colecționar de timbre! Am încheiat paranteza.

În anul 2021, Consiliul Asociației Presei Sportive din România (A. P. S. R.) a acordat un premiu *Diviziei Sport* de la Radio Timișoara, la secțiunea „Radio”, cu prilejul împlinirii a 3 decenii de existență! Cel care a primit premiul a fost Călin Vegheș, corespondentul din București al Radio Timișoara.

Haideți acum să-i cunoaștem pe unii dintre laureați...

CIPRIAN OLIVIU ARDELEAN

Ciprian Ardelean este unul dintre cei mai vechi colaboratori ai Diviziei Sport de la Radio Timișoara! Iată, anul acesta, în 2023, se împlinesc 30 de ani de când Ciprian Ardelean a dat primele corespondențe pentru Radio Timișoara!

Ciprian Ardelean s-a născut în data de 26 mai 1969 în municipiul Arad.

După ce a terminat Liceul Industrial nr.11 din Arad a urmat cursurile Facultății de Marketing, Management și Informatică din cadrul Universității de Vest „Vasile Goldiș” din Arad, specializarea economist, pe care a absolvit-o în anul 1996.

Fiind pasionat de sport, Ciprian Ardelean a fost prezent pe stadioanele arădene, unde evolua de obicei echipa de fotbal fanion a orașului, UT A! Asta face și acum.

De-a lungul anilor a transmis multe meciuri de fotbal din Bz pentru Radio Timișoara.

În prezent locuiește în orașul Arad.

NICOLAE GAVREA

Nicolae Gavrea este unul dintre foarte puținii ziariști români care sunt specializați în *gimnastică*! Și chiar se pricepe de minune, vă rog să mă credeți! Îl ajută și faptul că a făcut gimnastică în tinerețe, este adevărat, nu de performanță, dar, oricum, stăpânește foarte bine terminologia din această ramură de sport. În plus, își desfășoară activitatea în orașul-leagăn al gimnasticii artistice românești, Deva, el locuind la o aruncătură de băț, la Hunedoara. Gimnastica este marea dragoste a lui Nicolae Gavrea.

Dovadă este și faptul că, până acum, Nicolae Gavrea a participat la 13 ediții ale Campionatului Mondial de Gimnastică Artistică, la Dortmund, Lausanne, Gent, Debrecen, Anaheim, Aarhus, Stuttgart, Londra, Rotterdam, Tokyo, Moscova, Antwerp și Liverpool. În plus, începând cu anul 2000, Nicolae Gavrea a fost prezent la toate edițiile Campionatului European de Gimnastică!

Nicu Gavrea n-a ratat nici „Europenele” de atletism, pe cele din 1993, 2008 și 2012, și nici „Mondialele” de atletism în sală din 2012 și 2014.

În 2023 a bifat și Campionatul Mondial de Atletism în aer liber de la Budapesta.

Nicolae Gavrea a participat la 5 ediții ale Jocurilor Olimpice: Atena 2004, Torino 2006, Beijing 2008, Rio de Janeiro 2016 și Tokyo 2020 (2021).

A debutat în presă în anul 1979 în ziarul județean „Drumul socialismului”, publicând rezultatele unor concursuri de gimnastică. Ulterior a mai colaborat și cu alte publicații din județ, precum „Cuvântul liber” și „Mesagerul hunedorean”, dar și cu ziarul „Gazeta Sporturilor.”

În perioada 1995–2013 a fost corespondent pentru zona Deva-Hunedoara al TVR Timișoara. Cu Radio Timișoara are relații de colaborare începând din anul 1992, fiind activ și în prezent.

Pe plan local, Nicolae Gavrea a fost colaborator/realizator de emisiuni la Studioul de Televiziune 3 TV, Radio Deva și SC Devasat Deva.

Este membru al A. P. S. R. din 1990 și al A. I. P. S. din 1994. Din anul 2020 este delegat pentru disciplina gimnastică la Comisia de specialitate din cadrul A. I. P. S. .

Nicu Gavrea, ca orice hunedorean, n-a ratat celebrele meciuri de fotbal ale Corvinului. Și ce echipă avea Corvinul pe vremuri!

Cum microbul fotbalului l-a atins și pe el, n-a stat departe de fotbal.

Nicolae Gavrea a transmis primul meci de fotbal la Radio Timișoara în anul 1992, Corvinul Hunedoara-Poli Timișoara. Au urmat sute de transmisiuni, cu emoții și multe povești adunate din deplasări.

Iată câteva povestite chiar de Nicu Gavrea...

1) „– Poate cea mai dificilă transmisie de la meciurile de fotbal pe care eu am făcut-o a fost una care s-a finalizat cu suspendarea mea de pe postul Radio Timișoara timp de ... un mileniu! Glumesc

aici, dar eu chiar am fost suspendat de la transmisii din octombrie 1999 și până pe la finalul lunii februarie 2000! A fost cam așa...

Meci de fotbal de liga a II-a la Hunedoara, echipa locală joacă acasă, pe atunci FC Hunedoara 2005, cu Olimpia Satu Mare-la care antrenor era Remus Vlad. Vreme bună, spectatorii obișnuiți la joc, iar hunedorenii aveau nevoie de o victorie ca să se salveze, cred, de la retrogradare.

Joc anost, fără prea multe acțiuni, o-o la pauză și același joc slab și în repriza secundă!

În min.75 cade semnalul audio de pe întoarcere, nimic, niciun sunet în căști și panică în cabină. Colegul tehnician Nicolae Ranișav se precipită și căutăm ambii pe sub pupitru, pe lângă pereții din cabină să vedem dacă e vreun fir ieșit din mufe, vreun cablu tăiat... Nu, nimic din toate astea, timp de câteva minute liniște, telefoane la Romtelecom, tehnicienii lor, prin tribune sau la sediu, tensiune mare, transpirație și dintr-o dată avem heterodină și instantaneu coordonatorul transmisiei... „Să vedem ce e pe la Hunedoara, unde Nicolae Gavrea poate să ne dea amănunte legate de întreruperea legăturii de acolo”...

Am intrat în direct, am spus ceva legat de minut și scor ... normal, o-o, a fost momentul în care galeria hunedorenilor aflată în imediata apropiere a cabinei a început să țipe, să îmi facă tot felul de semne...

Final de joc, spun o-o, la revedere, ies din cabină și, în timp ce coboram scările, colegul de atunci, Ion Bădin, mă întreabă:

– „Nicule, tu ce rezultat ai dat pe post la finalul jocului?”

Zic „egal, o-o”, și abia atunci am privit tabela care din cabină nu se vedea din cauza unui plop înalt așezat exact pe direcția unde se afișa scorul. Tabela arăta o-1, și practic în timp ce noi căutam pe circuit să vedem de ce nu avem semnal, s-a marcat unicul gol al partidei!

Necazul a venit că rezultatul a fost preluat pe repede înainte și de Agerpres (colegul Sorin Blada a vrut să fie și el mai rapid la rela-

tarea spre agenție), reputatul antrenor Remus Vlad mi-a servit elegant reproșul că am vrut să ajut echipa din Hunedoara spunând că a fost... egalitate pe tabelă, iar seara când se făcea bilanțul etapei... coordonatorul emisiunii, Nicolae Secoșan (care de obicei ne suna înainte de a intra în emisie), a intrat în direct, a spus ceva introductiv despre etapă și a zis: „la Hunedoara, astăzi gazdele au jucat pentru victorie... Ce a fost și cum a fost cu egalul de acolo, dacă a fost egal... ne spune acum Nicolae Gavrea.” Și am spus despre 0-1, pe care l-au văzut spectatorii nu și comentatorul, m-am „scos”, dar greu și sancționat cum am spus mai sus, perioadă în care nu am intrat în direct ci doar cu materiale înregistrate la cabină.

2) O altă întâmplare, hazlie de această dată, a avut loc la Jocurile Olimpice de la Beijing, în 2008. Am stat în aceeași cameră cu distinsul coleg Aurel Rațiu de la Radio Târgu Mureș, el cu multă experiență olimpică, eu doar cu ochii cât cepele ca să văd tot ceea ce este interesant și frumos. Zi de muncă, de multe ore, fără odihnă, când reveneam la hotel, cădeai lemn la somn.

Transmit la Timișoara materialul (pe telefon), înregistrează în cabină Sanyi Nagy. Zice: „Mai reia materialul; cum e pe la Beijing?”, iar eu îl întreb: „Dar la voi la Timișoara?”, gratuități ca de obicei. „Gata? întreb eu iar Sony... „e bine, puștiule! Pun în folder pentru „Nixe” (Nicolae Secoșan adică, deoarece el era realizatorul emisiunii de la ora 6.15 dimineața).

Totul a fost excelent, bem o bere cu Rațiu, mai vorbim câte ceva despre ce am văzut pe bazele sportive, așez pe noptieră hârtiile mele cu ceva rezultate din ziua respectivă apoi ne punem la somn, că vine o altă zi cumplită.

Dorm și așa cam pe la ora 2 din noapte, sau înainte de ora 6 dimineața la noi, sună insistent telefonul. Răspund și aud în limba română: „Domnu’ Gavrea, vă rugăm să intrați imediat în direct cu dl. Secoșan... Nu găsim înregistrarea pe care a preluat-o aseară de la dvs. colegul Sanyi Nagy. A pus-o pe undeva în calculator, nu o găsim în folderul emisiunii. Intrați imediat. La revedere, așteptați

întoarcerea în telefon” și gata... Mă ridic, iau hârtiile mele, fug în baie, unde am ceva lumină, îmi pun ochelarii și numai ce aud ce zice coordonatorul emisiunii: „De la Beijing, acum, amănunte despre evoluția sportivilor români la ediția din acest an a Jocurilor Olimpice, ne spune în direct Nicolae Gavrea, aflat la fața locului.”

Iar eu am spus câte ceva, în direct, din cele ce se mai vedeau cu lumina difuză din toaletă de pe hârtiile mele, mai întreabă și Nixe, „Nicolae, poți vorbi mai tare?”, zic ceva despre faptul că „e distanța mare de la Beijing la Timișoara și se pierde semnalul”, mai spun ceva despre ce va fi în ziua respectivă etc. și gata relatarea... din toaletă!

Când revin în cameră, Aurel Rațiu, somnoros, zice... „Ce-ți veni să repeți acum relatarea, doar ai dat înregistrarea pentru radioul vostru acum... 5 minute”!

3) Am fost acreditat la Campionatele Mondiale de gimnastică de la Berlin, unde am avut ocazia să o salut pe „Doamna de Fier”, cancelarul Germaniei pe atunci, madam Merkel. A venit la sală fără echipajele de însoțire care au rămas pe undeva pe lângă sală, iar domnia sa a ajuns cum o știam, în pantaloni și zâmbitoare. Eu m-am aflat exact la intrarea pe zona VIP, ne-a salutat în germană și engleză, a dat mâna cu noi, vreo 10 persoane, s-a întreținut cu cei de la gazdele organizatoare și Auf Wiedersehen!

Însă alta era problema mea legată de această competiție. Cum eu de fiecare dată mă aleg cu acreditările pe ultima sută de metri, adică înainte cu o zi sau două de plecare, nu am avut timp să discut cu colegii de la Timișoara programul în care pot să intru cu relatări de la Berlin.

Sâmbătă, liniștit, plec spre sală și trec, după ce cobor din metroul berlinez, într-un cartier din zona veche a Berlinului. În drum spre sala unde era organizată competiția intru printr-un sector care era ca și o piață, plină de lume și de magazine, și pe o parte, și pe alta a străzii...

Sună telefonul, Radio Timișoara, colegul Adrian Schindarli la celălalt capăt al firului. „Bună, Nicu, intrăm în câteva minute.”

„Bine”, zic și eu cu gândul la ce o să spun. Mă așez pe un scaun, care până la urmă a fost un fel de ghiveci mare de flori, și aștept să fiu introdus...

Spun ce am de spus despre competiție, despre rezultatele fetelor, despre ce o să fie în ziua aceea, fetele noastre intrau într-o sesiune pe la amiază, și zice Adi: *„Nicule, dar ce ne spui despre rusoaica Mustafina, care avea șanse la medalii și care s-a accidentat rău, se pare? E grav, mai continuă concursul?”*

În câteva secunde m-am gândit că am „pus-o” din nou, că nu am fost inspirat să merg la prima sesiune din concurs, că de ce am trecut prin culoarul cu magazine etc. Dar dacă tot a zis Schindarli de accident, un cârlig de care să mă agăț, am spus: „Da, e un accident, nu știu dacă e foarte grav, medicul de concurs va hotărî dacă cea care este favorita concursului, Aliya Mustafina, va continua. Pe noi ne interesează însă acum ca fetele noastre să fie cu moralul ridicat... etc”, și am încheiat „de la Berlin vă salută Nicolae Gavrea!”

Desigur, am trecut și prin alte întâmplări vesele și mai puțin vesele, însă acum mă opresc aici.”

VIOREL JURCUȚ

„Am fost fascinat de mic copil de ușurința cu care comentatorii, la radio sau la TV, recunoșteau jucătorii în timpul meciurilor. Urmăream evenimentele pe care televiziunea iugoslavă le transmitea, indiferent că era vorba de fotbal, baschet, handbal, atletism ori sporturi de iarnă. Dacă la unele discipline (de regulă individuale) era foarte ușor să-i distingî, la meciurile de fotbal îmi imaginam că e cam dificil să stai la o distanță relativ mare și să cunoști atât de bine jucătorii.

Primele legături cu sportul au fost tot la vârsta fragedă, pentru că am copilărit în vecinătatea unui complex cu bazin de înot, terenuri de tenis și sală de atletism (unde se organizau inclusiv gale de box, haltere sau lupte). Regulamentele le-am prins "din zbor", observând semnalizările arbitrilor ori tabelele de marcaj mânuite de alți colegi ai lor. O senzație aparte era la meciurile de box, când crainicul anunța solemn „uuuullllltimaaa repriză"! la meciuri echilibrate trăite intens de spectatori, colegi sau antrenori ai competitorilor.

Primul contact cu un eveniment pe un stadion de fotbal a fost la... o defilare de 23 August (mijlocul anilor '80), unde trebuia să participăm cu ceilalți elevi de școală generală. Ulterior, când ascultam și „Fotbal minut cu minut", la Radio București, îmi puneam semnele de întrebare, unde atacă Poli, la poarta dinspre oraș sau la cea dinspre Spitalul Județean?

Adolescența a avut parte de tot mai mult sport, în condițiile în care împreună cu unii colegi de liceu nu ratam aproape niciun meci de fotbal din oraș. Sursa informațiilor pentru evenimentele la care să mergem era... Radio Timișoara! Avea știri, rubrici sau emisiuni în proporții generoase, iar pe unii dintre viitorii colegi îi vedeam pe la vestiare ori în tribune. Legătura cu radioul era, așadar, destul de strânsă, astfel că după terminarea liceului am așteptat ocazia de a intra în această lume. Prima dintre ele s-a consumat în primăvara anului 1996, când am fost aproape de a ajunge la Divizia Sport; a doua șansă a fost cu noroc mai mare, în noiembrie 1996, când din aproape 80 de tineri, am rămas printre cei trei „aleși" la un concurs de colaboratori pentru... redacția Actualități. Mi-am manifestat dorința de a face Sport, lucru acceptat în cele din urmă; deși realizam știri, reportaje și emisiuni inclusiv la Actualități, eram perceput ca unul dintre „sportivi." Până la urmă, ca membru al Diviziei Sport am adunat și cele mai frumoase amintiri profesionale, transmisiunile fiind evident „cireșele" de pe tort. Angajarea pe perioadă nedeterminată a venit la... aproape un deceniu distan-

ță de intrarea în lumea radioului, mai precis în 16 mai 2006; cei 10 ani au fost cu regim de colaborare ori cu angajări temporare.

Printr-un concurs de împrejurări, handbalul mi-a fost atribuit ca domeniu de specialitate, dar am acumulat experiență la toate sporturile cu echipe în zona de vest a țării. Un capitol aparte l-a reprezentat (și continuă să fie la fel) fotbalul de Divizia B și ulterior liga a 2-a, cu meciurile desfășurate în general sâmbăta de la ora 11. „Botezul” transmisiunilor l-am primit în 23 aprilie 1997, alături de Adrian Schindarli, care să mă salveze în cazul unor poticneli; meciul la care am luat startul le-a opus pe CFR Timișoara și ARO Câmpulung, scor final 2–1 (goluri N. Petre și Damianovici, respectiv Zamfir) cu asistența tehnică a lui Alexandru Nagy. În ediția respectivă de campionat a fost singura partidă, însă din ediția 1997–98 au venit aproape săptămânal jocuri la UMT, Vega Deva, Corvinul Hunedoara sau Gloria Reșița, seria transmisiunilor fotbalistice încheindu-se cu jocul de baraj pentru promovarea în Divizia C Obilici Sânmartinu Sârbesc–Dierna Orșova 3–0 (două goluri Mic și unul David).

Pe lângă fotbal au „curs” meciurile de handbal fete sau băieți, sala Olimpia din Timișoara fiind deseori gazda unor sâmbete-maraton și cu șase întâlniri programate de dimineața până seara. Handbalul mi-a oferit șansa primelor „ieșiri” dincolo de granițe prin amicalele echipelor noastre în Ungaria sau Serbia ori prin meciurile oficiale din cupele europene ale Universității Remin Deva, Politehnicii Timișoara sau UCMR-ului reșițean. Cele mai frumoase amintiri handbalistice vin din cele două finale Challenge Cup ale Devei (una câștigată în 2002, una pierdută în 2004) și cele trei finale Challenge Cup ale Reșiței (toate câștigate în anii 2007, 2008 și 2009). Rugbyul a reprezentat și el un sport de care m-am apropiat treptat și care mi-a oferit șansa unor experiențe profesionale deosebite, precum finalele de Cupa României ori de Superligă ale echipei Timișoarei (cu diferitele ei denumiri) din 2011 încoace. Lor li se adaugă sezoanele de cupe europene, în care „sarazinii” bănă-

teni au adus în România echipe din rugbyul de înalt nivel din Italia, dar mai ales Franța, Scoția sau Anglia.

Dintre întâmplările hazlii ale meseriei îmi vine rapid în minte una petrecută în finala de handbal feminin din Challenge Cup, desfășurată la Buxtehude (Germania), unde Universitatea Remin Deva a câștigat trofeul. S-a petrecut în primăvara anului 2002; cu acea ocazie, cred că am dat examenul rezistenței de voce... Unii dintre colegii de la Radio Timișoara își aduc aminte și acum de răgușeala finalului de meci cauzată de nivelul sonor la care a trebuit să transmit. Părea că mă sufoc și nu mai prind... ziua de mâine! Era un amestec de entuziasm pentru rezultatul deosebit al echipei și de nevoie de a „acoperi” sonor galeria echipei gazdă, lângă care m-au plasat organizatorii. Nu mi-am dat seama cum am terminat relatarea evenimentelor, dar am fost sigur că entuziasmul cuceririi unui trofeu european a ajuns acasă și i-a făcut bucuroși pe fani.

Am învățat că transmisiunile sportive nu sunt doar un examen de stăpânire psihologică în unele momente, ci și de duranță fizică! Pentru că nu întotdeauna condițiile au fost dintre cele mai prietenoase. De pildă în primăvara anului 2004 am transmis finala campionatului feminin de handbal Silcotub Zalău–Universitatea Remin Deva, cu un meci decisiv în „bârlogul lui Gheorghe Tadici.” Temperaturile înalte de afară le-am simțit și în cabina de transmisie a sălii din Zalău, situată foarte aproape de acoperișul încins (la propriu). Alături de bihoreanul Dinicu Braghină, care a asigurat asistența tehnică, am transmis la „bustul gol” (oricum nu ne vedea nimeni); robinetul de sudoare era de neoprit, cred că l-ar fi făcut invidios și pe Rafa Nadal.

Extremele de temperatură le-am resimțit din plin și pe terenurile de fotbal, în funcție de anotimp. Inevitabil, cu prilejul meciurilor de baraj pentru promovarea în liga a 3-a de fotbal suportam arșița din iunie; de pildă, la Drobeta-Turnu Severin, de pe o platformă de beton fără vreun strop de umbră, pe stadionul Termo, un joc al Muncitorului Reșița m-a... „muncit” serios. Meciul părea

să fie sortit prelungirilor, dar cărașenii au câștigat cu 2-1, cu gol marcat dintr-un penalty în min 90 și cu o lovitură de la 11 metri apărută de portarul lor în minutele adiționale. O altă experiență de căldură extremă am trăit-o la Sânnicolau Mare, unde „refacerea rapidă” de după meci a început cu o bere dată pe gât fără suflare. Au fost și partide trăite... ca la Polul Nord, deși am mers mai puțin de 200 km mai la est, către Deva. Apropiatii mă știu mai degrabă un „urs polar”, deci cu rezistență mare la frig, dar în noiembrie 2011, la meciul Mureșul Deva-FC Maramureș și rezistența mea a cedat. Era atât de frig încât, la momentul intervențiilor în direct, aburii ce ieșeau pe gură se transformau instantaneu în flori de gheață pe geamurile cabinei de transmisie. Asistența tehnică a fost asigurată de regretatul Ghiță Barac, care pe lângă conexiuni și căști m-a cadorisit cu o racletă de la mașină, să-mi asigur vizibilitatea în timpul meciului.

Amintirile ar fi multe, dar poate unele dintre ele au căzut chiar în uitare, pentru că n-au fost scrise la timp. De aceea, nu pot decât să salut inspirația autorului de a ne provoca să punem pe hârtie câteva din întâmplările trăite în lumea radioului, cu precădere în cea a domeniului sportiv. Și vor mai veni și alte peripeții, care poate vor apărea într-o ediție următoare⁴².

Viorel Jurcuț s-a născut în data de 7 martie 1976 în municipiul Timișoara.

MIHAI CORNEL JUNEĂ

*„June (a) mare, bărbat falnic,
Visează la Coroană jalnic.
Te tratează ca pe-un prinț,
Mai ales când e sub... șpriț”⁴³*

⁴² Sursa: text scris de Viorel Jurcuț

⁴³ Miștograme, Tarfin Todea, broșură, 1995

Pe Mihai Junea l-am cunoscut în vara anului 1991 cu prilejul unei vizite la Radio Timișoara, eu fiind convocat acolo de Nicolae Secoșan. Mihai stătea în birou cu Nicolae Secoșan, decanul de vârstă al „Diviziei Sport.”

La inițiativa colegilor de la Radio Timișoara, din toamna aceluia an, dacă nu mă-nșel, a debutat multiplexul „Actualități, muzică, sport”, care se transmitea în fiecare sâmbătă, între orele 11.00 și 13.00, de stu-

diourile regionale din Cluj, Craiova, Timișoara și Târgu Mureș, cu relatări de la meciurile de fotbal din Divizia B, din Seria a II-a.

Atunci, după ședința cu Șefu', căci am participat și eu la ședința „Diviziei Sport”, am coborât cu băieții, Nixe și Mihai, la demisol (?), la Bufet, pentru a bea o cafea. Subiectul discuțiilor?, fotbalul, firește!

Apoi l-am văzut pe Mihai Junea de mai multe ori, cu prilejul întâlnirilor noastre (bi)anuale ale crainicilor sportivi, dar și la unele competiții sportive internaționale, în special la cele de gimnastică.

Îmi amintesc că, în 2002, la Campionatul Mondial de Gimnastică Artistică de la Debrecen, din Ungaria, am stat într-un cămin în aceeași cameră cu Mihai. Acolo, după o noapte, într-o dimineață, l-am găsit pe Mihai, cu pat cu tot, în bucătărie?!

– Ce s-a întâmplat, Mihai?, l-am întrebat.

– Aurele, să știi că, uneori, și eu mai sforăi, dar tu, astă-noapte, ai întrecut măsura! La un moment dat, n-am mai rezistat să te aud și, după cum vezi, m-am mutat, cu pat cu tot, în bucătărie, ca să pot dormi și eu puțin!

– Mihai, recunosc, când sunt obosit, mai sforăi și eu, scuză-mă că ți-am creat neplăceri, m-am scuzat eu.

Apoi, în aceeași zi, pe la prânz, ne-am dus la un restaurant ca să mâncăm, iar berea, vreo 4 sticle de Dreher, am dat-o eu, drept împăcare!

Pe la sfârșitul anilor '90, Mihai Junea, Nicolae Gavrea și Aurel Rațiu au înființat „Asociația Ziariștilor Sportivi de Radio și Televiziune din România”, cu sediul administrativ în orașul Deva, cu Mihai Junea pe post de președinte. Acum șeful acesteia este Nicolae Gavrea.

Mihai Junea a fost un tip bonom, cu o voce caldă, care i-a delectat pe ascultători cu considerațiile sale despre te miri ce!

Mihai Junea a fost redactor, realizator de emisiuni la Radio Timișoara între anii 1990 și 2016, cu excepția perioadei 1996–1998 când a lucrat ca realizator de emisiuni la TVR Timișoara.

Ca ziarist sportiv, Mihai Junea a participat la C. E. și C. M. de Gimnastică Artistică, la C. M. de Fotbal și la J. O. de la Londra din anul 2012. A realizat numeroase transmisiuni de la meciurile de fotbal din primele două divizii.

Mihai Junea s-a născut în data de 3 mai 1956 la Deva, fiind absolvent al Institutului Politehnic din Timișoara, promoția 1981. A decedat în data de 9 aprilie 2018, la Timișoara, la vârsta de 62 de ani.

RADU MICU

*„Bărbățel, subțirel și frumușel,
Tânăr și încrezător însurățel,
Radu al nostru Cel Voinic,
În transmisii, câteodată-i Mic (u)”⁴⁴*

Prima legătură cu sportul...

„Încă de copil țineam caiete întregi cu derularea campionatului românesc de fotbal, Divizia A și, separat, cele trei serii ale Diviziei B. Echipele noastre erau în seria a 2-a, cu CFR Timișoara,

⁴⁴ Miștograme, Tarfin Todea, broșură, 1995

UMT, UTA, CSM Reșița, Armătura Zalău, Aurul Brad, Mureșul Deva. Corvinul Hunedoara era mai mult prin A... ce vremuri... CFR Cluj era în Divizia C, pe atunci nu conta!

Și tot de copil mă jucam fotbal cu nasturi în camera mea, desenasem pe parchet un teren de fotbal și mama trebuia să facă mereu primul 11 al echipelor, în funcție de culorile echipamentului: aveam nasturi albi, albaștri, roșii, galbeni, verzi... violet nu aveam, deși Poli juca în violet și, da, era mai mult prin A. Ei, dar jucând cu nasturii (nasturii mari, echipele, loveau succesiv un nasture mic, care era mingea, și... uneori câte o echipă dădea gol) eu comentam, așa cum auzeam la radio. Știam de Nicolae Secoșan, idolul meu, de Sebastian Domozină, de Teodor Mateescu, Vasile Arhire, Teoharie Coca-Cosma, Gheorghe Minoiu, Dan Ștefănescu... La un moment dat, după ce am revenit din Armată în 1990, mama a auzit la Radio Timișoara (eu nu ascultam...) că e concurs de crainici sportivi și mi-a spus să merg. Era prin 1991. Nu am părut interesat dar a insistat, ce puteam să fac mai bun în respectiva zi de sâmbătă? N-aveam... Așa că m-am dus, unul dintre cei 92, parcă... erau două locuri de crainici colaboratori la Divizia Sport. Îmi aduc aminte că erau în comisie Adi Cireap, Mihai Junea, Ion Dan, Mihai Anghel... Eram prea mulți. Ne-au dat la toți câte o foaie de hârtie să scriem despre echipa națională de fotbal. Era perioada premergătoare Campionatului Mondial din 1994, aș fi putut să scriu romane fluviu. Am fost selectat printre cei 34, dar tot eram mulți. Apoi ne-au dat să citim un text la prima vedere, ca să ne trieze, deși tot mulți am rămas. Mi-a picat un text cu ciclism, japonezi, francezi, vai de capul meu. Dar m-a ajutat vocea și talentul, vorba celor din BD. Am rămas 16, împărțiți în 4 grupe, duși la un meci de rugby. Primul și ultimul din viața mea. Nu era stadion, stăteam pe marginea terenului. N-am înțeles nimic, am scris ceva și am dedus din bucuria de final care echipă câștigase. Dar nu-mi era clar de ce. Nixe (Nicolae Secoșan) a vrut să mă elimine, dar Mihai Anghel i-a spus să se uite cum scriu, îi fusese clar că nu mai văzusem un meci

de rugby în viața mea. Nas de manager... Am rămas atunci printre cei 9 finaliști, care au mers la un meci de fotbal de Divizia B, să înregistrăm transmisia. Eu am picat în echipa lui Radu Ciprian Pop, am înregistrat pe un magnetofon cât Casa Scânteii CFR–Armătura Zalău, parcă se terminase 4–2. Am înregistrat 4 intervenții de câte 2 minute, prinsesem 2 goluri în direct, pe sesiunile mele, eram ca peștele în apă. Așa de convins că a mers totul bine că n-am mai ascultat decizia la Radio. Luni dimineața m-am dus la serviciu, lucram la AEM, la Oficiul de Calcul. Colegii erau deja transfigurați de bucurie, m-au primit ca pe un erou. Eu habar nu aveam. La ora 10,00 trebuia să merg la Ședința Diviziei Sport, alături de Adrian Schindarli și Ovidiu Forai. Ei, colegii, ascultasera la radio, s-a spus de multe ori numele meu, la „Actualități, muzică, sport” și la rubrici, inclusiv luni dimineața la 6.15.

M-am dus, timid, dar nu cunoșteam pe nimeni. Nici pe „Nixe” nu-l știam, numai după voce... A urmat o perioadă foarte frumoasă din viața mea, eram colaborator plătit cu 1 sau 2 lei pe reportaj, nota era vreo 10 bani... Nu erau bani, nu interesa asta. Era pasiunea, bucuria. Aveam să debutez în transmisii un an mai târziu, în mai 1992, la Bocșa, un meci Metalul Bocșa–CFR Timișoara, dacă nu mă înșel, și parcă s-a terminat fără gol. Apoi au urmat multe alte transmisii, colegi de care îmi aduc aminte cu mare bucurie. O etapă care a fost și care nu se mai întoarce niciodată. Acum se transmite altfel, acum cantitatea de inteligență e repartizată altfel și rezultatele se aud, se văd, se simt... Data exactă a angajării: mai 1992.

Prima transmisiune la fotbal: Metalul Bocșa–CFR Timișoara, 1992, cu Alexandru Nagy asistența tehnică și numele băiatului de la Romtelecom Bocșa nu mi-l mai amintesc...

Transmiteam la un moment dat de la UMT, unde era un ștrand aproape. A fost un meci cu 8 sau 9 goluri, tabela nu mergea, stadionul era în paragină, iar în fața postului de comentator era o bară din acelea de pe vremuri, nici nu știu ce rol avea. Stadionul

nu avea locuri pe scaun decât la tribuna oficială, eu eram vis-à-vis. Au venit la un moment dat câteva fete de la ștrand, s-au aplecat pe bara aceea chiar în fața mea... chiloței tip șnur, am crezut că nici nu au... Am pierdut scorul, nu mai știam, e 7-1 sau 8-1... Am spus ceva în transmisie, am dat legătura, pe urmă nu știam cum să fac, nu mă puteam duce să întreb pe nimeni cât e scorul... nu se făcea, eram domnul de la radio (și era un singur radio pe atunci, nu erau posturi locale). Norocul meu e că a venit un coleg de breaslă pe la mine, de la Ziarul Timișoara, și l-am rugat să-mi dea marcatorii, că lista mea o luase vântul. Eram salvat!

Am ținut cu Poli Timișoara toată viața și fac asta și acum, când echipa nu mai e. Nu mai e demult, ce a făcut Zambon, apoi lancu sau Toni Doboș nu are legătură cu ce a făcut dom' profesor Ion Ionescu, toată pleiada aceea de jucători legendari pe care i-am prins și eu, copil fiind. Moise și Suciu în poartă, etape ușor diferite dar... alea erau, a fost și Clipa, un alt portar pe care mi-l reamintesc, apoi Murar, Titi Nicolae, Varga, Lehman, Păltinișan, noi nu spuneam cum se spune acum, Dan Păltinișanu, Adi Manea, Stelian Anghel, Bozeșan, Miroslav Giuchici, Petre Vlătănescu, jucători pe care parcă îi văd și acum, personalități distincte care nu au fost estompate de Vlaicu, Timofte, Pantilimon... poate Iosif Rotariu și perioada Costică Rădulescu, în trei etape antrenor cu mare priză la publicul violet... Astea-s amintiri care nu pălesc și care îmi vor jalona mereu amintirile despre fotbal. Așa ceva nu are să mai fie la Timișoara niciodată! Vor face, probabil, un stadion modern, îl vor dărâma pe acesta de acum, deși mai are 40 000 de locuri și nu-s capabili să îl coafeze... dar atmosferă cum era la acel meci de pomină când ne-a retrogradat Mircea Lucescu pentru că Poli a bătut cu 2-0 pe Dinamo nu are să mai fie niciodată. Da, Poli a retrogradat des, iar într-una dintre situații așa au vrut arbitrii, pentru că, repet, la Timișoara a fost 2-0 pentru Poli în debut de campionat. Nu mai știu în ce an, dar mai simt și acum bara vibrând în ultimul meci al sezonului, când, dacă șutul acela era gol, Poli nu retrograda. Poate

domnul Secoșan să își mai aducă aminte acei ani, acele emoții... Și expresia lui de nimic la nimic după un meci la Oradea mi-a rămas întipărită în memorie și m-a definit, ulterior...

Am crescut frumos lângă adevărate repere ale devenirii umane. De asta, acum, tinerii nu mai au șansa noastră. Acum nu mai există oameni la care să se uite admirativ. Răducioiu, Adi Mutu, șmecherul de Alibec sau chiar filfizonul Ianis Hagi... nu se compară cu Emerich Dembrowschi.”⁴⁵

ADRIAN SCHINDARLI

„Adriane, Adriane,
Te ții tu cam tare,
Dar ce-mi aud timpanele?
Că-ți place la taclale”⁴⁶

Mulți spun că Adrian Schindarli este cel mai bun „produs” al lui Nicolae Secoșan, în materie de crâinicie sportivă, din cadrul „Diviziei Sport” de la Radio Timișoara. Dar acolo mai sunt și alți băieți talentați, care sunt deja certitudini.

Până să ajungă însă la Radio Timișoara, Adrian Schindarli a absolvit, normal, liceul și apoi Facultatea de Mecanică Fină din cadrul Politehnicii din Timișoara, promoția 1992. În ultimul an de facultate, în 1991, și-a luat inima în dinți și s-a prezentat la concursul organizat de Radio Timișoara, pentru a deveni colaborator al Diviziei Sport. Spre bucuria lui, a fost unul dintre cei 3 aleși dintre cei 40 de candidați care s-au prezentat la concurs. După numai 2 ani, în 1993, a fost angajat la Radio Timișoara, ca redactor, cu carte de muncă.

⁴⁵ Sursa: text scris de Radu Micu

⁴⁶ Miștograme, Tarfin Todea, broșură, Târgu Mureș, 1995

Ca orice timișorean care se respectă, Adrian Schindarli este un „polist” convins, deși în copilărie mergea cu unul dintre bunicii lui la meciurile echipei de fotbal CFR Timișoara! Ulterior și-a îndreptat atenția și spre baschet, handbal și tenis.

A debutat în crâinicia sportivă în 1992, la Bocșa, la o partidă din Divizia B, iar prima transmisiune efectuată pentru Radio România Actualități a avut loc în data de 13 august 2006, la Petroșani, într-un meci Jiul-Dinamo. În anul 2008 Adrian Schindarli a transmis pentru prima dată meciuri din cupele europene de fotbal.

Precum mentorul său Nicolae Secoșan, Adrian Schindarli ne descrie exact ce vede pe terenul de fotbal, cu o rostire clară a cuvintelor și având grijă de acuratețea informațiilor care sunt destinate ascultătorilor. Cu o dicție perfectă și cu inflexiunea vocii sale, Adrian Schindarli nu ocolește în comentariile sale nici unele aspecte negative care sunt prezente în jocul respectiv.

În atâția ani de crâinică sportivă, Adrian Schindarli a întâlnit multe situații aparte care au avut loc pe terenul de fotbal.

Iată una dintre ele, povestită chiar de Adi:

„Ia vedeți, nu-i Crăciunescu sub mașină?”

„Eram la începuturile carierei mele de crainic. Anul 1993, la Hunedoara, la aproximativ un deceniu de când Corvinul făcea miracole acasă, în Divizia A, așa cum se numea atunci prima ligă de fotbal a României, cu norma de trei goluri marcate acasă.

Și nu numai în Divizia A, ci și în cupele europene. Cine a prins acel meci nu poate să nu și-l amintească, un Corvinul–FK Sarajevo 4–4, în Cupa UEFA, în 1982.

Acum însă Corvinul era în liga secundă și se străduia să aducă înapoi vremurile bune din perioada când pe banca tehnică se afla Mircea Lucescu. În acel aprilie 1993, FC Bihor a venit la Hunedoara după cele două puncte (doar două se dădeau la victorie atunci), esențiale în lupta pentru promovare.

În prima repriză lucrurile au mers bine pentru gazde, care se zbăteau să nu cadă în „C.” Marius Șumudică, împrumutat de la Sportul Studentesc, a deschis scorul și Corvinul a intrat cu 1-0 la vestiare.

Începutul părții a doua a adus o ploaie de cartonașe, ce a culminat cu al doilea galben pentru Șumudică. În ciuda faptului că Bihorul a avut după aceea un gol anulat, atmosfera devenise extrem de tensionată. Cei 1 000 de spectatori din tribune fremătau la fiecare fază, transformând stadionul într-un butoi cu pulbere vulnerabil și la cea mai timidă scânteie.

În cabina radio, tensiunea se simțea parcă în mod amplificat. Eram deasupra „oficialei”, într-un culoar de cabine precum compartimentele de tren. Iar comparația cu trenul e cea mai potrivită, căci tribuna era din tablă.

Și în sectorul oficialilor lumea era nervoasă, bătea cu picioarele în podeaua de tablă, gesticula, zbiera și parcă era pregătită să sară în teren.

Ca să vă imaginați cât de amenințătoare era mulțimea, undeva spre minutul 90, colegul meu de la Tehnic pur și simplu s-a băgat sub masă. Nu puțini erau suporterii de la tribuna din fața noastră care-și cereau „dreptatea lor” oriunde și mai ales la Radio. Se întorseseră spre cabină și păreau pregătiți să ne ceară socoteală și nouă.

Intrasem în minutele de prelungire, când aud de sub masă: „Adi, oprește-te din comentat. Hai să strângem de aici și să plecăm!”

Golul egalizator reușit de Scurt, în minutul 94, a declanșat nebunia. Gazdele au cerut ofsaid, arbitrul Ion Crăciunescu a validat golul, dar a fost ultima lui decizie, deși ar mai fi urmat cel puțin încă un minut de prelungiri.

Fotbaliștii Corvinului protestau pe teren, spectatorii au sărit și ei gardul despărțitor și au ajuns pe pista de atletism și apoi pe gazon.

Într-o fracțiune de secundă, totul a devenit haos: jucătorii Bihorului fugăriți pe teren și în tribune, acolo unde unii au ajuns în

încercarea de a fugi. Brigada de arbitri nu a avut nici ea o soartă mai bună.

Am cerut legătura să relatez ce se întâmplă, dar firul s-a rupt, iar în acest caz expresia o folosesc la modul propriu. Nici în ziua de astăzi nu știu de ce nu am mai putut intra în direct dar îmi amintesc perfect sprintul lui Crăciunescu spre vestiare. Între gazon și vestiare, peste pista de atletism, de zgură, era un fel de podeț de lemn nu mai lat de un metru. Arbitrul a ajuns la el, mai avea câțiva metri până să îl traverseze, alerga în mare viteză când un picior s-a întins în calea lui.

Impactul cu solul părea că-l transformă în victimă sigură. Era buimac, iar spectatorii îi suflau în ceafă. Noroc cu Petcu, Nicșa și... eliminatul Șumudică. Ei l-au extras din ghearele mulțimii și l-au dus la vestiare, acolo unde, șifonat, avea să ajungă într-un final și observatorul Constantin Teașcă.

De la cabina radio la vestiare noi am putut coborî direct, eram în aceeași tribună. N-am mai apucat să-i vedem pe cei implicați căci erau baricadați într-o încăpere, sub protecția unor firave forțe de ordine. Ni s-a spus, însă, să rămânem în stadion, căci e prea periculos să ieșim. Partea bună a spectatorilor se adunase la intrarea în stadion, singurul loc pe unde arbitrii puteau „evada.”

Așteptarea a fost lungă, dar după vreo alte 90 de minute, pe la 14.30, am decis ca echipa radio – șofer, tehnician, crainic – să ia drumul Timișoarei. Eram cu o Dacie Break și pregătisem deja discursul clarificator și împăciuator.

Porțile de tablă ale stadionului s-au deschis cât mașina să iasă cu cea mai mică viteză posibilă. Am rămas lângă automobil și le-am explicat oamenilor că suntem echipa de la Radio Timișoara, că nu vrem decât să plecăm acasă și că îi invităm să ne verifice, să se convingă că nu-i facem scăpați pe „vinovați.”

Am trecut cu bine controlul, am făcut un pas în mașină, când am auzit un strigăt înfiorător: „Staaai”, urmat de îndemnul către mulțime, „Ia vedeți, nu-i Crăciunescu sub mașină?”

Câțiva suporterii realmente s-au culcat la pământ să verifice și fundul mașinii, ca într-o mineriadă ad-hoc. Abia după acest ultim control ni s-a permis plecarea.

Drumul mergea paralel cu tribuna întâi iar apoi cu o bucată de turnantă și abia după aceea o apuca spre străzile din oraș. Cred că am mers cu 5 km/h, ca să nu părem suspecti, până la ieșirea din oraș, nu numai la plecarea de la stadion. Doar cred, nu bag mâna-n foc. ”

Adrian Schindarli s-a născut în data de 1 august 1968 în orașul Timișoara, acolo unde și locuiește în prezent.

Obs. Iată comentatorii care au transmis meciuri de fotbal pentru Radio Timișoara: Nicolae Secoșan, Alexandru Tătar, Adrian Schindarli, Florin Cărăbaș, Viorel Jurcuț, Mihai Junea, Octavian Manciuc, Radu Micu, Adrian Cireap, Aurelian Teculescu, Lucian Lipovan, Leontin De Maio, Nicolae Gavrea, Remus Nistoran, Genu Tuțu, Cătălin Moțiu, Nelu Vlad, Cristian Voinescu, Ciprian Ardelean, Sorin Pușcuță, Stelian Moise, Răzvan Anițescu, Ion Bădin, Tiberiu Atănăsoaie, Ovidiu Lința, Ion Dan s.a.

ALBUM FOTOGRAFIC

*Septimiu Cioloboc,
în 1991, în cabina de emisie.*

*Cătălin Donose în exercițiul
funcțiunii, în 1994, interviu
cu Nicolae Dobrin*

*Duplex Radio China Internațional–Radio Târgu Mureș,
în 2008, la Beijing, cu Aurel Rațiu și colegii de la R.C. I.*

*Adrian Schindarli la Stadionul
„Francisc Neuman” din Arad,
în 2022*

*Vlad Mihai Amariei alături de fostul internațional Ilie Dumitrescu,
la Târgu Mureș*

*Ștefan Alecsiu (stg.), Aurel Rațiu și Ion Ghițulescu,
în 2008, la București, la o ședință a A. P. S.*

La o întâlnire a crainicilor sportivi la Timișoara, în 2009

*Vali Voaideş împreună cu
Adrian Mutu, la Târgu Mureș,
în 2016*

*În anul 2000, la C. E. de fotbal,
la Bruxelles, Gabi Balica
și fostul arbitru Ion Danciu*

*La o întâlnire a crainicilor sportivi la Craiova, în 1996, de la stg.: A. Teculescu,
R. Săplăcan, N. Secoșan, A. Rațiu; în picioare-M. Junea*

Ovidiu Blag și Coca Cozma-Teoharie, în 2022, la București, cu prilejul lansării cărții „Fotbal minut cu minut” (autor Ov. Blag)

La Buxtehude, în Germania, la masa presei, de la stg.: V. Jurcuț (Radio Timișoara), B. Predescu (R. R. A.), Adina Oșan (Pro Sport)

Întâlnire la Alba Iulia, de la stg.: Costică Petruș, S. Corpodean, Radu A. Barna, Dan Udrea, L. Dărămuș

Cătălin Donose alături de Ciprian Marica, la Radio Constanța, în 2022

Ciprian Ardelean (drt.) alături de Nicolae Secoșan

La o întâlnire a crainicilor sportivi la Cabana „Buru”, jud. Cluj, în anul 2000 (?)

După un meci, redactorii clujeni (de la stg.): Marius Merca, I. V. Vanea, Florin Pruteanu și P. Podină

*La muncă,
în condiții de iarnă, cândva.*

*La Beijing, în 2008, întâlnire cu conducerea C. O. S. R.,
de la stg., I. Dobrescu, A. Rațiu, O. Morariu*

*La masa presei, la C. M. de atletism
în sală de la Istanbul, în 2012:
de la stg., Aurel Rațiu
și Nicolae Gavrea*

*În direct, la microfon, de la stg., Septimiu Cioloboc și Aurel Rațiu,
în 1993, la Radio Târgu Mureș*

*Vlad Amariei, în drt., împreună
cu fostul „bombardier”
Claudiu Niculescu*

La o sărbătoare a Redacției Sport de la Radio Târgu Mureș, în 2010, invitatul special fiind Gianni Merlo (al 12-lea din stg.), președintele Asociației Internaționale a Presei Sportive (AIPS)

Vlad Amariei împreună cu Jan Koller (în drt.), golgheterul all-time al Cehiei

*Ionuț Lupescu interviervat, la Radio Târgu-Mureș,
de Septimiu Cioloboc, în 2018*

*Marcel Florea(stg.), Nicolae
Gavrea (la mijloc) și Aurel
Rațiu (la drt.), la Ateneul Român,
în 2012, la o Gală a Asociației
Presei Sportive, cu prilejul
împlinirii a 85 de ani a acesteia*

La un pahar de vorbă, de la stg.: Sebastian Domozină, Radu Săplăcan, Simion Cociș, la mijlocul anilor '90

Cătălin Donose încadrat de Gică Popescu (stg.) și Gică Hagi, la Ovidiu în 2023

*Ovidiu Blag și Simona Halep,
la Cluj, la „Sports Festival”,
în 2022*

*Redactorii care au transmis la radio meciul de baschet
CSM Oradea-BC Mureș Târgu Mureș, Vali Voaideș (stg.) și Vlad Amariei*

Nicolae Secoșan și Gabi Balica, în 2000, la C. E. de fotbal, la Bruges (Belgia)

Lângă „Cuibul de Pasăre”, la Beijing, în 2008, Aurel Rațiu

*Dan Culicovschi alături
de antrenorul
Ion Marin (în stg.)*

*Dan Culicovschi alături
de Nicolae Secoșan,
la o lansare de carte,
la București, în 2022*

Declarații după meci: în centrul imaginii – Nicolae Gavrea

Divizia Sport de la Radio Timișoara: de la stg., M. Junea, N. Secoșan, L. Lipovan, Cătălin Moțiu, F. Cărăbaș și V. Jurcuț, în anul 2000

Varianta 2015 a Diviziei Sport de la Radio Timișoara

Gabriel Liviu Balica și Davian Vlad pe noul stadion din Craiova

Doi crainici albaulieni: Radu Anghel-Barna (în drt.) și Lucian Dărămuș

*Valeriu Voaideș, în stg.
și Gică Hagi,
la Târgu-Mureș, în 2016*

Echipa de minifotbal a Diviziei Sport de la Radio Timișoara, prin anii '90: sus, de la stg., Dan Sora, Adr. Schindarli, Ioan Alex. Tătar, Mihai Anghel, Adi Cireap; jos: Nic. Secoșan, Radu Micu, Cătălin Niculescu

*Acasă la poetul George Stanca,
Florin Săsărman (în drt.)*

*Florin Pruteanu(stg.) și Ioan Vasile Vanea,
ambii de la Radio Cluj, în plin comentariu...*

*După o Conferință de presă, la FOTE, în 2013, la Poiana Brașov:
de la stg., V. Voaideş, R. Apostolescu, C. Cârnău, A. Rațiu, D. Dușa, Kádár Z.*

*Cristian Frisk
alături de fiul său, în studio*

*La Frumoasa, jud. HR, în 2002: rândul de jos, de la stg.: N. Secoșan, S. Rusu,
A. Rațiu, ing. Klein I., R.A. Barna, V. Borz?, C. Macavei, Fl. Pruteanu,
ing. M. Pogăcian, Fl. Tătar; rândul de mijloc:?, V. Voaideş, Csiki A., Fl. Cărăbaș,
Șt. Danciu, I.V. Vanea, D. Păsărin, ing. S. Năsălean, A. Schindarli, ?,
Adina Oltean, H. Sima, O. Dobrișan, S. Cioloboc; rândul de sus: G. L. Balica,
C. Petruș, ?, V. Amariei, M. Goțiu, D. Dușa, ?*

Cristian Chivu încadrat de Gabi Balica (în stg.) și Viorel Jurcuț, în 2001

Ilie Balaci interviewat de Gabriel Liviu Balica

*La o întâlnire din București,
de la stg., N. Gavrea, C. Țopescu, I. Ghițulescu, A. Rațiu*

Nicolae Gavrea la C. M. de atletism în sală de la Sopot-Gdansk, în 2014

*Trei legende ale radioului public, de la stg., Paul Grigoriu, Sebastian Domozină
și Nicolae Secoșan, în 1993, la Târgu Mureș*

*Doi buni prieteni, ambii dispăruți din păcate prea devreme,
Sebastian Domozină (în stg.) și Constantin Popescu*

*Răzvan Tomescu (în stg.) și Aurel Rațiu, la Cesana Sansicario
(la J. O. de la Torino din 2006)*

În 2023, Dan Culicovschi și campionul mondial la înot David Popovici

Divizia Sport de la Radio Timișoara, în 1995: sus, de la stg. R. Micu, V. Lup, N. Secoșan, S. Prodan, Oct. Manciu; jos: C. Marinescu, A. Schindarli, Adi Cireap, A. Teculescu, Fl. Cărăbaș

Florin Pruteanu în Sala Sporturilor „H. Demian” din Cluj

*În 2023, la Izvoru Mureșului, jud. HR, în așteptarea debutului unei emisiuni:
de la stg., C. Petruș, G. Chindea, L. Dărămuș, A. Rațiu, N. Secoșan, Fl. Pruteanu,
T. Mateescu, Radu A. Barna, Davian Vlad: rândul din spate: A. Schindarli,
M. Maiorescu, Vlad Amariei și Fl. Borda*

Sebastian Domozină la microfon, în 1970

La Lăpușna, în jud. Mureș, în anul 2006: de la stg., rândul din față, Radu A. Barna, C. Pescar, A. Schindarli, A. Rațiu; la mijloc: S. Cioloboc, N. Secoșan; în spate: ?, V. Voaideş, ing. Klein I., ing. Pfaff K., ?

*Ioan Andone interviuat
de Dan Moșoiu*

La Mănăstirea Izvoru Mureșului, jud. HR, de la stg., N. Secoșan, Radu Barna, A. Rațiu, Davian Vlad, T. Mateescu, Fl. Pruteanu, Gavril Chindea (dir. Complexului Sportiv Național), în 2023

La Băile Turda, la o bere: Mihai Junea (stg.), Nicolae Secoșan, ?, în anul 2004

În 1985, la Timișoara, la Casa de Cultură a Studenților: de la stg., M. Junea, C. Țopescu, T. Mateescu, Oct. Vintilă, Nicolae Secoșan

La Beharca, în jud. Dolj, în 2008, de la stg., în rândul din față: I. Dobre, S. Cioloboc, N. Secoșan, C. Rusu, A. Rațiu; rândul din mijloc: ing. Stuparu, Gabi Balica, I.V. Vanea, ?; rândul al 3-lea: ing. Klein I., Fl. Pruteanu, C. Bud, Davian Vlad; rândul din spate: C. Petruș, Fl. Tătar, D. Păsărin, ?.

Întâlnire a crainicilor reporteri sportivi la Cabana „Buru”, jud. Cluj

*La Cluj, înainte de meciul
Univ. Cluj-SC Bacău,
cu Alex. Ioniță (în stg.,
observator), T. Mateescu
și St. Trandafirescu (în
drt., ziarist Gazeta Sp.),
în 12 oct.1986*

*Radu Anghel-Barna,
în cabina de transmisie
de la Stadionul
„Dr. C. Rădulescu” din Cluj,
înainte de a intra în direct*

Întâlnirea comentatorilor de sport de la Lăpușna, jud. Mureș, din anul 2006

*Festivitate de premiere la Craiova: Alexandru Mitriță interviewat
de Gabriel Liviu Balica*

*Aurel Rațiu (primul din drt.), la Palatul Elisabeta, în 2011, de la stg.,
împreună cu: D. Graur, Principele Radu Duda și Principesa Margareta*

*Ilie Dobre (în drt) și
Constantin Pașol (stg.)*

*Marius Copil și Ovidiu Blag,
la Cluj, la „Sports Festival”,
în 2022*

Întâlnirea de la Câmpia Turzii-Turda, în anul 2007: în față, jos, de la stg., Radu A. Barna, Dinicu Braghină; primul rând: N. Secoșan, Gabi Balica, T. Mateescu; în al 2-lea rând: Fl. Săsărman, I. Dobre, A. Schindarli, C. Petruș; rândul din spate: S. Cioloboc, Oct. Vintilă, Ov. Blag, A. Rațiu

La Tușnad, în 2011, jos, de la stg.: L. Dărămuș, V. Voaideş, C. Petruș; sus: D. Dușa, H. Sima, Șt. Danciu, A. Rațiu, D. Păsărin și I. V. Vanea

*La o șuetă, de la stg., Sebastian Domozină, Nicolae Secoșan,
Petre Petrișor, la Timișoara, în 1995*

*La „Ateneul Român”, în 2012, la Gala APS, de la stg.:
Novák Eduárd, Aurel Rațiu și Gabriel L. Balica*

În 1999, în Liechtenstein, în cantonamentul echipei naționale de fotbal:
Gabi Balica (al 3-lea din stg.) și Nicolae Secoșan (al 3-lea din drt.)

Redacția Sport Radio Târgu Mureș, în 2004, împreună cu laureații unor anchete:
jos, de la stg., C. Ionescu (arbitru) și R. Cociș (jucător); sus, de la stg., A. Rațiu,
S. Cioloboc, Vlad Amariei, ing. S. Năsălean, Radu A. Barna

*Valeriu Voaideș
și Gică Popescu,
în 2016, la Târgu Mureș*

*La Mioveni,
Constantin Pașol*

Vasile Arhire, în mijloc, între campioni mondiali și olimpici la scrimă: de la stg., Alex. Sirițeanu, Fl. Zalomir, M. Covaliu și T. Dolniceanu

La o întâlnire a comentatorilor sportivi: de la stg., Fl. Pruteanu, R. Săplăcan, N. Secoșan, Alex. Nagy, S. Prodan, C. Petruș (?)

Nicolae Secoșan (la mijloc), Teodor Mateescu(în drt.) și dr. Horia Vermeșan, la Timișoara, în 1984

În direct, de la C. O. Ș. Timișoara, Nicolae Secoșan și Tarfin Todea, în 1994

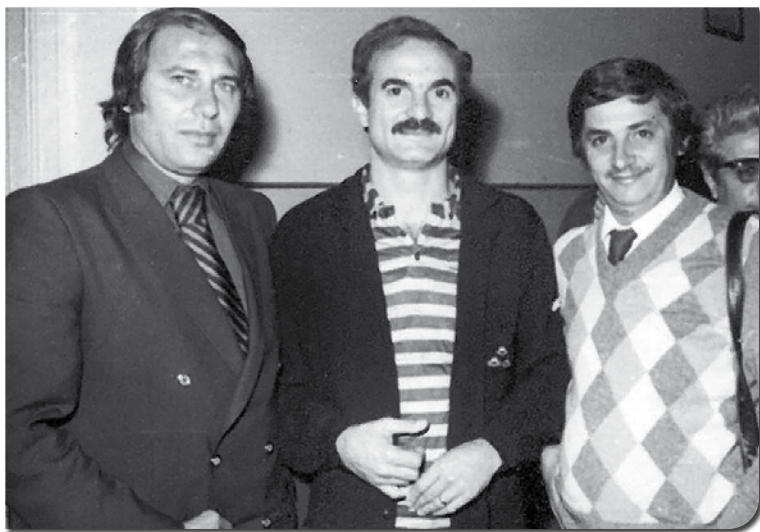
La Lăpușna, jud. Mureș, în 2006, Valentin Igna interviuează pe Nicolae Secoșan

*La Timișoara,
la C. O. Ș., în 1995,
Nicolae Secoșan (drt.),
Horia Ciugudean (la mijloc)
și Florin Pruteanu*

*După un meci de handbal, la Deva, în 2002, N. Secoșan,
V. Jurcuț, B. Predescu*

*Două valori ale fotbalului, Ion Oblemenco (în stg.)
și Sandro Mazzola (în mijloc), admirate de Sebastian Domozină*

Patrice Podină, în prt., și o parte dintre membrii formației Compact

Adrian Păunescu și Sebastian Domozină

*La o transmisiune în direct, prin anii '90, Radu Micu (în mijloc)
și Fl. Cărăbaș, în drt. (?)*

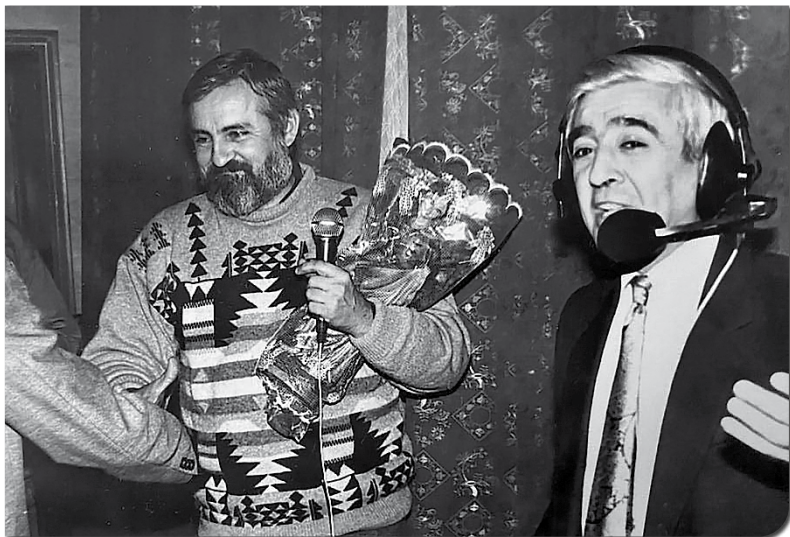
*Premiați la „Gala sportului
mureșean”, în 2022 (2023):
Ștefan Orban (în stg.), dublu campion
mondial la handbal, în 1970 și 1974,
și Aurel Rațiu*

Vlad Amariei, pregătit pentru a intra în direct la Radio Târgu Mureș

*O parte dintre membrii Redacției Sport de la Radio Cluj, de la stg.:
Fl. Pruteanu, C. Petruș, I. V. Vanea și Ovidiu Blag*

*Radu Săplăcan, în stg., și Nicolae Secoșan, la o emisiune în direct,
în 1995, la Timișoara*

Tarfin Todea, în stg., și Aurel Rațiu, la o „Gală a sportului mureșean”, în 1994

*Redacția Sport Radio „Oltenia” Craiova, din plan apropiat spre cel îndepărtat:
D. Vlad, G. Balica, A. Domozină și Oct. Dobrișan*

Ovidiu Sabău și Dan Moșoiu

Sebastian Domozină (stg.) și Paul Grigoriu, în 1993, la Târgu-Mureș

*Viorel Jurcuț (al 2-lea din stg) și Florin Cărbăș (al 2-lea din drt)
în Sala „Rapid”, în 2002*

Echipa de minifotbal a Radio Târgu-Mureș, în anul 1993: sus, de la stg., Kiss C., V. Câmpcean, M. Șerban, S. Cioloboc, C. Macavei, T. Petriș; jos: I. G. Suciu, G. Vereș, B. Suciu, Bencze K.

Melinte Șerban, în plan îndepărtat, Sebastian Domozină, în mijloc, și Octavian Dobrișan, la Craiova

*Meci mare de fotbal la Timișoara, în Divizia B, în 1984,
între Poli Timișoara și Universitatea Cluj: în față, în stg., Nicolae Secoșan
și Teodor Mateescu, în dreapta*

*Ion Pătru (în stg.) și Adrian Cireap,
la Timișoara, în 1994*

Octavian Dobrișan, Radio Craiova, la o cafea, la munte

*Teodor Mateescu la Târgu Mureș,
la meciul AS Armata-FC Argeș,
în aprilie 1977*

*Conferință de presă la AS Armata Târgu Mureș, în 1998,
cu col. Cornel Cacovean (în uniformă militară)*

*În „Sala de Oglinzi” a Palatului Culturii din Târgu Mureș,
de la stg. C. Țopescu, A. Rațiu și Laci Bălăni, în 2005*

La o miuță, la Târnăveni, în 1995: rândul de sus, de la stg., R. Săplăcan, ?, T. Tudor, C. Petruș, T. Todea, ?, T. Petriș, A. Rațiu; rândul de mijloc:?, ?, ?, I. Vlad, Bencze K.,?; rândul din față(jos): N. Secoșan, M. Zeicu?/Feurdean?, ?, ?

După o miuță, în 2012, la Țicleni (GJ): de la stg., sus, ?, A. Rațiu, I. Luțan, C. Cârnu, ?, Fl. Tătar, A. Schindarli, M. Barbu, ?; jos: ?, A. Marinaș, ?, ?, C. Petruș

*La o bere, la Timișoara, cu Nicolae Gavrea, în mijloc, A. Schindarli, în drt.,
și A. Rațiu, în stg., în 2009*

*Un selfie la Izvoru Mureșului, în 2023, cu Teodor Mateescu (stg.), A. Rațiu
(al 2-lea din stg.), N. Secoșan (al 2-lea din drt.) și Vlad Amariei*

Aurel Rațiu alături de cel mai mare hocheist din toate timpurile, canadianul Wayne Gretzky, în 2006, la J. O. de la Torino

Pe Arena Națională, în 2011: Vali Voaideș (în față), Gabi Balica (în stg.) și Cătălin Cârnu

*Vali Voaideș alături de un fost
dinamovist, Claudiu Niculescu,
la Târgu Mureș*

Vasile Arhire (cu microfonul), în 2020, la o „Gală a laureaților sportului ieșean”

Vasile Arhire, în stg., alături de Nadia Comănesci și de Gică Hagi

*Întâlnirea crainicilor reporteri de la Zlatna, jud. Alba, în 2015, de la stg.:
N. Gavrea, M. Fabian, V. Voaideş, L. Dărmuș, Gabi Balica, S. Ponoran
(primarul orașului), Radu A. Barna, C. Petruș, V. Jurcuț, A. Rațiu,
A. Schindarli, Fl. Pruteanu, D. Păsărin*

Gabriel Liviu Balica, în 2023, la Australian Open

*Laureații Galei APS din 2019:
cu Gabriel Liviu Balica, al 3-lea din drt. sus, printre ei*

*În 2019, pe stadionul „Rasunda” din
Stockholm (Suedia), R. Cămătaru
și Gabriel L. Balica*

*La Constanța, în 2009: de la stg., R. Șişcă, R. Antofi, Radomir Antici,
Gabriel Balica, Cătălin Cârnu*

În 2023, Davian Vlad pe stadionul „I. Oblemenco” din Craiova

BIBLIOGRAFIE

- SEBASTIAN BONIFACIU, *Sportul și literatura*, antologie, Editura Sport-Turism, București, 1990;
- OVIDIU BLAG, *Fotbal minut cu minut*, Editura Publisol, București, 2022;
- IOAN CHIRILĂ, *Șepcile Roșii*, Editura C. N. E. F. S., Întreprinderea Poligrafică Cluj, 1969;
- VALERIA COVĂTARU, *Cuvinte despre Cuvânt, Vorbirea scenică*, Casa de Editură „Mureș”, 1996, Târgu Mureș;
- VALERIA COVĂTARU, „Voce, vorbire, dicție-vorbire scenică pentru actori și redactori mass-media”, *Revista „Studii teatrale”* nr. 4/2003;
- CĂTĂLIN OPRIȘAN, *Istoria echipei naționale de fotbal a României (1922–2016)*, București, 2016;
- AUREL RAȚIU, *Dincolo de microfon. Mărturisiri*, Editura Nico, Târgu Mureș;
- TARFIN TODEA, *Dosar de cadre și miștograme*, broșură, Târgu Mureș, 1995;
- **, *Primăveri hertziene*, *Radio Cluj 45*, Cluj, Napoca-Star, 1999;
- **, *Colecțiile ziarelor „Gazeta Sporturilor” și „Pro Sport”*;

BIBLIOTECA VIRTUALĂ

www.mesageruldeteleorman.ro ;	www.radiotimisoara.ro ;
www.pressalert.ro ;	www.gsp.ro ;
https://blogsport.gsp.ro ;	www.radiooltenia.ro ;
www.apsmmedia.ro ;	www.ripensia-sport-magazin.ro ;
www.radioconstanta.ro ;	www.rador.ro ;
www.banatulazi.ro ;	www.prosport.ro ;

www.radiomures.ro;
www.wikipedia.org;
www.radiocluj.ro;
www.radioiasi.ro;
www.radioresita.ro;
www.bucurestifm.ro;
www.romania-actualitati.ro;
www.ucv1948.ro;
www.adevarul.ro;
<https://cluj24.ro>;
<https://ligaz2.prosport.ro>;
[www.ziarultimisoara](http://www.ziarultimisoara.ro);
www.referate.com;

<https://news.bjc.ro>;
<https://newskeeper.ro>;
www.fanatik.ro;
www.sport.ro;
www.eurosport.ro;
www.uzp.org.ro;
<http://iasi.tvr.ro>;
www.descopera.ro;
www.libertatea.ro;
<https://destepti.ro>;
www.shtiu.ro;
www.ovidiuiblag.ro;
www.google.com.

CUPRINS

PREFAȚĂ	5
CUVÂNT ÎNAINTE.....	7
RADIOUL, ÎNCEPUT DE DRUM.....	11
VOCEA, AMPRENTĂ A OMULUI.....	13
VOCI DIN RADIO ȘI TELEVIZIUNE	15
VERBA VOLANT, SCRIPTA MANENT.....	17
NEBUNIA NOASTRĂ, FOTBALUL.....	21
„FOTBAL MINUT CU MINUT”	26
„SĂ NU MĂ UMILEȘTI ACASĂ, MIROANE”!.....	31
CUM A FOST DESFIINȚATĂ EMISIUNEA „SPORT CLUB RADIO”!.....	34
ÎNTÂLNIRI ALE COMENTATORILOR SPORTIVI.....	36
MENTORII NOȘTRI.....	37
SEBASTIAN DOMOZINĂ.....	38
TEODOR MATEESCU.....	43
NICOLAE SECOȘAN	47
RADIO BUCUREȘTI FM	53
DAN CULICOVSCHI.....	53
VICTOR MIHALACHE	55
DR. DAN ȘTEFĂNESCU.....	56
RADIO „ROMÂNIA” CLUJ.....	60
OVIDIU BLAG	61
DINICU BRAGHINĂ	62
DAN MOȘOIU	64
PATRICE PODINĂ.....	67
FLORIN PRUTEANU	71
COSTICĂ PETRUȘ.....	75

RADU SĂPLĂCAN	76
FLORIN SĂSĂRMAN	78
IOAN VASILE VANEA	81
MIRCEA ZEICU	82
RADIO „OLTENIA” CRAIOVA	84
GABRIEL LIVIU BALICA	84
OCTAVIAN DOBRIȘAN	87
ALEXANDRU DOMOZINĂ	95
VLAD DAVIAN-MARIN	96
CRISTIAN FRISK	98
ANDREI VALENTIN MARINAȘ	100
CONSTANTIN PAȘOL	105
CONSTANTIN POPESCU	108
RADIO „ROMÂNIA” CONSTANȚA	110
CĂTĂLIN DONOSE	110
RADIO IAȘI	113
VASILE ARHIRE	114
TRAIAN RACU	120
CĂTĂLIN STRIBLEA	121
VALERIU ȘTEFAN	122
GHEORGHE ȘOANĂ	125
MIRCEA UNGUREANU	125
RADIO „ROMÂNIA” REȘIȚA	130
DORU DINU GLĂVAN	130
RADIO „ROMÂNIA” TÂRGU MUREȘ	132
VLAD MIHAI AMARIEI	133
RADU ANGHEL-BARNA	147
IOAN BURDULEA	151
SEPTIMIU CIOLOBOC	152
LUCIAN DĂRĂMUȘ	156
TIBERIU IOAN PETRIȘ	158
AUREL RAȚIU	161
ION GHERASIM SUCIU	190

TARFIN TODEA	191
VALERIU VOAIDEȘ.....	193
RADIO „ROMÂNIA” TIMIȘOARA	199
CIPRIAN OLIVIU ARDELEAN	200
NICOLAE GAVREA.....	201
VIOREL JURCUȚ	206
MIHAI CORNEL JUNEĂ.....	210
RADU MICU	212
ADRIAN SCHINDARLI.....	216
ALBUM FOTOGRAFIC.....	221
BIBLIOGRAFIE	285

